11388. c. 12
1067 f. 17

PUBLII

PAPINII STATII

SYLVARUM, LIB. V.
THEBAIDOS, LIB. XII.
ACHILLEIDOS, LIB. II.

TOMUS SECUNDUS.

WARRINGTONIÆ:
VENEUNT APUD G. EYRES TYPOGRAPHUM; & J. JOHNSON,
IN COEMETERIO D. PAULI, LONDINI.
MDCCLXXVIII.

BRITISH MUSEUM

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER QUINTUS.

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER QUINTUS.

PULSA ſitis fluvio, populataque gurgitis alveum
Agmina, linquebant ripas, amnemque minorem.
Acrior & campum ſonipes rapit, & pedite arva
Implet ovans. redière viris animique, minæque,
Votaque, ſanguineis mixtum cen fontibus ignem
Hauſiſſent belli, magnaſque in prælia mentes.
Diſpoſiti in turmas rurſus, legemque ſeveri
Ordinis, ut cuique ante locus, ductorque, monentur
Inſtaurare vias. tellus jam pulvere primo
Creſcit, & armorum tranſmittunt fulgura ſylvæ.
Qualia trans Pontum Phariis defenſa ſerenis
Rauca Parætonio decedunt agmina Nilo,
Cum fera ponit hyems, illæ clangore fugaci
Umbra fretis, arviſque volant. ſonat avius æther,
Jam Borean imbreſque pati, jam nare ſolutis

Amnibus, & nudo juvat æſtivare ſub Hæmo.
Hic rurſus ſimili procerum vallante corona
Dux Talaïonides, antiqua ut forte ſub orno
Stabat, & admoti nixus Polynicis in haſtam:
At tamen ô quæcunque es ait, cui gloria tanta
Venimus innumeræ fatum debere cohortes:
Quem non ipſe deûm ſator aſpernetur honorem,
Dic age (quando tuis alacres adſiſtimus undis)
Quæ domus, aut tellus, animam quibus hauſeris aſtris?
Dic quis & ille pater? neque enim tibi numina lónge,
Tranſierit fortuna licet, majorque per ora
Sanguis, & adflicto ſpirat reverentia vultu.
Ingemit, & paulum fletu cunctata modeſto
Lemnias orſa refert: Immania vulnera, rector,
Integrare jubes, Furias, & Lemnon, & arctis
Arma inſerta toris, debellatoſque pudendo
Enſe mares. redit ecce nefas, & frigida cordi
Eumenis. ô miſeræ quibus hic furor additus! ô nox!
O pater! illa ego ſum (pudeat ne forte benignæ
Hoſpitis) illa, duces, raptum quæ ſola parentem
Occului. quid longa malis exordia necto?
Et vos arma vocant, magnique in corde paratus.
Hoc memoraſſe ſat eſt; claro generata Thoante,
Servitium Hypſipyle veſtri fero capta Lycurgi.
Advertere animos, majorque, & honora videri
Parque operi tanto. cunctis tunc noſcere caſus
Ortus amor. pater ante alios hortatur Adraſtus.

Imo

Imo age, dum primi longe damus agmina vulgi,
Nec facilis Nemeæ latas evolvere vires,
Quippe obtenta comis, & ineluctabilis umbra;
Pande nefas, laudesque tuas, gemitusque tuorum,
Unde hos advenias regno dejecta labores.
Dulce loqui miseris, veteresque reducere questus.
Incipit: Ægæo premitur circumflua Nereo
Lemnos, ubi ignifera fessus respirat ab Ætna
Mulciber. ingenti tellurem proximus umbra
Vestit Athos, nemorumque obscurat imagine pontum.
Thraces arant contra. Thracum fatalia nobis
Littora, & inde nefas; florebat dives alumnis
Terra, nec illa Samo fama, Delove sonanti
Pejor, & innumeris quas spumifer adsilit Ægon.
Diis visum turbare domos. nec pectora culpa
Nostra vacant. nullos Veneri sacravimus ignes.
Nulla deæ sedes. movet & cœlestia quondam
Corda dolor, lentoque irrepunt agmine pœnæ.
Illa Paphon veterem, centumque altaria linquens
Nec vultu, nec crine prior, solvisse jugalem
Cestona, & Idalias procul ablegasse volucres
Fertur. erant certe media quæ noctis in umbra,
Divam alios ignes, majoraque tela gerentem
Tartareas inter, thalamis, volitasse sorores
Vulgarent. utque implicitis arcana domorum
Anguibus, & sæva formidine cuncta replevit
Limina, nec fidi populum miserata mariti,

Protinus

Protipus à Lemno teneri fugistis amores.
Motus Hymen, versæque faces, & frigida justi
Cura tori. nullæ redeunt in gaudia noctes,
Nullus in amplexu sopor est. odia aspera ubique,
Et Furor, & medio recubat Discordia lecto.
Cura viris tumidos adversa Thracas in ora
Eruere, & sævam bellando frangere gentem.
Cumque domus contra, stantesque in littore nati,
Dulcius Edonas hyemes, Arctonque fremontem
Excipere, aut tandem tacita post prælia nocte
Fractorum subitas torrentum audire ruinas.
Illæ autem tristes (nam me tunc libera curis
Virginitas, annique tegunt) sub nocte, dieque
Assiduis ægræ lachrymis, solantia miscent
Colloquia, aut sævam spectant trans æquora Thracen.
Sol operum medius summo librabat Olympo
Lucentes, ceu staret, equos: quater axe sereno
Intonuit, quater antra dei fumantis anhelos
Exeruere apices: ventisque absentibus Ægon
Motus, & ingenti percussit littora ponto.
Cum subito horrendas ævi matura Polyxo
Tollitur in furias, thalamisque insueta relictis
Evolat. insano veluti Theumesia Thyas
Rapta deo, cum sacra vocant, Idæaque suadet
Buxus, & à summis auditus montibus Euan:
Sic erecta genas, sciemque effusa, trementi
Sanguine, desertam rabidis clamoribus urbem

Exagitat

Exagitat, clausasque domos, & limina pulsans,
Concilium vocat. infelix comitatus euntí
Hærebant nati. atque illæ non segnius omnes
Erumpunt tectis summasque ad Pallados arces
Impetus. huc propere stipamur, & ordine nullo
Congestæ. stricto mox ense silentia fecit
Hortatrix scelerum, & medio sic ausa profari est:
Rem summam instinctu Superum, meritique doloris,
O viduæ (firmate animos & pellite sexum)
Lemniades, fancire paro. si tædet inanes
Æternum servare domos, turpemque juventæ
Flore situm, & longis steriles in luctibus annos:
Inveni, promitto viam (nec numina desunt)
Qua renovanda Venus. modo par insumite robur
Luctibus; atque adeo primum hoc mihi noscere detur.
Tertia canet hyems, cui connubialis vincta,
Aut thalami secretus honos? quod conjuge pectus
Intepuit? cujus vidit Lucina labores?
Dicite, vel justos cujus pulsantia menses
Vota tument? qua pace feras, volucresque jugari
Mos datus. heu segnes! potuitne ultricia Graiis
Virginibus dare tela pater, lætusque dolorum,
Sanguine securos juvenum perfundere somnos?
At nos vulgus iners. quod si propioribus actis
Est opus, ecce animos doceat Rhodopeïa conjux
Ulta manu thalamos, pariterque epulata marito.
Nec vos immunis scelerum, securave cogo.

Plena

Plena mihi domus atque ingens, en cernite, ſudor.
Quatuor hos una decus, & ſolatia patris
In gremio (licet amplexu, lachrymiſque morentur)
Tranſadigam ferro, ſaniemque & vulnera fratrum
Miſcebo, patremque ſuper ſpirantibus addam.
Ecqua tot in cædes animum promittit? agebat
Pluribus, adverſo nituerunt vela profundo.
Lemnia claſſis erat. rapuit gaviſa Polyxo
Fortunam, atque iterat: Superiſne vocantibus ultro
Deſumus? ecce rates, deus hos, deus ultor in iras
Adportat, cœptiſque favet. nec imago quietis
Vana meæ, nudo ſtabat Venus enſe, videri
Clara mihi, ſomnoſque ſuper. Quid perditis ævum?
Inquit. age averſis thalamos purgate maritis.
Ipſa faces alias, melioraque fœdera jungam.
Dixit. & hoc ferrum ſtratis, hoc (credite) ferrum
Impoſuit. quin ô miſeræ, dum tempus agit rem,
Conſulite. en validis ſpumant everſa lacertis
Æquora. Biſtonides veniunt fortaſſe maritæ.
Hinc ſtimuli ingentes, magnuſque advolvitur aſtris
Clamor. Amazonio Scythiam fervere tumultu,
Lunatumque putes agmen deſcendere, ubi arma
Indulget pater, & ſævi movet oſtia belli.
Nec varius fremor, aut ſtudia in contraria rapti
Diſſenſus, ut plebe ſolet. furor omnibus idem,
Idem animus ſolare domos. juvenumque, ſenumque
Præcipitare colos, pleniſque adfrangere parvos

Uberibus

Uberibus, ferroque omnes exire per annos.
Tunc viridis late lucus, juga celſa Minervæ
Propter, opacat humum niger ipſe, ſed inſuper ingens
Mons premit, & gemina pereunt caligine ſoles:
Hic ſanxere fidem, tu Martia teſtis Enyo,
Atque inferna Ceres, Stygiæque Acheronte recluſo
Ante preces venere deæ. ſed fallit ubique
Mixta Venus: Venus arma tenet: Venus admonet iras.
Nec de more cruor, natum Caropeïa conjux
Obtulit. accingunt ſeſe, & mirantia ferro
Pectora, congeſtiſque avidæ ſimul undique dextris,
Perfringunt, ac dulce nefas in ſanguine vivo
Conjurant, matremque recens circumvolat umbra.
Talia cernenti mihi quantus in oſſibus horror?
Quiſve per ora color? qualis cum cerva cruentis
Circumventa lupis, nullum cui pectore molli
Robur, & in volucri tenuis fiducia curſu,
Præcipitat ſuſpenſa fugam: jam jamque teneri
Credit, & eluſos audit concurrere morſus.
Illi aderant. primis jamque offendere carinæ
Littoribus. certant ſaltu contingere terram
Præcipites. miſeri quos non aut horrida virtus
Marte ſub Odryſio, aut medii inclementia ponti
Hauſerit! alta etiam Superum delubra vaporant,
Promiſſaſque trahunt pecudes. niger omnibus aris
Ignis, & in nullis ſpirat Deus integer extis.
Tardius humenti noctem dejecit Olympo

Juppiter, & verſum miti reor æthera cura
Suſtinuit, dum fata vetant. nec longius unquam
Ceſſavere novæ perfecto ſole tenebræ.
Sera tamen mundo venerunt aſtra, ſed illis
Et Paros, & nemoroſa Thaſos, crebræque relucent
Cyclades. una gravi penitus latet obruta cœlo
Lemnos, in hanc triſtes nebulæ, & plaga cæca ſuperne
Texitur, una vagis Lemnos non agnita nautis.
Jam domibus fuſi & nemorum per opaca ſacrorum
Ditibus indulgent epulis, vacuantque profundo
Aurum immane mero. dum quæ per Strymona pugnæ,
Quis Rhodope, gelidove labor ſudatus in Hæmo
Enumerare vacat. nec non manus impia, nuptæ
Serta inter, feſtaſque dapes, quo maxima cultu
Quæque jacent, dederat mites Cytherea ſuprema
Nocte viros, longoque brevem poſt tempore pacem
Nequicquam, & miſeros perituro adflaverat igni.
Conticuere chori: dapibus, ludoque licenti
Fit modus, & primæ decreſcunt murmura noctis,
Cum conſanguinei mixtus caligine leti
Rore madens Stygio, morituram amplectitur urbem
Somnus, & implacido fundit gravia otia cornu:
Secernitque viros. vigilant nuptæque, nuruſque
In ſcelus, atque hilares acuunt fera tela ſorores.
Invaſere nefas, cuncto ſua regnat Erinnys
Pectore. non aliter Scythicos armenta per agros
Hircanæ clauſere leæ, quas exigit ortu

Prima

Prima fames, avidique implorant ubera nati.
Quos tibi (nam dubito) ſcelerum de mille figuris
Expediam caſus? Helimum temeraria Gorge
Evinctum ramis, altaque in mole tapetum
Efflantem ſomno creſcentia vina, ſuperſtans
Vulnera diſjecta rimatur veſte, ſed illum
Infelix ſopor admota ſub morte refugit.
Turbidus, incertumque oculis vigilantibus hoſtem
Occupat amplexu, nec ſegnius illa tenentis
Pone adigit coſtas, donec ſua pectora ferro
Tangeret. is demum ſceleri modus. ora ſupinat
Blandus adhuc, oculiſque tremens & murmure Gorgem
Quærit, & indigno non ſolvit brachia collo.
Non ego nunc vulgi, quamquam crudelia, pandam
Funera, ſed propria luctus de ſtirpe recordor.
Quod te, flave Cydon, quod te per colla refuſis
Intactum, Crenæe, comis, (quibus ubera mecum
Obliquumque à patre genus) fortemque, timebam
Quem deſponſa, Gyan, vidi lapſare cruentæ
Vulnere Mirmydonis: quidque inter ſerta choroſque
Barbara ludentem fodiebat Opopea, mater?
Flet ſuper æquævum ſoror exarmata Lycaſte
Cydimon. heu ſimiles perituro in corpore vultus
Aſpiciens, floremque genæ, & quas finxerat auro
Ipſa comas. tum fæva parens jam conjuge ſuſo
Adſtitit, impellitque minis, atque inſerit enſem.
Ut fera, quæ placido rabiem deſueta magiſtro

Tardius arma movet, ſtimuliſque, & verbere crebro
In mores negat ire ſuos: ſic illa jacenti
Incidit, undantemque ſinu collapſa cruorem
Excipit, & laceros premit in nova vulnera crines.
Ut vero Alcimeden etiamnum in murmure truncos
Ferre patris vultus, & egentem ſanguinis enſem
Conſpexi, riguere comæ, atque in viſcera ſævus
Horror iit. meus ille Thoas, mea dira videri
Dextra mihi. extemplo thalamis turbata paternis
Inferor. ille quidem dudum (quis magna tuenti
Somnus?) agit verſans ſecum (etſi lata receſſit
Urbe domus) quinam ſtrepitus? quæ murmura noctis,
Cur fremebunda quies? trepido ſcelus ordine pando.
Quis dolor, unde animi. Vis nulla arcere furentes:
Hac ſequere, ô miſerande. premunt, aderuntque moranti,
Et mecum fortaſſe cades. his motus, & artus
Erexit ſtratis. ferimur per devia vaſtæ
Urbis, ubi ingentem nocturnæ cædis acervum
Paſſim, ut quoſque ſacris crudelis veſpera lucis
Straverat, occulta ſpeculamur nube latentes.
Hic impreſſa toris ora, extanteſque reclufis
Pectoribus capulos, magnarum & fragmina trunca
Haſtarum, & ferro laceras per corpora veſtes,
Crateras pronos, epulaſque in cæde natantes
Cernere erat, juguliſque modo torrentis apertis
Sanguine commixto redeuntem in pocula Bacchum.
Hic juvenum manus, & nullis violabilis armis

Turba

Turba ſenes. poſitique patrum ſuper ora gementum
Semineces pueri, trepidas in limine vitæ
Singultant animas. gelida non ſævius Oſſa
Luxuriant Lapitharum epulæ, ſi quando profundo
Nubigenæ caluere mero. Vix primus ab ira
Pallor, & impulſis ſurgunt ad prælia menſis.
Tunc primum ſeſe trepidis ſub nocte Thyoneus
Detexit, nato portans extrema Thoanti
Subſidia, & multa ſubitus cum luce refulſit.
Agnovi. non ille quidem turgentia ſertis
Tempora, nec flava crinem diſtinxerat uva,
Nubilus, indignumque oculis liquentibus imbrem
Alloquitur: Dum fata dabant tibi, nate, potentem
Lemnon, & externis etiam ſervare timendam
Gentibus, haud unquam juſto mea cura labori
Deſtitit. abſciderunt triſtes crudelia Parcæ
Stamina, nec dictis, ſupplex quæ plurima fudi
Ante Jovem fruſtra, lachrymiſque avertere luctus
Contigit. infandum natæ conceſſit honorem.
Accelerate fugam. tuque ô mea digna propago
Hac rege, virgo, patrem, gemini qua brachia muri
Littus eunt; illa, qua rara ſilentia, porta
Stat funeſta Venus, ferroque accincta furentes
Adjuvat. (unde manus? unde hæc Mavortia divæ
Pectora?) tu lato patrem committe profundo.
Succedam curis. ita fatus in aëra rurſus
Solvitur: & noſtrûm viſus arcentibus umbris,

Mitis

Mitis iter longæ claravit limite flammæ.
Qua data ſigna ſequor. dein curvo robore clauſum
Diis pelagi, ventiſque, & Cycladas Ægæoni
Amplexo, commendo patrem. nec fletibus unquam
Sit modus alternis: ni jam dimittat Eoo
Lucifer aſtra polo. tum demum littore rauco
Multa metu reputans, & vix confiſa Lyæo
Dividor, ipſa gradu nitens, ſed & anxia retro
Pectora, nec requies, quin & ſurgentia cœlo
Flamina, & è cunctis proſpectem collibus undas.
Exoritur pudibunda dies, cœlumque retexens
Averſum Lemno jubar, & declinia Titan
Oppoſita juga nube refert. patuere furores
Nocturni, luciſque novæ formidine cunctis,
(Quanquam inter ſimiles) habitus rubor. impia terræ
Infodiunt ſcelera, aut feſtinis ignibus urunt.
Jam manus Eumenidum, captaſque refugerat arces
Exſaturata Venus. licuit ſentire quid auſæ,
Et turbare comas, & lumina tingere fletu.
Inſula dives agris, opibuſque, armiſque, viriſque
Nota ſitu, & Getico nuper ditata triumpho,
Non maris incurſu, non hoſte, nec æthere lævo,
Perdidit una omnes orbata, exciſaque mundo
Indigenas, non arva viri, non æquora vertunt.
Conticuere domus. cruor altus, & oblita craſſo
Cuncta rubent tabo. magnæque in mœnibus urbis
Nos tantum: & ſevi ſpirant per culmina Manes.

Ipſa

Ipſa quoque arcanis tecti penetralibus alto
Molior igne pyram. ſceptrum ſuper armaque patris
Injicio, & notas regum geſtamina veſtes,
Ac prope mœſta rogum confuſis ignibus adſto
Enſe cruentato, fraudemque & inania buſta
Plango metu, ſi forte premant, caſſumque parenti
Omen & hac dubios leti præcor ire timores.
His mihi pro meritis, (ut falſi criminis æſtu
Parta fides) regno, & ſolio conſidere patris
Supplicium datur. anne illis obſeſſa negarem?
Acceſſi, ſæpe ante Deos teſtata, fidemque,
Immeritaſque manus. ſubeo (pro dira poteſtas!)
Exangue imperium, & mœſtam ſine culmine Lemnon.
Jam magis atque magis vigiles dolor angere ſenſus,
Et gemitus clari, & paulatim inviſa Polyxo:
Jam meminiſſe nefas: jam ponere Manibus aras
Conceſſum: & multum cineres jurare ſepultos.
Sic ubi ductorem trepidæ ſtabulique maritum
Quem penes & ſaltus & adultæ gloria gentis,
Maſſylo frangi ſtupuere ſub hoſte juvencæ,
It truncum ſine honore pecus, regemque peremptum
Ipſe ager, ipſi amnes, & muta armenta queruntur.
Ecce autem ærata diſpellens æquora prora
Pelias intacti late ſubit hoſpita ponti
Pinus: agunt Minyæ. geminus fragor ardua canet
Per latera, abruptam credas radicibus ire
Ortygiam, aut fractum pelago decurrere montem.

Aſt

Aſt ubi ſuſpenſis filuerunt æquora tonſis,
Mitior & ſenibus cygnis & pectine Phœbi,
Vox media de puppe venit, maria ipſa carinæ
Accedunt. (poſt noſſe datum eſt) Oeagrius illic
Acclinis malo, mediis interſonat Orpheus
Remigiis, tantoſque jubet neſcire labores.
Illis in Scythicum Borean iter, oraque primum
Cyaneis arctata vadis. nos Thracia viſu
Bella ratæ, vario tecta incurſare tumultu
Denſarum pecudum, aut fugientum more volucrum.
Heu ubi nunc furiæ? portus, amplexaque littus
Mœnia, qua longe pelago deſpectus aperto
Scandimus, & celſas turres. huc ſaxa, ſudeſque,
Armaque mœſta virûm, atque infectos cædibus enſes
Subvectant trepidæ. quin & ſquallentia texta
Thoracum, & vultu galeas intrare ſoluto
Non pudet. audaces rubuit mirata catervas
Pallas, & adverſo riſit Gradivus in Hæmo.
Tunc primum ex animis præceps amentia ceſſit.
Nec ratis illa ſalo, ſed divum ſera per æquor
Juſtitia, & pœnæ ſcelerum adventare videntur.
Jamque aderant terræ, quantum Gortynia currunt
Spicula: cœruleo gravidam cum Juppiter imbri
Ipſa ſuper nubem, ratis armamenta Pelaſgæ
Siſtit agens. inde horror aquis, & raptus ab omni
Sole dies, miſcet tenebras, quîs protinus unda
Concolor: obnixi lacerant cava nubila venti,

Diripiunt-

Diripiuntque fretum, nigris redit humida tellus
Vorticibus, totumque Notis portantibus æquor
Pendet, & æquato jam jam prope fidera dorso
Frangitur, incertæ jam nec prior impetus alno,
Sed labat, extantem roſtris modo gurgite in imo,
Nunc cœlo Tritona ferens. nec robora proſunt
Semideûm heroum, puppemque inſana flagellat
Arbor: & inſtabili procumbens pondere curvas
Raptat aquas, remique cadunt in pectus inanes.
Nos quoque per rupes, murorumque aggere ab omni,
Dum labor ille viris, fretaque indignantur, & Auſtri,
Deſuper invalidis fluitantia tela lacertis
(Quid non auſa manus?) Telamona, & Pelea contra
Spargimus, & noſtro petitor Tirynthius arcu.
Illi quippe ſimul bello, pelagoque laborant
Pars clypeis munire ratem; pars æquora fundo
Egerere: aſt alii pugnant, ſed inertia motu
Corpora, ſuſpenſæque carent conamine vires.
Inſtamus jactu telorum, & ferrea nimbis
Certat hyems: vaſtæque ſudes, fractique molares,
Spiculaque, & multa crinitum miſſile flamma.
Nunc pelago, nunc puppe cadunt. dat operta fragorem
Pinus, & abjunctis regemunt tabulata cavernis.
Talis Hyperborea virides nive verberat agros
Juppiter. obruitur campis genus omne ferarum,
Deprenſæque cadunt volucres, & meſſis amaro
Strata gelu. fragor inde jugis, inde amnibus iræ.

Ut vero eliſit nubes Jove tortus ab alto
Ignis, & ingentes patuere in lumine nautæ,
Diriguere animi: manibuſque horrore remiſſis
Arma aliena cadunt: redeunt in pectora ſexus.
Cernimus Æacidas, muriſque immane minantem
Ancæum, & longa pellentem cuſpide rupes
Iphiton. attonito manifeſtus in agmine ſupra eſt
Amphitryoniades. puppemque alternus utrinque
Ingravat, & medias ardet deſcendere in undas.
At levis, & miſeræ nondum mihi notus Iaſon
Tranſtra per & remos, impreſſaque terga virorum
Nunc magnum Oeniden, nunc ille hortatibus Idam,
Et Talaum, & cana rorantem aſpergine ponti
Tyndariden iterans, gelidique in nube parentis
Vela laborantem Calain ſubnectere malo
Voce, manuque rogat. quatiunt impulſibus illi
Nunc freta, nunc muros. ſed nec ſpumantia cedunt
Æquora, & incuſſæ redeunt á turribus haſtæ.
Ipſe graves fluctus, clavumque audire negantem
Laſſat agens Tiphys, palletque, & plurima mutat
Imperia. ac levas, dextraſque obtorquet in undas
Proram, navifragis avidam concurrere ſaxis.
Donec ab extremæ cuneo ratis, Æſone natus
Palladios oleæ, Mopſi geſtamina, ramos
Extulit, & ſocium turba prohibente popoſcit
Fœdera. præcipites vocem involvere procellæ.
Tunc modus armorum, pariterque exhauſta quierant

Flamina

Flamina, confuſoque dies reſpexit Olympo.
Quinquaginta illi trabibus de more revinctis
Eminus abrupto quatiunt nova littora ſaltu.
Magnorum decora alta patrum, jam fronte ſereni,
Noſcendique habitu, poſtquam timor, iraque ceſſit
Vultibus. arcana ſic fama erumpere porta
Cœlicolas, ſi quando domus, littuſque rubentum
Æthiopum, & menſas amor eſt intrare minores.
Dant fluvii monteſque locum. tum terra ſuperbit
Greſſibus & paulum reſpirat cœlifer Atlas.
Hic & ab adſerto nuper Marathone ſuperbum
Theſea & Iſmarios Aquilonia pignora fratres,
Utraque quîs rutila ſtridebant tempora penna,
Cernimus. hic Phœbo non indignante priorem
Admetum, & duræ ſimilem nihil Orphea Thracæ.
Tunc prolem Calydone ſatam, generumque profundi
Nereos. ambiguo viſus errore laceſſunt
Oebalidæ gemini. chlamys huic, chlamys ardet & illi:
Ambo haſtile gerunt: humeros exertus uterque,
Nudus uterque genas, ſimili coma fulgurat aſtro.
Audet iter, magnique ſequens veſtigia mutat
Herculis, & tarda quamvis ſe mole ferentem,
Vix curſu tener æquat Hylas. Lernæaque tollens
Arma, ſub ingenti gaudet ſudare pharetra.
Ergo iterum Venus, & tacitis corda aſpera flammis
Lemniadum pertentat amor. tunc regia Juno
Arma, habituſque virum, pulchræque inſignia gentis

Mentibus insinuat, certatimque ordine cunctæ
Hospitibus patuere fores. tunc primus in aris
Ignis, & infandis venere oblivia curis.
Tunc epulæ, felixque sopor, nocteſque quietæ:
Nec Superûm sine mente reor, placuere fatentes.
Forsitan & nostræ fatum excusabile culpæ
Noscere cura, duces. cinerem, furiasque meorum
Testor, ut externas non sponte aut crimine tedas
Attigerim (scit cura deûm) etsi blandus Iason
Virginibus dare vincla novis. sua jura cruentum
Phasin habent: alios Colchi generatis amores.
Jamque exuta gelu tepuerunt sidera longis
Solibus, & velox in terga revolvitur annus.
Jam nova progenies, partusque in vota soluti,
Et non speratis Lemnos clamatur alumnis.
Nec non ipsa tamen, thalami monumenta coacti,
Enitor geminos, duroque sub hospite mater
Nomen avi renovo. nec quæ fortuna relictis
Nosse datum. jam plena quater quinquennia pergunt,
Si modo fata sinunt, aluitque rogata Lycaste.
Detumuere animi maris, & clementior Auster
Vela vocat. ratis ipsa moram, portusque quietos
Odit, & adsueti tendit retinacula saxi.
Inde fugam Minyæ, sociosque appellat Iason
Efferus, ô utinam jam tum mea littora rectis
Prætervectus aquis, cui non sua pignora cordi,
Non promissa fides. certe stat fama remotis

Gen-

Gentibus, æquorei redierunt vellera Phryxi.
Ut ſtata lux pelago, venturumque æthera ſenſit
Tiphys, & occidui rubuere cubilia Phœbi:
Heu iterum gemitus, iterumque noviſſima nox eſt.
Vix reſerata dies, & jam rate celſus Iaſon
Ire jubet, primoque ferit dux verbere pontum.
Illos è ſcopulis, & ſummo vertice montis,
Spumea porrecti dirimentes terga profundi
Proſequimur viſu, donec laſſavit euntes
Lux oculos, longumque polo contexere viſa eſt
Æquor, & extremi preſſit freta margine cœli.
Fama ſubit portus, vectum trans alta Thoanta
Fraterna regnare Chio: mihi crimina nulla,
Et vacuos arſiſſe rogos. fremit impia plebes
Sontibus accenſæ ſtimulis, facinuſque repoſcunt.
Quin etiam occultæ vulgo increbeſcere voces.
Solane fida ſuis? nos autem in funera lætæ?
Non deus hæc, fatumque, quod imperat urbe nefanda.
Talibus exanimis dictis (& triſte propinquat
Supplicium) nec regna juvant, vaga littora furto
Incomitata ſequor, funeſtaque mœnia linquo:
Qua fuga nota patris, ſed non iterum obvius Euan.
Nam me prædonum manus huc appulſa tacentem
Arripit, & veſtras famulam tranſmittit in oras.
Talia Lernæis iterat dum regibus exul
Lemnias, & longa ſolatur damna querela,
Immemor abſentis (ſic Dii ſuaſiſtis) alumni:

Ille

Ille graves oculos, languentiaque ora comanti
Mergit humo, feſſuſque diu puerilibus actis
Labitur in ſomnos, prenſa manus hæret in herba.
Interea campis, nemoris ſacer horror Achæi,
Terrigena erigitur ſerpens, tractuque ſoluto
Immanem ſeſe vehit, ac poſt terga relinquit,
Livida fax oculis: tumidi ſtat in ore veneni
Spuma virens, ter lingua vibrat, terna agmina adunci
Dentis, & auratæ crudelis gloria frontis
Prominet. Inachio ſanctum dixere Tonanti
Agricolæ, cui cura loci, & ſylveſtribus aris
Pauper honos. nunc ille dei circundare templa
Orbe vago labens, miſeræ nunc robora ſylvæ
Atterit, & vaſtas tenuat complexibus ornos.
Sæpe ſuper fluvios geminæ jacet aggere ripæ
Continuus, ſquamiſque inciſus adæſtuat amnis.
Sed nunc Ogygii juſſis quando omnis anhelat
Terra dei, trepidæque latent in pulvere Nymphæ,
Sævior anfractu laterum ſinuoſa retorquens
Terga ſolo, ſiccique nocens furit igne veneni.
Stagna per, arenteſque lacus, fonteſque repreſſos
Volvitur, & vacuis fluviorum in vallibus errat.
Incertuſque ſui liquidum nunc aëra lambit
Ore ſupinato, nunc arva gementia radens
Pronus adhæret humo, ſi quid viridantia ſudent
Gramina. percuſſæ calidis afflatibus herbæ,
Qua tulit ora, cadunt, moriturque ad ſibila campus.

Quantus

Quantus ab Arctois diſcriminat æthera plauſtris
Anguis ad uſque Notos, alienumque exit in orbem.
Quantus & ille ſacri ſpiris intorta movebat
Cornua Parnaſſi, donec tibi, Delie, fixus
Vexit arundineam centeno vulnere ſylvam,
Quis tibi, parve, deus tam magni pondera fati
Sorte dedit? tune hoc vix prima ad limina vitæ
Hoſte jaces? an ut inde ſacer per ſæcula Graiis
Gentibus, & tanto dignus morerere ſepulchro?
Occidis extremæ deſtrictus verbere caudæ
Ignaro ſerpente puer: fugit illicet artus
Somnus, & in ſolam patuerunt lumina mortem.
Cum tamen attonito moriens vagitus in auras
Excidit, & ruptis immutuit ore querelis,
(Qualia non totas peragunt inſomnia voces,)
Audiit Hypſipyle, facilemque negantia curſum
Exanimis genua ægra rapit. jam certa malorum
Mentis ab augurio, ſparſoque per omnia viſu
Luſtrat humum quærens, & nota vocabula parvo
Nequicquam ingeminans. nuſquam ille, & prata recentes
Amiſere notas. viridi piger accubat hoſtis
Collectus gyro, ſpatioſaque jugera complet.
Sic etiam obliqua cervicem expoſtus in alvo:
Horruit infelix viſu, longoque profundum
Incendit clamore nemus: nec territus ille,
Sed jacet. Argolicas ululatas flebilis aures
Impulit. extemplo monitu ducis advolat ardens

Arcas

Arcas eques, cauſamque refert. tum ſquammea demum
Torvus ad armorum radios, fremitumque virorum
Colla movet. rapit ingenti conamine ſaxum,
Quo diſcretus ager, vacuaſque impellit in auras
Arduus Hippomedon, quo turbine bellica quondam
Librati ſaliunt portarum in clauſtra molares.
Caſſa duci virtus. nam mollia colla refuſus
In tergum ſerpens venientem exhauſerat ictum.
Dat ſonitum tellus, nemorumque per aëra denſi
Diſſultant nexus. at non mea vulnera clamat,
(Et trabe fraxinea Capaneus ſubit obvius,) unquam
Effugies. ſeu tu pavidi ferus incola luci,
Sive deis, utinamque deis conceſſa voluptas.
Non ſi conſertum ſuper hæc mihi membra Giganta
Subveheres. volat haſta tremens, & hiantia monſtri
Ora ſubit, linguæque ſecat fera vincla triſulcæ.
Perque jubas ſtantes, capitiſque inſigne coruſci
Emicat, & nigri ſanie perfuſa cerebri
Figitur alta ſolo. longus vix tota peregit
Membra dolor. rapido celer ille volumine telum
Circuit, avulſumque ferens in opaca refugit
Templa dei. hic magno tellurem pondere menſus,
Implorantem animam dominis affibilat aris.
Illum & cognatæ ſtagna indignantia Lernæ,
Floribus & vernis adſuetæ ſpargere Nymphæ,
Et Nemees reptatus ager, lucoſque per omnes
Sylvicolæ, fracta, gemuiſtis, arundine, Fauni.

Ipſe

Ipſe etiam ſumma jam tela popoſcerat æthra
Juppiter, & dudum nimbique hyemeſque coibant,
Ni minor ira deo, gravioraque tela mereri
Servatus Capaneus. moti tamen aura cucurrit
Fulminis, & ſummas libavit vertice criſtas.
Jamque pererratis infelix Lemnia campis,
Liber ut angue locus, modico ſuper aggere lónge
Pallida ſanguineis infectas roribus herbas
Proſpicit. huc magno curſum rapit effera luctu,
Agnoſcitque nefas: terræque illiſa nocenti
Fulminis in morem, non verba in funere primo,
Non lachrymas habet. ingeminat miſera oſcula tantum
Incumbens animæque fugam per membra tepentem
Quærit hians. non ora loco, non pectora reſtant.
Rapta cutis. tenuia oſſa patent nexuſque madentes
Sanguinis imbre novi, totumque in vulnere corpus.
Ac velut aligeræ ſedem, fœtuſque parentis
Cum piger umbroſa populatus in ilice ſerpens,
Illa redit, querulæque domus mirata quietem,
Stat ſuper impendens, advectoſque horrida mœſto
Excutit ore cibos: cum ſolus in arbore cara
Sanguis, & errantes per capta cubilia plumæ.
Ut laceros artus grémio miſeranda recepit,
Intexitque comis, tandem laxata dolore
Vox invenit iter, gemituſque in verba ſoluti:
O mihi deſertæ natorum dulcis imago
Archemore: ô rerum & patriæ ſolamen ademptæ,

Servitiique decus, qui te, mea gaudia, fontes
Extinxere dei? modo quem digreſſa reliqui
Laſcivum & prono vexantem gramina curſu?
Heu ubi fiderei vultus? ubi verba ligatis
Imperfecta ſonis? riſuſque & murmura ſoli
Intellecta mihi? quoties tibi Lemnon, & Argo
Sueta loqui, & longa ſomnum ſuadere querela?
Sic equidem luctus ſolabar, & ubera parvo
Jam materna dabam, cui nunc venit irritus ori
Lactis, & infelix in vulnera liquitur imber.
Noſco deos. ô dura mei præſagia ſomni,
Nocturnique metus, & nunquam impune per umbras
Attonitæ mihi viſa Venus! quos arguo divos?
Ipſe egó te (quid enim timeam moritura fateri?)
Expoſui fatis. quæ mentem inſania traxit?
Tantane me tantæ tenuere oblivia curæ?
Dum patrios caſus, famæque exorſa retracto
Ambitioſa meæ, pietas hæc magna, fideſque!
Exolvi tibi Lemne nefas. ubi letifer anguis,
Ferte duces. meriti ſi qua eſt mihi gratia duri.
Si quis honos dictis. aut vos extinguite ferro,
Ne triſtes dominos, orbamque inimica reviſam
Eurydicen. quanquam haud illi mea cura dolendo
Ceſſerit. hocne ferens onus illætabile matris
Transfundam gremio? quam me prius ima ſub umbras
Mergat humus? ſimul hæc terraque, & ſanguine vultum
Sordida, magnorum circa veſtigia regum

Ventitur,

Vertitur, & tacite mœrentibus imputat undas.
Et jam ſacrifici ſubitus per tecta Lycurgi
Nuncius implerat lachrymis ipſumque domumque,
Ipſum adventantem Perſei vertice ſancto
Montis, ubi averſo dederat profecta Tonanti,
Et caput iratis rediens quaſſabat ab extis.
Hic ſeſe Argolicis immunem ſervat ab armis
Haud animi vacuus, ſed templa, aræque tenebant.
Necdum etiam reſponſa deûm, monituſque vetuſti
Exciderant, voxque ex adytis accepta profundis,
Prima, Lycurge, dabis Dircæo funera bello.
Id cavet, & mœſtus vicini pulvere Martis
Angitur ad lituos, periturisque invidet armis.
Ecce fides Superûm, laceras comitata Thoantis
Advenit exequias. contra ſubit obvia mater,
Fœmineos cœtus plangentiaque agmina ducens.
At non magnanimo pietas ignava Lycurgo.
Fortior ille malis, lachrymaſque inſana reſorbet
Ira patris, longo rapit arva morantia paſſu
Vociferans. Illa autem ubinam? cui parva cruoris
Lætave damna mei? vivit ne? impellite raptam,
Ferte citi comites. faxo omnis fabula Lemni
Et pater, & tumidæ generis mendacia ſacri
Exciderint. ibat, letumque inferre parabat
Enſe furens rapto. venienti Oeneïus heros
Impiger objecta proturbat pectora parma.
Ac ſimul infrendens: Siſte hunc veſane furorem

Quiſquis es, & pariter Capaneus, acerque reducto
Affuit Hippomedon, rectoque Erymanthius enſe,
Ac juvenem multo perſtringunt lumine. at inde
Agreſtum pro rege manus. quos inter Adraſtus
Mitior, & ſociæ veritus commercia vittæ
Amphiaraus ait: Ne quæſo: abſiſtite ferro:
Unus avûm ſanguis, neve indulgete furori.
Tuque prior. ſed non ſedato pectore Tydeus
Subjicit: Anne ducem, ſervatricemque cohortis
Inachiæ ingratis coram tot millibus audes
Mactare in tumulos? (quanti pro funeris ultor!)
Cui regnum, genitorque Thoas, & lucidus Euan
Stirpis avus: tumidone parum quod gentibus actis
Undique in arma ruis, inter rapida agmina pacem
Solus habes? habeaſque & te victoria Graiûm
Inveniat tumulis etiamnum hæc fata gementem.
Dixerat. & tandem cunctante modeſtior ira
Ille refert; Equidem non vos ad mœnia Thebes
Rebar, & hoſtiles huc adveniſſe catervas.
Pergite in excidium ſocii (ſi tanta voluptas)
Sanguinis, imbuite arma domi, atque hæc irrita dudum
Templa Jovis (quid enim haud licitum?) ferat impius ignis.
Si vilem, tanti premerent cum pectora luctus,
In famulam jus eſſe ratus, dominoque, ducique.
Sed videt hoc, videt ille deûm regnator, & auſis
Sera quidem, manet ira tamen. ſic fatus, & arces
Reſpicit, atque illic alio certamine belli

Tecta

Tecta fremunt. volucres equitum prævertérat alas
Fama recens, geminos alis amplexa tumultus.
Illi ad fata rapi, atque illi jam occumbere leto,
Sic meritam Hypſipylen iterant: creduntque, nec iræ
Fit mora. jamque faces, & tela penatibus inſtant.
Vertere regna fremunt, raptumque auferre Lycurgum,
Cum Jove, cumque aris. reſonant ululatibus ædes
Fœmineis, verſuſque dolor dat terga timori.
Alipedum curru ſed enim ſublimis Adraſtus
Secum ante ora virûm fremebunda, Thoantida portans
It medius turmis, &, parcite parcite, clamat.
Nil actum ſæve: meritus nec tale Lycurgus
Excidium, gratique inventrix fluminis ecce.
Sic ubi diverſis maria evertere procellis
Hinc Boreas, Euruſque, illinc niger imbribus Auſter,
Pulſa dies, regnantque hyemes, venit æquoris alti
Rex ſublimis equas, geminuſque ad ſpumea Triton
Frena natans, late pelago dat ſigna cadenti:
Et jam plana Thetis, monteſque, & littora creſcunt.
Quis Superûm tanto ſolatus funera voto
Penſavit lachrymas? inopinaque gaudia mœſtæ
Rettulit Hypſipylæ? tu gentis conditor Euan,
Qui geminos juvenes Lemni de littore vectos
Intuleras Nemeæ, mirandaque fata parabas.
Cauſa viæ genitrix, nec inhoſpita tecta Lycurgi
Præbuerant aditus, & protinus ille tyranno
Nuncius, extinctæ miſerando vulnere prolis.

Ergo

Ergo adſunt comites (pro fors, & cæca futuri
Mens hominum!) regique favent. ſed Lemnos ad aures
Ut primum, dictuſque Thoas, per tela, manuſque
Irruerant, matremque avidis complexibus ambo
Diripiunt flentes, alternaque pectora mutant.
Illa velut rupes immoto ſaxea viſu
Hæret, & expertis non audet credere divis.
Ut vero & vultus, & ſigna Argoa relictis
Enſibus, atque humeris amborum intextus Jaſon;
Ceſſerunt luctus, turbataque munere tanto
Corruit, atque alio maduerunt lumina fletu.
Addita ſigna polo, lætoque ululante tumultu
Tergaque, & æra dei motas crepuere per auras.
Tunc pius Oeclides, ut prima ſilentia vulgi
Mollior ira dedit, placidaſque acceſſit ad aures:
Audite ô ductor Nemeæ, lectique potentes
Inachidæ, quæ certus agi manifeſtat Apollo,
Iſte quidem Argolicis haud olim indebitus armis
Luctus adeſt. recto deſcendunt limite Parcæ.
Et ſitis interitu fluviorum, & letifer anguis,
Et puer, heu noſtri ſignatus nomine fati
Archemorus. cuncta hæc Superum demiſſa ſuprema
Mente fluunt. differte animos, feſtinaque tela
Ponite. manſuris donandus honoribus infans.
Et meruit. det pulchra ſuis libamina virtus
Manibus, atque utinam plures innectere pergas
Phœbe moras, ſemperque novis bellare vetemur

Caſibus,

Caſibus, & ſemper Thebe funeſta recedat.
At vos magnorum tranſgreſſi fata parentum
Felices, longum quibus hinc per ſæcula nomen,
Dum Lernæa palus, & dum pater Inachus ibit,
Dum Nemee tremulas campis jaculabitur umbras.
Ne fletu violate ſacrum, ne plangite divos.
Nam deus iſte, deus. Pyliæ nec fata ſenectæ
Maluerit, Phrygiis aut degere longius annis.
Finierat, cœloque cavam nox indult umbram.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER SEXTUS.

NUNCIA multivago Danaas perlabitur urbes
Fama gradu, ſancire novo ſolennia buſto
Inachidas, ludumque ſuper, quo Martia bellis
Præſudare paret, ſeſeque accendere virtus;
Graiûm ex more decus. Primus Piſæa per arva
Hunc pius Alcides Pelopi certavit honorem,

Pulve-

Pulvereumque fera crinem deterſit oliva.
Proxima vipereo celebravit libera nexu
Phocis Apollineæ bellum puerile pharetræ.
Mox circum triſtes ſervata Palæmonis aras
Nigra ſuperſtitio, quoties animoſa reſumit
Leucothoë gemitus, & amica ad littora feſta
Tempeſtate venit. planctu conclamat uterque
Iſthmos, Echioniæ reſponſant flebile Thebæ.
Et nunc eximii regum, quibus Argos alumnis
Connexum cœlo, quorumque ingentia tellus
Aonis, & Tyriæ ſuſpirant nomina matres,
Concurrunt, nudaſque movent in prælia vires.
Ceu primum auſuræ trans alta ignota biremes,
Seu Tyrrhenam hyemem, ſeu ſtagna Ægæa laceſſunt;
Tranquillo prius arma lacu, clavumque, leveſque
Explorant remos, atque ipſa pericula diſcunt.
At cum experta cohors: tum pontum irrumpere fretæ
Longius, ereptaſque oculis non quærere terras.
Clara laboriferos cœlo Tithonia currus
Extulerat, vigileſque deæ pallentis habenas
Et nox, & cornu fugiebat Somnus inani.
Jam plangore viæ, gemitu jam regia mugit
Flebilis, acceptos longe nemora avia frangunt,
Multiplicantque ſonos. ſedet ipſe exutus honoro
Vittarum nexu genitor, ſquallentiaque ora
Sparſus, & incultam ferali pulvere barbam.
Aſperior contra, planctuſque egreſſa viriles

Exemplo

Exemplo famulas premit, hortaturque volentes
Orba parens, laceraſque ſuper procumbere nati
Reliquias ardet, totieſque avulſa referter.
Arcet & ipſe pater. mox ut mœrentia dignis
Vultibus Inachii penetrarunt limina reges,
Ceu nova tunc clades, & primo faucius infans
Vulnere, letaliſve irrumperet atria ſerpens:
Sic alium ex alio quanquam laſſata, fragorem
Pectora congeminant, integratoque reſultant
Accenſæ clamore fores. ſenſere Pelaſgi
Invidiam, & lachrymis excuſant crimen obortis.
Ipſe datum quoties, interciſoque tumultu
Conticuit ſtupefacta domus, ſolatur Adraſtus
Alloquiis genitorem ultro. nunc fata recenſens
Reſque hominum duras, & inexorabile penſum:
Nunc aliam prolem, manſuraque numine dextro
Pignora. nondum orſis modus, & lamenta redibant.
Ille quoque affatus non mollius audit amicos,
Quam trucis Ionii rabies clamantia ponto
Vota virum, aut tenues curant vaga fulmina nimbos.
Triſtibus interea ramis, teneraque cupreſſo
Damnatus flammæ torus, & puerile pheretrum
Texitur: ima virent agreſti ſtramina cultu.
Proxima gramineis operoſior area ſertis,
Et picturatus morituris floribus agger.
Tertius aſſurgens Arabum ſtrue tollitur ordo
Eoas complexus opes, incanaque glebis

Thura, & ab antiquo durantia cinnama Belo.
Summa crepant auro, Tyrioque attollitur oſtro
Molle ſupercilium, tereteſque hinc undique gemmæ
Irradiant, medio Linus intertextus acantho,
Letiferique canes. opus admirabile ſemper
Oderat, atque oculos flectebat ab omine mater.
Arma etiam, & veterum exuvias circundat avorum
Gloria mixta malis, adflictæque ambitus aulæ.
Ceu grande exequiis onus, atque immenſa ferantur
Membra toro: ſed caſſa tamen, ſteriliſque dolentes
Fama juvat, parvique augeſcunt munere manes.
Inde ingens lachrymis honor, & miſeranda voluptas,
Muneraque in cineres annis graviora feruntur.
Namque illi & pharetras, brevioraque tela dicarat
Feſtinus voti pater, inſonteſque ſagittas.
Jam tunc & nota ſtabulis de gente probatos
In nomen paſcebat equos, cinctuſque ſonantes
Armaque majores expectatura lacertos.
Spes avidæ! quas non in nomen credula veſtes
Urgebat ſtudio? cultuſque inſignia regni
Purpureos, ſceptrumque minus. cuncta ignibus atris
Damnat atrox, ſuaque ipſe parens geſtamina ferri,
Si damnis rabidum queat exſaturare dolorem.
Parte alia gnari monitis exercitus inſtat
Auguris, aëriam truncis nemorumque ruina
Montis onus cumulare pyram. quæ crimina cæſi
Anguis, & infauſti cremet atra piacula belli.

His

His labor acciſſam Nemeen, umbroſaque Tempe
Præcipitare ſolo, lucoſque oſtendere Phœbo.
Sternitur extemplo veteres incidua ferro
Sylva comas, largæ qua non opulentior umbræ
Argolicos inter ſaltuſque educta Lycæos
Extulerat ſuper aſtra caput. ſtat ſacra ſenectæ
Numine, nec ſolus hominum tranſgreſſa veterno
Fertur avos, Nymphas etiam mutaſſe ſuperſtes,
Faunorumque greges. aderat miſerabile luco
Excidium. fugere feræ, nidoſque tepentes
Abſiliunt (metus urget) aves. cadit ardua fagus,
Chaoniumque nemus, brumæque inlæſa cupreſſus:
Procumbunt piceæ, flammis alimenta ſupremis,
Ornique, iliceæque trabes, metuendaque ſucco
Taxus, & infandos belli potura cruores
Fraxinus, atque ſitu non expugnabile robur.
Hinc audax abies, & odoro vulnere pinus
Scinditur: acclinant intonſa cacumina terræ
Alnus amica fretis, nec inhoſpita vitibus ulmus.
Dat gemitum tellus, non ſic everſa feruntur
Iſmara, cum fracto Boreas caput extulit antro.
Non graſſante Noto citius nocturna peregit
Flamma nemus. linquunt flentes dilecta locorum
Otia, cana Pales, Sylvanuſque arbiter umbræ,
Semideumque pecus. migrantibus adgemit illis
Sylva, nec amplexæ dimittunt robora Nymphæ,
Ut cum poſſeſſas avidis victoribus arces

Dux raptare dedit, vix ſigna audita, nec urbem
Invenias. ducunt, ſternuntque, abiguntque, feruntque
Immodici. minor ille fragor quo bella geruntur.
Jamque pari cumulo geminas hanc triſtibus Umbris,
Aſt illam Superis æquus labor auxerat aras,
Cum ſignum luctus cornu grave mugit adunco
Tibia, cui teneros ſuetum producere manes
Lege Phrygum mœſta. Pelopem monſtraſſe ferebant
Exequiale ſacrum, carmenque minoribus umbris
Utile. quo geminis Niobe conſumpta pharetris
Squallida biſſenas Sipylon deduxerat urnas.
Portant inferias, arſuraque fercula primi
Graiorum, tituliſque pios teſtantur honores
Gentis quiſque ſuæ. longo poſt tempore ſurgit
Colla ſuper juvenum (numero dux legerat omni)
Ipſe fero clamore torus. cinxere Lycurgum
Lernæi proceres, genitricem mollior ambit
Turba, nec Hypſipyle raro ſubit agmine. vallant
Inachidæ memores, ſuſtentant livida nati
Brachia, & inventæ concedunt plangere matri.
Illic infauſtos ut primum egreſſa penates
Eurydice, nudo vocem de pectore rumpit,
Planctuque, & longis præfata ululatibus infit:
Non hoc Argolidum cœtu circundata matrum
Speravi te nate ſequi, nec talia demens
Fingebam votis annorum elementa tuorum,
Nil ſævum reputans; etenim his in finibus ævi

Unde

Unde ego bella tibi Thebaſque ignara timerem?
Cui ſuperûm noſtro committere ſanguine pugnas
Dulce? quis hoc armis vovit ſcelus? at tua nondum,
Cadme, domus, nullus Tyrio grege plangitur infans.
Primitias egomet lachrymarum, & cædis acerbæ
Ante tubas ferrumque tuli. dum deſide cura
Credo ſinus fidos altricis, & ubera mando.
Quid ni ego? narrabat ſervatum fraude parentem,
Inſonteſque manus. en! quam ferale putemus
Abjuraſſe ſacrum, & Lemni gentilibus unam
Immunem furiis. hæc illa, & creditis auſæ?
Hæc pietate potens? ſolis abjecit in arvis
Non regem, dominumve; alienos impia partus.
Hoc tantum, ſylvæque infamis tramite liquit,
Quem non anguis atrox (quid enim hac opus, hei mihi, leti
Mole fuit?) tantum cœli violentior aura.
Impulſæque Noto frondes, caſſuſque valeret
Exanimare timor. Nec vos inceſſere luctu
Orba habeo. fixum matri, immotumque manebat
Hac altrice nefas. at quin & blandus ad illam,
Nate, magis, ſolam noſſe, atque audire vocantem
Ignaruſque mei: nulla ex te gaudia matri.
Illa tuos queſtus, lachrymoſoſque impia riſus
Audiit, & vocis decerpſit murmura primæ.
Illa tibi genitrix ſemper, dum vita manebat:
Nunc ego. ſed miſeræ mihi nec punire poteſtas
Sic meritam. quid dona, duces, quid inania fertis

Juſta

Juſta rogis? illam (nil poſcunt amplius umbræ)
Illam (oro) cineri ſimul, exciſæque parenti
Reddite, quæſo, duces. per ego hæc primordia belli
Cui peperi: ſic æqua gemant mihi funera matres
Ogygiæ. ſternit crines, iteratque precando,
Reddite, nec vero crudelem, avidamque vocate
Sanguinis, occumbam pariter dum vulnere juſto
Exſaturata oculos unum impellamur in ignem.
Talia vociferans alia de parte gementem
Hypſipylen (neque enim illa comas nec pectora ſervat)
Agnovit longe, & ſocium indignata dolorem.
Hoc ſaltem, ô proceres, tuque ô cui pignore noſtro
Partus honos, prohibete nefas. auferte ſupremis
Inviſam exequiis. quid ſe funeſta parenti
Miſcet? & in noſtris ſpectatur & ipſa ruinis?
Cui luget complexa ſuos? ſic fata repente
Concidit, abruptiſque obmutuit ore querelis.
Non ſecus hac primo fraudatum lacte juvencum
Cui trepidæ vires, & ſolus ab ubere ſanguis
Seu fera, ſeu duras avexit paſtor ad aras,
Nunc vallem ſpoliata parens, nunc flumina queſtu,
Nunc armenta movet, vacuoſque interrogat agros:
Tunc piget ire domum, mœſtoque noviſſima campo
Exit, & oppoſitas impaſta avertitur herbas.
At genitor, ſceptrique decus, cultuſque Tonantis
Injicit ipſe rogis, tergoque & pectore fuſam
Cæſariem ferro minuit, ſectiſque jacentis

Obnubit

Obnubit tenuia ora comis. ac talia fletu
Verba pio miſcens, Alio tibi perfide pacto,
Juppiter, hunc crinem voti reus ante dicaram:
Si pariter virides nati libare dediſſes
Ad tua templa genas. ſed non ratus ore ſacerdos,
Damnatæque preces. ferat hæc, quæ dignior umbra eſt.
Jam face ſubjecta primis in frondibus ignis
Exclamat. labor inſanos arcere parentes.
Stant juſſi Danai, atque obtentis eminus armis,
Proſpectu viſus intercluſere nefaſto.
Ditantur flammæ. non unquam opulentior illic
Ante cinis: crepitant gemmæ, atque immane liqueſcit
Argentum, & pictis exſudat veſtibus aurum,
Nec non Aſſyriis pingueſcunt robora ſuccis,
Pallentique croco ſtrident ardentia mella,
Spumanteſque mero pateræ verguntur, & atri
Sanguinis & rapti gratiſſima cymbia lactis.
Tunc ſeptem numero turmas (centenus ubique
Urget eques) verſis decunt inſignibus ipſi
Graiugenæ reges, luſtrantque ex more, ſiniſtro
Orbe rogum, & ſtantes inclinant pulvere flammas.
Ter curvos urgere ſinus, illiſaque telis
Tela ſonant. quater horrendum pepulere fragorem
Arma, quater mollem famularum brachia planctum.
Semianimes alter pecudes, ſpirantiaque ignis
Accipit armenta. hic luctus abolere, novique
Funeris auſpicium, vates, quanquam omina ſentit

Vera

Vera, jubet, dextri gyro, & vibrantibus haſtis
Hac redeunt. raptumque ſuis libamen ab armis
Quiſque jacit, ſeu frena libet, ſeu cingula flammis
Mergere, ſeu jaculum, ſummæ ſeu caſſidis umbram.
Multa gemunt contra raucis concentibus agri,
Et lituis aures circum pulſantur acutis.
Terretur clamore nemus. Sic Martia vellunt
Signa tubæ, nondum ira calet, nec ſanguine ferrum
Irrubuit, primo bellorum comitut illo
Vultus, honoris opus. Stat adhuc incertus in alta
Nube, quibus ſeſe Mavors indulgeat armis.
Finis erat, lapſuſque putres jam Mulciber ibat
In cineres. inſtant flammis, multoque ſoporant
Imbre rogum, poſito donec cum ſole labores
Exhauſti. ſeris vix ceſſit cura tenebris.
Roſcida jam novies cœlo dimiſerat aſtra
Lucifer, & totidem Lunæ prævenerat ignes
Mutato nocturnus equo. nec conſcia fallit
Sidera, & alterno deprenditur unus in ortu.
Mirum opus acceleraſſe manus, ſtat ſaxea moles,
Templum ingens, cineri, rerumque effectus in illo
Ordo docet caſus. Feſſis hic flumina monſtrat
Hypſipyle Danais, hic reptat flebilis infans,
Hic jacet, extremum tumuli circum aſperat orbem
Squammeus. expectes morientis ab ore cruenta
Sibila, marmorea ſic volvitur anguis in haſta.
Jamque avidum pugnas viſendi vulgus inermes

Fama

Fama vocat. cunctis arvis, ac mœnibus adsunt
Exciti. illi etiam quîs belli incognitus horror,
Quos effœta domi, quos prima reliquerat ætas,
Conveniunt. non aut Ephyræo in littore tanta
Unquam, aut Oenomai fremuerunt agmina circo.
Collibus incurvis, viridique obsessa corona
Vallis in amplexu nemorum sedet. hispida circum
Stant juga, & objectus geminis umbonibus agger
Campum exire vetat, longo quem tramite planum
Gramineæ frondes, sinuataque cespite vivo
Mollia non subitis augent fastigia clivis.
Illic conferti jam sole rubentibus arvis,
Bellatrix sedere cohors. ibi corpore mixto
Metiri numerum, vultusque, habitusque suorum
Dulce viris, tantique juvat fiducia belli.
Centum ibi nigrantes, armenti robora, tauros
Lenta mole trahunt, idem numerusque colorque
Matribus, & nondum lunatis fronte juvencis.
Exin magnanimum series antiqua parentum
Invehitur, miris in vultum animata figuris.
Primus anhelantem duro Tirynthius angens
Pectoris attritu sua frangit in ossa leonem.
Haud illum impavidi, quamvis & in ære, suumque
Inachidæ videre decus. pater ordine juncto
Lævus arundineæ recubansque sub aggere ripæ
Cernitur, emissæque indolgens Inachus urnæ.
Io post tergum. jam prona, dolorque parentis

Spectat inocciduis ſtellatum viſibus Argum.
Aſt illam melior Phariis erexerat arvis
Juppiter, atque hoſpes jam tunc Aurora colebat.
Tantalus inde parens, non qui fallentibus undis
Imminet, aut refugæ ſterilem rapit aëra ſylvæ,
Sed pius, & magni vehitur conviva Tonantis.
Parte alia victor curru Neptunia tendit
Lora Pelops, preſſatque rotas auriga natantes
Myrtilus, & volucri jam jamque relinquitur axe;
Et gravis Acriſius, ſpecieſque horrenda Chorœbi,
Et Danaë culpata ſinus, & in amne reperto
Triſtis Amymone, parvoque Alcmena ſuperbit
Hercule, tergemina crinem circundata luna.
Jungunt diſcordes inimica in fœdera dextras
Belidæ fratres. ſed vultu mitior aſtat
Ægyptus, Danai manifeſtum agnoſcere ficto
Ore nefas, paciſque malæ, noctiſque futuræ.
Mille dehinc ſpecies, tandem ſatiata voluptas,
Præſtanteſque viros vocat ad ſua præmia virtus.
Primus ſudor equis. dic inclyte Phœbe regentum
Nomina, dic ipſos (neque enim generoſior unquam
Alipedum collata acies) ceu præpete curſu
Confligant denſæ volucres, aut littore in uno
Æolus inſanis ſtatuat certamina ventis.
Ducitur ante omnes rutilæ manifeſtus Arion
Igne jubæ. Neptunus equo (ſi certa priorum
Fama) pater. primus teneris læſiſſe lupatis

Ora,

Ora, & littoreo domitaſſe in pulvere fertur
Verberibus parcens, etenim inſatiatus eundi
Ardor, & hyberno par inconſtantia ponto.
Sæpe per Ionium, Libycumque natantibus ire
Interjunctus equis, omneſque aſſuetus in oras
Cœruleum deferre patrem. ſtupuere relicta
Nubila, certantes Eurique, Notique ſequuntur.
Nec minor in terris bella Euryſthea gerentem
Amphitryoniaden alto per gramina ſulco
Duxerat. illi etiam ferus, indociliſque teneri.
Mox divûm dono regis dignatus Adraſti
Imperia. & multum mediis manſueverat annis.
Tunc rector genero Polynici indulget agendum
Multa monens, ubi fervor equo, qua ſuetus ab arte
Mulceri, ne ſæva manus, ne liber habenis
Impetus, urge alios, inquit, ſtimuliſque, miniſque;
Ille ibit, minus ipſe voles. ſic ignea lora
Cum daret, & rapido Sol natum imponeret axi
Gaudentem lachrymans aſtra inſidioſa docebat,
Nolenteſque teri zonas, mediamque polorum
Temperiem. pius ille quidem, & formidine cauta,
Sed juvenem duræ prohibebant diſcere Parcæ,
Oebalios ſublimis agit ſpes proxima palmæ
Amphiaraus equos. tua furto lapſa propago,
Cyllare, dum Scythici diverſus ad oſtia ponti
Caſtor, Amyclæas remo permutat habenas.
Ipſe habitu niveus. nivei dant colla jugales.

Concolor eſt albis & caſſis, & infula, criſtis.
Quin & Theſſalicis felix Admetus ab oris
Vix ſteriles compeſcit equas, Centaurica dicunt
Semina. credo, adeo ſexum indignantur, & omnis
In vires adducta Venus, noctemque, diemque
Aſſimulant, maculis internigrantibus albæ.
Tantus uterque color. credi nec degener illo
De grege Caſtaliæ, ſtupuit qui ſibila cannæ
Lætus, & audito contemſit Apolline paſci.
Ecce & Iaſonidæ juvenes nova gloria matris
Hypſipyles ſubiere jugo, quo vectus uterque
Nomen avo gentile Thoas, atque omine dictus
Euneos Argoo, geminis eadem omnia, vultus,
Currus, equi, veſtes, par & concordia voti
Vincere, vel ſolo cupiunt à fratre relinqui.
It Chromis, Hippodamuſque, alter ſatus Hercule magno,
Alter ab Oenomao, dubites uter effera preſſet
Frena magis. Getici pecus hic Diomedis; at ille
Piſæi juga patris habet, crudelibus ambo
Exuviis, diroque imbuti ſanguine currus.
Metarum inſtar erat hinc nudo robore quercus
Olim omnes exuta comas, hinc ſaxeus umbo
Arbiter agricolis. finem jacet inter utrumque,
Quale quater jaculo ſpatium, ter arundine vincas.
Interea cantu Muſarum nobile mulcens
Concilium, citharæque manus inſertus Apollo
Parnaſſi ſummo ſpectabat ab æthere terras,

Oriſa

Orſa deum (nam ſæpe Jovem, Phlegramque, ſuique
Anguis opus, fratrumque pius cantarat honores)
Tunc aperit quis fulmen agat, quis ſidera ducat
Spiritus, unde animi fluviis, quæ pabula ventis,
Quo fonte immenſum vivat mare. quæ via ſoles
Præcipitet, noctem quæ porrigat, imane tellus,
An media, & rurſus mundo ſuccincta latenti.
Finis erat, differt avidas audire ſorores:
Dumque chelyn lauro, textumque illuſtre coronæ
Subligat, & picto diſcingit pectora limbo,
Haud procul Herculeam Nemeen clamore reductus
Aſpicit, atque illic ingens certaminis inſtar
Quadrijugi. noſcit cunctos, & forte propinquo
Conſtiterant Admetus & Amphiaraus in arvo.
Tunc ſecum, Quiſnam iſte duos, fidiſſima Phœbo
Nomina, commiſit deus in diſcrimina reges?
Ambo pii, carique ambo. nequeam ipſe priorem
Dicere. Peliacis hic cum famularer in arvis
(Sic Jovis imperia, & nigræ voluere ſorores)
Thura dabat famulo, nec me ſentire minorem
Auſus; at hic tripodum comes, & pius artis alumnus
Æthereæ. potior meretis tamen ille, ſed hujus
Extrema jam fila colo, datur ordo ſenectæ
Admeto, ſerumque mori. tibi nulla ſuperſunt
Gaudia, jam Thebæ juxta, & tenebroſa vorago.
Scis miſer, & noſtræ pridem cecinere volucres.
Dixit, & os fletu pene inviolabile tinctus

Extem-

Extemplo Nemeen radiante per æthera ſaltu
Ocyor & patrio venit igne, ſuiſque ſagittis.
Ipſe olim in terris, cœlo veſtigia durant,
Claraque per Zephyros etiamnum ſemita lucet.
Et jam ſortitus Prothous verſarat ahena
Caſſide. jamque locus cuique eſt, & liminis ordo.
Terrarum decora ampla viri, decora ampla jugales
Divûm utrumque genus. ſtant uno margine clauſi,
Speſque, audaxque una metus, & fiducia pallens:
Nil fixum cordi, pugnant exire, paventque.
Concurrit ſummos animoſum frigus in artus.
Qui dominis, idem ardor equis. face lumina ſurgunt,
Ora ſonant morſu, ſpumiſque, & ſanguine ferrum
Uritur, impulſi nequeunt obſiſtere poſtes,
Clauſtraque, compreſſæ transſumat anhelitus iræ.
Stare adeo miſerum eſt. pereunt veſtigia mille
Ante fugam, abſentemque ferit gravis ungula campum.
Circumſtant fidi, nexuſque, & torta jubarum
Expediunt, firmantque animos, & plurima monſtrant.
Inſonuit contra Tyrrhenum murmur, & omnes
Exiluere loco. quæ tantum carbaſa ponto?
Quæ bello ſic tela volant? quæ nubila cœlo?
Amnibus hybernis minor eſt; minor impetus igni.
Tardius aſtra cadunt. glomerantur tardius imbres.
Tardius è ſummo decurrunt flumina monte.
Emiſſos videre, atque agnovere Pelaſgi,
Et jam rapti oculis, jam cæco pulvere mixti

Una

Una in nube latent: vultuſque umbrante tumultu,
Vix inter ſeſe clamore, & nomine noſcunt.
Evolvere globum, & ſpatio quo quiſque valebat
Diducti. delet ſulcos iterata priores
Orbita. nunc avidi prono juga pectore tangunt,
Nunc pugnante genu preſſis duplicantur habenis.
Colla toris crinita tument, ſtanteſque repectit
Aura jubas. bibit albentes humus arida nimbos.
Fit ſonus, immaniſque pedum, tenuiſque rotarum.
Nulla manus requies, denſis inſibilat aër
Verberibus. gelida non crebrior exilit Arcto
Grando, nec Oleniis manant tot cornibus imbres.
Senſerat adductis alium præſagus Arion
Stare ducem loris, dirumque expaverat inſons
Oedipodioniden. jam illinc á limine diſcors,
Iratuſque oneri inſolito truculentior ardet.
Inachidæ credunt accenſum laudibus. Ille
Aurigam fugit. aurigæ furiale minatur
Efferus, & campo dominum circumſpicit omni.
Ante tamen cunctos ſequitur, longeque ſecundus
Amphiaraus agit, quem Theſſalus æquat eundo
Admetus. juxta gemini, nunc Euneos ante,
Et nunc ante Thoas. cedunt, vincuntque, nec unquam
Ambitioſa pios collidit gloria fratres.
Poſtremum diſcrimen erant Chromis aſper, & aſper
Hippodamus. non arte rudes, ſed mole tenentur
Cornipedum, prior Hippodamus fert ora ſequentum.

Fert

Fert gemitus, multaque humeros incenditur aura.
Speravit flexæ circum compendia metæ
Interius ductis Phœbeïus augur habenis
Anticipaſſe viam, nec non & Theſſalus heros
Spe propiore calet. dum non cohibente magiſtro
Spargitur in gyros, dexterque exerrat Arion.
Jam prior Oeclides. & jam non tertius ibat
Admetus. laxo cum tandem ex orbe reductus
Æquoreus ſonipes premit, evaditque parumper
Gaviſos. ſubit aſtra fragor, cœlumque tremiſcit,
Omniaque excuſſo patuere ſedilia vulgo.
Sed nec lora regit, nec verbera pallidus addit
Labdacides. laſſa veluti ratione magiſter
In fluctus, in ſaxa ruit. nec jam amplius aſtra
Reſpicit, & victam projecit caſibus artem.
Rurſus præcipites in recta ac devia campi
Obliquant, tenduntque vias, iterum axibus axes
Inflicti, radiiſque rotæ. pax nulla, fideſque.
Bella geri ferro levius. bella horrida credas:
Is furor in laude eſt. trepidant, mortemque minantur,
Multaque tranſverſis præſtringitur ungula campis.
Nec jam ſufficiunt ſtimuli, non verbera. voce
Nominibuſque cient Pholoën Admetus, & Irin
Funalemque Thoën, rapidum Danacius augur
Aſcheton increpitans, meritumque vocabula Cygnum.
Audit & Herculeum Strymon Chromin. Euneon audit
Igneus Æchion, tardum Calydona laceſſit

Hippo-

Hippodamus, variumque Thoas rogat ire Podarcem.
Solus Echionides errante ſilentia curru
Mœſta tenet, trepidaque timet ſe voce fateri.
Vixdum cœptus equis labor, & jam pulvere quarto
Campum ineunt, jamque & tepidis ſudoribus artus
Effœti, & craſſum rapit ejectatque vaporem
Cornipedum flammata ſitis. nec jam integer illis
Impetus, & longi ſuſpendunt ilia flatus.
Hic anceps fortuna diu decernere primum
Auſa venit. ruit Hæmonium, dum fervidus inſtat
Admetum ſuperare Thoas. nec prætulit ullam
Frater opem. velit ille quidem; ſed Martius ante
Obſtitit Hippodamus, mediaſque immiſit habenas.
Mox Chromis Hippodamum metæ interioris ad orbem
Viribus Herculeis, & toto robore patris
Axe tenet prenſo: luctantur abire jugales
Nequicquam, frenoſque & colla rigentia tendunt.
Ut Siculas ſi quando rates tenet æſtus, & ingens
Auſter agit, medio ſtant vela tumentia ponto.
Tunc ipſum fracto curru deturbat, & iſſet
Ante Chromis. ſed Thraces equi ut videre jacentem
Hippodamum, redit illa fames, jam jamque trementem
Partiti furiis, ni frena, ipſoſque frementes
Oblitus palmæ, retro Tirynthius heros
Torſiſſet, victuſque, & collaudatus abiſſet.
At tibi promiſſos jamdudum Phœbus honores
Amphiaraë cupit. tandem ratus apta favori

Tempora, pulverei venit in ſpatia horrida Circi.
Cum jam in fine viæ, & ſummum victoria nutat:
Anguicomam monſtri effigiem ſæviſſima viſu
Ora movet, ſive ille Erebo, ſeu finxit in aſtu
Temporis, innumera certe formidine cultum
Tollit in aſtra nefas. non illud janitor atræ
Impavidus Lethes, non ipſæ horrore ſine alto
Eumenides vidiſſe queant. turbaſſet euntes
Solis equos, Martiſque jugum. Nam flavus Arion
Ut vidit, ſaliere jubæ, atque erectus in armos
Stat, ſociumque jugi, comiteſque utrinque laboris
Secum alte ſuſpendit equos. ruit ilicet exul
Aonius, nexuſque diu per terga volutus
Exuit, abripitur longe moderamine liber
Currus, at hunc putri præter tellure jacentem
Tænarei currus, & Theſſalus axis, & heros
Lemnius, obliqua quantum vitare dabatur
Tranſabiere fuga. tandem caligine merſum
Erigit accurſu comitum caput; ægraque tollit
Membra ſolo, & ſocero redit haud ſperatus Adraſto.
Quis mortis, Thebane, locus? niſi dura negaſſet
Tiſiphone, quantum poteras dimittere bellum?
Te Thebæ, fraterque palam, te plangeret Argos.
Te Nemea, tibi Lerna comas, Lariſſaque ſupplex
Poneret, Archemori major colerere ſepulchro.
Tunc vero Oeclides, quanquam jam certa ſequenti
Præmia, cum vacuus domino præiret Arion,

Ardet

Ardet adhuc cupiens vel inanem vincere currum.
Dat vires, refovetque deus. volat ocyor Euro.
Ceu modo carceribus dimiſſus in arva ſolutis
Verberibuſque jubas, & terga laceſſit habenis,
Aſcheton increpitanſque levem, Cygnumque nivalem.
Nunc ſaltem dum nemo prior, rapit igneus orbes
Axis, & effoſſæ longe ſparguntur arenæ.
Dat gemitum tellus, & jam tunc ſæva minatur.
Forſitan & victo prior iſſet Arione Cygnus,
Sed vetat æquoreus vinci pater. hinc vice juſta
Gloria manſit equo, ceſſit victoria vati.
Huic pretium palmæ. gemini cratera ferebant
Herculeum juvenes. illum Tirynthius olim
Ferre manu ſola, ſpumantemque ore ſupino
Vertere ſeu monſtri victor, ſeu Marte, ſolebat.
Centauros habet arte truces, aurumque figuris
Terribile, hic mixta Lapitharum cæde rotantur
Saxa, faces, aliique iterum crateres, ubique
Ingentes morientum iræ. tenet ipſe furentem
Hyleum, & torta molitur robora barba.
At tibi Mæonio fertur circumflua limbo,
Pro meritis Admete chlamys, repetitaque multo
Murice. Phryxei natat hic contemptor ephebus
Æquoris, & picta tranſlucet cœrulus unda;
In latus ire manus, mutaturuſque videtur
Brachia, nec ſiccum ſperes in ſtamine crinem:
Contra autem fruſtra ſedet anxia turre ſuprema

Seſtias in ſpeculis. moritur prope conſcius ignis.
Has Adraſtus opes dono victoribus ire
Imperat, at generum famula ſolatur Achæa.
Sollicitat tunc ampla viros ad præmia curſu
Præceleres. agile ſtudium, & tenuiſſima virtus,
Pacis opus, cum ſacra vocant, nec inutile bellis
Subſidium, ſi dextra neget. prior omnibus Idas,
Nuper Olympiacis umbratus tempora ramis,
Proſilit, excipiunt plauſu Piſæa juventus
Eleæque manus. ſequitur Sicyonius Alcon,
Et bis in Iſthmiaca victor clamatus arena
Phædimus, alipedumque fugam prægreſſus equorum
Ante Dymas, ſed tunc ævo tardante ſecutus.
Multi & quos varii tacet ignorantia vulgi
Hinc, atque hinc ſubiere. ſed Arcada Parthenopæum
Appellant, denique cient vaga murmura Circi.
Nota parens curſu. quis Mænaliæ Atalantes
Neſciat egregium decus? & veſtigia cunctis
Indeprenſa procis? onerat celeberrima natum
Mater. & ipſe procul fama jam notus inermes
Narratur cervas pedes inter aperta Lycæi
Tollere, & emiſſum curſu deprendere telum.
Tandem expectatus volucri ſuper agmina ſaltu
Emicat, & torto chlamyden diffibulat auro.
Effulſere artus, membrorumque omnis aperta eſt
Lætitia, inſigneſque humeri, nec pectora nudis
Deteriora genis, latuitque in corpore vultus.

Ipſe

Ipſe tamen formæ laudem aſpernatur, & arcet
Mirantes. tunc Palladios non inſcius hauſtus
Incubuit, pinguique cutem fuſcatur olivo.
Hoc Idas, hoc more Dymas, aliique niteſcunt.
Sic ubi tranquillo pellucent ſidera ponto,
Vibraturque fretis cœli ſtellantis imago,
Omnia clara nitent, ſed clarior omnia ſupra
Heſperus exercet radios, quantuſque per altum
Æthera, cæruleis tantus monſtratur in undis.
Proximus & forma, nec multum ſegnior Idas
Curſibus, atque ævo juxta prior. attamen illi
Jam tenuem pingues florem induxere palæſtræ,
Deſerpitque genis, nec ſe lanugo fatetur
Intonſæ ſub nube comæ. tunc rite citatos
Explorant, acuuntque gradus, variaſque per artes
Inſtimulant docto langentia membra tumultu.
Poplite nunc flexo ſidunt, nunc lubrica forti
Pectora collidunt plauſu: nunc ignea tollunt
Crura, brevemque ſugam necopino fine reponunt.
Jam ruit, atque æquum ſummiſit regula limen.
Corripuere leves ſpatium, campoque refulſit
Nuda cohors. volucres iiſdem modo tardius arvis
Iſſe videntur equi. credas è plebe Cydonum
Parthorumque fuga totidem exiluiſſe ſagittas.
Non aliter celeres Hircana per avia cervi,
Cum procul impaſti fremitum accepere leonis,
Sive putant, rapit attonitos fuga cæca, metuſque

Con-

Congregat, & longum dant cornua mixta fragorem.
Effugit hic oculos rapida puer ocyor aura
Mænalius, quem deinde gradu premit horridus Idas,
Inſpiratque humero, flatuque, & pectoris umbra
Terga premit. poſt ambiguo diſcrimine tendunt
Phædimus, atque Dymas. Illis celer imminet Alcon.
Flavus ab intonſo pendebat vertice crinis
Arcados, hoc primis Triviæ paſcebat ab annis
Munus, & Ogygio victor cum Marte rediſſet.
Nequicquam patriis audax promiſerat aris,
Tunc liber nexu, lateque in terga ſolutus
Occurſu Zephyri retro fugit, & ſimul ipſum
Impedit, infeſtoque volans obtenditur Idæ.
Inde dolum juvenis, fraudique accommoda ſenſit
Tempora, jam finem juxta, dum limina victor
Parthenopæus init, correpto crine reductum
Occupat, & longæ primus ferit oſtia portæ.
Arcades arma fremunt. armis defendere regem,
Ni raptum decus, & meriti reddantur honores,
Contendunt, totoque parant decedere Circo.
Sunt & quîs Idæ placeat dolus. ipſe regeſta
Parthenopæus humo vultumque oculoſque madentes
Obruit. acceſſit lachrymarum gratia formæ.
Pectora nunc mœrens, nunc ora indigna cruento
Unguæ ſecat, meritamque comam. furit undique clamor
Diſſonus, ambiguumque ſenis cunctatur Adraſti
Conſilium. tandem ipſe refert: Compeſcite litem,

O pueri,

O pueri. virtus iterum tentanda. ſed ite
Limite non uno. latus hoc conceditur Idæ,
Tu diverſa tene: fraus curſibus omnis abeſto.
Audierant, dictoque manent. mox numina ſupplex
Affatu tacito juvenis Tegeæus adorat:
Diva potens nemorum (tibi enim hic tibi crinis honori
Debitus, eque tuo venit hæc injuria voto)
Si bene quid genitrix, ſi quid venatibus ipſe
Promerui, ne (quæſo) finas hoc omine Thebas
Ire, nec Arcadiæ tantum meruiſſe pudorem.
Auditum, manifeſta fides; vix campus euntem
Sentit, & exilis plantis intervenit aër,
Raraque non fracto veſtigia pulvere pendent.
Irrupit clamore fores, clamore recurrit
Ante ducem, prenſaque levat ſuſpiria palma.
Finiti curſus, operumque inſignia præſto.
Arcas equum dono, clypeum gerit improbus Idas.
Cætera plebs Lyciis gaudet contenta pharetris.
Tunc vocat, emiſſo ſi quis decernere diſco
Impiger, & vires velit oſtentare ſuperbas.
It juſſus Pterelas, & aënæ lubrica maſſæ
Pondera, vix toto curvatus corpore juxta
Dejicit. inſpectant taciti, expenduntque laborem
Inachidæ. mox turba ruunt, duo gentis Achææ,
Tres Ephyreïadæ, Piſa ſatus unus, Acarnan
Septimus, & plures agitabat gloria, ni ſe
Arduus Hippomedon cavea ſtimulante tuliſſet

In

In medios, lateque ferens ſub pectore dextro
Orbem alium: Hunc potius juvenes qui mœnia ſaxis
Frangere, qui Tyrias dejectum vaditis arces;
Hunc rapite. aſt illud cui non jaculabile dextræ
Pondus; & abreptum nullo conamine jecit
In latus. abſiſtunt procul, attonitique fatentur
Cedere, vix unus Phlegyas, acerque Meneſtheus
(Hos etiam pudor, & magni tenuere parentes)
Promiſere manum. conceſſit cætera pubes
Sponte, & adorato rediit ingloria diſco.
Qualis Biſtoniis clypeus Mavortis in arvis
Luce mala Pangæa ferit, ſolemque refulgens
Territat, incuſſaque dei grave mugit ab haſta.
Piſæus Phlegyas opus inchoat, & ſimul omnes
Abſtulit in ſe oculos exhauſto corpore virtus
Promiſſa. ac primum terra diſcumque manumque
Aſperat. excuſſo mox circum pulvere verſat
Quod latus in digitos, mediæ quod tertius ulnæ
Conveniat. non artis egens, hic ſemper amori
Ludus erat. patriæ non tantum ubi laudis obiret
Sacra, ſed alternis Alpheon utrinque ſolebat
Metiri ripis, & qua latiſſima diſtant
Non unquam merſo tranſmittere flumina diſco.
Ergo operum fidens, non protinus horrida campi
Jugera, ſed cœlo dextram metitur, humique
Preſſus utroque genu, collecto ſanguine diſcum
Ipſe ſuper ſeſe rotat, atque in nubila condit.

Ille

Ille citus ſublime petit, ſimiliſque cadenti
Creſcit in adverſum, tandemque exhauſtus ab alto
Tardior in terram redit, atque immergitur arvis.
Sic cadit, attonitis quoties avellitur aſtris
Solis opaca ſoror, procul auxiliantia gentes
Æra crepant, fruſtraque timent. at Theſſala victrix
Ridet anhelantes audito carmine bigas.
Conlaudant Danai. ſed non tibi molle tuenti
Hippomedon, majorque manus ſperatur in æquo.
Atque illi extemplo cui ſpes infringere dulce
Immodicas, Fortuna venit. quid numina contra
Tendere fas homini? ſpatium jam immane parabat,
Jam cervix converſa, & jam latus omne redibat:
Excidit ante pedes elapſum pondus, & ictus
Deſtituit, fruſtraque manum dimiſit inanem.
Ingemuere omnes, rariſque ea viſa voluptas.
Inde ad conatus timida ſubit arte Meneſtheus
Cautior, & multum te, Maia nate, rogato
Molis prægravidæ caſtigat pulvere lapſus.
Illa manu magna, & multum felicior exit,
Nec partem exiguam Circi tranſvecta quievit.
Fit ſonus, & fixa ſignatur terra ſagitta.
Tertius Hippomedon valida ad certamina tardos
Molitur greſſus. namque illum corde ſub alto
Et caſus Phlegyæ monet, & fortuna Meneſthei
Erigit adſuetum dextræ geſtamen, & alte
Suſtentans, rigidumque latus, forteſque lacertos

Conſulit, ac vaſto contorquet turbine, & ipſe
Proſequitur; fugit horrendo per inania ſaltu,
Jamque procul meminit dextræ, ſervatque tenorem
Diſcus. nec dubia junctave Meneſthea victum
Tranſabiit meta. longe ſuper æmula ſigna
Conſedit, virideſque humeros, & opaca Theatri
Culmina, ceu lætæ tremefecit mole ruinæ.
Quale vaporifera ſaxum Polyphemus ab Ætna
Lucis egente manu, tamen in veſtigia puppis
Auditæ, juxtaque inimicum exegit Ulyſſem.
Sic & Aloidæ, cum jam celaret Olympum
Deſuper Oſſa rigens, ipſum glaciale ferebant
Pelion, & trepido ſperabant jungere cælo.
Tunc genitus Talao victori tigrin inanem
Ire jubet, fulvo quæ circumfuſa nitebat
Margine, & extremos auro manſueverat ungues.
Gnoſſiacos arcus habet, & vaga tela Meneſtheus.
At tibi, ait, Phlegya, caſu fruſtrate ſiniſtro,
Hunc quondam noſtri decus, auxiliumque Pelaſgi
Ferre damus (neque enim Hippomedon inviderit) enſem.
Nunc opus eſt animis inſeſtos tollere cæſtus
Cominus. hæc bellis & ferro proxima virtus.
Conſtitit immanis cerni, immaniſque teneri
Argolicus Capaneus. ac dum nigrantia plumbo
Tegmina cruda boum non mollior ipſe lacertis
Induitur, date tot juvenum de millibus unum
Huc ait; atque utinam potius de ſtirpe veniret

Æmulus

Æmulus Aonia, quem fas dimittere leto,
Nec mea crudelis civili ſanguine virtus.
Obſtupuere animi, fecitque ſilentia terror.
Tandem inſperatus nuda de plebe Laconum
Proſilit Alcidamas: mirantur Dorica regum
Agmina, ſed ſocii fretum Polluce magiſtro
Norant & ſacras inter creviſſe palæſtras.
Ipſe deus poſuitque manus, & brachia finxit
Materiam (ſuadebat amor) tunc ſæpe locavit
Cominus, & ſimili ſtantem miratus in ira
Suſtulit exultans, nudumque ad pectora preſſit.
Illum indignatur Capaneus, ridetque vocantem
Ut miſerans, poſcitque alium. tandemque coactus
Reſtitit, & ſtimulis jam languida colla tumeſcunt.
Fulmineas alte ſuſpenſi corpora plantis
Erexere manus. tuto procul ora receſſu
Armorum in ſpeculis, adituſque ad vulnera cluſi.
Hic quantus Stygiis Tityos conſurgat ab arvis
Si torvæ patiantur aves, tanta undique pandit
Membrorum ſpatia, & tantis ferus oſſibus extat.
Hic paulo ante puer, ſed enim maturius ævo
Robur, & ingentes ſpondet tener impetus annos,
Quem vinci haud quiſquam, ſævo nec ſanguine tingi
Malit, & erecto timeat ſpectacula voto.
Ut ſeſe permenſi oculis, & uterque priorem
Speravere locum, non protinus ira, nec ictus:
Alternus paulum timor, & permixta furori

Conſilia, inclinant tantum contraria jactu
Brachia, & explorant cæſtus, hebetantque terendo.
Doctior hic differt animum, metuenſque futuri
Cunctatus vires diſpenſat. at ille nocendi
Prodigus, incautuſque ſui, ruit omnis, & ambas
Conſumit ſine lege manus, atque irrita frendit
Inſurgens, ſeque ipſe premit. ſed providus aſtu
Et patria vigil arte Lacon, hos rejicit ictus,
Hos cavet. interdum nutu, capitiſque citati
Integer obſequio, manibus nunc obvia tela
Diſcutiens, inſtat greſſu, vultuque recedit.
Sæpe etiam injuſtis collatum viribus hoſtem
(Is vigor ingenio, tanta experientia dextræ eſt)
Ultro audax animis intratque & obumbrat, & alte
Adſilit, ut præceps cumulo ſalit unda minantes
In ſcopulos, & fracta redit, ſic ille furentem
Circuit expugnans. levat ecce, diuque minatur
In latus, inque oculos. illum rigida arma caventem
Avocat, & manibus necopinum interſerit ictum
Callidus, ac mediam deſignat vulnere frontem.
Jam cruor, & tepido ſignantur tempora rivo,
Neſcit adhuc Capaneus, ſubitumque per agmina murmur
Miratur: verum ut feſſam ſuper ora reduxit
Forte manum, & ſummo maculas in vellere vidit,
Non leo, non jaculo tantum indignata recepto
Tigris, agit toto cedentem fervidus arvo
Præcipitatque retro juvenem, atque in terga ſupinat.

Den.

Dentibus horrendum ſtridens, geminatque rotatas
Multiplicatque manus. rapiunt conamina venti,
Pars cadit in cæſtus. motu Spartanus acuto
Mille cavet lapſas circum cava tempora mortes:
Auxiliqque pedum. ſed, non tamen immemor artis,
Adverſus fugit, & fugiens tamen ictibus obſtat.
Et jam utrumque labor, ſuſpiriaque ægra fatigant.
Tardius ille premit. nec jam hic abſiſtere velox.
Defectique ambo genibus, pariterque quierunt.
Sic ubi longa vagos laſſarunt æquora nautas,
Et ſigno de puppe dato poſuere parumper
Brachia; vix requies, jam vox ciet altera remos.
Ecce iterum immodice venientem eludit, & exit
Sponte ruens, merſuſque humeris. effunditur ille
In caput. adſurgentem alio puer improbus ictu
Perculit, eventuque impalluit ipſe ſecundo.
Clamorem Inachidæ, quantum non littora, tollunt,
Non nemora. Illum ab humo conantem ut vidit Adraſtus,
Tollentemque manus, & non toleranda parantem,
Ite, oro, ſocii, furit: ite, opponite dextras,
Feſtinate, furit, palmamque, & præmia ferte.
Non prius effracto quam miſceat ora cerebro,
Abſiſtet, video. moriturum auferte Lacona.
Nec mora, prorumpit Tydeus, nec juſſa recuſat
Hippomedon. tunc vix ambo conatibus ambas
Reſtringunt cohibentque manus. ac plurima ſuadent.
Vincis, abi, pulchrum eſt vitam donare minori.

Noſter

Noſter & hic, bellique comes. nil frangitur heros,
Ramumque oblatumque manu thoraca repellit
Vociferans: liceat, non has ego pulvere craſſo,
Atque cruore genas, meruit quibus iſte favorem,
Semivir infodiam? mittamque informe ſepulchro
Corpus? & Oebalio donem lugere magiſtro?
Dixit. at hunc ſocii tumidum & viciſſe negantem
Avertunt. contra laudant inſignis alumnum
Taygeti, longeque minas riſere Lacones.
Jamdudum variæ laudes & conſcia virtus
Tydea magnanimum ſtimulis ingentibus angunt.
Ille quidem & diſco bonus, & contendere curſu,
Nec cæſtu bellare minor. ſed corde labores
Ante alios erat uncta Pale. ſic otia Martis
Degere, & armiferas laxare adſueverat iras
Ingentes contra ille viros, Acheloïa circum
Littora, feliceſque deo monſtrante palæſtras.
Ergo ubi luctandi juvenes animoſa citavit
Gloria, terrificos humeris Ætolus amictus
Exuitur, patriumque ſuem. levat ardua contra
Membra, Cleonææ ſtirpis jactator Agylleus,
Herculea nec mole minor. ſic grandibus alte
Inſurgens humeris, hominem ſuper improbus exit.
Sed non ille rigor, patriumque in corpore robur.
Luxuriant artus, effuſaque ſanguine laxo
Membra natant. inde hæc audax fiducia tantum
Oenidæ ſuperare parem. quamquam ipſe videri

Exiguus,

Exiguus, gravia oſſa tamen, nodiſque lacerti
Difficiles. nunquam hunc animum Natura minori
Corpore, nec tantas auſa eſt includere vires.
Poſtquam oleo gaviſa cutis, petit æquor uterque
Procurſu medium, atque hauſta veſtitur arena.
Tum madidos artus alterno pulvere ſiccant,
Collaque demerſere humeris, & brachia late
Vara tenent, jam tunc aſtu deducit in æquum
Callidus, & celſum procurvat Agyllea Tydeus
Summiſſus tergo, & genibus vicinus arenæ.
Ille autem Alpini veluti regina cupreſſus
Verticis, urgentes cervicem inclinat in Auſtros,
Vix ſeſe radice tenens, terræque propinquat,
Jamdudum ætherias eadem reditura ſub auras.
Non ſecus ingentes artus præcelſus Agylleus
Sponte premit, parvumque gemens duplicatur in hoſtem:
Et jam alterna manus, frontemque, humeroſque, latuſque,
Collaque, pectoraque, & vitantia crura laceſſit.
Interdumque diu pendent per mutua fulti
Brachia, nunc ſævi digitorum vincula frangunt.
Non ſic ductores gemini gregis horrida tauri
Bella movent. medio conjux ſtat candida prato
Victorem expectans, rumpunt obnixa furentes
Pectora, ſubdit amor ſtimulos & vulnera ſanat.
Fulminei ſic dente ſues, ſic hiſpida turpes
Prælia villoſis ineunt complexibus urſi.
Vis eadem Oenidæ, nec ſole, aut pulvere feſſa

Membra

Membra labant. riget arcta cutis, duriſque laborum
Caſtigata toris. contra non integer ille
Flatibus alternis, ægroque effœtus hiatu
Exuit ingeſtas fluvio ſudoris arenas,
Ac furtim rapta ſuſtentat pectora terra.
Inſtat agens Tydeus, fictumque in colla minatus
Crura ſubit. cœptis non evaluere potiri
Fruſtratæ brevitate manus. venit arduus ille
Deſuper, oppreſſumque ingentis mole ruinæ
Condidit. Haud aliter collis ſcrutator Iberi
Cum ſubiit, longeque diem, vitamque reliquit,
Si tremuit ſuſpenſus ager, ſubitumque fragorem
Rupta dedit tellus, latet intus monte ſoluto
Obrutus, ac penitus fractum obductumque cadaver
Indignantem animum propriis non reddidit aſtris.
Acrior hoc Tydeus, animiſque & pectore ſupra eſt.
Nec mora, cum vinclis onerique elapſus iniquo
Circumit errantem, & tergo nec opinus inhæret.
Mox latus, & firmo celer implicat ilia nexu.
Poplitibus genua inde premens evadere nodos
Nequicquam, & lateri dextram inſertare parantem
Improbus, horrendum viſu ac mirabile pondus
Suſtulit. Herculeis preſſum ſic fama lacertis
Terrigenam ſudaſſe Libyn, cum fraude reperta
Raptus in excelſum, nec jam ſpes ulla cadendi,
Nec licet extrema matrem contingere planta.
Fit ſonus, & lætos attollunt agmina plauſus.

Tunc

Tunc alte librans inopinum ſponte remiſit,
Obliquumque dedit, procumbentemque ſecutus
Colla ſimul dextra, pedibus ſimul inguina vinxit.
Deficit obſeſſus, ſoloque pudore repugnat,
Tandem pectus humi, pronamque extenſus in alvum
Sternitur, ac longo mœſtus poſt tempore ſurgit,
Turpia ſignata linquens veſtigia terra.
Palmam autem dextra, lævaque nitentia dono
Arma ferens Tydeus. quid ſi non ſanguinis hujus
Partem haud exiguam (ſcitis) Dircæus haberet
Campus? ubi hæ nuper Thebarum fœdera plagæ?
Hæc ſimul oſtentans, quæſitaque præmia laudum
Dat ſociis. ſequitur neglectus Agyllea thorax.
Sunt & qui nudo ſubeant concurrere ferro.
Jamque aderant inſtructi armis Epidaurius Agreus:
Et nondum fatis Dircæus agentibus exul.
Dux vetat Jaſides; Manet ingens copia leti
O juvenes: ſervate animos, avidumque furorem
Sanguinis adverſi. tuque ô quem propter avita
Jugera, dilectas cui deſolavimus urbes,
Ne precor ante aciem, jus tantum caſibus eſſe,
Fraterniſque finas (abigant hoc numina) votis,
Sic ait, atque ambos aurata caſſide ditat.
Tunc genero ne laudis egens, jubet ardua necti
Tempora, Thebarumque ingenti voce citari
Victorem. diræ retinebant omina Parcæ.
Ipſum etiam proprio certamina feſta labore

Dignari, & tumulo ſupremum hunc addere honorem
Hortantur proceres. ac ne victoria deſit
Una ducum numero, fundat vel Lycia cornu
Tela rogant, tenui vel nubila tranſeat haſta.
Obſequitur gaudens, viridique ex aggere in æquum
Stipatus ſummis juvenum deſcendit. at illi
Pone leves portat pharetras, & cornua juſſus
Armiger. ingentem jactu tranſmittere circum
Eminus, & dictæ dare vulnera deſtinat orno.
Quis fluere occultis rerum neget omina cauſis?
Fata patent homini, piget inſervare, peritque
Venturi promiſſa fides. ſic omina caſum
Fecimus, & vires auxit Fortuna nocendi.
Campum emenſa brevi fatalis ab arbore tacta,
Horrendum viſu! per quas modo fugerat auras,
Venit arundo retro; verſumque à fine tenorem
Pertulit, & notæ juxta ruit ora pharetræ.
Multa duces errore ferunt, hi nubila, & altos
Occurriſſe Notos. adverſo roboris ictu
Tela repulſa alii. penitus latet exitus ingens,
Monſtratumque nefas. uni remeabile bellum.
Et triſtes domino ſpondebat arundo recurſus.

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER SEPTIMUS.

ATQUE ea cunctantes Tyrii primordia belli
Juppiter haud æquo respexit corde Pelasgos,
Concussitque caput, motu quo celsa laborant
Sidera, proclamatque adici cervicibus Atlas.
Tunc ita velocem Tegees affatur alumnum:
I, medium rapido Borean illabere saltu
Bistonias super usque domus, axemque nivosi
Sideris: Oceano vetitum qua Parrhasis ignem
Nubibus hybernis, & nostro pascitur imbri.
Atque ibi seu posita respirat cuspide Mavors
(Quanquam invisa quies) seu quod reor, arma tubasque
Insatiatus habet, caræque in sanguine gentis
Luxuriat. propere monitus, iramque parentis
Ede, nihil parcens. nempe olim accendere jussus
Inachias acies, atque omne quod Isthmius umbo

Diſtinet, & raucæ circumtonat ira Maleæ.
Illi vix muros, limenque egreſſa juventus
Sacra colunt. credas bello rediiſſe, tot inſtant
Plauſibus, offenſique ſedent ad juſta ſepulchri.
Hicne tuus, Gradive, furor? ſonat orbe recuſſo
Diſcus, & Oebalii cœunt in prælia cœſtus.
At ſi ipſi rabies, ferrique inſana voluptas
Qua tumet; immeritas cineri dabit impius urbes
Ferrum, ignemque ferens, implorantesque Tonantem
Sternet humi populos, miſerumque exhauriet orbem.
Nunc lenis belli, noſtraque remittitur ira.
Quod niſi præcipitat pugnas, dictoque jubentis
Ocyus impingit Tyriis Danaa agmina muris,
(Nil equidem crudele minor) ſit mite, bonumque
Numen, & effreni laxentur in otia mores.
Reddat equos, enſemque mihi, nec ſanguinis ultra
Jus erit. aſpiciam terras, pacemque jubebo
Omnibus, Ogygio ſat erit Tritonia bello.
Dixerat, & Thracum Cyllenius arva ſubibat:
Atque illum Arctoæ labentem cardine portæ
Tempeſtas æterna plagæ, prætentaque cœlo
Agmina nimborum, primique Aquilonis hiatus
In diverſa ferunt. crepat aures grandine multa
Palla, nec Arcadii bene protegit umbra galeri.
Hic ſteriles delubra notat Mavortia ſylvas
Horreſcitque tuens, ubi mille furoribus illi
Cingitur adverſo domus immanſueta ſub Æmo.

Ferrea

Ferrea compago laterum, ferro arcta teruntur
Limina, ferratis incumbunt tecta columnis.
Læditur adverſum Phœbi jubar, ipſaque ſedem
Lux timet, & dirus contriſtat ſidera fulgor.
Digna loco ſtatio. primis ſalit Impetus amens
E foribus, cæcumque Nefas, Iræque rubentes,
Exangueſque Metus, occultiſque enſibus aſtant
Inſidiæ, geminumque tenens Diſcordia ferrum.
Innumeris ſtrepit aula minis. triſtiſſima Virtus
Stat medio, lætuſque Furor, vultuque cruento
Mors armata ſedet: bellorum ſolus in aris
Sanguis, & incenſis qui raptus ab urbibus ignis.
Terrarum exuviæ circum, & faſtigia templi
Captæ inſignibant gentes, cælataque ferro
Fragmina portarum, bellatriceſque carinæ,
Et vacui currus protritaque curribus ora.
Pæne etiam gemitus. adeo vis omnis, & omne
Vulnus. ubique ipſum, ſed non uſquam ore remiſſo
Cernere erat. talem divina Mulciber arte
Ediderat. nondum radiis monſtratus adulter
Fœda catenato luerat connubia lecto.
Quærere templorum regem vix cœperat ales
Mænalius, tremit ecce ſolum, & mugire refractis
Corniger Hebrus aquis. tunc quod pecus utile bellis
Vallem infeſtabat, trepidas ſpumare per herbas,
Signa adventantis, clauſæque adamante perenni
Diſſiluere fores. Hyrcano in ſanguine pulcher

Ipſe

Ipſe ſubit curru, diraque aſpergine latos
Mutat agros, ſpolia à tergo, fientesque catervæ
Dant ſylvæ, nixque alta locum. regit atra jugales
Sanguinea Bellona manu, longaque fatigat
Cuſpide. diriguit viſu Cyllenia proles,
Summiſitque genas. ipſi reverentia patri,
Si prope ſit, dematque minas, nec talia mandet.
Quod Jovis Imperium? magno quid ab æthere portas?
Occupat Armipotens. neque enim hunc germane ſub axem
Sponte venis, hyemeſque meas, cui roſcida juxta
Mænala, & æſtivi clementior aura Lycæi.
Ille refert conſulta patris. nec longa moratus,
Sicut anhelabant juncto ſudore volantes
Mars impellit equos, reſideſque in prælia Graios.
Ipſe etiam indignans vidit pater altus, & ira
Jam levior, tardo flectebat pondere vultum.
Ut ſi quando ruit, debellataſque reliquit
Eurus aquas, pax ipſa tumet, pontumque jacentem
Exanimis jam volvit hyems. nondum arma carinis
Omnia, nec toto reſpirant pectore nautæ.
Finierat pugnas honor exequialis inermes,
Nec dum aberant cœtus, cunctiſque ſilentibus Heros
Vina ſolo fundens, cinerem placabat Adraſtus
Archemori. Da, parve, tuum trieteride multa
Inſtaurare diem, nec ſaucius Arcadas aras
Malit adire Pelops, Elæaque pulſet eburna
Templa manu, nec Caſtaliis altaribus anguis,

Nec

Nec ſua pinigero magis adnatet umbra Lechæo.
Nos te lugenti puer inficiamur Averno,
Mœſtaque perpetuis ſolennia jungimus aſtris
Nunc feſtina cohors. at ſi Bœotia ferro
Vertere tecta dabis, magnis tunc dignior aris,
Tunc deus. Inachias nec tantum culta per urbes
Numina, captivis etiam jurabere Thebis.
Dux ea pro cunctis. eadem ſibi quiſque vovebat.
Jam pronis Gradivus equis Ephyræa premebat
Littora, qua ſummas caput Acrocorinthus in auras
Tollit, & alterna geminum mare protegit umbra.
Inde unum dira comitum de plebe Pavorem
Quadrupedes anteire jubet. non alter anhelos
Inſinuare metus, animumque avertere veris
Aptior. innumeræ monſtro voceſque, manuſque,
Et facies quæcunque libet. bonus omnia credi
Auctor, & horrificis lymphare incurſibus urbes.
Si geminos ſoles, ruituraque ſuadeat aſtra,
Aut nutare ſolum, aut veteres deſcendere ſilvas,
Ah miſeri vidiſſe putent. tunc acre novabat
Ingenium. falſo Nemeæum pulvere campum
Erigit. attoniti tenebroſam à vertice nubem
Reſpexere duces. falſo clamore tumultum
Auget, & arma virûm, pulſuſque imitatur equorum,
Terribilemque vagas ululatum ſpargit in auras.
Exiluere animi, dubiumque in murmure vulgus
Pendet, ubi iſte fragor? ni fallimur aure, ſed unde

Pulvereo

Pulvereo ſtant aſtra globo? num Iſmenius ultro
Miles? ita eſt. veniunt. tanta autem audacia Thebis.
An dubitent? agedum inferias, & buſta colamus.
Hæc Pavor attonitis. varioſque per agmina vultus
Induitur, nunc Piſæis è millibus unus,
Nunc Pylius, nunc ore Lacon, hoſteſque propinquos
Adjurat, turmaſque metu conſternat inani.
Nil falſum trepidis. ut vero amentibus ipſe
Incidit, & ſacræ circum faſtigia vallis
Turbine prævectus rapido, ter ſuſtulit haſtam:
Ter concuſſit equos, clypeum ter pectore plauſit,
Arma, arma inſani, ſua quiſque, ignotaque nullo
More rapit. mutant galeas, alienaque cogunt
Ad juga cornipedes. ferus omni in pectore ſævit
Mortis amor, cædiſque. nihil flagrantibus obſtat.
Præcipitant, redimuntque moras. ſic littora vento
Incipiente fremunt, fugitur cum portus ubique,
Vela fluunt, laxi jactantur ubique rudentes.
Jamque natant remi, natat omnis in æquore ſummo
Anchora. jam dulcis medii de gurgite ponti
Reſpicitur tellus, comiteſque à puppe relicti.
Viderat Inachias rapidum glomerare cohortes
Bacchus iter. gemuit Tyriam converſus ad urbem,
Altricemque domum, & patrios reminiſcitur ignes.
Purpureum triſti turbatus pectora vultum,
Non crines, non ſerta loco, dextramque reliquit
Thyrſus, & intactæ ceciderunt cornibus uvæ.

Ergo

Ergo ut erat lachrymis, lapſoque inhonorus amictu
Ante Jovem (& tunc forte polum ſecretus habebat)
Conſtitit, haud unquam facie conſpectus in illa,
(Nec cauſæ latuere patrem) ſupplexque profatur.
Exſcindiſne tuas divûm ſator optime Thebas?
Sæva adeo conjux? nec te telluris amatæ,
Deceptique laris miſeret: cinerumque meorum?
Eſto, olim invitum jaculatus nubibus ignem,
Credimus. en iterum atra refers incendia terris,
Nec Styge jurata, nec pellicis arte rogatus,
Quis modus? an nobis pater iratuſque bonuſque
Fulmen habes: ſed non Danaëia limina talis,
Parrhaſiumque nemus, Ledæaſque ibis Amyclas.
Scilicet è cunctis ego negleCtiſſima natis
Progenies? ego nempe tamen qui dulce ferenti
Pondus eram. cui tu dignatus limina vitæ
Præreptumque iter, & maternos reddere menſes,
Adde quod imbellis, rariſque exercita caſtris
Turba meas acies, mea tantum prælia norunt:
Nectere fronde comas, & ad inſpirata rotari
Buxa, timent thyrſos nuptarum, & prælia matrum.
Unde tubas, Martemque pati? quin fervidus ecce
Quanta parat? quid ſi ille tuos Curetas in arma
Ducat? & innocuis jubeat decernere peltis?
Quin etiam inviſos (ſic hoſtis defuit?) Argos
Elicis. ô ipſis genitor graviora periclis
Juſſa, novercales ruimus ditare Mycenas.

Cedo equidem. quo ſacra tamen, rituſque peremptæ
Gentis? & in tumulos ſi quid male fœta reliquit
Mater, abire jubes? Thracen, ſylvaſque Lycurgi?
An ne triumphatos fugiam captivus ad Indos?
Da ſedem profugo. potuit Latonia frater
Saxa (nec invideo) defigere Delon, & imis
Commendare freti. cara ſubmovit ab arce
Hoſtiles Tritonis aquas. vidi ipſe potentem
Gentibus Eois Epaphum dare jura, nec ullas
Cyllene ſecreta tubas, Minoave curat
Ida. quid heu tantum noſtris offenderis aris!
Hic tibi (quando minor jam noſtra potentia) noctes
Herculeæ, placituſque vagæ Nyctei̇̈dos ardor,
Hic Tyrium genus, & noſtro felicior igne
Taurus, Agenoreos ſaltem tutare nepotes.
Invidiam rifit pater, & jam poplite flexum,
Sternentemque manus tranquillus ad oſcula tollit.
Inque vicem placida orſa refert. Non conjugis iſta
Conſiliis (ut rere) puer, nec ſæva roganti
Sic expoſtus ego. immoto deducimur orbe
Fatorum, veteres, ſeræque in prælia cauſæ.
Nam cui tanta quies irarum? aut ſanguinis uſus
Parcior humani? videt axis, & iſta per ævum
Mecum æterna domus, quoties jam torta reponam
Fulmina, quam rarus terris hic imperet ignis.
Quin etiam invitus magna, ulciſcendaque paſſis
Aut Lapithas Marti, aut veterem Calydona Dianæ

Ex-

Expugnare dedi. meaque eſt jactura, pigetque
Tot mutare animas, tot reddere corpora vitæ.
Labdacios vero, Pelopiſque à ſtirpe nepotes
Tardum, abolere mihi. ſcis ipſe ut crimina mittam
Dorica, quam promptæ Superos inceſſere Thebæ.
Te quoque, (ſed quoniam vetus excidit ira) filebo.
Non tamen aut patrio reſperſus ſanguine Pentheus,
Aut matrem ſceleraſſe toris, aut crimine fratres
Progenuiſſe reus, lacero tua luſtra replevit
Funere. ubi fletus? ubi tunc ars tanta precandi?
Aſt ego non proprio diros impendo dolori
Oedipodionidas. rogat hoc telluſque, poluſque,
Et pietas, & læſa fides, naturaque, & ipſi
Eumenidum mores. ſed tu ſuper urbe moveri
Parce tua. non hoc ſtatui ſub tempore rebus
Occaſum Aoniis. veniet ſuſpectior ætas,
Ultoreſque alii, nunc regia Juno queretur.
His ille auditis, mentemque habitumque recepit,
Ut cum ſole malo, triſtique roſaria pallent
Uſta Noto, ſi clara dies, Zephyrique refecit
Aura polum, redit omnis honos, emiſſaque lucent
Germina, & informes ornat ſua gloria virgas.
Nuncius attonitas jamdudum Eteoclis ad aures
Explorata ferens, longo docet agmine Graios
Ire duces. nec jam Aoniis procul abfore campis.
Quacunque ingreſſi tremere, ac miſereſcere cunctos
Thebarum, qui ſtirpe refert, qui nomine, & armis,

Ille metum condens audire expoſcit, & odit
Narrantem. hic dictis ſocios ſtimulare, ſuaſque
Metiri decernit opes. exciverat omnem
Aoniam, Eubœamque, & Phocidos arva propinquæ
Mars, ita dulce Jovi. longo fugit ordine velox
Teſſera. propellunt acies, ſeſeque ſub armis
Oſtentant, ſubeunt campo, qui proximus urbi
Damnatus bellis patet, expectatque furores.
Nondum hoſtis circa, trepido tamen agmine matres
Conſcendunt muros, inde arma nitentia natis
Et formidandos monſtrant ſub caſſide patres,
Turre procul ſola nondum conceſſa videri
Antigone populis, teneras defenditur atra
Veſte genas, juxtaque comes, quo Laïus ibat
Armigero, tunc virgo ſenem regina veretur.
Quæ ſic orſa prior; Speſne obſtatura Pelaſgis
Hæc vexilla, pater? Pelopis deſcendere totas
Audimus gentes. dic ô precor extera regum
Agmina. nam video, quæ noſter ſigna Menœceus,
Quæ noſter gerat arma Creon, quam celſus aëna
Sphynge per ingentes Homoloïdas exeat Hæmon,
Sic rudis Antigone. ſenior cui talia Phorbas:
Mille ſagittiferos gelidæ de colle Tanagræ
Promovet ecce Dryas. hic cui nivea arma tridentem,
Atque auro rude fulmen habent, Orionis alti
Non falſus virtute nepos. procul, oro, paternum
Omen, & innuptæ vetus excidat ira Dianæ.

Jungunt

Jungunt ſe caſtris, regiſque in nomen adoptant
Ocaleæ, Medeonque, & confertiſſima lucis
Nyſa, Dionæiſque avibus circumſona Thisbe.
Proximus Eurymedon, cui paſtoralia Fauni
Arma patris, pinuſque jubas imitatur equinas
Terribilis ſylvis. reor & Mavorte cruento
Talis erit. dites pecorum comitantur Erythræ.
Qui Scolon, denſamque jugis Etheonon iniquis,
Qui breve littus Hyles, Atalantæumque ſuperbi
Schœnon habent, notique colunt veſtigia campi.
Fraxineas vibrant Macetûm de more fariſſas:
Sævaque difficiles excludere vulnera peltas.
Ecce autem clamore ruunt Neptunia plebes
Onchesti, quos pinigeris Mycaleſſos in agris,
Palladiuſque Melas, Hecatæaque gurgite nutrit
Gargaphye: quorumque novis Haliartos ariſtis,
Invidet, & nimia ſata læta ſupervenit herba.
Tela rudes trunci, galeæ vacua ora leonum,
Arborei dant ſcuta finus. hos regis egenos
Amphion en noſter agit (cognoſcere pronum
Virgo) lyra galeam, tauroque inſignis avito.
Macte animo juvenis. medios parat ire per enſes,
Nudaque pro caris opponere pectora muris.
Vos etiam noſtris, Heliconia turba, venitis
Addere rebus opem. tuque, ô Permeſſe, canoris
Et, felix Olmie, vadis, armatis alumnos
Bellorum refides. patriis concentibus audis

Exultare

Exultare gregem. quales cum pallida cedit
Bruma, renidentem deducunt Strymona cygni.
Ite alacres, nunquam veſtri morientur honores,
Bellaque perpetuo memorabunt carmine Muſæ.
Dixerat, & paulum virgo interfata docenti.
Illi autem, quanam junguntur origine fratres?
Sic certe paria arma viris, ſic exit in auras
Caſſidis æquus apex. utinam hæc concordia noſtris!
Cui ſenior ridens: Non prima errore videndi
Falleris, Antigone. multi hos (nam decipit ætas)
Dixerunt fratres. pater eſt, natuſque, ſed ævi
Confudere modos. puerum Lapithonia nympha
Dircetis, expertem thalami, crudumque maritis
Ignibus, ante diem cupido violavit amore,
Improba connubii. nec longum & pulcher Alathreus
Editus, ac primæ genitorem in flore juventæ
Conſequitur, traxitque notas, & miſcuit annos.
Et nunc ſic fratres mentito nomine gaudent,
Plus pater, hunc olim juvat, & ventura ſenectus.
Tercentum genitor, totidemque in prælia natus
Exercent equites. hi deſeruiſſe feruntur
Exilem Gliſanta, Coroniamque, feracem
Meſſe Coroniam, Baccho Gliſanta colentes.
Sed potius celſos umbrantem hunc aſpice late
Hypſea quadrijugos: clypei ſeptemplice tauro
Læva, ter inſuto ſervantem ingentia ferro
Pectora, nam tergo nunquam metus, haſta vetuſtum

Sylvarum

Sylvarum decus, emiſſæ cui pervia ſemper
Armaque pectoraque & nunquam manus irrita voti.
Aſopos genuiſſe datur, dignuſque videri
Tunc pater, abruptis cum torrentiſſimus exit
Pontibus, aut natæ tumidus cum virginis ultor
Flumina concuſſit, generum indignata Tonantem.
Namque ferunt raptam patriis Æginan ab undis
Amplexu latuiſſe Jovis. furit amnis, & aſtris
Infenſus bellare parat (nondum iſta licebant
Nec ſuperis) ſtetit audaces effuſus in iras,
Conſeruitque manus, nec quem imploraret habebat,
Donec vi tonitrus ſummotus, & igne triſulco
Ceſſit. adhuc ripis animoſus gurges anhelis,
Fulmineum cinerem, magnæque inſignia pœnæ
Gaudet, & Ætneos in cœlum efflare vapores.
Tamen Cadmeo mirabimur Hypſea campo,
Si modo placavit felix Ægina Tonantem.
Ducit Ithonæos & Alalcomenæa Minervæ
Agmina, quos Mide, quos humida ſuggerit Arne,
Aulida qui Græamque ſerunt, virideſque Plateas,
Et ſulco Peteona domant, refluumque meatu
Euripum, qua noſter abit, teque ultima tractu
Anthedon, ubi gramineo de littore Glaucus
Poſcentes irrupit aquas, jam crine geniſque
Cœrulus, & mixtos expavit ab inguine piſces.
Glandibus & torta Zephyros incidere funda
Cura, Cydoneas antejbunt geſa ſagittas.

Tu

Tu quoque præclarum forma, Cephiſſe, dediſſes
Narciſſum, ſed Theſpiacis jam pallet in agris
Trux puer. orbata florem pater alluit unda.
Quis tibi Phœbæas acies, veteremque revolvat
Phocidæ? qui Panopen, qui Daulida, qui Cypariſſon,
Et valles Lebadea tuas, & Hyampolin acri
Subnixam ſcopulo, vel qui Parnaſſon utrumque
Aut Cyrrham tauris, Anemoriamque ſupinant
Coryciumque nemus? propellentemque Lilæam
Cephiſſi glaciale caput, quo ſuetus anhelam
Ferre ſitim Python, amnemque avertere ponto.
Omnibus immixtas cono ſuper aſpice lauros
Armaque, vel Tityon, vel Delon habentia, vel quas
Hic deus innumera laxavit cæde pharetras.
Iphitus acer agit, genitor cui nuper ademptus
Naubolus Hippaſides, tuus, ô mitiſſime Laï,
Hoſpes, adhuc currens, ſecuraque lora tenebat,
Cum tua ſubter equos jacuit convulſa cruentis
Iſthibus, ô utinam noſtro cum ſanguine, cervix.
Dicentis maduere genæ, vultumque per omnem
Pallor iit, vociſque repens ſingultus apertum
Intercepit iter. refovet frigentis amicum
Pectus alumna ſenis. redit, atque exile profatur:
O mihi ſollicitum decus ac ſuprema voluptas
Antigone, ſeras tibi demoror improbus umbras,
Fors eadem ſcelera & cædes viſurus avitas;
Donec te thalamis habilem, integramque reſignem,

Hoc

Hoc ſatis, & feſſum vita dimittite Parcæ.
Sed dum labor iners, quanti nunc ecce reviſo
Tranſabiere duces. Clonium atque in terga comantes
Non ego Abantiadas, non te ſaxoſa Caryſte,
Non humiles Ægas, altumque Capharea dixi.
Et jam acies obtuſa negat, cunctique reſiſtunt:
Et tuus armatis jubet ecce ſilentia frater.
Vix ea turre ſenex, cum Ductor ab aggere cœpit:
Magnanimi reges, quibus haud parere recuſem
Ductor, & ipſe meas miles defendere Thebas,
Non ego vos ſtimulare parem, (nam liber in arma
Impetus & meritas ultro juraſtis in iras)
Nec laudare ſatis, dignaſque rependere grates
Sufficiam. referent Superi, veſtræque ſubacto
Hoſte manus. urbem ſocia de gente ſubiſtis
Tutari. quam non aliis populator ab oris
Belliger, externave ſatus tellure, ſed hoſtis
Indigena adſultat, cui caſtra adverſa regenti
Hic pater, hic genitrix, hic junctæ ſtirpe ſorores,
Hic erat & frater. cerne en ubicunque nefandus
Excidium moliris avis. venere volentes
Aoniæ populi, nec ſum tibi, ſæve, relictus.
Quid velit iſta cohors, & te ſentire decebat.
Reddere regna vetant. ſic fatus, & omnia rite
Diſponit, qui bella gerant, qui mœnia ſervent.
Quas in fronte manus, medio quas robore ſiſtat.
Perſpicuas ſic luce fores, & virgea paſtor

Clauſtra levat, dum terra recens jubet ordine primos
Ire duces, media ſtipantur plebe maritæ.
Ipſe levat gravidas, & humum tactura parentum
Ubera, ſucciduaſque adportat matribus agnas.
Interea Danaï noctemque diemque ſub armis
Noctem iterum rurſuſque diem (ſic ira ferebat)
Ingeminant. contempta quies, vix aut ſopor illis,
Aut epulæ fecere moram. properatur in hoſtem
More fugæ. nec monſtra tenent, quæ plurima nectit
Prodigiale canens, certi fors prævia fati.
Quippe ferunt diros monitus, volucreſque, feræque,
Sideraque, averſique ſuis decurſibus amnes:
Infeſtumque tonat pater, & mala fulgura lucent.
Terrificæque adytis voces, clauſæque deorum
Sponte fores. nunc ſanguineus, nunc ſaxeus imber,
Et ſubiti manes, flentumque occurſus avorum.
Tunc & Apollineæ tacuere oracula Cyrrhæ,
Et non adſuetis pernox ululavit Eleuſin
Menſibus, & templis Sparte præſaga recluſis,
Vidit Amyclæos (facinus!) concurrere fratres.
Arcadas inſanas latrare Lycaonis umbras
Nocte ferunt tacita. ſævo decurrere campo
Oenomaum ſua Piſa refert. Acheloon utroque
Deformem cornu vagus infamabat Acarnan.
Perſeos effigiem mœſtam exorantque Mycenæ
Confuſum Junonis ebur: mugire potentem
Inachon agricolæ, gemini maris incola narrat

Theba-

Thebanum toto planxiſſe Palæmona ponto.
Hæc audit Pelopea phalanx. ſed bellicus ardor
Conſiliis obſtat divûm, prohibetque timeri.
Jam ripas, Aſope, tuas, Bœotaque ventum
Flumina; non auſæ tranſmittere protinus alæ
Hoſtilem fluvium. forte & trepidantibus ingens
Deſcendebat agris. animos ſive imbrifer arcus,
Seu montana dedit nubes, ſeu fluminis illa
Mens fuit, objectuſque vado pater arma vetabat.
Tunc ferus Hippomedon magno cum fragmine ripæ
Cunctantem dejecit equum, ducibuſque relictis
Gurgite de medio frenis ſuſpenſus, & armis,
Ite viri, clamat: ſic vos in mœnia primus
Ducere, ſic clauſas voveo perfringere Thebas.
Præcipitant cuncti fluvio, puduitque ſecutos.
Ac velut ignotum ſi quando armenta per amnem
Paſtor agit, ſtat triſte pecus, procul altera tellus
Omnibus, & late medius timor: aſt ubi ductor
Taurus init, ſecitque vadum, tunc mollior unda,
Tunc faciles ſaltus, viſæque accedere ripæ.
Haud procul inde jugum, tutiſque accommoda caſtris
Arva notant, unde urbem etiam turreſque videre
Sidonias: placuit ſedes, fidique receptus.
Colle per excelſum patulo quem ſubter aperto
Arva ſinu, nullique aliis à montibus obſtant
Deſpectus. nec longa labor munimina durus
Addidit, ipſa loco mirum Natura favebat,

In vallum elatæ rupes, devexaque foſſis
Æqua, & fortuito ductæ quater aggere pinnæ.
Cætera dant ipſi, donec ſol montibus omnis
Erepſit, rebuſque dedit ſopor otia feſſis.
Quis queat attonitas dictis oſtendere Thebas?
Urbem in conſpectu belli ſuprema parantem
Territat inſomnem nox atra, diemque minatur.
Diſcurrunt muris. nil ſeptum horrore ſub illo,
Nil fidum ſatis, invalidæque Amphionis arces.
Rumor ubique altus, pluresque annunciat hoſtes,
Majoreſque timor. ſpectant tentoria contra
Inachia, externoſque ſuis in montibus ignes.
Hi precibus, queſturque deos, hi Martia tela
Belligeroſque hortantur equos. hi pectora fletu
Cara premunt, miſerique rogos, & craſtina mandant
Funera. ſi tenuis demiſit lumina ſomnus,
Bella gerunt, modo lucra moræ, modo tædia vitæ
Attonitis. lucemque timent, lucemque precantur.
It geminum excutiens anguem, & bacchatur utriſque
Tiſiphone caſtris. fratrem huic, fratrem ingerit illi,
Aut utrique patrem. procul ille penatibus imis,
Excitus implorat furias, oculoſque repoſcit.
Jam gelidam Phœben & caligantia primus
Hauſerat aſtra dies, cum jam tumet igne futuro
Oceanus, lateque novo Titane recluſum
Æquor, anhelantum radiis ſubſidit equorum.
Ecce truces oculos ſordentibus obſita canis

Exan-

Exangueſque Jocaſta genas, & brachia planctu
Nigra ferens, ramumque oleæ cum velleris atri
Nexibus, Eumenidum velut antiquiſſima, portis
Egreditur, magna cum majeſtate malorum.
Hinc atque hinc natæ melior jam ſexus, aniles
Præcipitantem artus, & pluſquam poſſet euntem
Suſtentant. venit ante hoſtes, & pectore nudo
Clauſtra adverſa ferit, tremuliſque ululatibus orat
Admitti. reſerare viam rogat impia belli
Mater. in his aliquod jus execrabile caſtris
Huic utero eſt. trepidi viſam expavere Manipli,
Auditamque magis. remeat jam miſſus Adraſto
Nuncius. excipiunt juſſi, medioſque per enſes
Dant iter. illa duces ut primum aſpexit Achivos,
Clamorem horrendum luctu furiata reſolvit:
Argolici proceres, hei quis monſtraverit hoſtem
Quem peperi? quanam inveniam (mihi dicite) natum
Sub galea? venit attonitæ Cadmeïus heros
Obvius, & raptam lachrymis gaudentibus implet,
Solaturque tenens, atque inter ſingula, matrem,
Matrem iterat. nunc ipſam urgens, nunc cara ſororum
Pectora, cum mixta fletus anus aſperat ira:
Quid molles lachrymas, venerandaque nomina fingis,
Rex Argive, mihi? Quid colla amplexibus ambis,
Inviſamque teris ferrato pectore matrem?
Tunc ille exilio vagus? & miſerabilis hoſpes?
Quem non permoveas? longe tua juſſa cohortes

Ex-

Expectant, multoque latus præfulgurat enſe.
Ah miſeræ matres! hunc te nocteſque, dieſque,
Deflebam. ſi verba tamen, monituſque tuorum
Dignaris, dum caſtra ſilent, ſuſpenſaque bellum
Horreſcit pietas, genitrix, jubeoque, rogoque,
I mecum, patrioſque deos, arſuraque ſaltem
Tecta vide, fratremque (quid aufers lumina?) fratrem
Alloquere, & regnum jam me ſub judice poſce.
Aut dabit, aut ferrum cauſa meliore reſumes.
Anne times, ne forte doli, & te conſcia mater
Decipiam? non ſic miſeros fas omne penates
Effugiet. vix Oedipode ducente timeres.
Nupſi equidem, peperique nefas. ſed diligo tales,
Ah dolor, & veſtros etiamnum excuſo furores.
Quod ſi adeo perſtas, ultro tibi, ſæve, triumphum
Detulimus, religa captas in terga ſorores,
Injice vincla mihi. gravis huc, utcumque feretur
Et pater. Ad veſtrum gemitus nunc verto pudorem,
Inachidæ. liquiſtis enim parvoſque ſeneſque,
Et lachrymas has quiſque domi, ſua credite matri
Viſcera. ſi vobis hic parvo in tempore carus
(Sitque precor) quid me, oro, decet? quidve iſta, Pelaſgi,
Ubera? ab Hyrcanis hoc Odryſiiſque tuliſſem
Regibus, & ſi qui noſtros vicere furores.
Annuite, aut natum complexa ſuperſtite bello
Hic moriar. Tumidas frangebant dicta cohortes
Nutanteſque virum galeas, & ſparſa videres

Fletibus

Fletibus arma piis. Quales ubi tela, viroſque
Pectoris impulſu rapidi ſtravere leones:
Protinus ira minor, gaudentque in corpore capto
Securam differre famem. ſic flexa Pelaſgûm
Corda labant, ferrique avidus manſueverat ardor.
Ipſe etiam ante omnes nunc matris ad oſcula verſus,
Nunc rudis Iſmenes, nunc flebiliora precantis
Antigones, variaque animum turbante procella
Exciderat regnum. cupit ire, & mitis Adraſtus
Non vetat. hic juſtæ Tydeus memor occupat iræ:
Me potius ſocii, qui fidum Eteoclea nuper
Expertus, (nec frater eram) me opponite regi.
Cujus adhuc pacem egregiam, & bona fœdera geſto
Pectore in hoc. ubi tunc fidei, paciſque ſequeſtra
Mater eras, pulchris cum me nox veſtra morata eſt
Hoſpitiis? nempe hæc trahis ad commercia natum?
Duc illum in campum, veſtro qui ſanguine pinguis
Spirat adhuc, pinguiſque meo. tu porro ſequeris?
Heu nimium mitis, nimiumque oblite tuorum.
Scilicet infeſtæ cum te circum undique dextræ
Nudabunt enſes, hæc flebit, & arma quieſcent?
Tene ille, heu demens, ſemel intra mœnia clauſum,
Poſſeſſumque odiis Argiva in caſtra remittet?
Ante hæc excuſſo frondeſcet lancea ferro,
Inachus ante retro, noſterque Achelous abibunt.
Sed mite alloquium, & ſævis pax quæritur armis,
Hæc quoque caſtra patent: necdum meruere timeri.

An

An ſuſpectus ego? abſcedo, & mea vulnera dono.
Intret, & hic genitrix eadem, mediæque ſorores.
Finge autem pactis evictum excedere regnis,
Nempe iterum reddes? Rurſus mutata trahuntur
Agmina conſiliis. ſubito ceu turbine cœli
Obvius adverſum Boreæ Notus abſtulit æquor.
Arma iterum, furiæque placent. fera tempus Erinnys
Arripit, & primæ molitur ſemina pugnæ.
Errabant geminæ Dircæa ad flumina tigres
Mite jugum, belli quondam vaſtator Eoi
Currus, Erythræis quas nuper victor ab oris
Liber, in Aonios meritas dimiſerat agros.
Illas turba dei, ſenioque ex more ſacerdos
Sanguinis oblitas, atque Indum gramen olentes,
Palmite maturo variiſque ornare corymbis
Curat, & alterno maculas interligat oſtro.
Jamque ipſi colles, ipſa has (quis credat?) amabant
Armenta, atque auſæ circum mugire juvencæ.
Quippe nihil graſſata fames, manus obvia paſcit,
Expectantque cibos, fuſoque horrenda ſupinant
Ora mero, vaga rure quies. ſi quando benigno
Urbem iniere gradu, domus omnis, & omnia ſacris
Templa calent, ipſumque fides intraſſe Lyæum.
Has ubi vipereo tactas ter utramque flagello
Eumenis in furias, animumque redire priorem
Impulit, erumpunt non agnoſcentibus Argis.
Ceu duo diverſo pariter ſi fulmina cælo

Rupta

Rupta cadant, longumque trahant per nubila crinem.
Non aliter curſu rapidæ, atque immane frementes
Tranſiliunt campos, aurigamque impete vaſto,
Amphiaraë, tuum (nec defuit omen, heriles
Forte is primus equos ſtagna ad vicina trahebat)
Corripiunt. mox Tænarium qui proximus Idam
Ætolumque Acamanta premunt, fuga torva per agros
Cornipedum, viſa donec flammatus Aconteus
Strage virûm, cui ſueta feras proſternere virtus
(Arcas erat) denſis jam fida ad mœnia verſas
Inſequitur telis, multumque haſtile reſumens
Ter, quater, adducto per terga, per ilia telo
Tranſigit. illæ autem longo cum limite fuſi
Sanguinis, ad portas utrinque extantia ducunt
Spicula ſemianimes, gemituque imitante querelas,
Saucia dilectis accelinant pectora muris.
Templa putes, urbemque rapi, facibuſque nefandis
Sidonios ardere lares. ſic clamor apertis
Exoritur muris. mallent cunabula magni
Herculis, aut Semeles thalamum, aut penetrale ruiſſe
Harmonies. Cultor Bacchæus Acontea Phegeus
Jam vacuum telis, geminoque in ſanguine ovantem
Cominus enſe petit. ſubeunt Tegeæa juventus
Auxilio tardi. jam ſupra ſacra ferarum
Corpora, mœrenti juvenis jacet ultio Baccho.
Rumpitur & Graium ſubito per caſtra tumultu
Concilium. Fugit externos Jocaſta per hoſtes

Jam non auſa preces. natas, ipſamque repellunt
Qui modo tam mites, & præceps tempore Tydeus
Utitur. Ite age, nunc pacem ſperate, fidemque,
Nunc ſaltem differre nefas! potuitne morari
Dum genitrix dimiſſa redit? ſic fatus aperto
Enſe vocat ſocios. ſævus jam clamor, & iræ
Hinc atque inde calent. nullo venit ordine bellum.
Confuſique duces vulgo, & neglecta regentum
Imperia, una equites mixti, peditumque catervæ,
Et rapidi currus. premit indigeſta ruentes
Copia, nec ſeſe vacat oſtentare, nec hoſtem
Noſcere. ſic ſubitis Thebana, Argivaque pubes
Conflixere globis. retro vexilla, tubæque
Poſt tergum, & litui bellum invenere ſecuti.
Tantus ab exiguo crudeſcit ſanguine Mavors.
Ventus uti primas ſtruit inter nubila vires
Lenis adhuc, frondeſque, & aperta cacumina geſtat.
Mox rapuit nemus, & montes patefecit opacos.
Nunc age Pieriæ (non vos longinqua ſorores
Conſulimus) veſtras acies, veſtramque referte
Aoniam (vidiſtis enim) dum Marte propinquo
Horrent Tyrrhenos Heliconia plectra tumultus.
Sidonium Pterelan ſonipes malefidus in armis
Rumpentem frenos, diverſa per agmina raptat
Jam liber, ſic feſſa manus: venit haſta per armos
Tydeos, & levum juvenis tranſverberat inguen,
Labentemque adfigit equo. fugit ille perempto

Con-

Confertus domino. nec jam arma, aut frena tenentem
Portat adhuc. ceu nondum anima defectus utraque
Cum ſua Centaurus moriens in terga recumbit:
Certat opus ferri. ſternuntque alterna furentes
Hippomedon Sybarin Pylium, Periphanta Menœceus,
Parthonopæus Ityn; Sybaris jacet enſe cruento,
Cuſpide trux Periphas, Itys inſidiante ſagitta.
Cæneos Inachii ferro Mavortius Hæmon
Colla rapit. cui dividuum trans corpus hiantes
Truncum oculi quærunt, animus caput. arma jacentis
Jam rapiebat Abas. cornu deprenſus Achiva
Dimiſit moriens clypeum hoſtilemque, ſuumque.
Quis tibi Bacchæos, Eunæe, relinquere cultus?
Quis lucos? vetitus quibus emanſiſſe ſacerdos
Suaſit, & adſuetum Bromio mutare furorem?
Quem terrere queas? clypei penetrabile textum
Pallentes hederæ, Nyſæaque ſerta coronant.
Candida pampineo ſubnectitur inſtita pilo,
Crine latent humeri: creſcunt lanugine malæ,
Et rubet imbellis Tyrio ſubtemine thorax.
Brachiaque in manicis, & pictæ vincula plantæ,
Carbaſeique ſinus, & fibula raſilis auro
Tænariam fulva mordebat Jaſpide pallam,
Quam ſuper à tergo velox corytus, & arcu
Pendenteſque ſonant aurata lynce pharetræ.
It lymphante deo media inter millia longum
Vociferans: Prohibete manus, hæc omine dextro

Mœnia, Cyrrhæa monſtravit Apollo juvenca.
Parcite, in hæc ultro ſcopuli venere volentes.
Gens ſacrata ſumus. gener huic eſt Juppiter urbi,
Gradivuſque ſocer. Bacchum haud mentimur alumnum,
Et magnum Alciden. jactanti talia fruſtra
Turbidus aëria Capaneus occurrit in haſta.
Qualis ubi primam leo mane cubilibus atris
Erexit rabiem, & ſævo ſpeculatur ab antro
Aut cervam, aut nondum bellantem fronte juvencum;
It fremitu gaudens, licet arma, gregeſque laceſſant
Venantum, prædam videt, & ſua vulnera neſcit,
Sic tunc congreſſu Capaneus gaviſus iniquo,
Librabat magna venturam mole cupreſſum.
Ante tamen, Quid fœmineis ululatibus, inquit,
Terrificas moriture viros? utinam ipſe veniret
Cui furis, hæc Tyrils cane matribus. & ſimul haſtam
Expulit. illa volans, ceu vis non ulla moretur
Obvia vix ſonuit clypeo, & jam terga reliquit.
Arma fluunt, longiſque crepat ſingultibus aurum.
Eruptuſque ſinus vicit cruor. occidis audax,
Occidis Aonii puer altera cura Lyæi.
Marcida te fractis planxerunt Iſmara thyrſis,
Te Tmolos, te Nyſa ferax, Theſeaque Naxos,
Et Thebana metu juratus in Orgia Ganges.
Nec ſegnem Argolicæ ſenſere Eteoclea turmæ,
Parcior ad cives Polynicis inhorruit enſis.
Eminet ante allos jam formidantibus arva

Amphi-

Amphiaraus equis, ac multo pulvere vertit
Campum indignantem. Famulo decus addit inane
Mœstos, & extremos obitus illuſtrat Apollo.
Ille etiam clypeum, galeamque incendit honoro
Sidere, nec tarde fratri, Gradive, dediſti,
Ne qua manus vatem, ne quid mortalia bello
Lædere tela queant, ſanctum, & venerabile Diti
Funus erat. talis medios infertur in hoſtes
Certus & ipſe necis. vires fiducia leti
Suggerit. inde viro majoraque membra, dieſque
Lætior, & nunquam tanta experientia cœli,
Si vacet: avertit morti contermina Virtus.
Ardet inexpleto ſævi Mavortis amore,
Et fruitur dextra, atque anima flagrante ſuperbit.
Hic hominum caſus lenire, & demere fatis
Jura frequens, quantum ſubito diverſus ab illo
Qui tripodas, lauruſque ſequi, qui doctus in omni
Nube, ſalutato volucrem cognoſcere Phœbo.
Innumeram ferro plebem, ceu letifer annus
Aut jubar adverſi grave ſideris immolat umbris
Ipſe ſuis. Jaculo Phlegyam, jaculoque ſuperbum
Phylea, falcato Chromin, & Cremetaona curru
Cominus hunc ſtantem metit, hunc à poplite ſectum:
Cuſpide demiſſa Chromin, Iphinoumque, Sagenque,
Intonſumque Gyan, ſacrumque Lycorea Phœbo
Invitus: jam fraxineum dimiſerat haſtæ
Robur, & excuſſis apparuit infula criſtis.

Alca-

Alcathoum ſaxo, cui circum ſtagna Caryſti
Et domus & conjux, & amantes littora nati.
Vixerat ille diu pauper ſcrutator aquarum.
Decepit tellus. moriens hyemeſque, Notoſque
Laudat, & experti meliora pericula ponti.
Aſpicit has longe jamdudum Aſopius Hypſeus
Palantum ſtrages, ardetque avertere pugnam.
Quanquam haud ipſe minus curru Tirynthia fundit
Robora, ſed viſo præſens minor augure ſanguis.
Illum armis, animiſque cupit. prohibebat iniquo
Agmine conſertum cunei latus. inde ſuperbus
Exeruit patriis electum miſſile ripis.
Ac prius, Aonidum dives largitor aquarum,
Clare Giganteis etiamnum, Aſope, favillis,
Da numen dextræ: rogat hoc natuſque, tuique
Quercus alumna vadi. fas & mihi ſpernere Phœbum,
Si tibi collatus divûm ſator. omnia mergam
Fontibus arma tuis, triſteſque ſine augure vittas.
Audierat genitor. vetat indulgere volentem
Phœbus, & aurigam jaculum detorquet in Herſen.
Ille ruit. deus ipſe vagis ſuccedit habenis
Lernæum falſo ſimulans Alliagmona vultu.
Tunc vero ardenti non ulla obſiſtere tentant
Signa, ruunt ſolo terrore, & vulnera citra
Mors trepidis ignava venit: dubiumque tuenti
Preſſerit infeſtos onus, impuleritne jugales.
Sic ubi nubiferum montis latus, aut nova ventis

Solvit

Solvit hyems, aut victa ſitu non pertulit ætas;
Deſilit horrendus campo timor, arma, viroſque
Limite non uno, longævaque robora ſecum
Præcipitans, tandemque exhauſtus turbine feſſo,
Aut vallem cavat, aut medios intercipit amnes.
Non ſecus ingentique viro magnoque gravatus
Temo deo, nunc hoc, nunc illo in ſanguine fervet.
Ipſe ſedens telis, paſiterque miniſtrat habenis
Delius: ipſe docet jactus, adverſaque flectit
Spicula, fortunamque haſtis venientibus aufert.
Sternuntur terræ, Menalas pedes, Antiphus alto
Nil defenſus equo, gemituſque Heliconide Nympha
Æthion, cæſoque infamis fratre Polites,
Conatuſque toris vittatam attingere Manto
Lampus: in hunc ſacras Phœbus dedit ipſe ſagittas.
Et jam cornipedes trepida ac moribunda reflantes
Corpora, rimantur terras, omniſque per artus
Sulcus, & inciſis altum rubet orbita membris.
Hos jam ignorantes terit impius axis, at illi
Vulnere femineces (nec devitare facultas)
Venturum ſuper ora vident. jam lubrica tabo
Frena, nec inſiſti madidus dat temo, rotæque
Sanguine difficiles, & tardior ungula foſſis
Viſceribus. tunc ipſe furens in morte relicta
Spicula, & è mediis extantes oſſibus haſtas
Avellit: ſtridunt animæ, currumque ſequuntur.
Tandem ſe famulo ſummum confeſſus Apollo,

Utero

Utere luce tua, longamque, ait, indue famam,
Dum tibi me junctum mors irrevocata veretur.
Vincimur. immites ſcis nulla revolvere Parcas
Stamina. vade diu populis promiſſa voluptas
Elyſiis, certe non perpeſſure Creontis
Imperia, aut vetito nudus jaciture ſepulchro.
Ille refert contra, & paulum reſpirat ab armis:
Olim te, Cyrrhæe pater, peritura ſedentem
Ad juga (quis tantus miſeris honor?) axe trementi
Senſimus, inſtantes quonam uſque morabere manes?
Audio jam rapidæ curſum Stygis, atraque Ditis
Flumina, tergeminoſque mali cuſtodis hiatus.
Accipe commiſſum capiti decus, accipe laurus
Quas Erebo deferre nefas. nunc voce ſuprema
Si qua receſſuro debetur gratia vati,
Deceptum tibi, Phœbe, larem, pœnaſque nefandæ
Conjugis, & pulchrum nati commendo furorem.
Deſiluit mœrens, lachrymaſque avertit Apollo.
Tunc vero ingemuit curruſque, orbique jugales.
Non aliter cæco nocturni turbine Cori
Scit peritura ratis, cum jam damnata ſororis
Igne, Therapnæi fugerunt carbaſa fratres.
Jamque receſſuræ paulatim horreſcere terræ,
Summaque terga quati; graviorque effervere pulvis
Cœperat. inferno mugit jam murmure campus.
Bella putant trepidi, bellique hunc eſſe fragorem,
Hortanturque gradus. Alius, tremor arma, viroſque

Miran-

Mirantesque inclinat equos. jam frondea nutant
Culmina, jam muri, ripisque Ismenos apertis
Effugit. Exciderunt iræ, nutantia figunt
Tela solo, dubiasque vagi nituntur in hastas
Cominus, inque vicem viso pallore recedunt.
Sic ubi navales miscet super æquora pugnas
Contempta Bellona mari: si forte benigna
Tempestas; sibi quisque cavent, ensesque recondit
Mors alia, & socii pacem fecere timores.
Talis erat campo belli fluitantis imago.
Sive laborantes concepto flamine terræ
Ventorum rabiem, & clausum ejecere furorem:
Exedit seu putre solum, carpsitque terendo
Unda latens: sive hac volventis machina cœli
Incubuit: sive omne fretum Neptunia movit
Cuspis, & extremas gravis mare torsit in oras:
Seu vati datus ille fragor, seu terra minata est
Fratribus; ecce alte præceps humus, ore profundo
Dissilit, inque vicem timuerunt sidera, & umbræ.
Illum ingens haurit specus, & transire parantes
Mergit equos. non arma manu, non frena remisit:
Sicut erat, rectos defert in Tartara currus,
Respexitque cadens cœlum, campumque coire
Ingemuit: donec levior distantia rursus
Miscuit arva tremor, lucemque exclusit Averno.

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER OCTAVUS.

UT ſubitus vates pallentibus incidit Umbris,
Letiferaſque domos, orbiſque arcana ſepulti
Rupit, & armato turbavit funere Manes,
Horror habet cunctos, Stygiis mirantur in oris
Tela & equos, corpuſque novum, neque enim ignibus artus
Conditus, aut mœſta niger adventabat ab urna:
Sed belli ſudore calens, clypeumque cruentis
Roribus, & ſciſſi reſperſus pulvere campi.
Necdum illum aut trunca luſtraverat obvia taxo
Eumenis, aut furvo Proſerpina poſte notarat
Cœtibus adſumptum functis. quin cominus ipſa
Fatorum deprenſa colus. viſoque paventes
Augure, tunc demum rumpebant ſtamina Parcæ.
Illum & ſecuri circumſpexere fragorem

Elyſii,

Elyſii, & ſi quos procul inferiore barathro
Altera nox, aliiſque gravat plaga cæca tenebris.
Tunc regemunt pigrique lacus, uſtæque paludes,
Umbriferæque fremit ſulcator pallidus undæ,
Diffiluiſſe novo penitus telluris hiatu
Tartara, & admiſſos non per ſua flumina manes.
Forte ſedens media regni infelicis in arce
Dux Erebi, populos poſcebat crimina vitæ.
Nil hominum miſerans, iratuſque omnibus umbris.
Stant Furiæ circum, variæque ex ordine Mortes,
Sævaque multiſonas exercet Pœna catenas.
Fata ferunt animas, & eodem pollice damnant.
Vincit opus. Juxta Minos cum fratre verendo
Jura bonus meliora monet, regemque cruentum
Temperat. aſſiſtunt lachrymis atque igne tumentes
Cocytos Phlegethonque, & Styx perjuria divum
Arguit: ille autem ſupera compage ſoluta,
Nec ſolitus ſentire metus, expavit oborta
Sidera, jucundaque offenſus luce profatur:
Quæ Superum labes inimicum impegit Averno
Æthera? quis rumpit tenebras? vitæque ſilentes
Admovet? unde minæ? uter hæc mihi prælia fratrum?
Congredior, pereant agedum diſcrimina rerum.
Nam cui dulce magis? magno me tertia victum
Dejecit fortuna polo, mundumque nocentem
Servo. nec iſte meus, diriſque en pervius aſtris
Inſpicitur. tumiduſne meas regnator Olympi

Explorat vires? habeo jam quaſſa Gigantum
Vincula, & æthereum cupidos exire ſub axem
Titanas, miſerumque patrem. quid me otia mœſta
Sævus, & implacidam prohibet perferre quietem?
Amiſſumque odiſſe diem? pandam omnia regna
Si placet, & Stygio prætexam Hyperiona cœlo.
Arcada nec Superis (quid enim mihi nuncius ambas
Itque reditque domos?) emittam, & utrumque tenebo
Tyndariden. cur autem avidis Ixiona frango
Vorticibus? cur non expectant Tantalon undæ?
Anne profanatum toties Chaos hoſpite vivo
Perpetiar? me Pirithoi temerarius ardor
Tentat, & audaci Theſeus juratus amico.
Me ferus Alcides tunc cum cuſtode remoto
Ferrea Cerbereæ tacuerunt limina portæ.
Odryſiis etiam pudet heu patuiſſe querelis
Tartara. vidi egomet blanda inter carmina turpes
Eumenidum lachrymas, iterataque penſa ſororum.
Me quoque. ſed duræ melior violentia legis.
Aſt ego vix unum, nec celſa ad ſidera furto
Auſus iter, Siculo rapui connubia campo,
Nec licuiſſe ferunt, injuſtæque ab Jove leges
Protinus, & ſectum genitrix mihi computat annum.
Sed quid ego hæc! i, Tartareas ulciſcere ſedes
Tiſiphone, & ſi quando novis aſperrima monſtris
Triſte, inſuetum, ingens, quod nondum viderit æther,
Ede nefas, quod mirer ego, invideantque ſorores.

Atque

Atque adeo fratres (noſtriſque hæc omina ſunto
Prima odiis) fratres alterna in vulnera læto
Marte ruant. ſit, qui rabidarum more ferarum
Mandat atrox hoſtile caput, quique igne ſupremo
Arceat exanimes & manibus æthera nudis
Commaculet. juvet iſta ferum ſpectare Tonantem.
Præterea ne ſola furor mea regna laceſſat,
Quære deis qui bella ferat, qui fulminis ignes,
Infeſtumque Jovem clypeo fumante repellat.
Faxo haud ſit cunctis levior metus, atra movere
Tartara, frondenti quam jungere Pelion Oſſæ.
Dixerat. atque illi jam dudum regia triſtis
Attremit oranti, ſuaque, & quæ deſuper urget,
Nutabat tellus. non fortius æthera vultu
Torquet, & aſtriferos inclinat Juppiter axes.
At tibi quos (inquit) manes, qui limite præceps
Non licito per inane ruis? ſubit ille minantem
Jam tenuis viſu, jam vaneſcentibus armis,
Jam pedes. extincto tamen interceptus in ore
Augurii perdurat honos, obſcuraque fronti
Vitta manet, ramumque tenet morientis olivæ,
Si licet, & ſanctis hic ora reſolvere fas eſt
Manibus, O cunctis finitor maxime rerum,
At mihi, qui quondam cauſas, elementaque noram,
Et ſator, oro, minas, ſtimulataque corda remulce,
Neve ira dignare hominem, & tua jura timentem.
Nam nec ad Herculeos (unde hæc mihi pectora?) raptus,

Nec

Nec Venerem illicitam (crede his insignibus) ausi
Intramus Lethen. fugiat nec tristis in antrum
Cerberus, aut nostros timeat Proserpina currus.
Augur Apollineis modo dilectissimus aris,
Testor inane chaos, (quid enim hic jurandus Apollo?)
Crimine non ullo subeo nova fata: nec alma
Sic merui de luce rapi. scit judicis urna
Dictæi, verumque potest deprendere Minos.
Conjugis insidiis, & iniquo venditus auro
Argolicas acies, unde hæc tibi turba recentum
Umbrarum, & nostræ veniunt quoque funera dextræ,
Non ignarus ini. subito me turbine mundi
(Horret adhuc animus) mediis è millibus hausit
Nox tua. quæ mihi mens? dum per cava viscera terræ
Vado diu pendens? & in aëre volvor operto?
Hei mihi nil ex me sociis, patriæque relictum,
Vel captum Thebis. non jam Lernæa videbo
Tecta, nec attonito saltem cinis ibo parenti.
Non tumulo, non igne miser, lachrymisque meorum
Productus, toto pariter tibi funere veni.
Nil istis ausurus equis. nec deprecor umbram
Accipere, & tripodum jam non meminisse meorum.
Nam tibi præsagi, quisnam super auguris usus,
Cum Parcæ tua jussa trahant? sed pectora flectas,
Et melior sis, quæso, deis. si quando nefanda
Huc aderit conjux, illi funesta reserva
Supplicia, illa tua, rector bone, dignior ira,

Accipit

Accipit ille preces, indignaturque moveri.
Ut leo Maſſyli cum lux ſtetit obvia ferri,
Tunc iras, tunc arma citat; ſi decidat hoſtis,
Ire ſuper ſatis eſt, vitamque relinquere victo.
Interea vittis, lauruque inſignis opima
Currus, & egregiis modo formidatus in armis,
Luce palam fuſus nulli, nullique fugatus
Quæritur. abſiſtunt turmæ, ſuſpectaque tellus
Omnibus: infidi miles veſtigia campi
Circumit, atque avidæ triſtis locus ille ruinæ
Ceſſat, & inferni vitatur honore ſepulchri.
Nuncius hortanti diverſa in parte maniplos
Adraſto, vix ipſe ratus vidiſſe Palæmon
Advolat, & trepidans (ſteterat nam forte cadenti
Proximus) inſpectoque miſer pallebat hiatu.
Verte gradum: fuge rector ait; ſi Dorica ſaltem
Terra loco, patriæque manent, ubi liquimus, arces.
Non armis, non ſanguine opus. quid inutile ferrum
Stringimas in Thebas? currus humus impia ſorbet,
Armaque bellanteſque viros: fugere ecce videtur
Hic etiam quo ſtamus ager. vidi ipſe profundæ
Noctis iter, ruptaque ſoli compage ruentem,
Illum heu, præſagis quo nullus amicior aſtris,
Oecliden, fruſtraque manus cum voce tetendi.
Mira loquor; fulcos etiamnum Rector equorum,
Fumantemque locum, & ſpumis madida arva reliqui.
Nec commune malum eſt; tellus agnoſcit alumnos,

Stat

Stat Thebana acies. ſtupet hæc, & credere Adraſtus
Cunctatur, ſed Mopſus idem, trepiduſque ferebat
Actor idem. nam fama novis terroribus audax
Non unum cecidiſſe refert. ſponte agmina retro
Non expectato revocantum more tubarum
Præcipitant, ſed torpet iter, falluntque ruentes
Genua viros, ipſique (putes ſenſiſſe) repugnant
Cornipedes, nulloque truces hortamine parent,
Nec celerare gradum. nec tollere lumina terra.
Fortius incurſant Tyrii. ſed Veſper opacus
Lunares jam ducit equos. data fœdere parvo
Mœſta viris requies, & nox auctura timores.
Quæ tibi tunc facies, poſtquam permiſſa gemendi
Copia? qui fletus galeis cecidere ſolutis?
Nil ſolitum feſſos juvat. Abjecere madentes,
Sicut erant, clypeos. nec quiſquam ſpicula terſit,
Nec laudavit equum, nitidæ nec caſſidis altam
Compſit adornavitque jubam. vix magna levare
Vulnera & effantes libet internectere plagas.
Tantus ubique dolor. menſas alimentaque bello
Debita, nec pugnæ ſuaſit timor. omnia laudes,
Amphiaraë, tuas, fœcundaque pectora veri
Commemorant lachrymis, & per tentoria ſermo
Unus, Abiſſe deos, delapſaque numina caſtris.
Heu ubi laurigeri currus? ſolenniaque arma?
Et galeæ vittatus apex? hoc antra, lacuſque
Caſtalii? tripodumque fides? ſic gratus Apollo?

Quis

Quis mihi fidereos lapſus, mentemque ſiniſtri
Fulguris, aut cæſis ſaliat quod numen in extis,
Quando iter, unde moræ, quæ ſævis utilis armis,
Quæ pacem magis hora velit, quis jam omne futurum
Proferet? aut cum quo volucres mea fata loquentur?
Hos quoque bellorum caſus, nobiſque, tibique,
Præſcieras, & (quanta ſacro ſub pectore virtus?)
Veniſti tamen, & miſeris comes additus armis.
Et cum te tellus, fataliſque hora vocaret,
Tu Tyrias acies, adverſaque ſigna, vacaſti
Sternere. tunc etiam media de morte timendum
Hoſtibus, infeſtaque abeuntem vidimus haſta.
Et nunc te quis caſus habet? poteriſne reverti
Sedibus à Stygiis altaque erumpere terra?
Anne ſedes hilaris juxta tua numina Parcas?
Et vice concordi diſcis ventura, doceſque?
An tibi felices lucos miſeratus Averni
Rector, & Elyſias dedit inſervare volucres?
Quicquid es, æternus Phœbo dolor, & nova clades
Semper eris, mutiſque diu plorabere Delphis.
Hic Tenedon, Cyrrhamque dies, partuque ligatam
Delon, & intonſi cludet penetralia Branchi.
Nec Clarias hac luce fores, Didymæaque quiſquam
Limina, nec Lyciam ſupplex conſultor adibit.
Quin & cornigeri vatis nemus, atque Moloſſi
Quercus anhela Jovis, Trojanaque Thymbra tacebit.
Ipſi amnes, ipſæque volent areſcere laurus.

Ipſe nihil certum ſagis clangoribus æther
Præcinet, & nulla ferientur ab alite nubes.
Jamque erit ille dies, quo te quoque conſcia fati
Templa colant, reddatque tuus reſponſa ſacerdos.
Talia fatidico peragunt ſolennia regi.
Ceu flammas, ac dona rogo, triſteſque rependant
Exequias, mollique animam tellure reponant.
Fracta dehinc cunctis, averſaque pectora bello.
Sic fortes Minyas ſubito cum funere Tiphys
Deſtituit, non arma ſequi, non ferre videtur
Remus aquas, ipſique minus jam ducere venti.
Jam feſſis gemitu paulatim corda levabat
Exhauſtus ſermone dolor. noxque addita curas
Obruit, & facilis lachrymis irrepere ſomnus.
At non Sidoniam diverſa in parte per urbem
Nox eadem. vario producunt ſidera ludo
Ante domos, intraque. ipſæque ad mœnia marcent
Excubiæ. gemina æra ſonant, Idæaque terga,
Et moderata ſonum vario ſpiramine buxus.
Tunc dulces Superos atque omne ex ordine alumnum
Numen, ubique ſacri reſonant Pæanes, ubique
Serta, coronatumque merum. nunc funera rident
Auguris ignari, contraque in pectore certant
Tireſiam laudare ſuum. nunc facta revolvunt
Majorum, vetereſque canunt ab origine Thebas.
Hi mare Sidonium, manibuſque attrita Tonantis
Cornua, & ingenti ſulcatum Nerea tauro:

Hi Cadmum, laſſamque bovem, fœtoſque cruenti
Martis agros: alii Tyriam reptantia ſaxa
Ad chelyn, & duras animantem Amphiona cautes:
Hi gravidam Semelen: illi Cythereïa laudant
Connubia: & multa deductam lampade fratrum
Harmonien: nullis deeſt ſua fabula menſis.
Ceu modo gemmiferum thyrſo populatus Hydaſpen,
Eoaſque domos, nigri vexilla triumphi
Liber, & ignotos populis oſtenderet Indos.
Tum primum ad cœtus, ſociæque ad fœdera menſæ
Semper inaſpectum, diraque in ſede latentem,
Oedipoden exiſſe ferunt, vultuque ſereno
Caniciem nigram ſquallore, & ſordida fuſis
Ora comis laxaſſe manu, ſociûmque benignos
Adfatus, & abacta prius ſolatia paſſum.
Quin hauſiſſe dapes, inficcatumque cruorem
Dejeciſſe genis. cunctos auditque, refertque,
Qui Ditem, & Furias tantum, & ſi quando regentem
Antigonen, mœſtis ſolitus pulſare querelis.
Cauſa latet. non hunc Tyrii fors proſpera belli,
Quantum bella juvant. natum hortaturque, probatque,
Nec viciſſe velit. ſed primos cominus enſes
Et ſcelerum tacito rimatur ſemina voto.
Inde epulæ dulces, ignotaque gaudia vultu.
Qualis poſt longæ Phineus jejunia pœnæ,
Nil ſtridere domi volucres ut ſenſit abactas,
(Necdum tota fides) hilaris, menſaſque, toroſque,

Nec turbata feris tractavit pocula pennis.
Cætera Graiorum curis, armisque jacebat
Fessa cohors; alto castrorum ex aggere Adrastus
Lætificos tenui captabat corde tumultus,
Quanquam æger senio, sed agit miseranda potestas
Invigilare malis. illum æreus undique clamor
Thebanique urunt sonitus, & amara lacessit
Tibia, tum nimio voces marcore superbæ,
Incertæque faces, & jam male pervigil ignis.
Sic ubi per fluctus uno ratis obruta somno,
Conticuit, tantique maris secura juventus
Mandavere animas. solus stat puppe magister
Pervigil, inscriptaque deus qui navigat alno.
Tempus erat, junctos cum jam soror ignea Phœbi
Sentit equos, penitusque cavam sub luce parata
Oceani mugire domum, sesequevagantem
Colligit, & moto leviter fugat astra flagello.
Concilium rex triste vocat: quæruntque gementes,
Quis tripodas successor agat? quo prodita laurus
Transeat? atque orbum vittæ decus. haud mora, cuncti
Insignem fama, sanctoque Melampode cretum
Thiodamanta volunt. quicum ipse arcana deorum
Partiri, & visas uni sociare solebat
Amphiaraus aves, tantæque haud invidus artis
Gaudebat dici similem, juxtaque secundum.
Illum ingens confundit honos, inopinaque turbat
Gloria, & oblatas frondes submissus adorat,

Seque

Seque oneri negat esse parem, cogique meretur.
Sicut Achæmenius solium, gentesque paternas
Excepit si forte puer, cui vivere patrem
Tutius, incerta formidine gaudia librat,
An fidi proceres, ne pugnet vulgus habenis:
Cui latus Euphratæ, cui Caspia limina mandet.
Sumere tunc arcus, ipsumque onerare veretur
Patris equum, visusque sibi nec sceptra capaci
Sustentare manu, nec adhuc implere tiaram.
Atque is ubi intorto signavit vellere crinem,
Convenitque deis, hilari per castra tumultu
Vadit ovans. ac, prima sui documenta, sacerdos
Tellurem placare parat. nec futile mœstis
Id visum Danais. geminas ergo ilicet aras
Arboribus vivis, & adulto cespite texi
Imperat, innumerosque deæ sua munera flores,
Et cumulos frugum, & quicquid novat integer annus
Addit, & intacto spargens altaria lacte
Incipit: O hominum divûmque æterna creatrix,
Quæ fluvios, silvasque, animarum & semina mundi
Cuncta, Prometheasque manus, Pyrrhæaque saxa
Gignis, & impastis quæ prima alimenta dedisti,
Mutastique vices, quæ pontum ambisque, vehisque,
Te penes & pecudum gens mitis, & ira ferarum,
Et volucrum requies: firmum atque immobile mundi
Robur inoccidui. te velox machina cœli
Aëre pendentem vacuo, te currus uterque

Circumit.

Circumit. O rerum media, indiviſaque magnis
Fratribus. ergo ſimul tot gentibus alma, tot altis
Urbibus, ac populis, ſubterque, ac deſuper una
Sufficis, aſtriferumque domos Atlanta ſupernas
Ferre laborantem, nullo vehis ipſa labore,
Nos tantum portare negas? nos diva gravaris?
Quod precor ignari luimus ſcelus? an quia plebes
Externa, Inachiis huc adventamus ab oris?
Omne homini natale ſolum, nec te, optima, ſævo
Tanquam humiles populos deceat diſtinguere fine,
Undique ubique tuos maneas communis, & arma
Hinc, atque inde feras. liceat (precor) ordine belli
Pugnaces efflare animas, & feddere cœlo.
Ne rape tam ſubitis, ſpirantia corpora buſtis,
Ne propera. veniemus enim quo limite cuncti,
Qua licet ire via. tantum exorata Pelaſgis
Siſte levem campum, celeres neu præcipe Parcas.
At tu care deis, quem non manus ulla, nec enſes
Sidonii, ſed magna ſinu Natura ſoluto,
Ceu te Cyrrhæo meritum tumularet hiatu,
Sic amplexa coit, hilaris des, oro, precatus
Noſſe tuos, cœloque, & vera monentibus aris
Concilies; & quæ populis proferre parabas,
Me doceas. tibi ſacra feram præſaga, tuique
Numinis interpres, te Phœbo abſente vocabo.
Ille mihi Delo Cyrrhaque potentior omni
Quo ruis, ille adytis melior locus. hæc ubi dicta,

Nigrantes

Nigrantes terra pecudes, obſcuraque mergit
Armenta, ac vivis cumulos undantis arenæ
Aggerat, & vati mortis ſimulacra rependit.
Talia apud Graios, cum jam Mavortia contra
Cornua, jam ſævos fragor æreus excitat enſes.
Addit acerba ſonum Theumeſi è vertice crinem
Incutiens, acuitque tubas & ſibila miſcet
Tiſiphone, ſtupet inſolito clangore Cithæron
Marcidus, & turres carmen non tale ſecutæ.
Jam trepidas Bellona fores, armataque pulſat
Limina, jam multo laxantur cardine Thebæ.
Turbat eques pedites. currus properantibus obſtant;
Ceu Danai poſt terga premant: ſic omnibus alæ
Arctantur portis, ſeptemque excurſibus hærent.
Ogygiis it ſorte Creon, Eteoclea mittunt
Neitæ, celſas Homoloïdas occupat Hæmon,
Hypſea Prœtides, celſum fudere Dryanta
Electræ, quatit Hypſiſtas manus Eurymedontis,
Culmina magnanimus ſtipat Dircæa Menœceus.
Qualis ubi averſi ſecretus pabula cœli
Nilus, & Eoas magno bibit ore pruinas,
Scindit fontis opes, ſeptemque patentibus arvis
In mare fert hyemes. penitus ceſſere fugatæ
Nereides, dulcique timent occurrere ponto.
Triſtis at inde gradum tarde movet Inacha pubes
Præcipue Elææ, Lacedæmoniæque cohortes
Et Pylii. ſubitum nam Thiodamanta ſequuntur

Augure

Augure fraudati, necdum acceſſere regenti.
Nec tua te princeps tripodum ſola agmina quærunt:
Cuncta phalanx ſibi deeſſe putat. minor ille per alas
Septimus extat apex. liquido velut æthere, nubes
Invida Parrhaſiis unum ſi detrahat aſtris
Truncus honor plauſtri. nec idem nitet igne reciſo
Axis, & incerti numerant ſua ſidera nautæ.
Sed jam bella vocant. alias nova ſuggere vires
Calliope, majorque chelyn mihi tendat Apollo.
Fatalem populis ultro poſcentibus horam
Admovet atra dies. Stygiiſque emiſſa tenebris
Mors fruitur cœlo, bellatoremque volando
Campum operit, nigroque viros invitat hiatu,
Nil vulgare legens. ſed quæ digniſſima vita
Funera, præcipuos annis, animiſque cruento
Angue notat, jamque in miſeros penſum omne ſororum
Scinditur, & Furiæ rapuerunt licia Parcis.
Stat medius campis etiamnum cuſpide ficca
Bellipotens, jamque hos clypeum, jam vertit ad illos
Arma ciens, aboletque domos, connubia, natos.
Pellitur & patriæ, & qui mente noviſſimus exit,
Lucis amor: tenet in capulis, haſtiſque paratas
Ira manus, animuſque ultra thoracas anhelus
Conatur. galeæque tremunt horrore comarum.
Quid mirum caluiſſe viros? flammantur in hoſtem
Cornipedes, niveoque rigant ſola putria nimbo,
Corpora ceu mixti dominis, iraſque cedentum
Induerint:

Induerint: ſic frena terunt, ſic prælia poſcunt
Hinnitu, tolluntque armos, equitemque ſupinant.
Jamque ruunt, primuſque virûm concurrere pulvis
Incipit, & ſpatiis utrinque æqualibus acti
Adventant, mediumque vident decreſcere campum.
Jam clypeus clypeis, umbone repellitur umbo,
Enſe minax enſis, pede pes, & cuſpide cuſpis.
Sic obnixa acies pariter ſuſpiria firmant,
Admotæque nitent aliena in caſſide criſtæ.
Pulcher adhuc belli vultus: ſtant vertice coni,
Plena armenta viris, nulli ſine præſide currus,
Arma loco, ſplendent clypei, pharetræque decoræ,
Cingulaque, & nondum deforme cruoribus aurum:
At poſtquam rabies, & vitæ prodiga Virtus
Emiſere animos, non tanta cadentibus Hœdis
Aëriam Rhodopen ſolida nive verberat Arctos,
Nec fragor Auſoniæ tantus, cum Juppiter omni
Arce tonat, tanta quatitur nec grandine Syrtis,
Cum Libyæ Boreas Italos niger attulit imbres.
Excluſere diem telis, ſtant ferrea cœlo
Nubila, nec jaculis arctatus ſufficit aër.
Hi pereunt miſſis, illi redeuntibus haſtis:
Concurrunt per inane ſudes, & mutua perdunt
Vulnera, concurrunt haſtæ, ſtridentia fundæ
Saxa pluunt. volucres imitantur fulgura glandes,
Et formidandæ non una morte ſagittæ.
Nec locus ad terram telis: in corpora ferrum

Omne cadit. ſæpe ignari perimuntque, caduntque,
Caſus agit Virtutis opus: nunc turba recedit,
Nunc premit, ac vicibus tellurem amittit, & aufert.
Ut ventis, nimbiſque minax, cum ſolvit habenas
Juppiter, adfligitque alterno turbine mundum.
Stat cœli diverſa acies, nunc fortior Auſtri,
Nunc Aquilonis hyems, donec pugnante procella
Aut nimiis hic vicit aquis, aut ille ſereno.
Principium pugnæ turmas Aſopius Hypſeus
Oebalias (namque hæ magnum, & gentile tumentes
Euboicum duris rumpunt umbonibus agmen)
Reppulit erepto cunei ductore Menalca.
Hic & mente Lacon, crudi torrentis alumnus
(Nec turpavit avos) haſtam intra pectus euntem
(Ne pudor in tergo) per & oſſa & viſcera retro
Extrahit, atque hoſti dextra labente remittit
Sanguineam. dilecta genis morientis oberrant
Taygeta, & pugnæ, laudataque verbera matri.
Phædimon Iaſiden arcu Dircæus Amyntas
Deſtinat. heu celeres Parcæ! jam palpitat arvis
Phædimus, & certi nondum tacet arcus Amyntæ.
Abſtulit ex humero dextram Calydonius Agreus
Phegeos. illa ſuum terra tenet improba ferrum,
Et movet. extimuit ſparſa inter tela jacentem
Progrediens, truncamque tamen percuſſit Acetes.
Iphin atrox Athamas, Argum ferus impulit Hypſeus.
Stravit Abanta Pheres. diverſaque vulnera flentes,

Guttur

Guttur Iphis, latus Argus, Abas in fronte crusrem.
Iphis eques, pedes Argus, Abas auriga jacebant,
Inachidæ gemini geminos ex sanguine Cadmi
Occultos galeis (sæva ignorantia belli)
Perculerant ferro. sed dum spolia omnia cæsis
Eripiunt, videre nefas, & mœstus uterque
Respicit ad fratrem, pariterque errasse queruntur.
Cultor Ion Pisæ, cultorem Daphnea Cyrrhæ
Turbatis prostavit equis. hunc laudat ab alto
Jupiter, hunc tardus frustra miseratur Apollo.
Ingentes Fortuna viros illustrat utrimque
Sanguine in adverso: Danaos Cadmeïus Hæmon
Sternit, agitque furens. sequitur Tyria agmina Tydeus.
Hunc Pallas præsens, illum Tirynthius implet.
Qualiter hyberni summis duo montibus amnes
Franguntur, geminaque cadunt in plana ruina.
Contendisse putes, uter arva, arbustaque tollat,
Altius aut superet pontes. ecce una receptas
Confudit jam vallis aquas: sibi quisque superbus
Ire cupit, pontoque negant descendere mixti.
Ibat fumiferam quatiens Onchestius Idas
Lampada per medios, turbabatque agmina Graium,
Igne viam rumpens. magno quem cominus ictu
Tydeos hasta ferit, discussa casside fixit.
Ille ingens in terga jacet, stat fronte superstes
Lancea, collapsæ veniunt in tempora flammæ.
Prosequitur Tydeus: sævos ne dixeris Argos;

Igne tuo, Thebane, rogum concedimus, arde.
Inde velut primo Tigris gaviſa cruore
Per totum cupit ire pecus, ſic Aona ſaxo
Enſe Pholum, Chromin enſe, duos Helicaonas haſta
Tranſigit, Ægeæ Veneris quos Mæra ſacerdos
Ediderat prohibente Dea. vos præda cruenti
Tydeos, it ſævas etiamnum mater ad aras.
Nec minus Herculeum contra vagus Hæmona ducit
Sanguis, inexpleto rapitur per millia ferro.
Nunc tumidæ Calydonis opes, nunc torva Pylenes
Agmina, nunc mœſtæ fundens Pleuronis alumnos,
Donec in Olenium feſſa jam cuſpide Buten
Incidit. hunc turmis obverſum, & abire vetantem
Aggreditur. puer ille, puer, malaſque comamque
Integer, ignaro cui tunc Thebana bipennis
In galeam librata venit. finduntur utrinque
Tempora, dividuique cadunt in brachia crines,
Et non hoc metuens inopino limite vita
Exiluit. tunc flavum Hypanin, flavumque Politen
(Ille genas Phœbo, crinem hic paſcebat Iaccho.
Sævus uterque deus) victis Hyperenora jungit,
Converſumque fuga Damaſum. ſed lapſa per armos
Haſta viri trans pectus abit, parmamque tenenti
Excutit, & ſumma fugiens in cuſpide portat.
Sterneret adverſos etiamnum Iſmenius Hæmon
Inachidas (nam tela regit, vireſque miniſtrat
Amphitryoniades) ſævum ſed Tydea contra

Pallas

Pallas agit. jamque adverſo venere favore
Cominus, & placido prior hæc Tirynthius orè:
Fida ſoror, quænam hunc belli caligine nobis
Congreſſum Fortuna tulit? num regia Juno
Hoc molita nefas? citius me fulmina contra
(Infandum) ruere, & magno bellare parenti
Aſpiciat. genus huic, ſed mitto agnoſcere, quando
Tu diverſa foves. nec ſi ipſum cominus Hyllum
Tydeos haſta tui, Stygioque ex orbe remiſſum
Amphitryona petat. teneo, æternumque tenebo
Quantum hæc diva manus, quoties ſudaverit ægis
Iſta mihi, duris famulus cum caſibus omnes
Luſtro vagus terras: ipſa heu comes, invia mecum
Tartara, ni ſuperos Acheron excluderet, iſſes.
Tu patrem, cœlumque mihi. quis tanta relatu
Æquet? habe totas, ſi mens exſcindere, Thebas.
Cedo equidem, veniamque precor. ſic orſus abibat.
Pallada mulcet honos. rediit ardore remiſſo
Vultus, & erecti ſederunt pectoris angues.
Sentit abiſſe deum. levius Cadmeïus Æmon
Tela rotat, nulloque manum cognoſcit in ictu.
Tunc magis, atque magis vires animuſque recedunt,
Nec pudor ire retro. cedentem Acheloïus Heros
Impetit, & librans uni ſibi miſſile telum,
Direxit jactus, ſummæ qua margine parmæ
Ima ſedet galea, & jugŭli vitalia lucent.
Nec fruſtrata manus, mortemque invenerat haſta,

Sed

Sed prohibet, paulumque humeri libare finiſtri
Præbuit, & merito parcit Tritonia fratri.
Ille tamen nec ſtare loco, nec cominus ire
Amplius, aut vultus audet perferre cruenti
Tydeos. ægra animo vis, ac fiducia ceſſit.
Qualis ſetigeram Lucana cuſpide frontem
Strictus aper, penitus cui non infaſſa cerebro
Vulnera, nec felix dextræ tenor, in latus iras
Frangit, & expertæ jam non venit obvius haſtæ.
Ecce, ducem turmæ, certa indignatus in hoſtem
Spicula, felici Prothoum torquere lacerto
Turbidus Oenides, una duo corpora pinu
Cornipedemque, equitemque ferit. ruit ille ruentem
In Prothoum, lapſaſque manu quærentis habenas
In vultus galeam, clypeumque in pectora calcat,
Saucius extremo dones cum ſanguine frenos
Reſpuit, & juncta domino cervice recumbit.
Sic ulmus, vitiſque, duplex jactura coloni
Gaurano de monte cadunt. ſed mœſtior ulmus
Quærit utrumque nemus, nec tam ſua brachia labens,
Quam gemit adſuetas, invitaque proterit uvas.
Sumpſerat in Danaos Heliconius arma Chorœbus
Ante comes Muſis, Stygii cui conſcia penſi
Ipſa diu poſitis letum prædixerat aſtris
Uranie. cupit ille tamen, pugnaſque viroſque
Forſitan ut caneret. longa jacet ipſe canendus
Laude, ſed amiſſum mutæ flevere ſorores.

Pactus

Pactus Agenoream primis Atys ibat ab annis
Iſmenen (Tyrii juvenis non advena belli,
Quamvis Cyrrha domus: ſoceros nec triſtibus actis
Adverſatus erat,) ſponſam, cui caſtus amanti
Squallor, & indigni commendat gratia luctus.
Ipſe quoque egregius, nec pectora virginis illi
Diverſa, inque vicem, fineret Fortuna, placebant.
Bella vetant tedas, juvenique hinc major in hoſtes
Ira: ruit primis immixtus, & agmina Lernæ
Nunc pedes enſe vago, prenſis nunc celſus habenis,
Ceu ſpectetur, agit. triplici velaverat oſtro
Surgentes etiamnum humeros, & levia mater
Pectora. tunc auro phaleras, auroque ſagittas
Cingulaque, & manicas (ne conjuge vilior iret)
Preſſerat, & mixtum cono criſpaverat aurum.
Talibus heu fidens vocat ultro in prælia Graios.
Ac primum faciles graſſatus cuſpide turmas
Arma refert ſociis, & in agmina fida, peracta
Cæde redit. ſic Hircana Leo Caſpius umbra
Nudus adhuc, nulloque jubæ flaventis honore
Terribilis, magnique etiamnum ſanguinis inſons,
Haud procul à ſtabulis captat cuſtode remoto
Segne pecus, teneraque famem conſumit in agna.
Mox ignotum armis, ac ſolo corpore menſus
Tydea non timuit: fragilique lacceſſere telo
Sæpius infrendentem aliis, alioſque ſequentem
Auſus erat. tandem invalidos Ætolus ad ictus

Forte

Forte refert oculos, & formidabile ridens:
Jamdudum video, magnum cupis, improbe, leti
Nomen, ait. simul audacem non ense, nec hasta
Dignatus, leviter digitis imbelle solutis
Abjecit jaculum. latebras tamen inguinis alte
Missile, ceu totis intortum viribus hausit.
Præterit haud dubium fati, & spoliare superbit
Oenides, Neque enim has Matri, aut tibi, bellica Pallas,
Exuvias figemus, ait. procul arceat ipsum
Ferre pudor. vix si bellum comitata relictis
Deiphile thalamis, illi illudenda tulissem.
Sic ait: & belli majora ad præmia mente
Ducitur. innumeris veluti Leo forte potitus
Cædibus, imbelles vitulos, mollesque juvencas
Transmittit, magno furor est in sanguine mergi,
Nec nisi regnantis cervice recumbere tauri.
At non semianimi clamore Menœcea lapsus,
Fallit Atys. prævertit equos, curruque citato
Defilit. instabat pubes Tegeæa jacenti,
Nec prohibent Tyrii: pudeat Cadmea juventus
Terrigenas mentita patres, quo tenditis, inquit,
Degeneres? meliusne jacet pro sanguine nostro
Hospes Atys? tantum hospes adhuc, & conjugis ultor
Infelix nondum iste suæ. nos pignora tanta
Prodimus? insurgunt justo firmata pudore
Agmina, cuique suæ rediere in pectora curæ.
Interea thalami secreta in parte sorores,

Par

Par aliud morum, miſerique immonia proles
Oedipodæ, varias miſcent ſermone querelas.
Nec mala quæ juxta, ſed longa ab origine fati,
Hæc matris tedas, oculos aſt illa paternos,
Altera regnantem, profugum gemit altera fratrem,
Bella ambæ. gravis hinc miſeri cunctatio voti.
Nutat utroque timor, quemnam hoc certamine victum,
Quem victiſſe velint: tacite præponderat exul.
Sic Pandionias repetunt ubi fida volucres
Hoſpitia, atque larem bruma pulſante relictum,
Stantque ſuper nidos veteriſque exordia fati
Enarrant tectis, & truncum ac flebile murmur
Verba putant, vocque illa tamen non diſſona verbis.
Atque ibi poſt lachrymas, & longa ſilentia rurſus
Inchoat Iſmene: Quiſnam hic mortalibus error?
Quæ decepta fides? curam invigilare quieti,
Claraque per ſomnos animis ſimulacra revorti?
Ecce ego quæ thalamos, nec ſi pax alta maneret,
Tractarem ſenſu (pudet heu) connubia vidi
Nocte ſoror. ſponſum (unde?) mihi: ſopor attulit amens
Vix notum viſu? ſemel his in ſedibus illum
Dum mea neſcio quo ſpondentur fœdera pacto
Reſpexi non ſponte ſoror. turbata repente
Omina cernebam, ſubituſque intercidit ignis,
Meque ſequebatur rabido clamore repoſcens
Mater Atyn. quænam hæc dubiæ præfagia cladis?
Nec timeo dum tota domus, mileſque recedat

Doricus, & tumidos liceat componere fratres.
Talia nectebant, ſubito cum pigra tumultu
Expavit domus, & multo ſudore receptus
Fertur Atys, ſervans animam jam ſanguine nullo,
Cui manus in plaga, dependet languida cervix
Exterior clypeo, crineſque à fronte ſupini.
Prima videt, caramque tremens Jocaſta vocabat
Iſmenen. namque hoc ſolum moribunda precatur
Vox generi: ſolum hoc gelidis jam nomen inerrat
Faucibus. exclamant famulæ: tollebat in ora
Virgo manus: tenuit ſævus pudor. attamen ire
Cogitur, indulget ſummum hoc Jocaſta jacenti.
Oſtenditque offertque. quater jam morte ſub ipſa
Ad nomen viſus, dejectaque fortiter ora
Suſtulit: illam unam neglecto lumine cœli
Aſpicit, & vultu non exſatiatur amato.
Tunc quia nec genitrix juxta, poſituſque beata
Morte pater, ſponſæ munus miſerabile tradunt,
Declinare genas. ibi demum teſte remoto
Faſſa pios gemitus, lachrymaſque in lumina fudit.
Dumque ea per Thebas, aliis ſerpentibus ardens,
Et face mutata bellum integrabat Enyo,
Arma volunt, primos veluti modo cominus ictus
Suſtulerint, omniſque etiamnum luceat enſis.
Eminet Oenides; quamvis & arundine certa
Parthenopæus agat, morientumque ora furenti
Hippomedon proculcet equo, Capaneaque pinus

Jam

Jam procul Aoniis volet agnoſcenda catervis;
Tydeos illa dies: illum fugiuntque, tremuntque,
Clamantem: Quo terga datis? licet ecce peremptos
Ulciſci ſocios, mœſtamque rependere noctem.
Ille ego inexpletis ſolus qui cædibus hauſi
Quinquaginta animas: totidem, totidemque gregati
Ferte manus. nulline patres, nulline jacentum
Unanimi fratres? quæ tanta oblivia luctus?
Quam pudet Inachias contentum abiiſſe Mycenas!
Hinc ſuper Thebis? hæc robora regis? ubi autem
Egregius dux ille mihi? ſimul ordine lævo
Ipſum exhortantem cuneos, capitiſque ſuperbi
Inſignem fulgore videt. nec ſegnius ardens
Accurrit, niveo quam flammiger ales olori
Imminet, & magna trepidum circumligat umbra.
Tunc prior: Aoniæ rex ô juſtiſſime gentis,
Imus in arma palam, tandemque oſtendimus enſes?
An noctem & ſolitas placet expectare tenebras?
Ille nihil contra, ſed ſtridula cornus in hoſtem
It referens mandata ducis, quam providus heros
Jam jam in fine viæ percuſſam obliquat, & ipſe
Telum ingens avide, & quanto non ante lacerto
Impulit: ibat atrox finem poſitura duello
Lancea. convertere oculos utrimque faventes
Sidonii Graiique dei, crudelis Erinnys
Obſtat, & infando differt Eteoclea fratri.
Cuſpis in armigerum Phlegyam peccavit, ubi ingens

Pugna virûm. ſtricto nam ſævior irruit enſe
Ætolus, retroque datum Thebana tegebant
Arma ducem. ſic denſa lupum jam nocte ſub atra
Arcet ab adprenſo paſtorum turba juvenco:
Improbus erigitur contra, nec cura vetantes
Impetere, illum illum ſæmel in quem venerat, urget.
Non ſecus objectas acies, turbamque minorem
Diſſimulat, tranſitque manu. tamen ora Thoantis
Pectora Deilochi, Clonii latus, ilia torvi
Perforat Hippotadæ, truncis ſua membra remittit
Interdum, galeaſque rotat per nubila plenas.
Et jam corporibus, ſeſe, ſpoliſque cadentum
Clauſerat, unum acies circum conſumitur, unum
Omnia tela vovent. ſummis hæc oſſibus hærent,
Pars fruſtrata cadunt, partem Tritonia vellit.
Multa rigent clypeo. denſis jam confitus haſtis
Ferratum quatit umbo nemus, tergoque fatiſcit
Atque humeris gentilis aper, nuſquam ardua coni
Gloria, quique apicem torvæ Gradivus habebat
Caſſidis, haud lætum domino ruit omen. inuſta
Temporibus nuda æra ſedent. circumque ſonori
Vertice percuſſo, volvuntur in arma molares.
Jam cruor in galea, jam faucia proluit ater
Pectora permixtus ſudore, & ſanguine torrens.
Reſpicit hortantes ſocios, & Pallada fidam
Longius oppoſitâ celantem lumina parma:
Ibat enim magnum lachrymis infectare patrem.

Ecce

Ecce ſecat Zephyros, ingentem fraxinus iram
Fortunamque ferens, telli non eminet auctor.
Aſtacides Menalippus erat. nec prodidit ipſe,
Et vellet latuiſſe manum. ſed gaudia turmæ
Monſtrabant trepidum. nam flexus in illa Tydeus
Submiſſum latus, & clypei laxaverat orbem.
Clamorem Aonii miſcent gemitumque Pelaſgi,
Objectantque manus, indignantemque tuentur.
Ille per oppoſitos, longe rimatus, amarum
Aſtaciden, totis animæ ſe cogit in ictum
Relliquiis, telumque jacit, quod proximus Hopleus
Præbuerat, perit expreſſus conamine ſanguis.
Tunc triſtes ſocii cupidum bellare, (quis ardor!)
Et poſcentem haſtas, mediaque in morte negantem
Exſpirare, trahunt, ſummique in margine campi
Effultum gemina latera inclinantia parma
Ponunt, ac ſævi rediturum ad prælia Martis
Promittunt flentes. ſed & ipſe recedere cœlum,
Ingenteſque animos extremo frigore labi
Senſit, & immixus terræ, Miſereſcite, clamat,
Inachidæ. non oſſa precor referantur ut Argos,
Ætolumve larem: nec enim mihi cura ſupremi
Funeris. odi artus, fragilemque hunc corporis uſum
Deſertorem animi. caput, ô caput, ô mihi ſi quis
Adportet, Menalippe, tuum, nam volveris arvis,
Fido equidem. nec me virtus ſuprema fefellit.
I precor, Atrei ſi quid tibi ſanguinis unquam,

Hippo-

Hippomedon. vade, ô primis puer inclyte bellis
Arcas, & Argolicæ Capaneu jam maxime turmæ.
Moti omnes: ſed primus abit, primuſque repertum
Aſtaciden medio Capaneus è pulvere tollit
Spiraptem, lævaque ſuper cervice reportat,
Terga cruentantem concuſſi vulneris unda.
Qualis ab Arcadio rediit Tirynthius antro,
Captivumque ſuem clamantibus intulit Argis.
Erigitur Tydeus, vultuque occurrit & amens
Lætitiaque, iraque, ut ſingultantia vidit
Ora, trahique oculos, ſeſeque agnovit in illo:
Imperat abſciſum porgi, lævaque receptum
Spectat atrox hoſtile caput, gliſcitque tepentis
Lumina torva videns, & adhuc dubitantia figi,
Infelix contentus erat. plus exigit ultrix
Tiſiphone. jamque inflexo Tritonia patre
Venerat, & miſero decus immortale ferebat.
Atque illum effracti perfuſum tabe cerebri
Aſpicit, & vivo ſceleratem ſanguine fauces.
Nec comites auferre valent. ſtetit aſpera Gorgo
Crinibus emiſſis, rectique ante ora Ceraſtæ
Velavere deam. fugit averſata jacentem,
Nec prius aſtra ſubit, quam myſtica lampas, & inſona
Iliſſos multa purgavit lumina lympha.

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER NONUS.

ASPERAT Aonios rabies audita cruenti
Tydeos. ipſi etiam minus ingemuere jacentem
Inachidæ, culpantque virum, & rupiſſe queruntur
Fas odii. quin te divûm implacidiſſime, quanquam
Præcipuum tunc cædis opus, Gradive, furebas,
Offenſum virtute ferunt. nec cominus ipſum
Ora, ſed & trepidos retro torſiſſe jugales.
Ergo profanatum Menalippi funus acerbo
Vulnere, non aliis ultum Cadmeïa pubes
Inſurgunt ſtimulis, quam ſi turbata ſepulchris
Oſſa patrum, monſtriſque datæ crudelibus urnæ.
Accendit rex ipſe ſuper: quiſquamne Pelaſgis
Mitis adhuc? hominemque gerit: jam morſibus uncis
(Pro furor! uſque adeo tela exſatiavimus?) artus

Dila-

Dilacerant. nonne Hyrcanis bellare putatis
Tigribus? aut ſævos Libyæ contraire leones?
Et nunc ille jacet (pulchra ô ſolatia leti)
Ore tenens hoſtile caput, dulcique nefandus
Immoritur tabo. nos ferrum mite, faceſque:
Illis nuda odia, & feritas jam non eget armis.
Sic peragant rabidi, clamque ac luce fruantur,
Dum videas hæc ſumme pater. ſed enim hiſcere campos
Conqueſti, terræque fugam miſerantur. an iſtos
Vel ſua portet humus? magno ſic fatus agebat
Procurſu fremituque viros. furor omnibus idem
Tydeos inviſi ſpoliis, raptoque potiri
Corpore. non aliter ſubtexunt aſtra catervæ
Inceſtarum avium, longe quibus aura nocentem
Aëra, deſertaſque tulit ſine funere mortes.
Illo avidæ cum voce ruunt, ſonat arduus æther
Plauſibus, & cœlo volucres ceſſere minores.
Fama per Aonium rapido vaga murmure campum
Spargitur in turmas, ſolito pernicior index
Cum lugenda refert. donec cui maxima fando
Damna vehit, trepidas lapſa eſt Polynicis ad aures.
Diriguit juvenis, lachrymæque hæſere paratæ,
Et cunctata fides. nimium nam cognita Virtus
Oenidæ, credi letum ſuadetque vetatque.
Sed poſtquam haud dubio clades auctore reperta eſt,
Nox oculos, mentemque rapit. tum ſanguine fixo
Membra ſimul, ſimul arma ruunt. madet ardua fletu

Jam

Jam galea, atque ocreæ clypeum excepere cadentem.
It mœstus genua ægra trahens, hastamque sequentem,
Vulneribus ceu mille gravis, totosque per artus
Saucius. assistunt socii monstrantque gementes,
Tandem ille abjectis, vix quæ portâverat, armis
Nudus in egregii vacuum jam corpus amici
Procidit, & tali lachrymas cum voce profudit.
Hasne tibi armorum spes ô suprema meorum,
Oenide, grates? hæc præmia digna rependi?
Nudus ut invisa Cadmi tellure jaceres
Sospite me? nunc exul ego æternumque fugatus,
Quando alius misero, ac melior mihi frater ademptus.
Nec jam sortitus veteres, regnique nocentis
Perjurum diadema peto. quo gaudia tanti
Empta mihi? aut sceptrum quod non tua dextera tradet?
Ite viri, solumque fero me linquite fratri.
Nil opus arma ultra tentare, & perdere mortes:
Ite precor. quid jam dabitis mihi denique majus?
Tydea consumpsi, quanam hoc ego morte piabo?
O socer, ô Argi! & primæ bona jurgia noctis,
Alternæque manus, & longi pignus amoris
Ira brevis. non me ense tuo tunc, maxime Tydeu,
(Et poteras) nostri mactatum in limine Adrasti?
Quin etiam Thebas me propter, & impia fratris
Tecta libens, unde haud alius remeasset, adisti:
Ceu tibimet sceptra, & proprios laturus honores.
Jam Telamona pium, jam Thesea fama tacebat.

Qualis & ecce jaces? quæ primum vulnera mirer?
Quis tuus hic, quis ab hoſte cruor? quæ te agmina? quive
Innumeri ſtravere globi? ni fallor, & ipſe
Invidit pater, & tota Mars impulit haſta.
Sic ait, & mœrens etiamnum lubrica tabo
Ora viri tergit lachrymis, dextramque reponit.
Tune meos hoſtes hucuſque exoſus? & ultra
Soſpes ego? exuerat vagina turbidus enſem,
Aptabatque neci: comites tenuere, ſocerque
Caſtigat, bellique vices, ac fata revolvens
Solatur tumidum, longeque à corpore caro
Paulatim, unde dolor, letique animoſa voluntas,
Amovet, ac tacite ferrum inter verba reponit.
Ducitur, amiſſo qualis conſorte laborum
Deſerit inceptum media inter jugera ſulcum
Taurus iners, colloque jugum deforme remiſſo
Parte trahit, partem lacrymans ſuſtentat arator.
Ecce autem hortatus Eteoclis, & arma ſecuti
Lecta manus, juvenes, quos nec Tritonia bello
Nec prope collata ſpreviſſet cuſpide Mavors
Adventant. contra collecta ut pectora parmæ
Fixerat, atque haſtam longe protenderat, hæret
Arduus Hippomedon. ceu fluctibus obvia rupes,
Cui neque de cœlo metus, & fracta æquora cædunt,
Stat cunctis immota minis. timet ipſe rigentem
Pontus, & ex alto miſeræ novere carinæ.
Tunc prior Aonides, (validam ſimul elicit haſtam)

Non

Non pudet hos manes, hæc infamantia bellum
Funera, diis coram, & cœlo inſpectante tueri?
Scilicet egregius ſudor memorandaque virtus
Hanc tumulare feram? ne non mœrentibus Argos
Exequiis lachrymandus eat? mollique pheretro
Infandam ejectans ſaniem? dimittite curam.
Nullæ illum volucres, nulla impia monſtra, nec ipſe
Si demus, pius ignis edat. nec plura: ſed ingens
Intorquet jaculum, duro quod in ære moratum,
Tranſmiſſumque tamen clypei ſtetit orbe ſecundo.
Inde Pheres, acerque Lycus. ſed caſſa Pheretis
Haſta redit, Lycus excelſo terrore comantem
Perſtrinxit galeam. convulſæ cuſpide longe
Diffugere jubæ, patuitque ingloria caſſis.
Ipſe nec ire retro, nec in obvia concitus arma
Exilit. inque eadem ſeſe veſtigia ſemper
Obverſus cunctis profert, recipitque, nec unquam
Longius indulget dextræ, motuſque per omnes
Corpus amat: corpus ſervans, circumque, ſupraque
Vertitur. Imbellem non ſic amplexa juvencum
Infeſtante lupo, cum primum fœta tuetur
Mater, & ancipiti circunfert cornua gyro.
Ipſa nihil metuens, ſexuſque oblita minoris
Spumat, & ingentes imitatur fœmina tauros.
Tandem intermiſſa jaculantum nube poteſtas
Reddere tela fuit. namque & Sicyonius Alcon
Venerat auxilio, Piſæaque præpetis Idæ

Turba ſubit, cuneumque replent. his fretus, in hoſtes
Lernæam jacit ipſe trabem. volat illa ſagittas
Æqua fuga, mediumque nihil cunctata Politen
Tranſabit, & juncti clypeum cavat improba Mopſi.
Phocea tunc Cydona, Tanagræumque Phalantum,
Atque Erycem, hunc retro converſum, & tela petentem
Dum ſpes nulla necis, crinito à vertice figit.
Faucibus ille cavis haſtam non ore receptam
Miratur moriens, pariterque & murmure plenus
Sanguis, & expulſi fallerunt cuſpide dentes.
Auſus erat furto dextram injectare Leonteus
Pone viros atque arma latens, poſitumque trahebat
Prenſo crine caput. vidit, quanquam undique crebræ
Hippomedon ante ora minæ. ſævoque protervam
Abſtulit enſe manum. ſimul increpat: Hanc tibi Tydeus,
Tydeus ipſe rapit. poſt & confecta virorum
Fata time, magnoſque miſer fuge tangere manes.
Ter Cadmæa phalanx torvum abduxere cadaver,
Ter retrahunt Danai. Siculi velut anxia puppis
Seditione maris, nequicquam obſtante magiſtro
Errat, & averſo redit in veſtigia velo.
Non ibi Sidoniæ valuiſſent pellere cœpto
Hippomedonta manus. non illum impacta moverent
Tormenta oppoſitum, formidatique ſuperbis
Turribus impulſus tentato umbone rediſſent.
Sed memor Elyſii regis, noxaſque retexens
Tydeos, in medios aſtu ſubit impia campos

Tiſi-

Tiſiphone, ſenſere acies, ſubituſque cucurrit
Sudor equis, ſudorque viris: quanquam ore remiſſo
Inachium fingebat Halyn: nuſquam impius ignis,
Verberaque, & juſſi tenuere ſilentia crines.
Arma gerit, juxtaque feri latus Hippomedontis
Blanda genas, vocemque venit. tamen ille loquentis
Extimuit vultus, admiraturque timorem.
Ille autem lachrymans, Tu nunc ait inclyte fruſtra
Exanimes ſocios, inhumataque corpora Graium,
(Scilicet is nobis metus? aut jam cura ſepulchri?)
Protegis, ipſe manu Tyria tibi captus Adraſtus
Raptatur, teque ante alios, te voce, manuque
Invocat. heu qualem lapſare in ſanguine vidi
Exutum canos lacero diademate crines.
Nec procul hinc, adverte oculos: ubi plurimus ille
Pulvis, ubi ille globus. paulum ſtetit anxius heros,
Librabatque metus. premit aſpera virgo: quid hæres?
Imus? an hi retinent manes? & vilior ille
Qui ſupereſt? miſerum ſociis opus, & ſua mandat
Prælia, & unanimi vadit deſertor amici,
Reſpiciens tamen, & revocent ſi forte paratus.
Inde legens turbata trucis veſtigia divæ,
Huc illuc fruſtra ruit avius. impia donec
Eumenis ex oculis, rejecta cœrula parma
Fugit, & innumeri galeam rupere ceraſtæ.
Aſpicit infelix diſcuſſa nube quietos
Inachidas, currumque nihil metuentis Adraſti.

Et Tyrii jam corpus habent. jam gaudia magnæ
Teſtantur voces. victorque ululatus aderrat
Auribus, occultoque ferit præcordia luctu.
Ducitur hoſtili (prô dura potentia fati)
Tydeus ille ſolo, modo cui Thebana ſequenti
Agmina, ſive gradum, ſeu frena effunderet, ingens
Limes utrimque datus: nuſquam arma, manuſque quieſcunt.
Nulla viri feritas juvat ora rigentia leto,
Et formidatos impune laceſſere vultus.
Hic amor, hoc una timidi, forteſque ſequuntur
Nobilitare manus, infectaque ſanguine tela
Conjugibus ſervant, parviſque oſtendere natis.
Sic ubi Maura diu populatum rura leonem
Quem propter, claufique greges, vigilantque magiſtri,
Paſtorum laſſæ debellavere cohortes;
Gaudet ager, magno ſubeunt clamore coloni,
Præcerpuntque jubas, immaniaque ora recludunt,
Damnaque commemorant, ſeu jam ſub culmine fixus
Excubat, antiquo ſeu pendet gloria luco.
At ferus Hippomedon quanquam jam ſentit inane
Auxilium, & ſeram rapto pro corpore pugnam,
It tamen, & cæcum rotat irrevocabilis enſem.
Vix ſocios, hoſtemque nihil dum tardet euntem
Secernens, ſed cæde nova jam lubrica tellus
Armaque, femineceſque viri, curruſque ſoluti
Impediunt, levumque femur, quod cuſpide fixum
Regis Echionii, ſeu diſſimulaverat ardens,

Sive

Sive ibi neſcierat. mœſtum videt Hoplea tandem.
Tydeos hic magni fidus comes, & modo fruſtra
Armiger. alipedem prona cervice tenebat
Fatorum ignarum domini, ſolumque frementem
Quod vacet. inque acies audentior ille pedeſtres,
Hunc aſpernantem tumido nova pondera tergo
(Unam quippe manum domitis expertus ab annis)
Corripit, affaturque: quid ô nova juſſa recuſas
Infelix ſonipes? nuſquam tibi dulce ſuperbi
Regis onus: non jam Ætolo ſatiabere campo,
Gaudentemque jubam per ſtagna Acheloïa ſolves.
Quod ſupereſt, caros, i, ſaltem ulciſcere manes,
Aut ſequere. extorrem neu tu quoque læſeris umbram
Captivus, tumidumque equitem poſt Tydea portes.
Audiſſe, accenſumque putes, hoc fulmine raptum
Abſtulit, & ſimiles minus indignatur habenas.
Semifer aëria talis Centaurus ab Oſſa
Deſilit in valles. ipſum nemora alta tremiſcunt,
Campus equum. trepidi curſu glomerantur anhelo
Labdacidæ, premit ille ſuper, necopinaque ferro
Colla metens, linquit truncos poſt terga cadentes.
Ventum erat ad fluvium, ſolito tunc plenior alveo,
Signa mali, magna ſe mole Iſmenos agebat.
Illa brevis requies, illo timida agmina laſſam
De campis egere fugam. ſtupet hoſpita belli
Unda viros, claraque armorum incenditur umbra.
Inſiluere vadis. magnoque fragore ſolutus

Agger,

Agger, & adverſæ latuerunt pulvere ripæ.
Ille quoque hoſtiles ſaltu majore per undas
Irruit attonitis (longum dimittere habenas)
Sicut erat, tantum viridi defixa parumper
Ceſpite, populeo commendat ſpicula trunco.
Tunc vero exanimes tradunt rapientibus ultro
Arma vadis, alii dimiſſa caſſide quantum
Tendere conatus animæ valuere ſub undis,
Turpe latent, multi fluvium tranſmittere nando
Aggreſſi, ſed vincla tenent, laterique repugnat
Balteus, & madidus deducit pectora thorax.
Qualis cœruleis tumido ſub gurgite terror
Piſcibus, arcana quoties devexa profundi
Scrutantem delphina vident, fugit omnis in imos
Turba lacus, viridesque metu ſtipantur in algas.
Nec prius emerſi quam ſumma per æquora flexus
Emicet, & viſis malit certare carinis.
Talis agit ſparſos, mediiſque in fluctibus heros
Frena manu pariter, pariter regit arma, pedumque
Remigio ſuſtentat equum, conſuetaque campo
Fluctuat, & merſas levis ungula quærit arenas.
Sternit Iona Chromis, Chromin Antiphos, Antiphon Hypſeus,
Hypſeus Aſtyagen, evaſurumque relicto
Amne Linum, ni fata vetent & ſtamine primo
Ablatum tellure mori, premit agmina Thebes
Hippomedon, turbat Danaos Aſopius Hypſeus,

Amnis

Amnis utrumque timet. craſſo vada mutat utrque
Sanguine, & à fluvio neutri fatale reverti.
Jam lacerи pronis volvuntur curſibus artus,
Oraque, & abſciſæ redeunt in pectora dextræ.
Spicula jam clypeoſque leves arcuſque remiſſos
Unda vehit, galeaſque vetant deſcendere criſtæ.
Summa vagis late ſternuntur flumina telis,
Ima viris. illic luctantur corpora leto,
Effianteſque animas retro premit obvius amnis.
Flumineam rapiente vado puer Agrius ulmum
Prenderat, inſignes humeros ferus enſe Menoeceus
Amputat. ille cadens nondum conamine adempto,
Truncus in excelſis ſpectat ſua brachia ramis.
Hypſeos haſta Sagen ingenti vulnere merſit,
Ille manet fundo, rediit pro corpore ſanguis.
Deſiluit ripis fratrem rapturus Agenor
Heu miſer, & tenuit. ſed ſaucius ille levantem
Degravat amplexu. poterat reſolutus Agenor
Emerſiſſe vadis, puduit ſine fratre reverti.
Surgentem dextra Chaletum, vulnuſque minantem
Sorbebat rapidus nodato gurgite vortex:
Jam vultu, jam criſte latet, jam dextera nuſquam,
Ultimus abruptas enſis deſcendit in undas.
Mille modis leti miſeros mors una fatigat.
Induit à tergo Mycaleſia cuſpis Agyrten,
Reſpexit, nuſquam auctor erat. ſed concita tractu
Gurgitis, effugiens invenerat haſta cruorem.

Figitur & validos ſonipes Ætolus in armos,
Exiluitque alte vi mortis, & aëra pendens
Verberat. Haud tamen eſt turbatus flumine ductor,
Sed miſeratur equum, magnoque è vulnere telum
Exuit ipſe gemens & ſponte remiſit habenas.
Inde pedes repetit pugnas, greſſuque, manuque
Certior; & ſegnem Nomium, fortemque Mimanta,
Thiſbæumque Lichan, Anthedoniumque Lycetum
Continuat ferro, geminiſque è fratribus unum
Theſpiaden. eadem poſcenti fata Panemo
Vive ſuperſtes ait, diræque ad mœnia Thebes
Solus abi, miſeros non decepture parentes.
Dii bene quod pugnas rapidum dejecit in amnem
Sanguinea Bellona manu. trahit unda timentes.
Gurgite gentili, nuda nec flebilis umbra
Stridebit veſtros Tydeus inhumatus ad ignes,
Ibitis æquoreis crudelia pabula monſtris.
Illum terra vehit, ſuaque in primordia ſolvit.
Sic premit adverſos, & acerbat vulnera dictis.
At nunc enſe furit, nunc tela natantia raptans
Ingerit: innuptæ comitem Therona Dianæ,
Ruricolamque Gyan, cum fluctivago Ergino,
Intonſumque Herſen, contemptoremque profundi
Crethea, nimboſam qui ſæpe Caphareos arcem
Euboicaſque hyemes, parva transfugerat alno.
Quid non fata queant? trajectus pectora ferro
Volvitur in fluctus: heu cujus naufragus undæ!

Te

Te quoque ſublimi tranſnantem flumina curru
Dum ſocios Pharſale petis, reſupinat ademptis
Dorica cuſpis equis. illos violentia ſævi
Gurgitis, infelixque jugi concordia mergit.
Nunc age quis tumidis magnum expugnaverit undis
Hippomedonta labor, cur ipſe excitus in arma
Iſmenos, doctæ noſſe indulgete ſorores:
Veſtrum opus ire retro, & ſenium defendere famæ.
Gaudebat Fauno, nymphaque Iſmenide natus
Maternis bellare tener Crenæus in undis.
Crenæus, cui prima dies in gurgite fido
Et natale vadum & virides cunabula ripæ.
Ergo ratus nihil Elyſias ibi poſſe ſorores,
Lætus adulantem nunc hoc nunc margine ab illo
Tranſit avum. levat unda gradus, ſeu defluus ille,
Sive obliquus eat, nec cum ſubit obvius ullas
Stagna dedere moras, pariterque revertitur amnis.
Non Anthedonii tegit hoſpitis inguina pontus
Blandior, æſtivo nec ſe magis æquore Triton
Exerit, aut caræ feſtinus ad oſcula matris
Cum remeat, tardumque ferit delphina Palæmon.
Arma decent humeros, clypeuſque inſignis, & auro
Lucidus, Aoniæ cælatur origine gentis.
Sidonis hic blandi per candida terga juvenci
Jam ſecura maris, teneris jam cornua palmis
Non tenet: extremis alludunt æquora plantis.
Ire putes clypeo, fluctuſque ſecare juvencum,

Adjuvat unda fidem. pelago nec diſcolor amnis,
Tunc audax pariter telis, & voce proterva
Hippomedonta petit: non hæc fœcunda veneno
Lerna, nec Herculeis hauſtæ ſerpentibus undæ.
Sacrum amnem, ſacrum, (&, miſer, experiere) deûmque
Altrices irrumpis aquas. nihil ille, ſed ibat
Cominus, oppoſuit cumulo ſe denſior amnis
Tardavitque manum. vulnus tamen illa retentum
Pertulit, atque animæ tota in penetralia fodit.
Horruit unda nefas: ſylvæ fleviſtis utræque:
Et graviora cavæ ſonuerunt murmura ripæ.
Ultimus ille ſonus moribundo emerſit ab ore,
Mater: in hanc miſeri ceciderunt flumina vocem.
At genitrix cœtu glaucarum cincta ſororum
Protinus icta malo, vitrea de valle ſolutis
Exiliit furibunda comis, ac verbere crebro
Oraque, pectoraque, & viridem ſcidit horrida veſtem.
Utque erupit aquis, iterumque, iterumque trementi
Ingeminat, Crenæe, ſono. nuſquam ille, ſed index
Deſuper, ah miſeræ nimium noſcenda parenti,
Parma natat. jacet ipſe procul, qua mixta ſupremum
Iſmenon primi mutant confinia ponti.
Fluctivagam ſic ſæpe domum, madidoſque penates
Halcyone deſerta gemit, cum pignora ſævus
Auſter, & algentes rapuit Thetis invida nidos.
Mergitur orba iterum, penituſque occulta ſub undis
Limite non uno, liquidum qua ſubter eunti

Lucet

Lucet iter, miseri nequicquam funera nati
Vestigat, planguntque tamen. sæpe horridus amnis
Obstat, & obducto caligant sanguine visus.
Illa tamen præceps in tela offendit & enses,
Scrutaturque manu galeas, & prona reclinat
Corpora. nec ponto submota intrabat amaram
Dorida. possessum donec jam fluctibus altis
Nereidum miserata cohors, ad pectora matris
Impulit. illa manu ceu vivum amplexa reportat,
Insternitque toris riparum, atque humida siccat
Mollibus ora comis, atque hæc ululatibus addit:
Hoc tibi semidei munus tribuere parentes?
Nec mortalis avus? sic nostro in gurgite regnas?
Mitior heu misero discors, alienaque tellus,
Mitior unda maris, quæ juxta flumina corpus
Rettulit, & miseram visa expectasse parentem.
Hine mei vultus? hæc torvi lumina patris?
Hi crines undantis avi? tu nobile quondam
Undarum, nemorumque decus, quo sospite major
Diva, & nympharum longe regina ferebar.
Heus ubinam ille frequens modo circa limina matris
Ambitus? orantesque tibi servire Napææ?
Cur nunc te melius sævo mansura profundo
Amplexu misero tumulis, Crenæe, reporto,
Non mihi? nec tantæ pudet (heu) miseretque ruinæ,
Dure parens? quæ te alta & ineluctabilis imo
Condidit amne palus? quo jam nec cruda nepotis

Funera,

Funera, nec noſtri valeant perrumpere planctus?
Ecce furit, jactatque tuo ſe in gurgite major
Hippomedon, illum, ripæque undæque tremiſcunt,
Illius impulſu noſtrum bibit unda cruorem.
Tu piger, & trucibus facilis ſervire Pelaſgis,
Ad cineres ſaltem, ſupremaque juſta tuorum
Sæve veni, non hic ſolum accenſure nepotem,
His miſcet planctus, multumque indigna cruentat
Pectora, cæruleæ referunt lamenta ſorores.
Qualiter Iſthmiaco nondum Nereida portu
Leucothean planxiſſe ferunt, dum pectore anhelo
Frigidus in matrem ſævum mare reſpuit infans.
At pater arcano reſidens Iſmenos in antro,
Unde auræ, nubeſque bibunt, atque imbrifer Arcus
Paſcitur, & Tyrios melior venit annus in agros.
Ut lamenta procul (quanquam obſtrepit ipſe) novoſque
Accepit natæ gemitus, levat aſpera muſco
Colla, gravemque gelu crinem, ceciditque ſoluta
Pinus adulta manu, demiſſaque volvitur urna.
Illum per ripas annoſo ſcrupea limo
Ora exertantem ſylvæ, fluviique minores
Mirantur, tantus tumido de gurgite ſurgit,
Spumoſum attollens apicem, lapſuque ſonoro
Pectora cæruleæ rivis manantia barbæ,
Obvia cognatos gemitus, caſumque nepotis
Nympharum docet una patrem, monſtratque cruentum
Auctorem, dextramque premit. ſtetit arduus alto

Amne,

Amne, manuque genas, & nexa virentibus ulvis
Cornua concutiens, ſic turbidus ore profundo
Incipit: huncne mihi, ſuperûm regnator, honorem,
Quod toties hoſpeſque tuis & conſcius actis,
(Nec memorare timor) falſa nunc improba fronte
Cornua, nunc vetitam currus disjungere Phœben,
Dotaleſque rogos, deceptaque fulmina vidi,
Præcipuoſque alui natorum? an villis & illis
Gratia? ad hunc certe repſit Tirynthius amnem:
Hac tibi flagrantem Bromium reſtinximus unda.
Aſpice quas fluvio cædes, quæ funera portem
Continuus telis, altoque adopertus acervo.
Omne vadum belli ſeries tenet: omnis anhelat
Unda nefas, ſubterque animæ, ſupraque recentes
Errant, & geminas jungunt caligine ripas.
Ille ego clamatus ſacris ululatibus amnis,
Qui molles thyrſos, Bacchæaque cornua puro
Fonte lavare feror, ſtipatus cædibus arctas
In freta quæro vias. non Strymonos impia tanto
Stagna cruore natant, non ſpumifer altius Ebrus
Gradivo bellante rubet. nec te admonet altrix
Unda, tuaſque manus, jam pridem oblite parentum
Liber? an Eous melius pacatur Hydaſpes?
At tu qui tumidus ſpoliis, & ſanguine gaudes
Infontis pueri, non hoc ex amne potentem
Inachon, aut ſævas victor revehêre Mycenas,
Ni mortalis ego, & tibi ductus ab æthere ſanguis.

Sic

Sic ait infrendens, & ſponte furentibus undis
Signa dedit. mittit gelidus montana Cithæron
Auxilia, antiquaſque nives, & pabula brumæ
Ire jubet. frater tacitas Aſopos eunti
Conciliat vires, & hiulcis flumina venis
Suggerit. ipſe cavæ ſcrutatur viſcera terræ,
Stagnaque, torpenteſque lacus, pigraſque paludes
Excutit, atque avidos tollens ad ſidera vultus
Humentes nebulas exhaurit, & aëra ſiccat.
Jamque ſuper ripas utroque extantior ibat
Aggere, jam medium modo qui ſuperaverat amnem
Hippomedon intactus aquis humeroſque manuſque,
Miratur creviſſe vadum, ſeſeque minorem.
Hinc atque hinc tumidi fluctus, animoſaque ſurgit
Tempeſtas inſtar pelagi, cum Pleïadas haurit,
Aut nigrum trepidis impingit Oriona nautis.
Non ſecus æquoreo jactat Theumeſius amnis
Hippomedonta ſalo, ſemperque umbone ſiniſtro
Tollitur, & clypeum nigrante ſupervenit æſtu
Spumeus adſultans, fractaque refunditur unda,
Et cumulo majore redit. nec mole liquenti
Contentus, carpit putres ſervantia ripas
Arbuſta, annoſaſque trabes, ejectaque fundo
Saxa rotat. ſtat pugna impar amniſque virique,
Indignante deo. nec enim dat terga, nec ullis
Frangitur ille minis, venienteſque obvius undas
Intrat, & objecta diſpellit flumina parma.

Stant

Stant terra fugiente gradus, & poplite tenſo
Lubrica ſaxa natant, genibuſque obnixus, & hærens
Subruta fallaci ſervat veſtigia limo.
Sic etiam increpitans: Unde hæc, Iſmene, repente
Ira tibi? quove has traxiſti gurgite vires
Imbelli famulante deo? ſolumque cruorem
Fœmineis experte choris, cum Bacchica mugit
Buxus, & inſanæ maculant trieterida matres?
Dixerat. atque illi ſeſe deus obtulit ultro
Turbidus imbre genas, & nube natantis arenæ.
Nec ſævit dictis, trunca ſed pectora quercu
Ter, quater, oppoſiti, quantum ira deuſque valebant,
Impulit aſſurgens, tandem veſtigia flexit,
Excuſſumque manu tegimen, converſaque lente
Terga refert. inſtant undæ, ſequiturque labantem
Amnis ovans. nec non ſaxis, & grandine ferri
Deſuper infeſtant Tyrii, geminoque repellunt
Aggere. quid faciat bellis obſeſſus, & undis?
Nec fuga jam miſero, nec magnæ copia mortis.
Stabat gramineæ producta crepidine ripæ
Undarum ac terræ dubio, ſed amicior undis:
Fraxinus, ingentique vadum poſſederat umbra.
Hujus opem (nam qua terras invaderet?) unca
Arripuit dextra: nec pertulit illa trahentem.
Sed majore ſupra, quam ſtabat pondere victa
Solvitur, & qua ſtagna ſubit radice, quibuſque
Arentem mordebat humum, demiſſa ſuperne

Injecit trepido ſeſe, ripamque, nec ultra
Paſſurum ſubitæ vallavit ponte ruinæ.
Huc undæ coëunt, & ineluctabile cœnum
Vorticibuſque cavis ſedit, creſcitque barathrum.
Jamque humeros, jam colla ducis ſinuoſa vorago
Circuit. hic demum victus ſuprema fateri
Exclamat: Fluvione (pudet!) Mars inclyte merges
Hanc animam? ſegneſque lacus & ſtagna ſubibo
Ceu pecoris cuſtos, ſubiti torrentis iniquis
Interceptus aquis? adeone occumbere ferro
Non merui? tandem precibus commota Tonantem
Juno ſubit: Quonam miſeros, ſator inclyte divûm,
Inachidas, quonam uſque premes? jam Pallas & odit
Tydea, jam rapto tacuerunt augure Delphi.
En meus Hippomedon, cui gentis origo Mycenæ
Argolicique lares, numenque ante omnia Juno,
(Sic ego fida meis?) pelagi crudelibus ibit
Præda feris? certe tumulos, ſupremaque victis
Buſta dabas. ubi Cecropiæ poſt prælia flammæ?
Theſeos ignis ubi eſt? non ſpernit conjugis æquas
Ille preces: leviterque oculos ad mœnia Cadmi
Rettulit, & viſo ſederunt flumina nutu.
Illius exangues humeri, & perfoſſa pateſcunt
Pectora. ceu ventis alte cum elata reſedit
Tempeſtas, ſurgunt ſcopuli, quæſitaque nautis
Terra, & ab infeſtis deſcendunt æquora ſaxis.
Quid ripas tenuiſſe juvat? premit undique nimbo

Telorum

Telorum Phœniſſa cohors. nec tegmina membris
Ulla, omniſque patet leto. tunc vulnera manant,
Quique ſub amne diu ſtupuit cruor, aëre nudo
Solvitur, & tenues venarum laxat hiatus,
Incertique labant undarum frigore greſſus.
Procumbit, Getico qualis procumbit in Hæmo
Seu Boreæ furiis, putri ſeu robore quercus
Cœlo mixta comas, ingentemque aëra laxat.
Illam nutantem nemus, & mons ipſe tremiſcit
Qua tellure cadat, quas obruat ordine ſylvas.
Non tamen aut enſem, galeamve audacia cuiquam
Tangere. vix credunt oculis, ingentiaque horrent
Funera, & aſtrictis accedunt cominus armis.
Tandem adiit Hypſeus, capulumque in morte tenenti
Extrahit, & torvos laxavit caſſide vultus.
Itque per Aonios alte mucrone coruſco
Suſpenſam oſtentans galeam, & clamore ſuperbit.
Hic ferus Hippomedon: hic formidabilis ultor
Tydeos infandi, debellatorque cruenti
Gurgitis. agnovit longe, preſſitque dolorem
Magnanimus Capaneus. telumque immane lacerto
Hortatur librans: Ades ô mihi, dextera, tantum
Tu præſens bellis, & inevitabile numen,
Te voco, te ſolam ſuperûm contemptor adoro.
Sic ait, & voti ſeſe facit ipſe potentem.
It tremebunda abies, clypeum per & ærea terga
Loricæ, tandemque animam ſub pectore magno

Deprendit. ruit haud alio quam celsa fragore
Turris, ubi innumeros penitus quassata per ictus
Labitur, effractamque aperit victoribus urbem.
Cui super adsistens, non inficiamur honorem
Mortis ait: refer huc oculos, ego vulneris author.
Lætus abi, multumque aliis jactantior umbris.
Tunc ensem, galeamque rapit, clypeumque revellit
Ipsius, exanimemque tenens super Hippomedonta,
Accipe, ait, simul hostiles dux magne, tuasque
Exuvias: veniet cineri decus, & suus ordo
Manibus, interea justos dum reddimus ignes,
Hoc ultor Capaneus operit tua membra sepulchro,
Sic anceps dura belli vice mutua Graiis
Sidoniisque simul nectebat vulnera Mavors.
Hic ferus Hippomedon, illic non segnior Hypseus
Fletur, & alterni præbent solatia luctus.
Tristibus interea somnum turbata figuris
Torva sagittiferi mater Tegeatis Ephebi,
Crine dato passim, plantisque ex more solutis,
Ante diem gelidas ibat Ladonis ad undas
Purgatura malum fluvio vivente soporem.
Namque per attonitas curarum pondere noctes
Sæpe & delapsas adytis, quas ipsa dicarat
Exuvias, seque ignotis errare sepulchris
Extorrem nemoris, Dryadumque à plebe fugatam,
Sæpe novos nati bello rediisse triumphos,
Armaque, & alipedem notum, comitesque videbat,

Nusquam

Nuſquam ipſum. nunc ex humeris fluxiſſe pharetras,
Effigieſque ſuas, ſimulacraque nota cremari.
Præcipuos ſed enim illa metus portendere viſa
Nox miſeræ, totoque erexit pectore matrem.
Nota per Arcadias felici robore ſilvas
Quercus erat, Triviæ quam deſacraverat ipſa
Electam turba nemorum, numenque colendo
Fecerat. hic arcus, & feſſa reponere tela,
Armaque curva Suum, & vacuorum terga Leonum
Figere, & ingentes æquantia cornua ſilvas.
Vix ramis locus: agreſtes adeo omnia cingunt
Exuviæ, & viridem ferri nitor impedit umbram.
Hanc ut forte jugis longo defeſſa redibat
Venatu modo rapta ferox Erymanthidos urſæ
Ora ferens, multo proſciſſam vulnere cernit
Depoſuiſſe comam, & rorantes ſanguine ramos
Expiraſſe ſolo. quærenti Nympha cruentas
Mænadas, atque hoſtem dixit ſæviſſe Lyæum.
Dum gemit, & planctu circundat pectus inani,
Abrupere oculi noctem, mœſtoque cubili
Exilit, & falſos quærit per lumina fletus.
Ergo ut in amne nefas merſo ter crine piavit,
Verbaque ſollicitas matrum ſolantia curas
Addidit, armatæ ruit ad delubra Dianæ,
Rore ſub Eoo, notaſque ex ordine ſilvas
Et quercum gaviſa videt. tunc limine divæ
Aſtitit, & tali nequicquam voce precatur:

Virgo

Virgo potens nemorum, cujus non mollia ſigna
Militiamque trucem, ſexum indignata frequento
More nihil Graio, nec te gens aſpera ritu
Colchis, Amazoniæve magis coluere catervæ.
Si mihi non unquam thyaſi, luduſve protervæ
Noctis & inviſo quamvis temerata cubili,
Non tamen aut teretes thyrſos, aut mollia geſſi
Penſa, ſed in tetricis & poſt connubia luſtris,
Sic quoque venatrix, animumque innupta remanſi.
Nec mihi ſecretis culpam occultare ſub antris
Cura, ſed oſtendi natum, poſuique trementem
Ante tuos confeſſa pedes. nec degener ille
Sanguinis, inque meos reptavit protinus arcus,
Tela puer lachrymis & prima voce popoſcit:
Hunc mihi (quid trepidæ noctes, ſomnuſque minantur?)
Hunc, precor, audaci qui nunc ad prælia voto
Heu nimium tibi fiſus abit, da viſere belli
Victorem, vel ſi ampla peto, da viſere tantum.
Hic ſudet, tuaque arma ferat, preme diva malorum
Signa: quid in noſtris, nemoralis Delia, ſilvis
Mænades hoſtiles, Thebanaque numina regnant?
Hei mihi cur penitus (ſimque augur caſſa futuri)
Cur penitus, magnoque interpretor omine quercum?
Quod ſi vera ſopor miſeræ præſagia mittit,
Per te maternos, mitis Dictynna, labores,
Fraternumque decus, juſtis hunc fige ſagittis
Infelicem uterum, miſeræ ſine funera matris

Audiat

Audiat ille prior. dixit, fletuque ſoluto,
Aſpicit & niveæ ſaxum maduiſſe Dianæ.
Illam diva ferox etiamnum in limine ſacro
Expoſitam, & gelidas verrentem crinibus aras
Linquit, & in mediis frondentem Mænalon aſtris
Exuperat greſſu, ſaltumque ad mœnia Cadmi
Deſtinat, interior cœli qua ſemita lucet
Dîs tantum, & cunctas juxta videt ardua terras.
Jamque fere mediam Parnaſi frondea præter
Colla tenebat iter, cum fratrem in nube coruſca
Aſpicit haud ſolitum viſu. remeabat ab armis
Mœſtus Echioniis, demerſi funera lugens
Auguris. irrubuit cœli plaga ſidere mixto,
Occurſuque ſacro pariter jubar arſit utrimque,
Et coiêre arcus, & reſpondere pharetræ.
Ille prior, Scio Labdacidas, germana, cohortes,
Et nimium fortes auſum petis Arcada pugnas.
Fida rogat genitrix; utinam indulgere precanti
Fata darent! en ipſe mei (pudet) irritus arma
Cultoris, frondeſque ſacras, ad inania vidi
Tartara, & in memet verſos deſcendere vultus.
Nec tenui currus, terræque abrupta coëgi,
Sævus ego, immerituſque coli. Lugentia cernis
Antra, ſoror, mutaſque domos. hæc ſola rependo
Dona pio comiti. nec tu peritura movere
Auxilia, & mœſtos in vanum perge labores.
Finis adeſt juveni: non hoc mutabile fatum.

Nec

Nec te nunc dubiis fraterna oracula fallunt.
At decus extremum miſero, confuſa viciſſim
Virgo refert, duræque licet ſolatia morti
Quærere, nec fugiet pœnas, quicunque nefandam
Inſontis pueri ſcelerarit ſanguine dextram
Impius. & noſtris fas ſit ſævire ſagittis.
Sic effata movet greſſus, libandaque fratri
Parcius ora tulit, Thebaſque infeſta petivit.
At pugna ereptis major crudeſcit utrimque
Regibus, alternoſque ciet vindicta furores.
Hypſeos hinc turmæ, deſolatumque magiſtro
Agmen, at hinc gravius fremit Hippomedontis adempti
Orba cohors. præbent obnixi pectora ferro:
Idem ardor rabidis externum haurire cruorem,
Ac fudiſſe ſuum: nec ſe veſtigia mutant.
Stat cuneo defixa acies, hoſtique cruento
Dant animas, & terga negant. cum lapſa per auras
Vertice Dircæi velox Latonia montis
Aſtitit. agnoſcunt colles, notamque tremiſcit
Sylva deam, ſævis ubi quondam exerta ſagittis
Fœcundam laſſo Nioben conſumpſerat arcu.
Illum acies inter medias, jam cæde ſuperbum
Neſcius armorum, & primas tunc paſſus habenas
Venator raptabat equus, quem diſcolor ambit
Tigris, & auratis adverberat unguibus armos.
Colla ſedent, nodis & caſtigata jubarum
Libertas, nemoriſque notæ ſub pectore primo

Jactantur,

Jactantur, niveo lunata monilia dente.
Ipse bis Oebalio faturatam murice pallam,
Lucentesque auro tunicas (hoc neverat unum
Mater opus) tenui collectus in ilia vinclo
Cornipedis lævo clypeum demiserat armo,
Ense gravis nimio: tereti juvat aurea morsu
Fibula, pendentes circum latera aspera cinctus,
Vaginæque sonum, tremulumque audire pharetræ
Murmur, & à cono missas in terga catenas.
Interdum cristas hilaris jactare comantes,
Et pictum gemmis galeæ jubar. ast ubi pugna
Cassis anhela calet; resoluto vertice nudus
Exoritur. tunc dulce comæ, radiisque micantes
Dulce nitent visus, &, quas dolet ipse morari,
Nondum mutatæ rosea lanugine malæ.
Nec formæ sibi laude placet, multumque severis
Asperat ora minis, sed frontis servat honorem
Ira decens. dat sponte locum Thebana juventus
Natorum memores, intentaque tela retorquent.
Sed premit, & sævas miserantibus ingerit hastas.
Illum & Sidoniæ juga per Theumesia nymphæ
Bellantem, atque ipso sudore & pulvere gratum
Laudant, & tacito ducunt suspiria voto.
Talia cernenti mitis subit alta Dianæ
Corda dolor, fletuque genas violata, Quod, inquit,
Nunc tibi, quod leti quæram dea fida propinqui
Effugium? hæne ultro properasti ad prælia, sæve

Ac miſerande puer? cruda heu feſtinaque Virtus
Suaſit, & hortatrix animoſi gloria leti.
Scilicet anguſtum jamdudum urgentibus annis
Mænalium tibi, parve, nemus, perque antra ferarum
Vix tutæ ſine matre viæ, ſilveſtria cujus
Nondum tela procax, arcumque implere valebas:
Et nunc illa meas ingentem plangit ad aras
Invidiam, ſurdaſque fores, & limina laſſat.
Tu dulces lituos, ululataque prælia gaudes
Felix, & miſeræ tantum periture parenti.
Ne tamen extremo fruſtra morientis honori
Adfuerit, venit in medios caligine fulva
Septa globos, primumque leves furata ſagittas
Audacis tergo pueri, cœleſtibus implet
Coryton telis, quorum ſine ſanguine nullum
Effugit. Ambroſio tunc ſpargit membra liquore,
Spargit equum, ne quo temeretur vulnere corpus
Ante necem, cantuſque ſacros, & conſcia miſcet
Murmura, ſecretis quæ Colchidas ipſa ſub antris
Nocte docet, monſtratque feras quærentibus herbas.
Tunc vero exerto circumvolat igneus arcu,
Nec ſe mente regit, patriæ, matriſque, ſuique
Immemor, & nimium cœleſtibus utitur armis,
Ut leo, cui parvo mater Gætula, cruentos
Suggerit ipſa cibos, cum primum creſcere ſenſit
Colla jubis, torvuſque novos reſpexit ad ungues,
Indignatur ali, tandemque effuſus apertos

Liber

Liber amat campos, & neſcit in antra reverti.
Quos age Parrhaſio ſternis, puer improbe, cornu?
Prima Tanagræum turbavit arundo Chorœbum
Extremo galeæ, primoque in margine parmæ
Anguſta tranſmiſſa via. ſtat faucibus unda
Sanguinis, & ſacri facies rubet igne veneni.
Sævius Eurytion, cui luminis orbe ſiniſtri
Aſpera tergeminis acies ſe condidit uncis.
Ille trahens oculo plenam labente ſagittam
Ibat in auctorem. Sed divum fortia quid non
Tela queant? alio geminatum lumine vulnus
Explevit tenebras, ſequitur tamen improbus hoſtem,
Qua meminit, fuſum donec prolapſus in Idam
Decidit. hic ſævi miſer inter funera belli
Palpitat, & mortem, ſocioſque, hoſteſque precatur.
Addit Abantiadas, inſignem crinibus Argum,
Et male dilectum miſeræ Cydona ſorori.
Illi perfoſſum telo patefecerat inguen,
Huic geminum obliqua trajecit arundine tempus.
Extitit hac ferrum, velox hac penna remanſit;
Fluxit utrimque cruor: nulli tela aſpera mortis
Dant veniam. non forma Lamum, non infula Lygdum,
Non pubeſcentes texerunt Æolon anni.
Figitur ora Lamus, flet ſaucius inguina Lygdus,
Perfoſſam telo niveam gemis Æole frontem.
Te præceps Eubœa tulit, te candida Thiſbe
Miſerat, hunc virides non excipietis Amyclæ.

Nunquam caſſa manus, nullum ſine vulnere fugit
Miſſile; nec requies dextræ, ſonitumque priori
Jungit arundo ſequens. unum quis crederet arcum?
Aut unam ſævire manum? modo dirigit ictus,
Nunc latere alterno dubius conamina mutat,
Nunc fugit inſtantes, & ſolo reſpicit arcu.
Et jam mirantes, indignanteſque coïbant
Labdacidæ, primuſque Jovis de ſanguine claro
Amphion, ignarus adhuc, quæ funera campis
Ille daret, Quonam uſque moram lucrabere fati,
O multum meritos puer orbature parentes?
Quin etiam menti tumor, atque audacia gliſcit,
Congreſſus dum nemo tuos, pugnamque minorem
Dignatur bellis, iramque relinqueris infra.
I, repete Arcadiam, mixtuſque æqualibus illic,
Dum ferus hic vero deſævit pulvere Mavors,
Prælia lude domi. quod ſi te mœſta ſepulchri
Fama movet, dabimus, leto moriere virorum.
Jamdudum hunc contra ſtimulis gravioribus ardet
Trux Atalantiades, nec dum ille quieverat, infit:
Sera etiam in Thebas, quarum hic exercitus arma
Profero. quiſnam adeo puer, ut bellare recuſet
Talibus? Arcadiæ ſtirpem, & fera femina gentis,
Non Thebana vides. non me ſub nocte ſilenti
Thyas Echionio genitrix famulata Lyæo
Edidit, haud unquam deformes vertice mitras
Induimus, turpique manu jactavimus haſtam.

Protinus

Protinus aſtrictos didici reptare per amnes,
Horrendaſque domos magnarum intrare ferarum,
Et quid plura loquar? ferrum mea ſemper, & arcus
Mater habet, veſtri feriunt cava tympana patres.
Non tulit Amphion, vultumque, & in ora loquentis
Telum immane rotat, ſed ferri lumine diro
Turbatus ſonipes, ſeſe dominumque retorſit
In latus, atque avidam tranſmiſit devius haſtam.
Acrior hoc juvenem ſtricto mucrone petebat
Amphion. cum ſe medio Latonia campo
Injicit ante oculos: omni ſtetit obvia vultu.
Hærebat juveni devinctus amore pudico
Mænalius Dorceus, cui bella, ſuumque timorem
Mater, & audaces pueri mandaverat annos.
Hujum tum vultum dea diſſimulata profatur:
Hactenus Ogygias ſatis infeſtaſſe catervas,
Parthenopæe, ſatis. miſeræ jam parce parenti,
Parce deis quicunque favent. nec territus ille,
Hunc ſine me (nec plura petam) fidiſſime Dorceu,
Sternere humi, qui tela, meis gerit æmula telis,
Et ſimiles cultus, & frena ſonantia jactat.
Frena regam: cultus triviæ pendebitis alto
Limine, captivis matrem donabo pharetris.
Audiit, & mixto riſit Latonia fletu.
Viderat hanc cœli jamdudum in parte remota
Gradivum complexa Venus, dumque anxia Thebas
Commemorat, Cadmumque viro, caræque nepotes

Harmo-

Harmoniæ, preſſum tacito ſub corde dolorem
Tempeſtiva movet. Nonne hanc, Gradive, protervam
Virginitate vides mediam ſe ferre virorum
Cœtibus? utque acies audax, & Martia ſigna
Temperet? en etiam donat, præbetque necandos
Tot noſtra de gente viros. huic tradita Virtus,
Huic furor? agreſtes ſupereſt tibi figere damas.
Deſilvit juſtis commotus in arma querelis
Bellipotens, cui ſola vagum per inane ruenti
Ira comes, reliqui ſudant ad bella Furores.
Nec mora, cum mœſtam monitu Latoïda duro
Increpat aſſiſtens: Non hæc tibi prælia divûm
Dat pater, armiferum ni protinus improba campum
Deſeris, huic æquam noſces nec Pallada dextræ.
Quid faciat contra? premit hinc Mavortia cuſpis,
Hinc plenæ tibi, parve, colus, Jovis inde ſeveri
Vultus; abit ſolo poſt hæc devicta pudore.
At pater Ogygias Mavors circumſpicit alas,
Horrendumque Dryanta movet, cui ſanguinis auctor
Turbidus Orion, comiteſque odiſſe Dianæ.
Inde furit primum. hic turbatos arripit enſe
Arcadas, exarmatque ducem. cadit agmine longo
Cyllenes populus, Tegeeſque habitator opacæ
Æpitiique duces, fugiunt, Pheneique phalanges.
Ipſum autem, & laſſa fidit proſternere dextra,
Neç ſervat vires, etenim huc jam feſſus, & illuc,
Mutabat turmas, urgent præſagia mille

Funeris,

Funeris, & nigræ præcedunt nubila mortis.
Jamque miſer raros comites, verumque videbat
Dorcea, jam vires paulatim abſcedere ſentit,
Sentit & exhauſtas humero leviore pharetras.
Jam minus atque minus fert arma, puerque videtur
Et ſibi, cum torva clypei metuendus obarſit
Luce Dryas, tremor ora repens, ac viſcera torſit
Arcados. utque feri vectorem fulminis albus
Cum ſupra reſpexit Olor, cupit hiſcere ripam
Strymonos, & trepidas in pectora contrahit alas,
Sic juvenem ſævi conſpecta mole Dryantis,
Jam non ira ſubit, ſed leti nuncius horror.
Arma tamen, fruſtra ſuperos Triviamque precatus,
Molitur pallens, & ſurdos expedit arcus.
Jamque inſtat telis, & utramque obliquus in ulnam
Cornua contingit mucrone, & pectora nervo.
Cum ducis Aonii magno cita turbine cuſpis
Fertur in adverſum, nervique obliqua ſonori
Vincla ſecat, pereunt ictus, manibuſque remiſſis
Vana ſupinato ceciderunt ſpicula cornu.
Tunc miſer & frenos turbatus, & arma remiſit,
Vulneris impatiens, humeri quà tegmina dextri
Intrarat, facilemque cutem ſubit altera cuſpis,
Cornipediſque fugam ſucciſo poplite ſiſtit.
Tunc cadit ipſe Dryas (mirum) nec vulneris uſquam
Conſcius, olim auctor teli, cauſæque patebant.
At puer infuſus ſociis, in devia campi

Tollitur

Tollitur (heu ſimplex ætas!) morienſque jacentem
Flebat equum. cecidit laxata caſſide vultus,
Ægraque per trepidos expirat gratia viſus,
Et prenſis concuſſa comis, ter colla, quaterque
Stare negant, ipſiſque nefas lachrymabile Thebis,
Ibat purpureus niveo de pectore ſanguis.
Tandem hæc fingultu verba incidente profatur:
Labimur, i, miſeram, Dorceu, ſolare parentem.
Illa quidem, ſi vera ferunt præſagia curæ,
Aut ſomno jam triſte nefas, aut omine vidit.
Tu tamen arte pia trepidam ſuſpende, diuque
Decipito, neu tu ſubitus, nove arma tenenti
Veneris, & tandem cum jam cogere fateri,
Dic: merui, genitrix, pœnas, invita capeſſens
Arma puer rapui, nec te retinente quievi:
Nec tibi ſollicitæ ſaltem inter bella peperci.
Vive igitur, potiuſque animis iraſcere noſtris.
Et jam pone metus. fruſtra de colle Lycæi
Anxia proſpectas, ſi quis per nubila longe
Aut ſonus, aut noſtro ſublatus ab agmine pulvis.
Frigidus in nuda jaceo tellure, nec uſquam
Tu prope, quæ vultus, effiantiaque ora teneres.
Hunc tamen, orba parens, crinem (dextraque fecandum
Præbuit) hunc toto capies pro corpore crinem,
Comere quem fruſtra me dedignante ſolebas.
Huic dabis exequias: atque inter juſta memento,
Ne quis inexpertis hebetet mea tela lacertis,

Di-

Dilectoſque canes ullis agat amplius antris.
Hæc autem primis arma infelicia caſtris
Ure, vel ingratæ munus ſuſpende Dianæ.

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER DECIMUS.

OBRUIT Heſperia Phœbum nox humida porta
Imperiis properata Jovis, nec caſtra Pelaſgum,
Aut Tyrias miſeratus opes, ſed triſte tot extra
Agmina, & immeritas ferro decreſcere gentes.
Panditur immenſo deformis ſanguine campus.
Illic arma, & equos, ibant quibus ante ſuperbi,
Funeraque orba rogis, neglectaque membra relinquunt.
Tunc inhonora cohors laceris inſignibus ægras
Secernunt acies, portæque ineuntibus arma
Anguſtæ populis, late cepere reverſos.
Par utrinque dolor, ſed dant ſolatia Thebis

Quatuor errantes Danaum ſine præſide turmæ.
Ceu mare per tumidum viduæ moderantibus alni,
Quas Deus, & caſus, tempeſtateſque gubernant.
Inde animus Tyriis non jam ſua caſtra, ſed ultro
Hoſtilem ſervare fugam, ne forte Mycenas
Contenti rediiſſe petant. dat teſſera ſignum
Excubiis, poſitæque vices. dux noctis opertæ
Sorte Meges, ultroque Lycus. jamque ordine juſſo
Arma, dapes, ignemque ferunt, rex firmat euntes.
Victores Danaum (nec enim lux craſtina longe,
Nec quæ pro timidis interceſſere tenebræ
Semper erunt) augete animos, & digna ſecundis
Pectora ferte deis. jacet omnis gloria Lernæ
Præcipuæque manus, ſubiit ultricia Tydeus
Tartara. mors ſubitam nigri ſtupet auguris umbram.
Iſmenos raptis tumet Hippomedontis opimis.
Arcada belligeris pudet annumerare trophæis.
In manibus merces. nuſquam capita ardua belli
Monſtratæque ducum ſeptena per agmina criſtæ.
Scilicet Adraſti ſenium, fraterque juventa
Pejor, & inſanis Capaneus metuendus in armis?
Ite age, & obſeſſis vigiles circundate flammas.
Nulli ex hoſte metus, prædam adſervatis, opeſque
Jam veſtras. Sic ille truces hortatibus implet
Labdacidas. juvat exhauſtos iterare labores.
Sicut erat pulvis, ſudorque, cruorque per artus
Mixtus adhuc, vertêre gradum. vix obvia paſſi

Collo-

Colloquia, amplexus etiam, dextraſque ſuorum
Excuſſere humeris. tunc frontem, averſaque terga
Partiti, laterumque ſinus, vallum undique cingunt
Ignibus infeſti. rabidi ſic agmine mixto
Sub noctem coiêre Lupi, quos omnibus agris
Nil non auſa fames longo tenuavit hiatu.
Jam ſtabula ipſa premunt: torquet ſpes irrita fauces,
Balatuſque tremens, pinguesque ab ovilibus auræ.
Quod ſupereſt, duris adfrangunt poſtibus ungues,
Pectoraque, & ſiccos minuunt in limine dentes.
At procul Argolici ſupplex in margine templi
Cætus, & ad patrias fuſæ Pelopeïdes aras
Sceptriferæ Junonis opem, reditumque ſuorum
Expoſcunt, pictaſque fores, & frigida vultu
Saxa terunt, parvoſque docent procumbere natos.
Condiderant jam vota diem: nox addita curas
Jungit, & aggeſtis vigilant altaria flammis.
Peplum etiam dono, cujus mirabile textum
Nulla manus ſterilis, nec diſſociata marito
Verſarat, calathis caſtæ velamina divæ
Haud ſpernenda ferunt. variis ubi plurima floret
Purpura picta modis, mixtoque incenditur auro.
Ipſa illic magni thalamo deſponſa Tonantis
Expers connubii, & timide poſitura ſororem
Lumine demiſſo pueri Jovis oſcula libat
Simplex, & nondum furtis offenſa mariti.
Hoc tunc Argolicæ ſanctum velamine matres

Induerant ebur, & lachrymis queſtuque rogabant.
Aſpice ſacrilegas Cadmeæ pellicis arces,
Siderei regina poli, tumulumque rebellem
Diſjice, & in Thebas aliud (potes) excute fulmen.
Quid faciat? ſcit fata ſuis contraria Gralis,
Averſumque Jovem: ſed nec periiſſe precatus
Tantaque dona velit. tempus tamen obvia magni
Fors dedit auxilii, videt alto ex æthere clauſa
Mœnia, & inſomni vallum ſtatione teneri.
Horruit irarum ſtimulis, motaque verendum
Turbavit diadema coma. non ſævius arſit
Herculeæ cum matris onus, geminoſque Tonantis
Concubitus vacuis indignaretur in aſtris.
Ergo intempeſta ſomni dulcedine captos
Deſtinat Aonios leto præbere: ſuamque
Orbibus accingi ſolitis jubet Iris, & omne
Mandat opus. paret juſſis dea clara, polumque
Linquit, & in terras longo ſuſpenditur arcu.
Stat ſuper occiduæ nebuloſa cubilia noctis,
Æthiopaſque alios, nulli penetrabilis aſtro
Lucus iners, ſubterque cavis grave rupibus antrum
It vacuum in montem, qua deſidis atria ſomni,
Securumque larem ſegnis Natura locavit.
Limen opaca Quies, & pigra Oblivia ſervant,
Et nunquam vigili torpens Ignavia vultu.
Otia veſtibulo, preſſisque ſilentia pennis
Muta ſedent, abiguntque truces à culmine ventos.

Et

Et ramos errare vetant, & murmura demunt
Alitibus. non hic pelagi, licet omnia clament
Littora, non illic cœli fragor. ipſe profundis
Vallibus effugiens ſpeluncæ proximus amnis
Saxa inter, ſcopuloſque tacet. nigrantia circa
Armenta, omne ſolo recubat pecus, & nova marcent
Germina, terrarumque inclinat ſpiritus herbas.
Mille intus ſimulacra dei cælaverat ardens
Mulciber. hic hæret lateri redimita Voluptas.
Hic comes in requiem vergens labor. eſt ubi Baccho,
Eſt ubi Martigenæ ſocium pulvinar Amori
Obtinet. interius tectum in penetralibus altis
Et cum Morte jacet. nullique ea triſtis imago.
Ipſe autem, vacuus curis, humentia ſubter
Antra ſoporifero ſtipatus flore, tapetas
Incubat. exhalant veſtes, & corpore pigro
Strata calent, ſupraque torum niger effluit anhelo
Ore vapor. manus hæc fuſos à tempore lævo
Suſtentat crines: hæc cornu oblita remiſit.
Aſſunt innumero circum vaga ſomnia vultu.
Vera ſimul falſis, permixtaque triſtia blandis.
Noctis opaca cohors, trabibuſque, aut poſtibus hærent,
Aut tellure jacent. tenuis qui circuit aulam
Invaliduſque nitor. primoſque horrentia ſomnos
Languida ſucciduis expirant lumina flammis.
Huc ſe cœruleo libravit ab æthere virgo
Diſcolor, effulgent ſilvæ, tenebroſaque Tempe

Adri-

Adriſere deæ, & Zonis lucentibus icta
Evigilat domus. ipſe autem nec lampade clara
Nec ſonitu, nec voce deæ perculſus, eodem
More jacet. donec radios Thaumantias omnes
Impulit, inque oculos penitus deſcendit inertes,
Tunc ſic orſa loqui nimborum fulva creatrix:
Sidonios te Juno duces, mitiſſime divûm
Somne, jubet populumque trucis defigere Cadmi,
Qui nunc eventu belli tumefactus, Achæum
Pervigil adſervat vallum, & tua juſſa recuſat.
Da precibus tantis, (rara eſt hoc poſſe facultas,)
Placatumque Jovem dextra Junone merere.
Dixit, & increpitans languentia pectora dextra,
Ne pereant voces, iterumque, iterumque monebat.
Ille deæ juſſis dubium, mixtumque ſopori
Annuit. excedit gravior nigrantibus antris
Iris, & obtuſum multo jubar excitat imbri.
Ipſe quoque & volucrem greſſum, & ventoſa citavit
Tempora, & obſcuri ſinuatam frigore cœli
Implevit chlamydem, tacitoque per æthera curſu
Fertur, & Aoniis longe gravis imminet arvis.
Illius aura ſolo volucres, pecudaſque, feraſque
Explicat, & penitus quacunque ſupervolat orbem.
Languida de ſcopulis ſidunt freta, pigrius hærent
Nubila, demittunt extrema cacumina ſylvæ,
Pluraque laxato ceciderunt ſidera cœlo.
Primus adeſſe deum ſubita caligine ſenſit

Campus,

Campus, & innumeræ voces, fremituſque virorum
Summiſere ſonum. cum vero humentibus alis
Incubuit, piceaque haud unquam denſior umbra
Caſtra ſubit, errare oculi, reſolutaque colla,
Et medio adfatu verba imperfecta relinqui,
Mox & fulgentes clypeos, & ſæva remittunt
Pila manu, laſſique cadunt in pectora vultus.
Et jam cuncta ſilent: ipſi jam ſtare recuſant
Cornipedes. ipſos ſubitus cinis abſtulit ignes.
At non & trepidis eadem ſopor otia Graiis
Suadet, & à junctis arcet ſua nubila caſtris
Noctivagi vis blanda dei. ſtant undique in armis
Fœdam indignantes noctem, vigileſque ſuperbos.
Ecce repens, ſuperis animum lymphantibus, horror
Thiodamanta ſubit, formidandoque tumultu
Pandere fata jubet. ſive hanc Saturnia mentem,
Sive novum comitem bonus inſtigabat Apollo.
Proſilit in medios viſu adituque tremendus,
Impatienſque dei, fragili quem mente receptum
Non capit, exundant ſtimuli, nuduſque per ora
Stat furor, & trepidas incerto ſanguine reddit,
Exhauritque genas: acies huc errat, & illuc,
Sertaque mixta comis ſparſa cervice flagellat.
Sic Phryga terrificis genitrix Idæa cruentum
Elicit ex adytis, conſumptaque brachia ferro
Scire vetat. quatit ille ſacras in pectora pinus,
Sanguineoſque rotat crines, & vulnera curſu

Ex-

Exanimat: pavet omnis ager, reſperſaque cultris
Arbor, & attoniti currum erexere leones.
Ventum ad concilii penetrale, domumque verendam
Signorum, magnis ubi dudum cladibus æger
Rerum extrema movens, fruſtra conſultat Adraſtus.
Stant circum ſubiti proceres, ut quiſque perempto
Proximus, & magnis loca deſolata tuentur
Regibus, haud læti, ſeque huc creviſſe dolentes.
Non ſecus amiſſo medium cum præſide puppis
Fregit iter, ſubit ad vidui moderamina clavi,
Aut laterum cuſtos, aut quem penes obvia ponto
Prora fuit. ſtupet ipſa ratis, tardeque ſequuntur
Arma, nec accedit domino tutela minori.
Ergo alacer trepidos ſic erigit augur Achivos:
Magna deûm mandata, duces monituſque verendos
Advehimus. non hæ noſtro de pectore voces:
Ille canit, cui me famulari, & ſumere vittas
Veſtra fides, ipſo non diſcordante, ſubegit.
Nox fœcunda operum, pulchræque accommoda fraudi
Panditur augurio divûm. vocat obvia virtus,
Et poſcit Fortuna manus. ſtupet obruta ſomno
Aonidum legio. tempus nunc funera regum
Ulciſci, miſerumque diem. rapite arma, moraſque
Frangite portarum: ſociis hoc ſubdere flammas,
Hoc tumulare ſuos. equidem hoc & Marte diurno
Dum res infractæ, pulſique in terga redimus,
(Per tripodas juro, & rapti nova fata magiſtri)

Vidi,

Vidi, & me volucres circum plauſere ſecundæ.
Sed nunc certa fides. modo me ſub nocte ſilenti
Ipſe, ipſe aſſurgens iterum tellure ſoluta,
Qualis erat (ſolos infecerat umbra jugales)
Amphiaraus adit. vanæ nec monſtra quietis,
Nec ſomno comperta loquor. Tune inquit, inertes
Inachidas (redde hæc Parnaſſia ſerta, meoſque
Redde deos) tantam patiere amittere noctem,
Degener? hæc egomet cœli ſecreta, vagoſque
Edocui lapſus? vade eja, ulciſcere ferro
Nos ſaltem. dixit, meque hæc ad limina viſus
Cuſpide ſublata, totoque impellere curru.
Quare agite, utendum ſuperis. non cominus hoſtes
Sternendi, bellum jacet, & ſævire poteſtas:
Ecqui aderunt? quos ingenti ſe attollere fama
Non pigeat, dum fata ſinunt? iterum ecce benignæ
Noctis aves. ſequor, & comitum licet agmina ceſſent,
Solus eo, ſolus. venit ille, & quaſſat habenas.
Talia vociferans, noctem exturbabat, euntque
Non ſecus accenſi proceres, quam ſi omnibus idem
Corde deus. flagrant comitari & jungere caſus.
Ter denos numero, turmarum robora, juſſus
Ipſe legit. circa fremit indignata juventus
Cætera, cur maneant caſtris, ignavaque ſervent
Otia. pars ſublime genus, pars facta ſuorum,
Pars ſua. ſortem alii clamant, ſortem undique poſcunt.
Gaudet in adverſis, animoque adſurgit Adraſtus.

Vertice ſic Pholoës volucrum nutritor equorum,
Cui ſœtura gregem pecoroſo vere novavit,
Lætatur, cernens hos montis in ardua niti,
Hos innare vadis, certare parentibus illos.
Tunc vacuo ſub corde movet, qui molle domandi
Ferre jugum, qui terga boni, quis in arma, tubaſque
Natus, ad Eleas melior quis ſurgere palmas.
Talis erat turmæ ductor longævus Achivæ.
Nec deeſt cœptis: unde hæc tam ſera repente
Numina? qui fractos ſuperi rediiſtis ad Argos?
Eſtne hic infelix virtus? gentique ſuperſtes
Sanguis, & in miſeris animorum ſemina durant?
Laudo equidem, egregii juvenes, pulchraque meorum
Seditione fruor. ſed fraudem, & operta paramus
Prælia, cælandi motus. nunquam apta latenti
Turba dolo. ſervate animos: venit ultor in hoſtes
Ecce dies. tunc arma palam, tunc ibimus omnes.
His tandem virtus juvenum frenata quievit.
Non aliter moto quam ſi pater Æolus antro
Portam iterum ſaxo premat imperioſus, & omne
Claudat iter, jam jam ſperantibus æquora ventis.
Inſuper Herculeum ſibi jungit Agyllea vates
Actoraque. hic aptus ſuadere, hic robora jactat
Non ceſſiſſe patri. comites tribus ordine deni
Horrendum Aoniis, & contra ſtantibus agmen.
Ipſe, novi gradiens furta ad Mavortia belli,
Ponit adoratas Phœbea inſignia frondes,

Longævi-

Longævique ducis gremio commendat honorem
Frontis: & oblatam Polynicis munere grato
Loricam, galeamque ſubit. ferus Actora magno
Enſe gravat Capaneus. ipſe haud dignatus in hoſtem
Ire dolo, ſuperoſque ſequi. permutat Agylleus
Arma trucis Nomii. quid enim fallentibus umbris
Arcus, & Herculeæ juviſſent bella ſagittæ?
Inde per abruptas caſtrorum ex aggere pinnas,
Ne gravis exclamet portæ mugitus ahenæ,
Præcipitant ſaltu. nec longum, & protinus ingens
Præda ſolo, ceu jam exanimes, multoque peracti
Enſe jacent. Ite ô ſocii quacunque voluptas
Cædis inexhauſtæ: ſuperiſque faventibus, oro,
Sufficite. hortatur clara jam voce ſacerdos:
Cernitis expoſitas turpi marcore cohortes.
Pro pudor! Argolicas hine adſi obſidere portas?
Hi ſervare viros? ſic fatus & exuit enſem
Fulmineum, rapidaque manu morientia tranſit
Agmina. quis numeret cædes? aut nomine turbam
Exanimem ſignare queat? ſubit ordine nullo
Tergaque, pectoraque, & galeis incluſa relinquit
Murmura, permiſcetque vagos in ſanguine manes.
Hunc temere explicitum ſtratis, hunc ſero remiſſis
Greſſibus illapſum clypeo, & male tela tenentem:
Cœtibus hos mediis vina inter, & arma jacentes,
Acclines clypeis alios, ut quemque ligatum
Infelix tellure ſopor, ſupremaque nubes

Obruerat. nec numen abeſt, armataque Juno
Lunarem quatiens exerta lampada dextra
Pandit iter, firmatque animos, & corpora monſtrat.
Sentit adeſſe deam tacitus, ſed gaudia cælat
Thiodamas. jam tarda manus, jam debile ferrum,
Et caligantes nimiis ſucceſſibus iræ.
Caſpia non aliter magnorum in ſtrage juvencûm
Tigris, ubi immenſo rabies placata cruore,
Laſſavitque genas, & craſſo ſordida tabo
Confudit maculas, ſpectat ſua facta, doletque
Defeciſſe famem. victus ſic augur inerrat
Cædibus Aoniis. optet nunc brachia centum,
Centenaſque in bella manus. jam tædet inanes
Exhaurire minas, hoſtemque adſurgere mallit.
Parte alia, ſegnes magno ſatus Hercule vaſtat
Sidonios, Actorque aliâ. ſua quemque cruento
Limite turba ſubit. ſtagnant nigrantia tabo
Gramina, ſanguineis nutant tentoria rivis.
Fumat humus, ſomnique, & mortis anhelitus una
Volvitur, haud quiſquam viſus, aut ora, jacentum
Erexit. tali miſeris deus aliger umbra
Incubat, & tantum morientia lumina ſolvit.
Traxerat inſomnis cithara, ludoque ſuprema
Sidera, jam nullos viſurus Alimenus ortus,
Sidonium Pæana canens, huic languida cervix
In lævum cogente deo, mediaque jacebant
Colla relicta lyra, ferrum per pectus Agyleus

Exigit,

Exigit, aptatamque cava teſtudine dextram
Percutit, & digitos inter ſua fila trementes.
Proturbat menſas dirus liquor: undique manant
Sanguine permixti latices, & Bacchus in altos
Crateras, pateraſque redit. ferus occupat Actor
Implicitum fratri Thamyrum. Tagus haurit Ethecli
Terga coronati. Danaus caput amputat Hebri.
Neſcius heu rapitur fatis, hilariſque ſub umbras
Vita fugit, mortiſque feræ lucrata dolores.
Stratus humo gelida ſubter juga fida, rotaſque
Palpetus, Aonios gramen gentile metentes
Profiatu terrebat equos, madida ora redundant,
Accenſuſque mero ſopor æſtuat. Ecce jacentis
Inachius vates jugulum fodit. expulit ingens
Vina cruor, fractumque perit in ſanguine murmur.
Fors illi præſaga quies, nigraſque gravatus
Per ſomnum Thebas, & Thiodamanta videbat.
Quarta ſoporiferæ ſuperabant tempora nocti,
Cum vacuæ nubes, & honor non omnibus aſtris,
Adflatuſque fugit curru majore Bootes.
Jamque ipſum defecit opus, cum providus Actor
Thiodamanta vocat. Satis hæc inopina Pelaſgis
Gaudia: vix ullos tanto reor agmine ſævam
Effugiſſe necem, ni quos deformis in alto
Sanguine degeneres occultat vita. ſecundis
Pone modum. ſunt & diris ſua numina Thebis.
Forſitan & nobis modo quæ favere, recedunt.

Paruit

Paruit, & madidas tollens ad ſidera palmas:
Phœbe, tibi exuvias monſtratæ præmia noctis,
Nondum ablutus aquis, (tibi enim hæc ego ſacra litavi)
Trado ferus miles tripodum, fiduſque ſacerdos.
Si non dedecui tua juſſa, tulique prementem
Sæpe veni. ſæpe hanc dignare irrumpere mentem.
Nunc tibi crudus honos, trunca arma, cruorque virorum,
At patrias ſi quando domos, optataque Pæan,
Templa, Lycie, dabis, tot ditia dona ſacratis
Poſtibus, & totidem voti memor exige tauros.
Dixerat, & lætis ſocios revocabat ab armis.
Venerat hos inter fato Calydonius Hopleus
Mœnaliuſque Dymas, dilecti regibus ambo,
Regum ambo comites, quorum poſt funera mœſti
Vitam indignantur. prior Arcada concitat Hopleus:
Nullane poſt Manes regis tibi cura perempti,
Care Dyma? teneant quem jam fortaſſe volucres
Thebanique canes. patriæ quid deinde feretis
Arcades? en reduces contra venit aſpera mater.
Funus ubi? at noſtro ſemper ſub pectore Tydeus
Sævit inops tumuli, quamvis patientior artus
Ille, nec abruptis adeo lachrymabilis annis.
Ire, tamen, ſævumque libet nullo ordine paſſim
Scrutari campum, mediaſque irrumpere Thebas.
Excipit orſa Dymas: per ego hæc vaga ſidera juro,
Per ducis errantes inſtar mihi numinis umbras
Idem ardor miſero, comitem circumſpicit olim

Mens

Mens humilis luctu : ſed nunc prior ibo, viamque
Inchoat, & mœſto converſus ad æthera vultu,
Sic ait : Arcanæ moderatrix Cynthia noctis,
Si te tergeminis perhibent variare figuris
Numen, & in ſilvas alio deſcendere vultu,
Ille comes nuper, nemorumque inſignis alumnus,
Ille tuus, Diana, puer (nunc reſpice ſaltem)
Quæritur. incendit pronis dea curribus almum
Sidus, & admoto monſtravit funera cornu.
Apparent campi, Thebæque, altuſque Cithæron.
Sic ubi nocturnum tonitru malus æthera frangit
Juppiter, abſiliunt nubes, & fulgure claro
Aſtra patent, ſubituſque oculis oſtenditur orbis.
Accepit radios, & eâdem percitus Hopleus
Tydea luce videt. longe dant ſigna per umbras
Mutua lætantes, & amicum pondus uterque,
Ceu reduces vitæ, ſævaque à morte remiſſos
Subjecta cervice levant. nec verba, nec auſi
Flere diu : propè ſæva dies, indexque minatur
Ortus. eunt taciti per mœſta ſilentia magnis
Paſſibus, exhauſtaſque dolent pallere tenebras.
Invida fata piis, & fors ingentibus auſis
Rara comes. jam caſtra vident, armiſque propinquant,
Et decreſcit onus, ſubiti cum pulveris umbra,
Et ſonus à tergo. monitu ducis acer agebat
Amphion equites, noctem, vigilataque caſtra
Explorare datus, primuſque per avia campi

Uſque

Uſque procul (necdum totas lux ſolverat umbras)
Neſcio quid viſu dubium, incertumque moveri
Corporaque ire videt. ſubitus mox fraude reperta
Exclamat: cohibete gradum quicunque. ſed hoſtes
Eſſe patet. miſeri pergunt anteire, timentque
Non ſibi. tunc mortem trepidis minitatur, & haſtam
Expulit, ac vanos alte levat eminus ictus,
Affectans errare manus. ſtetit ille Dymantis
Ante oculos, qui forte prior, greſſumque repreſſit.
At non magnanimus curavit perdere jactus
Æpytus, & fixo tranſverberat Hoplea tergo:
Pendenteſque etiam perſtrinxit Tydeos armos.
Labitur, egregii nondum ducis immemor Hopleus,
Expiratque tenens: felix ſi corpus ademptum
Neſciat, ac ſævas talis deſcendat ad umbras.
Viderat hoc retro converſus, & agmina ſentit
Juncta Dymas, dubius precibuſne ſubiret, an armis
Inſtantes. arma ira dabat. fortuna precari,
Non audere jubet: neutri fiducia cœpto.
Diſtulit ira preces. ponit miſerabile corpus
Ante pedes: tergoque graves quas forte gerebat
Tigridis exuvias, in lævum torquet, & obſtat
Exertum objectans mucronem, inque omnia tela
Verſus, & ad cædem juxta, mortemque paratus.
Ut lea quam ſævo fœtam preſſere cubili
Venantes Numidæ, natos erecta ſuperſtat
Mente ſub incerta, torvum ac miſerabile frendens.

Illa

Illa quidem turbare globos, & frangere morſu
Tela queat, ſed prolis amor crudelia vincit
Pectora, & à media catulos circunſpicit ira.
Et jam læva viro, quamvis ſævire vetaret
Amphion, erepta manus, puerique trahuntur
Ora ſupina comis. ferus tunc denique ſupplex
Demiſſo mucrone rogat: Moderatius oro
Ducite. fulminei per vos cunabula Bacchi,
Inoamque fugam, veſtrique Palæmonis annos.
Si cui forte domi natorum gaudia, ſi quis
Hic pater, anguſti puero date pulveris hauſtus,
Exiguamque facem. rogat, en rogat ipſe jacentis
Vultus: ego infandâs potior ſatiare volucres.
Me præbete feris: ego bella audere coëgi.
Immo, ait Amphion, regem, ſi tanta cupido
Condere, quæ timidis belli mens, ede, Pelaſgis.
Quid fracti, exangueſque parent, cuncta ocyus effer,
Et vitâ, tumuloque ducis donatus, abito.
Horruit, & toto præcordia protinus Arcas
Implevit capulo, ſummumne hoc cladibus, inquit,
Deerat, ut afflictos turparem ego proditor Argos?
Nil emimus tanti, nec ſic velit ipſe cremari.
Sic ait & magno proſciſſum vulnere pectus
Injecit puero, ſupremaque murmura volvens:
Hoc tamen interea charo potiere ſepulchro.
Tales optatis regum in complexibus ambo,
Par inſigne animis Ætolus, & inclytus Arcas,

Egregias effiant animas, letoque fruuntur.
Vos quoque ſacrati, quamvis mea carmina ſurgant
Inferiore lyra, memores ſuperabitis annos.
Forſitan & comites non aſpernabitur umbras
Euryalus, Phrygiique admittet gloria Niſi.
At ferus Amphion, regi qui facta reportent,
Edoceantque dolum, captivaque corpora reddant,
Mittit ovans. claufis ipſe inſultare Pelaſgis
Tendit, & abſciſos ſociorum oſtendere vultus.
Interea reducem murorum è culmine Graii
Thiodamanta vident. nec jam erumpentia cælant
Gaudia, ut exertos enſes, & cæde recenti
Arma rubere notant. novus adſilit æthera magnus
Clamor, & è ſummo pendent cupida agmina vallo
Noſcere quiſque ſuos. volucrum ſic turba recentum
Cum reducem longo proſpexit in æthere matrem,
Ire cupit contra, ſummaque è margine nidi
Extat hians: jam jamque cadat, ni pectore toto
Obſtet aperta parens, & amantibus increpet alis.
Dumque opus arcanum, & taciti compendia Martis
Enumerant, lætiſque ſuos complexibus implent,
Hopleaque exquirunt, tardumque Dimanta queruntur.
Ecce & Dirceæ juxta dux concitus alæ
Venerat Amphion. non longum cæde recenti
Lætatus, videt innumeris fervere catervis
Tellurem, atque una gentem expirare ruina.
Qui tremor illicita cœli de lampade tactos,

Hic

Hic fixit juvenem, pariterque horrore ſub uno
Vox, acies, ſanguiſque perit, gemituſque parantem
Ipſe ultro convertit equus. fugit ala retorto
Pulvere. nondum illi Thebarum clauſtra ſubibant,
Et jam Argiva cohors nocturno freta triumpho
Profilit in campos, per & arma, & membra jacentum
Tetraque congerie ſola, ſemianimumque cruorem
Cornipedes, ipſique ruunt. gravis exterit artus
Ungula, ſanguineus lavat imber, & impedit axes.
Dulce viris hac ire via, ceu tecta ſuperbi
Sidonia, atque ipſas calcent in pulvere Thebas.
Hortatur Capaneus: Satis occultata, Pelaſgi,
Delituit virtus. nunc nunc mihi vincere pulchrum
Teſte die. mecum clamore, & pulvere aperto
Ite palam juvenes: ſunt & mihi provida dextræ
Omina, & horrendi ſtricto mucrone furores.
Sic ait. ardentes alacer ſuccendit Adraſtus,
Argolicuſque gener, ſequitur jam triſtior augur.
Jamque premunt muros, & adhuc nova funera narrat
Amphion, miſeramque intrabant protinus urbem,
Ni Megareus ſpecula citus exclamaſſet ab alta,
Claude vigil: ſubeunt hoſtes: claude undique portas.
Eſt ubi dat vires nimius timor: ocyus omnis
Porta coit. ſolas dum tardius arctat Echion
Ogygias, audax animi Spartana juventus
Irrupit, cæſique ruunt in limine primo,
Incola Taygeti Panopeus, rigidique natator

Oebalus Eurotæ. tuque ô ſpectate palæſtris
Omnibus, & nuper Nemæo in pulvere felix
Alcidama, primis quem cœſtibus ipſe ligarat
Tyndarides: nitidi moriens convexa magiſtri
Reſpicis, averſo pariter deus occidit aſtro.
Te nemus Oebalium, te lubrica ripa Lacænæ
Virginis, & falſo gurges cantatus olore,
Flebit, Amyclæis Triviæ lugebere nymphis.
Et quæ te leges, præceptaque fortia belli
Erudiit genitrix, nimium dediciſſe queretur.
Talis Echionio Mavors in limine ſævit.
Tandem humeris obnixus Acron, & pectore toto
Pronus Alimenides ferratæ robora portæ
Torſerunt. quanta pariter cervice gementes
Profringunt inarata diu Pangæa juvenci.
Par operis jactura lucro; quippe hoſte retento
Excluſere ſuos. cadit intra mœnia Graius
Ormenus, & pronas tendentis Amynthoris ulnas
Fundentiſque preces, penitus cervice reciſa
Verba ſolo, vultuſque cadunt, colloque decorus
Torquis in hoſtiles cecidit per vulnus arenas.
Solvitur interea vallum, primæque recuſant
Stare moræ. jam ſe peditum junxere catervæ
Mœnibus, et patulas ſaltu tranſmittere foſſas
Horror equis. hærent trepidi, atque immane paventes
Abruptum mirantur agi: nunc impetus ire
Margine ab extremo, nunc ſponte in frena recedunt.

Hi

Hi præfixa ſolo vellunt munimina: at illi
Portarum objectus minuunt, & ferrea ſedant
Clauſtra remoliri, trabibuſque arctata ſonoro
Pellunt ſaxa loco. pars ad faſtigia miſſas
Exultant hæſiſſe faces: pars ima laceſſunt
Scrutanturque cavas cæca teſtudine turres.
At Tyrii, quæ ſola ſalus, caput omne coronant
Murorum, nigraſque ſudes, & lucida ferro
Spicula, & arſuras cœli per inania glandes,
Saxaque in adverſos ipſis avulſa rotabant
Mœnibus. exundant ſævo faſtigia nimbo,
Armatæque vomunt ſtridentia tela feneſtræ.
Qualiter aut Malean, aut alta Ceraunia ſupra
Ceſſantes in nube ſedent, nigriſque leguntur
Collibus, & ſubitæ ſaliunt in vela procellæ:
Talis Agenoreis, Argivum exercitus armis
Obruitur. non ora virum, non pectora flectit
Imber atrox, rectoſque tenent in mœnia vultus
Immemores leti, & tantum ſua tela videntes.
Anthea falcato luſtrantem mœnia curru
Deſuper Ogygiæ pepulit gravis impetus haſtæ.
Lora excuſſa manu, retroque in terga volutus
Semianimos artus, ocreis retinentibus hæret
Mirandum viſu belli ſcelus, arma trahuntur,
Fumanteſque rotæ tellurem, & tertius haſtæ
Sulcus arant. longo ſequitur vaga pulverè cervix,
Et reſupinarum patet orbita longa comarum.

At

At tuba luctificis pulsat clangoribus urbem,
Obseptaque fores sonitu perfringit amaro.
Divisere aditus, omnique in limine sævus
Signifer ante omnes sua damna, & gaudia portat.
Dira intus facies: vix Mavors ipse videndo
Gaudeat. incertis lymphatam horroribus urbem
Scindunt dissensu vario, luctusque, furorque
Et pavor, & cæcis fuga circumfusa tenebris.
Bellum intrasse putes: fervent discursibus arces,
Miscentur clamore viæ. ferrum undique, & ignes
Mente vident: sævas mente accepere catenas.
Consumpsit ventura timor. jam tecta replerant
Templaque, & ingratæ vallantur planctibus aræ.
Una omnes, eademque subit formido per annos.
Poscunt fata senes, ardet, palletque juventus,
Atria fœmineis trepidant ululata querelis.
Flent pueri, & fiendi nequeunt cognoscere causas
Attoniti, & tantum matrum lamenta timentes.
Illas cogit amor, nec habent extrema pudorem.
Ipsæ tela viris, ipsæ iram, animosque ministrant,
Hortanturque, unaque ruunt, nec avita gementes
Limina, nec parvos cessant ostendere natos.
Sic ubi pumiceo pastor rapturus ab antro
Armatas erexit apes, fremit aspera nubes:
Inque vicem sese stridore hortantur, & omnes
Hostis in ora volant, mox deficientibus alis
Amplexæ, flavamque domum, captivaque plangunt

Mella,

Mella, laborataſque premunt ad pectora ceras.
Nec non ancipitis pugnat ſententia vulgi,
Diſcordeſque ſerit motus. hi reddere fratrem
Nec muſſant, ſed voce palam, claroque tumultu
Reddere regna jubent: periit reverentia regis
Sollicitis: veniat, pactumque hic computet annum,
Cadmeoſque lares exul, patriaſque ſalutet
Infelix tenebras. cur autem ego ſanguine fraudes,
Et perjura luam regalis crimina noxæ?
Inde alii. ſera iſta fides, jam vincere mavult.
Tireſian alii lachrymis & ſupplice cœtu
Orant, quodque unum rebus ſolamen in arctis,
Noſſe futura rogant. tenet ille incluſa, premitque
Fata deum. Quiane ante duci bene credita noſtra
Conſilia, & monitus, cum perfida bella vetarem?
Te tamen, infelix, inquit, perituraque Thebe,
Si taceam, nequeo miſer exaudire cadentem,
Argolicumque oculis haurire vacantibus ignem.
Vincamur, pietas: pone eja altaria, virgo,
Quæramus ſuperos. facit illa, acieque ſagaci
Sanguineos flammarum apices, geminumque per aras
Ignem, & clara tamen mediæ faſtigia lucis
Orta docet. tunc in ſpeciem ſerpentis inanem
Ancipiti gyro volvi, frangique ruborem
Demonſtrat dubio, patriaſque illuminat umbras.
Ille coronatos jamdudum amplectitur ignes
Fatidicum ſorbens vultu flagrante vaporem.

Stant

Stant triſtes horrore comæ, vittaſque trementes
Cæſaries infana levat. diducta putares
Lumina, conſumptumque genis redliſſe nitorem.
Tandem exundanti permiſit verba furori,
Audite ô fontes, extrema litamina divûm,
Labdacidæ. venit alma ſalus, ſed limite duro.
Martius inferias, & ſæva efflagitat anguis
Sacra, cadat generis quicunque noviſſimus extat
Viperei: datur hoc tantum victoria pacto.
Felix qui tanta lucem mercede relinquet.
Stabat fatidici prope ſæva altaria vatis
Mœſtus adhuc, patriæ tantum communia lugens
Fata Creon. grandem ſubiti cum fulminis ictum
Non ſecus ac torta trajectus cuſpide pectus,
Accipit exanimis, ſentitque Menœcea poſci.
Monſtrat enim, ſuadetque timor. ſtupet anxius alto
Corda metu glaciante pater. Trinacria qualis
Ora repercuſſum Libyco mare ſumit ab æſtu.
Mox plenum Phœbo vatem, & celerare jubentem
Nunc humilis genua amplectens, nunc ora canentis
Nequicquam reticere rogat. jam fama ſacratam
Vocem amplexa volat, clamantque oracula Thebæ.
Nunc age quis ſtimulos, & pulchræ gaudia mortis
Addiderit juveni (neque enim hæc abſentibus unquam
Mens homini tranſmiſſa deis) memor incipe Clio,
Sæcula te quoniam penes, & digeſta vetuſtas.
Diva Jovis ſolio juxta comes, unde per orbem

Rara

Rara dari, terriſque ſolet contingere virtus.
Seu pater omnipotens tribuit, ſive ipſa capaces
Elegit penetrare viros, cœleſtibus ut nunc
Defiluit gaviſa plagis. dant clara meanti
Aſtra locum, quoſque ipſa polis adfixerat ignes,
Jamque premit terras: nec vultus ab æthere longe,
Sed placuit mutare genas. fit provida Manto,
Reſponſis ut plana fides, & fraude priores
Exuitur vultus. abiit horrorque rigorque
Ex oculis, paulum decoris permanſit, honoſque
Mollior, & poſito vatum geſtamina ferro
Subdita. deſcendunt veſtes, torviſque ligatur
Vitta comis (nam laurus erat) tamen aſpera produnt
Ora deam, nimiique gradus. ſic Lydia conjux
Amphitryoniaden exutum horrentia terga
Perdere Sidonios humeris ridebat amictus,
Et turbare colus, & tympana rumpere dextra.
Sed neque te indecorem ſacris, dignumque juberi
Talia, Dircæa ſtantem pro turre, Menœceu,
Invenit. immenſæ reſerato limine portæ
Sternebas Danaos. pariter Mavortius Æmon.
Sed conſanguinei quamvis, atque omnia fratres,
Tu prior. exanimes circumcumulantur acervi.
Omne ſedet telum: nulli ſine cædibus ictus.
Necdum aderat virtus. non mens, non dextra quieſcit,
Non avida arma vacant, ipſa inſanire videtur
Sphynx galeæ cuſtos, viſoque animata cruore

Emicat effigies, & ſparſa orichalca renident.
Cum dea pugnantis capulum, dextramque repreſſit:
Magnanime ô juvenis, quo non agnoverit ullum
Certius armifero Cadmi de ſemine Mavors,
Linque humiles pugnas, non hæc tibi debita virtus:
Aſtra vocant, cœloque animam (plus concipe) mittes.
Jamdudum hoc hilares genitor bacchatur ad aras,
Hoc ignes, fibræque volunt, hoc urget Apollo.
Terrigenam cuncto patriæ pro ſanguine poſcunt.
Fama canit monitus. gaudet Cadmeïa plebes
Certa tui. rape mente deos, rape nobile fatum.
I, precor, accelera, ne proximus occupet Hæmon.
Sic ait, & magna cunctantis pectora dextra
Permulſit tacite, ſeſeque in corde reliquit.
Fulminis haud citius radiis adflata cupreſſus
Combibit infeſtas & ſtirpe & vertice flammas,
Quam juvenis multo poſſeſſus numine pectus
Erexit ſenſus, letique invaſit amorem.
Ut vero averſæ, greſſumque, habitumque notavit,
Et ſubitam à terris in nubila creſcere Manto,
Obſtupuit. ſequimur, divum quæcunque vocaſti,
Nec tarde paremus ait. jamjamque recedens,
Inſtantem vallo Pylium tamen Agrea fixit.
Armigeri feſſum excipiunt. tum vulgus euntem
Auctorem pacis, ſervatoremque deumque
Conclamat gaudens, atque ignibus implet honeſtis.
Jamque iter ad muros curſu feſtinus anhelo

Obtinet,

Obtinet, & miſeros gaudet vitaſſe parentes.
Cum genitor (ſteteruntque ambo & vox hæſit utrinque,
Dejectæque genæ) tandem pater ante profatur:
Quis novus inceptis rapuit te caſus ab armis?
Quæ bello graviora paras? dic nate precanti,
Cur tibi torva acies? cur hic truculentus in ore
Pallor? & ad patrios non ſtant tua lumina vultus?
Audiſti reſponſa. palam eſt. per ego oro tuoſque,
Nate, meoſque annos, miſeræque per ubera matris,
Ne vati, ne crede puer. ſuperine profanum
Dignantur ſtimulare ſenem? cui vultus inanis,
Extinctique orbes, & pœna ſimillima diro
Oedipodæ? quid ſi inſidiis, & fraude doloſa
Rex agit? extrema eſt cui noſtra in ſorte timori
Nobilitas, tuaque ante duces notiſſima virtus.
Illius hæc forſan remur, quæ verba deorum
Ille monet: ne frena animo permitte calenti:
Da ſpacium, tenuemque moram: male cuncta miniſtrat
Impetus. hoc, oro, munus concede parenti.
Sic tua maturis ſignentur tempora canis,
Et ſis ipſe parens, & ad hunc, animoſe, timorem
Pervenias. ne perge meos orbare penates.
Externi te nempe patres, alienaque tangunt
Pignora? ſi pudor eſt, primum miſerere tuorum.
Hæc pietas, hic verus honos, ibi gloria tantum
Ventoſumque decus, titulique in morte latentes.
Nec timidus te flecto parens: I, prælia miſce,

Per Danaas acies, medioſque per obvius enſes,
Non teneo. liceat miſero tremebunda lavare
Vulnera, & undantem lachrymis ſiccare cruorem.
Teque iterum ſævis, iterumque remittere bellis.
Hoc malunt Thebæ. ſic colla, manuſque tenebat
Implicitus. ſed nec lachrymæ, nec verba movebant
Diis votum juvenem. quin & monſtrantibus illis
Fraude patrem tacita ſubit, avertitque timorem.
Falleris heu, veroſque metus, pater optime, neſcis,
Non me ulli monitus, nec vatum exorſa furentum
Sollicitant, maneſque movent: ſibi callidus iſta
Tireſias, natæque canat. non ſi ipſe reclusis
Cominus ex adytis in me inſaniret Apollo.
Sed gravis unanimi caſus me fratris ad urbem
Sponte refert. gemit Inachia mihi ſaucius Hæmon
Cuſpide. vix illum medio de pulvere belli
Inter utraſque acies, jamjamque tenentibus Argis.
Sed moror. I, reſove dubium, turbæque ferenti
Dic, pareant, leviterque vehant. ego vulnera doctum
Jungere, ſupremique fugam revocare cruoris
Eetiona petam. ſic imperfecta locutus
Effugit. illi atra merſum caligine pectus
Confudit ſenſus. pietas incerta vagatur,
Diſcordantque metus: impellunt credere Parcæ.
Turbidus interea ruptis venientia portis
Agmina belligeri Capaneus agit æquore campi.
Cornua nunc equitum, cuneos nunc ille pedeſtres,

Et

Et proculcantes moderantum funera currus.
Idem altas turres saxis, & turbine crebro
Laxat, agit turmas idem, atque in sanguine fumat.
Nunc spargit torquens volucri nova vulnera plumbo,
Nunc jaculum excusso rotat in sublime lacerto,
Nullaque tectorum subit ad fastigia, quæ non
Deferat hasta virum, perfusaque cæde recurrat.
Nec jam aut Oeniden, aut Hippomedonta peremptos,
Aut vatem Pelopea phalanx, aut Arcada credunt,
Quin sociûm coisse animas, & corpore in uno
Stare omnes: ita cuncta replet. non ullius ætas,
Non cultus, non forma movet. pugnantibus idem;
Supplicibusque furit. non quisquam obsistere contra.
Non belli tentare vices. procul arma furentis,
Terribilesque jubas, & frontem cassidis horrent.
At pius electa murorum in parte Menœceus,
Jam sacer aspectu solitoque augustior ore,
Ceu subito in terras supero demissus ab axe,
Constitit, exempta manifestus casside nosci,
Despexitque acies hominum, & clamore profundo
Convertit campum, jussitque silentia bello.
Armorum superi, tuque ô qui funere tanto
Indulges mihi, Phœbe, mori, date gaudia Thebis,
Quæ pepigi, & toto quæ sanguine prodigus emi.
Ferte retro bellum, captæque impingite Lernæ
Relliquias turpes, confixaque terga fovente
Inachus indecores pater aversetur alumnos.

At

At Tyriis templa, arva, domos, connubia, natos
Reddite morte mea. ſi vos placida hoſtia juvi,
Si non attonitis vatis conſulta recepi
Auribus, & Thebis nondum credentibus hauſi.
Hæc Amphioniis pro me perſolvite terris,
Ac mihi deceptum, precor, exorate parentem.
Sic ait, inſignemque animam mucrone coruſco
Dedignantem artus pridem, mœſtamque teneri
Arripit, atque uno quæſitam vulnere rumpit.
Sanguine tunc ſpargit turres & mœnia luſtrat.
Seque ſuper medias acies, nondum enſe remiſſo
Jecit, & in ſævos cadere eſt conatus Achivos.
Aſt illum amplexæ Pietas, Virtuſque ferebant
Leniter ad terras corpus. jam ſpiritus olim
Ante Jovem, & ſummis apicem ſibi poſcit in aſtris.
Jamque intra muros nullo ſudore receptum
Gaudentes heroa ferunt. abſceſſerat ultro
Tantalidum venerata cohors. ſubit agmine longo
Colla inter juvenum, lætiſque favoribus omni
Concinitur vulgo, Cadmum atque Amphiona ſupra
Conditor. hi ſertis, hi veris honore ſoluto
Accumulant artus, patriaque in ſede reponunt
Corpus adoratum. repetunt mox bella peractis
Laudibus. hic victa genitor lachrymabilis ira
Congemit, & tandem matri data fiere poteſtas:
Luſtralemne feris ego te, puer inclyte, Thebis,
Devotumque caput, vilis ceu mater alebam?

Quod

Quod molita nefas? cui tantum invisa deorum?
Non ego monstrifero coitu revoluta notavi
Pignora, nec nato peperi funesta nepotes.
Quid refert? habet ecce suos Jocasta ducesque,
Regnantesque videt. non sæva piacula bello
Demus, ut alternis (placet hoc tibi fulminis auctor)
Oedipodionii mutent diademata fratres.
Quid superos hominesve queror? tu sæve Menœceu,
Tu miseram ante omnes properasti extinguere matrem.
Unde hic mortis amor? quæ sacra insania menti?
Quosve ego conceptus, aut quæ mala pignora fudi
Tam diversa mihi? nimirum Martius anguis.
Quæque novis proavum tellus efflorvit armis.
Hinc animi tristes, nimiusque in pectore Mavors,
Et de matre nihil, sponte en ultroque peremptus
Irrumpis mœstas fatis nolentibus umbras.
Ast egomet Danaos Capaneaque tela verebar.
Hæc erat, hæc metuenda manus, ferrumque quod amens
Ipsa dedi. viden' ut jugulo consumpserit ensem?
Altius haud quisquam Danaum mucrone subisset.
Diceret infelix etiamnum & cuncta repleret
Questibus. abducunt comites, famulæque perosam
Solantes thalamoque tenent. sedet eruta multo
Ungue genas. non illa diem, non verba precantum
Respicit, aut visus flectit tellure relictos
Jam vocis, jam mentis inops. sic aspera tigris
Fœtibus abreptis Scythico deserta sub antro

Accubat,

Accubat, & tepidi lambit veſtigia ſaxi.
Nuſquam iræ: ſedit rabies, feritaſque, fameſque
Oris, eunt præter ſecura armenta, gregeſque.
Aſpicit illa jacens. ubi enim, quibus ubera paſcat,
Aut quos ingenti premat expectata rapina?
Hactenus arma, tubæ, ferrumque, & vulnera. ſed nunc
Cominus aſtrigeros Capaneus tollendus in axes.
Non mihi jam ſolito vatum de more canendum:
Major ab Aoniis ſumenda audacia lucis.
Mecum omnes audete deæ. ſive ille profunda
Miſſus nocte furor, Capaneaque ſigna ſecutæ
Arma Jovem contra Stygiæ rapuere ſorores,
Seu virtus egreſſa modum, ſeu gloria præceps,
Seu magnæ data fama neci, ſeu læta malorum
Principia, & blandæ ſuperum mortalibus iræ.
Jam ſordent terrena viro, tædetque profundæ
Cædis, & exhauſtis olim, Graiumque, ſuiſque
Miſſilibus, laſſa reſpexit in æthera dextra.
Ardua mox torvo metitur culmina viſu,
Innumeroſque gradus, gemina latus arbore cluſus
Aërium ſibi portat iter. longeque timendus
Multifidam quercum flagranti lumine vibrat.
Arma rubent una, clypeoque incenditur ignis.
Hac, ait, in Thebas, hac me jubet ardua virtus
Ire, Menœceo qua lubrica ſanguine turris.
Experiar, quid ſacra juvent, an falſus Apollo.
Dixit, & alterno captiva in mœnia greſſu

Surgit

Surgit ovans. quales mediis in nubibus æther
Vidit Aloidas, cum creſceret impia tellus
Deſpectura deos, nec adhuc immane veniret
Pelion, & trepidum jam tangeret Oſſa Tonantem.
Tum vero attoniti fatorum in cardine ſummo
Ceu ſuprema lues urbem, facibuſque cruentis
Æquatura ſolo turres Bellona ſubiret,
Omnibus è tectis certatim ingentia ſaxa,
Roboraque, & gravidas fundæ balearis habenas,
(Nam jaculis, cœloque vagis ſpes unde ſagittis?)
Verum avidi & tormenta rotant, & molibus urgent.
Ille nec ingeſtis, nec terga ſequentibus unquam
Detrahitur telis, vacuoque ſub aëre pendens
Plana velut terra certus veſtigia figat,
Tendit, & ingenti ſubit occurrente ruina.
Amnis ut incumbens longævi robora pontis
Aſſiduis oppugnat aquis. jam ſaxa fatiſcunt,
Emotæque trabes, tanto violentior ille
(Sævit enim majore ſalo) quaſſatque, trahitque
Molem ægram, nexus donec celer alveus omnes
Abſcidit, & curſu victor reſpirat aperto.
Utque petita diu celſus faſtigia ſupra
Eminuit, trepidamque adſurgens deſuper urbem
Vidit, & ingenti Thebas exterruit umbra,
Increpat attonitos: Humileſne Amphionis arces
Pro pudor, hi faciles, carmenque imbelle ſecuti,
Et, mentita diu Thebarum fabula, muri?

Et quidnam egregium proſternere mœnia molli
Structa lyra? ſimul inſultant, greſſuque, manuque
Molibus obſtantes cuneos, tabulataque ſævus
Deſtruit. abſiliunt pontes, tectique trementis
Saxea frena labant, diſſeptoque aggere rurſus
Utitur, & truncas rupes in templa, domoſque
Præcipitat, frangitque ſuis jam mœnibus urbem.
Jamque Jovem circa ſtudiis diverſa fremebant
Argolici, Tyriique dei. pater æquus utriſque
Aſpicit ingentes ardentum cominus iras,
Seque obſtare videt. gemit inſervante noverca
Liber, & obliquo reſpectans lumine patrem:
Nunc ubi ſæva manus, meaque heu cunabula flammæ,
Fulmen, io ubi fulmen? ait. gemit auctor Apollo,
Quas dedit ipſe domos, Lernam, Thebaſque rependit.
Mœſtus, & intento dubitat Tirynthius arcu.
Maternos plangit volucer Danaëius Argos.
Flet Venus Harmoniæ populos: metuenſque mariti
Stat procul, & tacita Gradivum reſpicit ira.
Increpat Aonios audax Tritonia divos.
Junonem tacitam furibunda ſilentia torquent.
Non tamen hæc turbant pacem Jovis. ecce quierant
Jurgia, cum mediis Capaneus auditus in aſtris,
Nullane pro trepidis, clamabat, numina Thebis
Statis? ubi infandæ ſegnes telluris alumni
Bacchus, & Alcides? piget inſtigare minores.
Tu potius venias, (quis enim concurrere nobis
Dignior?)

Dignior?) en cineres Semeleaque buſta tenentur.
Nunc age, nunc totis in me connitere flammis
Juppiter. an pavidas tonitru turbare puellas
Fortior? & ſoceri thalamos exſcindere Cadmi?
Ingemuit dictis ſuperûm dolor. ipſe furentem
Riſit, & incuſſa ſanctarum mole comarum,
Quænam ſpes hominum tumidæ poſt prælia Phlegræ?
Tune etiam feriendus? ait. premit undique lentum
Turba Deûm frendens, & tela ultricia poſcit.
Nec jam audet fatis turbata obſiſtere conjux.
Ipſa dato nondum cœleſtis regia ſigno
Sponte tonat: coëunt ipſæ ſine flamine nubes,
Accurruntque imbres. Stygias rupiſſe catenas
Iapetum, aut victam ſupera ad convexa levari
Inarimen, Ætnamve putes. pudet iſta timere
Cælicolas. ſed cum in media vertigine mundi
Stare virum, inſanaſque vident depoſcere pugnas,
Mirantur taciti, & dubio pro fulmine pendent.
Cœperat Ogygiæ ſupra faſtigia turris
Arcanum mugire polus, cœlumque tenebris
Auferri: tenet ille tamen, quas non videt arces,
Fulguraque attritis quoties micuere procellis,
His, ait, in Thebas, his jam decet ignibus uti,
Hinc renovare facem, laſſamque accendere quercum.
Talia dicentem toto Jove fulmen adactum
Corripuit. primæ fugere in nubila criſtæ,
Et clypei niger umbo cadit. jamque omnia lucent

Membra viri. cedunt acies, & terror utrinque
Quo ruat, ardenti feriat quas corpore turmas.
Intra ſe ſtridere facem, galeamque, comaſque
Quærit, & urentem thoraca repellere dextra
Conatus, ferri cinerem ſub pectore tractat.
Stat tamen, extremumque in ſidera verſus anhelat,
Pectoraque inviſis obicit fumantia muris
Ne caderet. ſed membra virum terrena relinquunt,
Exuiturque animus. paulum ſi tardius artus
Ceſſiſſent, potuit fulmen meruiſſe ſecundum.

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER UNDECIMUS.

POSTQUAM magnanimus furias virtutis iniquæ
Conſumpſit Capaneus, expiravitque receptum
Fulmen, & ad terras longe comitata cadentem
Signavit muros ultricis ſemita flammæ:
Componit dextra victor concuſſa plagarum

Jup-

Juppiter, & vultu cœlumque diemque reducit.
Gratantur ſuperi. Phlegræ ceu feſſus anhelet
Prælia, & Encelado fumantem impreſſerit Ætnam.
Ille jacet laceræ complexus fragmina turris,
Torvus adhuc viſu, memorandaque facta relinquens
Gentibus, atque ipſi non illaudata Tonanti.
Quantus Apollineæ temerator matris Averno
Tenditur, ipſæ horrent ſi quando pectore ab alto
Emergunt volucres, immenſaque membra jacentis
Spectant, dum miſeræ creſcunt in pabula fibræ.
Sic gravat injectus terras, hoſtiliaque urit
Arva, & anhelantem cœleſti ſulfure campum.
Reſpirant Thebæ, templiſque tacentia ſurgunt
Agmina. jam finis votis, finiſque ſupremis
Planctibus, & natos auſæ deponere matres.
At vaga palantes campo fuga volvit Achivos.
Nec jam aut hoſtiles turmæ, aut ferrum mortale timetur,
Omnibus ante oculos iræ Jovis, omnibus ardent
Arma metu, galeæque tonant, viſuſque paventes
Ipſe ſequi, & profugis opponere Juppiter ignes.
Inſtat Agenoreus miles, cœlique tumultu
Utitur, indomitos ut cum Maſſylla per arva
Armenti reges magno Leo fregit hiatu,
Et contentus abit: rauci tunc cominus urſi,
Tunc avidi venere lupi, rabieque remiſſa
Lambunt degeneres alienæ vulnera prædæ.
Hinc premit Eurymedon, cui ruſticus horror in armis,

Ruſtica

Ruſtica tela manu, patriumque agitare tumultum.
Pan illi genitor: tener hinc conatibus annos
Egreditur, juvenemque patrem puer æquat Alatreus.
Fœlices ambo: ſed fortunatior ille,
Quem genuiſſe juvat, nec jam dinoſcere promptum,
Quæ magis arma ſonent, quo plus eat haſta lacerto.
Arctatur denſo fugientum examine vallum.
Quas volvis, Gradive, vices? modo mœnia Cadmi
Scandebant, ſua nunc defendunt tecta Pelaſgi.
Ceu redeunt nubes, ceu circumflantibus Auſtris
Alternus procumbit ager, ceu gurgite cano
Nunc retegit bibulas, nunc obruit æſtus arenas,
Procumbit late pubes Tirynthia, alumni
Exuvias imitata dei. trux mœret ab alto
Amphitryoniades Nemeæa in ſanguine terga,
Et ſimiles ramos, ſimileſque videre pharetras.
Stabat in Argolicæ ferrato margine turris
Egregius lituo dextri Mavortis Enipeus
Hortator, ſed tunc miſeris dabat utile ſignum,
Suadebatque fugam, & tutos in caſtra receptus:
Cum ſubitum obliquo deſcendit ab aëre vulnus,
Urgentiſque ſonum leva manus aure retenta eſt,
Sicut erat: fugit in vacuas jam ſpiritus auras,
Jam gelida ora tacent, carmen tuba ſola peregit.
Jamque potens ſcelerum, geminæque exercita gentis
Sanguine, Tiſiphone fraternâ cludere quærit
Bella tuba, nec ſe tanta in certamina retur

Sufficere

Sufficere, inferna comitem in ſede Megæram,
Et conſanguineos in prælia ſuſcitet angues.
Ergo procul vacua conſedit valle, ſolumque
Enſe fodit Stygio, terræque immurmurat abſens
Nomen, &, Elyſiis ſignum indubitabile regnis,
Crinalem attollit longo ſtridore ceraſten.
Cæruleæ dux ille comæ, quo protinus omnis
Horruit audito tellus, pontuſque, poluſque,
Et pater Ætnæos iterum proſpexit ad ignes.
Accipit illa ſonum, ſtabat tunc ſorte parenti
Proxima, dum cætu Capaneus laudatur ab omni
Ditis, & inſignem Stygiis fovet amnibus umbram.
Protinus abrupta terrarum mole ſub aſtris
Conſtitit, exultant manes, quantumque profundæ
Rareſcunt tenebræ, tantum de luce receſſit.
Excipit atra ſoror, dextræque innexa profatur;
Hæc germana tenus Stygii metuenda parentis
Imperia, & juſſos potui tolerare furores
Sola ſuper terras, hoſtilique obvia mundo,
Dum vos Elyſium & faciles compeſcitis umbras.
Nec pretium deforme moræ, caſſique labores:
Hoc quodcunque madent campi, quod ſanguine fumant
Stagna, quod innumero Lethæa examine gaudet
Ripa, meæ vires, mea læta inſignia. ſed quid
Hæc ego? Mars habeat, vulgataque jactet Enyo.
Vidiſtis (Stygiis certe manifeſtus in umbris)
Sanguine fœdatum rictus, atroque madentem

Ora

Ora ducem tabo. miſerum inſatiabilis edit
Me tradente caput. modo nempe horrendus ab aſtris
Deſcendit vos uſque fragor. mea ſacra premebat
Tempeſtas, ego mixta viri furialibus armis
Bella deûm, & magnas ridebam fulminis iras.
Sed jam (effabor enim) longo ſudore fatiſcunt
Corda foror, tardæque manus. hebet infera cœlo
Taxus, & inſuetos angues nimia aſtra ſoporant.
Tu cui totus adhuc furor, exultantque recentes
Cocyti de fonte comæ, da jungere vires.
Non ſolitas acies, nec Martia bella paramus,
Sed fratrum (licet alma fides, pietaſque repugnent,
Vincentur) fratrum ſtringendi cominus enſes.
Grande opus. ipſæ odiis, ipſæ diſcordibus armis
Aptemur. quid lenta venis? agedum elige cujus
Signa feras: ambo faciles, noſtrique, ſed anceps
Vulgus, & adfatus matris, blandamque precatu
Antigonen timeo, paulum ne noſtra retardet
Conſilia. ipſe etiam, qui nos laſſare precando
Suetus, & ultrices oculorum expoſcere diras,
Jam pater eſt. cœtu fertur jam ſolus ab omni
Flere ſibi. Atque adeo moror ipſa irrumpere Thebas,
Aſſuetumque larem, tibi pareat impius exul,
Argolicumque impelle nefas, neu mitis Adraſtus
Prævaleat, plebeſque, cave, Lernæa moretur.
Vade, & in alternas inimica revertere pugnas.
Talia partitæ diverſum abiere ſorores.

Ut

Ut Notus, & Boreas, gemino de cardine mundi,
Hic nive Rhiphæa, Libycis hic paſtus arenis,
Bella cient. clamant amnes, freta, nubila, ſilvæ;
Jamque patent ſtrages. plangunt ſua damna coloni,
Et tamen oppreſſos miſerantur in æquore nautas.
Illas ut ſummo vidit pater altus Olympo
Inceſtare diem, trepidumque Hyperionis orbem
Suffundi maculis, torvo ſic inchoat ore:
Vidimus armiferos, quo fas erat uſque, furores,
Cœlicolæ, licitaſque acies, etſi impia bella
Unus init, auſuſque mea procumbere dextra.
Nunc par infandum, miſeriſque incognita terris
Pugna ſubeſt. auferte oculos. abſentibus auſint
Iſta deis, lateantque Jovem. ſat funera menſæ
Tantaleæ, & ſontes vidiſſe Lycaonis aras,
Et feſtina polo ducentes aſtra Mycenas.
Nunc etiam turbanda dies. mala nubila tellus
Accipe, ſecedantque poli, ſtat parcere mundo,
Cœlitibuſque meis. ſaltem ne virginis almæ
Sidera, Ledæi videant neu talia fratres.
Sic pater omnipotens, viſuſque nocentibus arvis
Abſtulit, & dulci terræ caruere ſereno.
Jamque per Argolicas Erebo ſata virgo cohortes
Veſtigat Polynicis iter, portiſque ſub ipſis
Invenit, incertum leto tot iniqua fugane
Exeat, & dubios turbabant omina ſenſus.
Viderat, obſcura vallum dum nocte pererrat

Æger consilii, curisque novissima volvens,
Conjugis Argiæ lacera cum lampade mœstam
Effigiem. (sunt monstra deûm, sic ire parabat,
Has laturа viro tedas erat) ergo roganti,
Quæ via, quisve dolor, cur mœsta insignia? tantum
Fleverat; atque manu timidos averterat ignes.
Scit mentem vidisse nefas. etenim unde Mycenis
Adforet, & vallum conjux inopina subiret?
Sed fati monitus, vicinaque funera sentit,
Ac sentire timet. cum vero Acherontis operti
Diva ter admoto tetigit thoraca flagello,
Ardet inops animi, nec tam confidere regno,
Quam scelus, & cædem, & perfossi in sanguine fratris
Expirare cupit, subitusque adfatur Adrastum.
Sera quidem, extremus socium, gentisque superstes
Argolicæ, consulta, pater, jam rebus in arctis
Aggredior: tunc tempus erat, cum sanguis Achivum
Integer, ire ultro, primamque capessere pugnam.
Non plebis Danaæ florem, regumque verendas
Objectare animas, ut lamentabile tantis
Urbibus induerem capiti decus: aspera quando
Præcepit virtus; nunc saltem exolvere fas sit,
Quæ merui. scis namque socer, licet alta recondas
Vulnera, & adflictum generi vereare pudorem.
Ille ego sum, qui te pacem, & pia jura regentem
Infelix (utinamque aliis data urbibus hospes)
Extorrem patria, regnoque. sed exige tandem

Sup-

Supplicia. fratrem ſuprema in bella (quid horres?
Decretum eſt, fixumque) voco. deſiſte morari:
Nec poteris. non ſi atra parens, miſeræque ſorores
In media arma cadant: non ſi ipſe ad bella ruenti
Obſtet, & extinctos galeæ pater ingerat orbes,
Deficiam. an ne bibam ſupereſt quodcunque cruoris
Inachii? & veſtris etiamnum mortibus utar?
Vidi egomet propter ruptos telluris hiatus,
Nec ſubii: vidi exanimum, ſociique nocentem
Tydea: me Tegee regem indefeſſa repoſcit,
Orbaque Parrhaſiis ululat mihi mater in antris.
Ipſe nec Iſmeni ripas, dum ſtagna cruentat
Hippomedon, Tyrias potui nec ſcandere turres,
Dum tonat, & tecum, Capaneu, miſcere furores?
Quis tantus pro luce timor? ſed digna rependam,
Conveniant ubicunque nurus, matreſque Pelaſgæ
Longævique patres, quorum tot gaudia carpſi,
Orbavique domos. fratri concurro: quid ultra eſt?
Spectent, & votis victorem Eteoclea poſcant.
Jamque vale conjux, dulceſque valete Mycenæ.
At tu care ſocer (nec enim omnis culpa malorum
Me penes, & ſuperi mecum, Parcæque nocentes)
Sis lenis cineri, meque hæc poſt prælia raptum
Alitibus, fratrique tegas, urnaque reportes.
Hoc tantum, & natæ melius connubia jungas.
Ibant in lachrymas, veluti cum vere reverſo
Biſtoniæ tepuere nives, ſummittitur ingens

Hæmus, & anguſtos Rhodope deſcendit in amnes.
Cœperat & leni ſenior mulcere furentem
Alloquio. ſcidit orſa novo terrore cruenta
Eumenis, alipedemque citum, fataliaque arma,
Protinus Inachii vultus expreſſa Perinthi
Obtulit, ac fidas excluſit caſſide voces.
Ac ſuper hæc: Abrumpe moras: celeremus, & illum
Adventare ferunt portis. ſic omnia vicit,
Correptumque injecit equo. volat æquore aperto
Pallidus, inſtantemque deæ circumſpicit umbram.
Sacra Jovi merito Tyrius pro fulmine ductor
Nequicquam Danaos ratus exarmaſſe ferebat.
Nec pater ætherius, divumque has ullus ad aras,
Sed mala Tiſiphone trepidis inſerta miniſtris
Aſtat, & inferno prævertit vota Tonanti.
Summe deûm, tibi namque meæ primordia Thebæ,
(Liveat infandum licet Argos, & aſpera Juno)
Debent, Sidonios ex quo per littora raptor
Turbaſti thyaſos, dignatus virgine noſtra
Terga premi, & placidas falſum mugire per undas!
Nec te vana fides, iterum Cadmeïa adeptum
Connubia, & Tyrios nimium irrupiſſe penates.
Tandem, inquam, ſoceros, dilectaque mœnia gratus
Reſpicis, adſertorque tonas. ceu regia cœli
Attentata tui, ſic te pro turribus altis
Vidimus urgentem nubes, lateque benignum
Fulmen, & audjtos proavis agnovimus ignes:

Accipe

Accipe nunc pecudes, & magni thuris acervos,
Votivumque marem. dignas sed pendere grates
Haud mortale opus est. certent tibi reddere Bacchus
Noster, & Alcides. illis hæc mœnia serva.
Dixerat, ast illi niger ignis in ora genasque
Profiluit, raptumque comis diadema cremavit.
Tunc ferus ante ictum spumis delubra cruentat
Taurus, & obstantum mediis è cœtibus exit
Turbidus, insano feriens altaria cornu.
Diffugiunt famuli, & regem solatur aruspex.
Ipse instaurari sacrum male fortis, agique
Imperat, & magnos ficto premit ore timores.
Qualis ubi implicitum Tirynthius offibus ignem
Sensit, & Oeteas membris accedere vestes,
Vota incepta tamen, libataque thura ferebat
Durus adhuc, patiensque mali, mox grande coactus
Ingemuit, victorque furit per viscera Nessus.
Nuntius exanimi suspensus pectora cursu
Æpytus ad regem portæ statione relicta
Tendit, & hæc trepido vix intellectus anhelat:
Rumpe pios cultus, intempestivaque, Rector,
Sacra Deûm. frater muris circum omnibus instat,
Portarumque moras frenis adsultat, & hastis,
Nomine te crebro, te solum in prælia poscens.
Flent mœsti retro comites, & uterque loquenti
Adgemit, & pulsis exercitus obstrepit armis.
Ille vocat: Nunc tempus erat, sator optime divûm.

Quid

Quid merult Capaneus? turbatus inhorruit altis
Rex odiis, mediaque tamen gaviſus in ira eſt.
Sic ubi regnator poſt exulis otia tauri,
Mugitum hoſtilem ſumma tulit aure juvencus,
Agnovitque minas, magna ſtat fervidus ira
Ante gregem, ſpumiſque animos ardentibus effert,
Nunc pede torvus humum, nunc cornibus aëra findens.
Horret ager, trepidæque expectant prælia valles.
Non deſunt regi comites: Sine, mœnia pulſet
Irritus. ille autem fractis huc audeat uſque
Viribus? hic miſeris furor eſt inſtare periclo
Nec librare metus, & tuta odiſſe, reſiſte
Hoc fretus ſolio. nos propulſabimus hoſtem.
Hos bellare jube. ſic proxima turba, ſed ardens
Ecce aderat luctu, dicturuſque omnia belli
Libertate Creon. urit fera corda Menœceus:
Nulla patri requies: illum quæritque, tenetque,
Illum ſanguineos proflantem pectore rivos
Aſpicit, & ſæva ſemper de turre cadentem.
Ut dubium, & pugnas cunctantem Eteoclea vidit:
Ibis ait, neque te ulterius, fratrumque ducumque,
Peſſime, funeribus patriæ, lachrimiſque potitum,
Eumenidum bellique reum, patiemur inulti.
Sat tua non æquis luimus perjuria divis.
Urbem armis, opibuſque gravem, & modo civibus arctam,
Ceu cœlo dimiſſa lues, inimicave tellus
Hauſiſti, vacuamque tamen ſublimis obumbras?

Deeſt

Deeſt ſervitio plebes. hos ignis egentes
Fert humus, hos pelago patrius jam detulit amnis.
Hi quærunt artus, illi ardua vulnera curant.
Redde agedum miſeris fratres, natoſque, patreſque,
Redde arvis, domibuſque viros. ubi maximus Hypſeus,
Finitimuſque Dryas? ubi Phocidos arma ſonoræ,
Euboicique duces? illos tamen æqua duelli
Fors tulit ad manes. at tu (pudet) hoſtia regni,
Hoſtia nate jaces, ceu mutus, & è grege ſanguis.
Hei mihi primitiis armorum, & rite nefaſto
Libatus, juſſuſque mori, & cunctabitur ultra
Iſte? nec adverſo nunc ſaltem Marte vocatus
Stabit? an in pugnas alium jubet ire prophanus
Tireſias? iterumque meos oracula nectit
In gemitus? quid enim miſero ſuper unicus Hæmon?
Ille jube ſubeat, tuque hinc ſpectator ab alta
Turre ſede. quid ſæva fremis, famulamque cohortem
Reſpectas? hi te ire volunt, hi pendere pœnas:
Ipſa etiam genitrix, ipſæque odere ſorores.
In te ardens frater, ferrum, mortemque minatur,
Sævaque portarum convellit clauſtra, nec audes?
Sic pater infrendens, miſeraque exæſtuat ira.
Ille ſub hæc: Non fallis, ait, nec te inclyta nati
Fata movent: canere illa patrem, & jactare decebat.
Sed ſpes ſub lachrymis, ſpes atque occulta cupido
His latet; infano prætendis funera voto,
Meque premis fruſtra, vacuæ ceu proximus aulæ.

Non

Non ita Sidoniam fortuna reliquerit urbem,
In te ut ſceptra cadant tanto indigniſſime nato.
Nec mihi difficilis præſens vindicta. ſed arma,
Arma prius famuli. coëant in prælia fratres.
Vult gemitus lenire Creon: lucrare furorem:
Victori mihi cuncta lues. ſic jurgia paulum
Diſtulit, atque enſem, quem jam dabat ira, repreſſit.
Ictus ut incerto paſtoris vulnere ſerpens
Erigitur gyro, longumque è corpore toto
Virus in ora legit, paulum ſi devius hoſtis
Torſit iter, cecidere minæ, tumefactaque fruſtra
Colla ſedent, iraſque ſui bibit ipſe veneni.
At genitrix primam funeſtæ ſortis ut amens
Expavit famam, (nec tarde credidit) ibat
Sciſſa comas, vultuque, & pectore nuda cruento.
Non ſexus, decoriſve memor. Pentheïa qualis
Mater ad inſani ſcandebat culmina montis,
Promiſſum ſævo caput allatura Lyæo.
Non comites, non ferre ipſæ veſtigia natæ
Æqua valent. tantum miſeræ dolor ultimus addit
Robur, & exangues crudeſcunt luctibus anni.
Jamque decus galeæ, jam ſpicula ſæva ligabat
Ductor, & ad lituos hilarem, trepidumque tubarum
Proſpiciebat equum. ſubito cum apparuit ingens
Mater, & ipſe metu famulumque expalluit omnis
Cœtus, & oblatam retro dedit armiger haſtam.
Quis furor? unde iterum regni integrata reſurgit
Eumenis?

Eumenis? ipſi etiam poſt omnia, cominus ipſi
Stabitis? uſque adeo geminas duxiſſe cohortes,
Et facinus mandaſſe parum eſt? quo deinde redibit
Victor? in hoſne ſinus? ô diri conjugis olim
Felices tenebræ! datis improba lumina pœnas.
Hæc ſpectanda dies? quo, ſæve, minantia flectis
Ora? quid alternos vultus, pallorque ruborque
Mutat? & obnixi frangunt mala murmura dentes?
Me miſeram, vinces! prius hæc tamen arma neceſſe eſt
Experiare domi. ſtabo ipſa in limine portæ
Auſpicium infelix, ſcelerumque immanis imago.
Hæc tibi canicies, hæc ſunt calcanda, nefande,
Ubera. perque uterum ſonipes hic matris agendus.
Parce: quid oppoſitam capulo, parmaque repellis?
Non ego te contra Stygiis feralia ſanxi
Vota deis. cæco nec Erinnyas ore rogavi.
Exaudi miſeram: genitrix te, ſæve, precatur,
Non pater. adde moram ſceleri, & metire quod audes.
Sed pulſat muros germanus, & impia contra
Bella ciet? non mater enim, non obſtat eunti
Ulla ſoror. te cuncta rogant, hic plangimus omnes.
Aſt ibi vix unus pugnas diſſuadet Adraſtus,
Aut fortaſſe jubet. tu limina avita deoſque
Linquis, & à noſtris in fratrem amplexibus exis?
At parte ex alia tacitos obſtante tumultu
Antigone furata gradus (nec caſta retardat
Virginitas) volat Ogygii faſtigia muri

Exuperare furens. ſenior comes hæret eunti
Actor, & hic ſummas non duraturus ad arces.
Utque procul viſis paulum dubitavit in armis,
Agnovitque (nefas!) jaculis, & voce ſuperba
Tecta inceſſentem, magno prius omnia planctu
Implet, & è muris ceu deſcenſura profatur:
Comprime tela manu, paulumque hanc aſpice turrim
Frater, & horrentes refer in mea lumina criſtas.
Agnoſciſne hoſtes? ſic annua pacta, fidemque
Poſcimus? hi queſtus? hæc eſt bona cauſa modeſti
Exulis? Argolicos per te, germane, penates
(Nam Tyriis jam nullus honos,) per ſiquid in illa
Dulce domo, ſummitte animos. en utraque gentis
Turba rogant, ambæque acies. rogat illa ſuorum
Antigone devota malis, ſuſpectaque regi,
Et tantum tua, dure, ſoror. ſaltem ora, truceſque
Solve genas. liceat vultus fortaſſe ſupremum
Noſcere dilectos, &, ad hæc lamenta, videre,
Anne fleas. illum gemitu jam ſupplice mater
Frangit, & extremum dimittere dicitur enſem.
Tu mihi fortis adhuc? mihi, quæ tua nocte, dieque
Exilia, erroreſque fleo? jam jamque tumentem
Placavi tibi, ſæve, patrem. quid crimine ſolvis
Germanum? nempe ille fidem & ſtata fœdera rupit,
Ille nocens, ſævuſque ſuis. tamen ecce vocatus
Non venit. his paulum furor elangueſcere dictis
Cœperat, obſtreperet quamquam, atque obſtaret Erinnys.

Jam

Jam ſummiſſa manus, lente jam flectit habenas,
Jam tacet. erumpunt gemitus, lachrymaſque fatetur
Caſſis. hebent iræ, pariterque & abire nocentem
Et veniſſe pudet. ſubito cum matre repulſa
Eumenis ejecit fractis Eteoclea portis
Clamantem, Venio, ſolumque quod ante vocaſti
Invideo. ne inceſſe moras, gravis arma tenebat
Mater. Io patria, ô regum incertiſſima tellus,
Nunc certe victoris eris. nec mitior ille,
Tandem, inquit, ſcis, ſæve, fidem? & deſcendis in æquum?
O mihi nunc primum longo poſt tempore frater,
Congredere: hæ leges, hæc fœdera ſola ſuperſunt.
Sic hoſtile tuens fratrem: namque uritur alto
Corde, quod innumeri comites, quod regia caſſis,
Inſtratuſque oſtro ſonipes, quod fulva metallo
Parma micet: quamquam haud armis inhonorus & ipſe,
Nec palla vulgare nitens. opus ipſa novarat
Mœoniis Argia modis, & pollice docto
Stamina purpureæ ſociaverat aurea telæ.
Jamque in pulvereum furiis hortantibus æquor
Profiliunt: ſua quemque comes, ſtimulatque, regitque,
Frena tenent ipſæ, phaleraſque, & lucida comunt
Arma manu, mixtiſque jubas ſerpentibus augent.
Stat conſanguineum campo ſcelus: unius ingens
Bellum uteri, coëuntque pares ſub caſſide vultus.
Signa tacent, ſiluere tubæ: ſtupefactaque Martis
Cornua, ter nigris avidus regnator ab oris
Intonuit,

Intonuit, terque ima ſoli concuſſit, & ipſi
Armorum fugere dei. nuſquam inclyta Virtus,
Reſtinxit Bellona faces, longeque paventes
Mars rapuit currus, & Gorgone cruda virago
Abſtitit, inque vicem Stygiæ rubuere ſorores.
Prominet excelſis vulgus miſerabile tectis:
Cuncta madent lachrymis, & ab omni plangitur arce.
Hinc queſti vixiſſe ſenes, hinc pectore nudo
Stant matres, parvoſque vetant attendere natos.
Ipſe quoque Ogygios monſtra ad gentilia manes
Tartareus rector porta jubet ire recluſa.
Montibus inſidunt patriis, triſtique corona
Infecere diem, & vinci ſua crimina gaudent.
Illos ut ſtimulis ire in diſcrimen apertis
Audiit, & ſceleri nullum jam obſtare pudorem,
Advolat, & medias immittit Adraſtus habenas.
Ipſe quidem regnis multum, & venerabilis ævo,
Sed quid apud tales, quis nec ſua pignora curæ?
Alternos tamen illa rogat: Spectabimus ergo
Inachidæ, Tyriique nefas? ubi jura, deique?
Bella ubi? ne perſtate animis. te deprecor hoſtis,
(Quamquam, hæc ira ſinat, nec tu mihi ſanguine longe)
Te gener, & jubeo. ſceptri ſi tanta cupido eſt,
Exuo regales habitus: I Lernan, & Argos
Solus habe. non verba magis ſuadentia frangunt
Accenſos, ſumptiſque ſemel conatibus obſtant,
Quam Scytha curvatis erectus fluctibus unquam

Pontus,

Pontus, Cyaneos vetuit concurrere montes.
Ut periiſſe preces, geminoſque ad prælia fuſos
Pulvere cornipedes, explorarique furentum
In digitis amenta videt, fugit, omnia linquens
Caſtra, viros, generum, Thebas, ac fata monentem
Converſumque jugo propellit Ariona. qualis
Demiſſus curru levæ poſt præmia ſortis
Umbrarum cuſtos, mundique noviſſimus hæres
Palluit, amiſſo veniens in Tartara cœlo.
Non tamen indulſit pugnæ, cunctataque primo
Subſtitit in ſcelere, & paulum fortuna morata eſt.
Bis caſſæ periere viæ: bis cominus actos
Avertit bonus error equos, puræque nefandi
Sanguinis. obliquis ceciderunt ictibus haſtæ.
Tendunt frena manu, & ſævis calcaribus urgent
Immeritos. movet & geminas miſerabile divûm
Prodigium turmas, alternaque murmura volvunt
Muſſantes, iterare aciem, procurrere ſæpe
Impetus, & totum miſeris opponere bellum.
Jamdudum terris, cœtuque offenſa deorum
Averſa cœli Pietas in parte ſedebat,
Non habitu quo nota prius, non ore ſereno,
Sed vittis exuta comam, fraternaque bella,
Ceu ſoror infelix pugnantum, aut anxia mater,
Deflebat: ſævumque Jovem, Parcaſque nocentes
Vociferans, feſeque polis, & luce relicta
Deſcenſuram Erebo, & Stygios jam malle penates.

Quid

Quid me, ait, ut ſævis animantum, ac ſæpe deorum
Obſtaturam animis; princeps natura, creabas?
Nil jam ego per populos, nuſquam reverentia noſtri.
O furor, ô homines, diræque Prometheos artes!
Quam bene poſt Pyrrham tellus, pontuſque vacabant?
En mortale genus! dixit, ſpeculataque tempus,
Auxilium tentemus, ait, licet irrita coner.
Deſiluitque polo: niveus ſub nubibus altis
Quamquam mœſta deæ, ſequitur veſtigia limes.
Vix ſteterat campo, ſubita manſueſcere pace
Agmina, ſentirique nefas. tunc ora madeſcunt,
Pectoraque, & tacitus ſubrepſit fratribus horror.
Arma etiam ſimulata gerens, cultuſque viriles
Nunc his, nunc illis, Agite, ite, obſiſtite, clamat,
Quîs nati fratreſque domi, quîs pignora tanta.
His quoque (nonne palam eſt ultro miſereſcere divos?)
Tela cadunt, cunctantur equi: fors ipſa repugnat,
Nonnihil impulerat dubios, ni torva notaſſet
Tiſiphone fraudes, cœleſtique ocyor igne
Afforet increpitans. Quid belli obverteris auſis,
Numen iners, pacique datum? cede improba: noſter
Hic campus, noſterque dies. nunc ſera nocentes
Defendis Thebas: ubi tunc cum bella cieret
Bacchus? & armatas furiarent orgia matres?
Aut ubi ſegnis eras, dum Martius impia ſerpens
Stagna bibit! dum Cadmus arat? dum victa cadit Sphynx?
Dum rogat Oedipoden genitor? dum lampade noſtra

In

In thalamos Jocaſta venit? ſic urget. & ultro
Vitantem aſpectus, etiam, pudibundaque longe
Ora reducentem, premit adſtridentibus Hydris,
Intentatque faces: dejectam in lumina pallam
Diva trahit, magnoque fugit queſtura Tonanti.
Tunc vero accenſæ ſtimulis majoribus iræ:
Arma placent, verſæque volunt ſpectare cohortes,
Inſtaurant crudele nefas. rex impius aptat
Tela, & funeſtæ caſum prior occupat haſtæ.
Illa viam medium clypei conata per orbem
Non perfert ictus, atque alto vincitur auro.
Tunc exul ſubit, & clare funeſta precatur:
Dii quos effoſſo non irritus ore rogavit
Oedipodes, firmate nefas, non improba poſco
Vota: piabo manus, & eodem pectora ferro
Reſcindam, dum me moriens hic ſceptra tenentem
Linquat, & hunc ſecum portet minor umbra dolorem.
Haſta ſubit velox equitis femur inter equique
Ilia, letum utrique volens. ſed plaga ſedentis
Laxato vitata genu. tamen irrita voti
Cuſpis, in obliquis invenit vulnera coſtis.
It præceps ſonipes ſtrictæ contemptor habenæ.
Arvaque ſanguineo ſcribit rutilantia gyro.
Exultat, fratris credens hunc eſſe cruorem.
Credit & ipſe metu. totis jamque exul habenis
Indulget, cæcuſque avidos illidit in ægrum
Cornipedem curſus. miſcentur frena manuſque,

Telaque,

Telaque, & ad terram turbatis greſſibus ambo
Præcipitant. ut nocte rates, quas nubilus Auſter
Implicuit, frangunt tonſas, mutantque rudentes,
Luctatæque diu tenebris, hiemique, ſibique,
Sicut erant, imo pariter ſedere profundo.
Hæc pugnæ facies. coëunt ſine more, ſine arte,
Tantum animis, iraque, atque igneſcentia cernunt
Per galeas odia, & vultus rimantur acerbo
Lumine. nil adeo mediæ telluris, & enſes
Impliciti nexæque manus, alternaque ſævi
Murmura, ceu lituos rapiunt, aut ſigna tubarum.
Fulmineos veluti præceps cum cominus egit
Ira ſues, ſtrictiſque erexit pectora ſetis:
Igne tremunt oculi, lunataque dentibus uncis
Ora ſonant. ſpectat pugnas de rupe propinqua
Venator pallens, canibuſque ſilentia ſuadet.
Sic avidi incurrunt: nec dum letalia miſcent
Vulnera, ſed cœptus ſanguis, facinuſque peractum,
Nec jam opus eſt furiis: tantum mirantur, & adſtant
Laudantes, hominumque dolent plus poſſe furores.
Fratris uterque furens cupit affectatque cruorem,
Et neſcit manare ſuum. Tandem irruit exul,
Hortatuſque manum, cui fortior ira, neſaſque
Juſtius, alte enſem germani in corpore preſſit,
Qua male jam plumis imus tegit inguina thorax.
Ille dolens nondum, ſed ferri frigore primo
Territus, in clypeum turbatos colligit artus,

Mox

Mox intellecto magis ac magis æger anhelat
Vulnere, nec parcit cedenti, atque increpat hosti:
Quo retrahis, germane, gradus? O languida somno,
Et regnis effœta quies! longaque sub umbra
Imperia! exilio, rebusque exercita egenis
Membra vides. disce arma pati, nec fidere lætis.
Sic pugnant miseri. restabat lassa nefando
Vita duci, summusque cruor, poterantque parumper
Stare gradus: sed sponte ruit, fraudemque supremam
In media jam morte parat. clamore Cithæron
Erigitur, fraterque ratus vicisse, levavit
Ad cœlum palmas. Bene habet. non irrita vovi,
Cerno graves oculos, atque ora natantia leto.
Huc aliquis propere sceptrum, atque insigne comarum
Dum videt, hæc dicens gressus admovit, & arma
Ceu templis decus & patriæ laturus ovanti,
Arma etiam spoliare cupit. nondum ille peractis
Manibus, ultrices animam servabat in iras.
Utque superstantem, pronumque in pectore sensit,
Erigit occulte ferrum, vitæque labantis
Relliquias tenues odio supplevit, & ensem
Jam lætus fratris non frater corde reliquit.
Ille autem, Vivisne? & adhuc manet ira superstes,
Perfide, nec sedes unquam meriture quietas?
I mecum ad Manes: illic quoque pacta reposcam,
Si modo Agenorei stat Gnossia judicis urna,
Qua reges punire datur: nec plura locutus,

Concidit, & totis fratrem gravis obruit armis.
Ite truces animæ, funeſtaque Tartara leto
Polluite, & cunctas Erebi conſumite pœnas.
Voſque malis hominum, Stygiæ, jam parcite, divæ,
Omnibus in terris ſcelus hoc, omnique ſub ævo
Viderit una dies, monſtrumque infame futuris
Excidat, & ſoli memorent hæc prælia reges.
At genitor ſceleris comperto fine, profundis
Erepſit tenebris, ſævoque è limine profert
Mortem imperfectam. veteri ſtat ſordida tabo
Utraque canicies, & durus ſanguine crinis
Obnubit furiale caput. procul ora, genæque
Intus, & effoſſæ ſquallent veſtigia lucis.
Virgo autem impoſitæ ſuſtentat pondera lævæ,
Dextra ſedet baculo. qualis ſi puppe relicta
Exoſus pigri manes ſulcator Averni
Exeat ad ſuperos, ſolemque, & pallida turbet
Aſtra, nec ipſe diu fortis, patienſque ſuperni
Aëris. interea longum ceſſante magiſtro
Creſcat opus, totiſque expectent ſæcula ripis.
Talis init campum, comitique extrema gementi,
Duc, ait, ad natos, patremque recentibus oro
Injice funeribus. cunctatur neſcia virgo,
Quid paret, impediunt iter, implicitoſque morantur
Arma, viri, currus, altaque in ſtrage ſeniles
Deficiunt greſſus, & dux miſeranda laborat.
Ut quæſita diu monſtravit corpora clamor

Virginis,

Virginis, inſternit totos frigentibus artus.
Nec vox ulla ſeni. jacet, immugitque cruentis
Vulneribus, nec verba diu tentata ſequuntur.
Dum tractat galeas, atque ora latentia quærit,
Tandem muta furens genitor ſuſpiria ſolvit,
Tarda meam, pietas, longo poſt tempora mentem
Percutis? eſtne ſub hoc hominis clementia corde?
Vincis me miſerum, vincis, natura, parentem.
En habeo gemitus, lachrymæque per arida ſerpunt
Vulnera, & in molles ſequitur manus impia planctus.
Accipite infandæ juſta exequialia mortis,
Crudeles, nimiumque mei. nec noſcere natos,
Alloquiumque aptare licet. dic, virgo, precanti,
Quem teneo? quo nunc veſtras ego ſævus honore
Proſequar inferias? ô ſi fodienda redirent
Lumina, & in vultus ſævire ex more poteſtas.
Heu dolor, heu juſto magis exaudita parentis
Vota, malæque preces. quiſnam fuit ille deorum
Qui ſtetit orantem juxta præceptaque verba
Dictavit fatis? furor illa, & movit Erinnys,
Et pater, & genitrix, & regna oculique cadentes;
Nil ego. per Ditem juro dulceſque tenebras,
Immeritamque ducem, ſubeam ſic tartara digna
Morte, nec irata fugiat me Laïus umbra.
Hei mihi quos nexus fratrum, quæ vulnera tracto?
Solvite quæſo manus, infeſtaque vincula tandem
Dividite, & medium nunc ſaltem admittite patrem.

Talia dequeſtus, paulatim ſumpſerat iras
Mortis, & occulte telum, ni nata vetaret,
Quærebat, ſed caſta manu ſubtraxerat enſes
Antigone, furit inde ſenex: Ubi noxia tela?
Heu furiæ, num totum abiit in corpora ferrum?
Dicentem comes ægra levat. mutumque dolorem
Ipſa premit, ſævum gaudens planxiſſe parentem.
Olim autem incœptæ clamore exterrita pugnæ
Regina extulerat notum penetralibus enſem,
Enſem ſceptriferi ſpolium lachrimabile Laii.
Multaque cum Superis, & diro queſta cubili,
Et nati furiis, & primi conjugis umbris,
Luctata eſt dextræ, & prono vix pectore ferrum
Intravit tandem, & venas prorupit aniles
Vulnus, & infelix luſtratur ſanguine lectus.
Illius exili ſtridentem in pectore plagam
Iſmene collapſa ſuper, lachrymiſque, comiſque
Siccabat plangens. qualis Marathonide ſilva
Flebilis Erigone, cæſi prope funera patris
Queſtibus abſumptis triſtem jam ſolvere nodum
Cœperat, & ſortes ramos moritura legebat.
At jam læta ducum ſpes eluſiſſe duorum
Res Amphionias alio, ſceptrumque maligna
Tranſtulerat Fortuna manu, Cadmique tenebat
Jura Creon. miſer heu bellorum terminus! illi
Pugnarant fratres. hunc & Mavortia clamant
Semina, & impenſus patriæ paulo ante Menœceus

Con-

Conciliat populis. ſcandit fatale tyrannus
Flebilis Aoniæ ſolium. prô blanda poteſtas,
Et ſceptri male-ſuadus amor! nunquamne priorum
Hærebunt documenta novis? juvat ecce nefaſto
Stare loco, regimenque manu tractare cruentum.
Quid melior Fortuna poteſt? jam flectere patrem
Incipit, atque datis abolere Menœcea regnis.
Primum adeo ſævis imbutus amoribus aulæ,
Indicium ſpecimenque ſui jubet igne ſupremo
Arceri Danaos, nudoque ſub axe relinqui
Infelix bellum, & triſtes ſine ſedibus umbras.
Mox reducem Ogygiæ congreſſus limine portæ
Oedipoden timuit paulum, ſeſeque minorem
Confeſſus tacite, promptamque coërcuit iram.
Mox redit in regem, cæcumque audentibus hoſtem
Increpitans; procul, inquit, abi victoribus omen
Inviſum, & furias averte, ac mœnia luſtra
Diſceſſu Thebana tuo. ſpes longa peracta eſt.
Vade, jacent nati. quæ jam tibi vota ſuperſunt?
Horruit inſtinctu rabido, ſteteruntque trementes,
Ceu viſu præſente, genæ, ſeniumque receſſit.
Tunc natam, baculumque manu dimiſit, & iræ
Innixus, tumido vocem de pectore rumpit:
Jamne vacat ſævire, Creon? modo perfida regna
Fortunæque locum noſtræ miſerande ſubiſti,
Et tibi jam fas eſt regum calcare ruinas?
Jam tumulis victos, ſocios jam mœnibus arces?

Macte,

Macte, potes digne Thebarum ſceptra tueri.
Hæc tua prima dies. ſed cur nova contrahis amens
Jura? quid anguſte tantos metiris honores?
Exilium intendis? timida inclementia regum
Iſta. feros avidus quin protinus imbuis enſes?
Crede: licet veniat cupidus parere ſatelles,
Intrepiduſque ſecet non evitantia colla,
Incipe: an expectas, ut pronus ſupplice dextra
Sternar? & immitis domini veſtigia quæram?
Finge autem tentare, fines? mihine ulla minaris
Supplicia? aut ullos reris ſupereſſe timores?
Linquere tecta jubes? cœlum, terraſque reliqui
Sponte, atque ultricem crudelis in ora retorſi
Non ullo cogente manum. quid tale jubere
Rex inimice potes? fugio, excedoque nefandis
Sedibus. an refert quo funera longa, meaſque
Tranſportem tenebras? ne non gens cuncta precanti
Concedat, patriæ quantum miſer incubo terræ?
Sed dulces Thebæ: nimirum hic clarior ortus,
Et meliora meos permulcent ſidera vultus.
Hic genitrix, natique. habeas Thebana, regaſque
Mœnia, quo Cadmus, quo Laïus omine rexit,
Quoque ego. ſic thalamos, ſic pignora fida capeſſas;
Nec tibi ſit virtus fortunam evadere dextra:
Sed lucem deprenſus ames. ſatis omina ſanxi,
Duc age nata procul. quid te autem luctibus addo?
Da, rex magne, ducem. timuit miſeranda relinqui

Anti-

Antigone: mutatque preces. felicia per te
Regna, verende Creon, ſanctaſque Menœceos umbras,
Da veniam adflicto, dictiſque ignoſce ſuperbis.
Hunc morem fandi longæ fecere querelæ.
Nec ſoli ferus iſte tibi, ſic fata, deoſque
Alloquitur. durus luctu, faciliſque nec ipſi
Sæpe mihi. pridem indomito ſub pectore fervet
Libertas miſera, & ſævæ ſpes anxia mortis.
Et nunc ecce tuas irritat callidus iras,
Suppliciumque cupit. ſed tu majoribus, oro,
Imperii potiare bonis, altuſque jacentes
Prætereas, & magna ducum vereare priorum
Funera. & hic quondam ſolio ſublimis, & armis
Septus, opem miſeris, jura & poſcentibus æquus,
Supplicibuſque dabat: cui nunc ex agmine tanto
Una comes, necdum exul erat. felicibus hicne
Obſtat? in hunc odiis, & regni viribus exis?
Hunc abigis tectis? an ne prope limina clarum
Ingemat, & votis intempeſtivus oberret?
Pone metum, procul uſque tua ſummotus ab aula
Flebit. ego erectum ſubigam, & ſervire docebo.
Cœtibus abducam, ſolaque in ſede recondam:
Exul erit: nam quæ migranti externa patebunt
Mœnia? vis Argos eat, hoſtileſque Mycenas
Squallidus irreptet? victique ad limen Adraſti
Aonias narret clades? tenuemque precetur

Rex

Rex Thebanus opem? miſeræ quid crimina gentis
Pandere, quid caſus juvat oſtentare pudendos?
Conde precor quodcunque ſumus, nec longa precamur
Dona Creon, miſerere ſenis, mœſtique parentis
Hic precor, hic manes indulge ponere: certe
Thebanos ſepelire licet. ſic orat, humique
Volvitur. abducit genitor, ſævumque minatur
Indignans veniam. qualis leo rupe ſub alta,
Quem viridem quondam ſilvæ monteſque tremebant;
Jam piger, & longo jacet exarmatus ab ævo,
Magna tamen facies, & non adeunda ſenectus:
Et ſi demiſſas veniat mugitus ad aures,
Erigitur, meminitque ſui, vireſque peractas
Ingemit, & campis alios regnare leones.
Flectitur affatu, ſed non tamen omnia rector
Supplicis indulget lachrymis, partemque recidit
Muneris. haud, inquit, patriis prohibebere longe
Finibus, occurſu dum non pia templa, domoſque
Commacules. habeant te luſtra, tuuſque Cithæron:
Atque hæc ecce tuis tellus habitabilis umbris,
Qua bellum, geminæque jacent in ſanguine gentes.
Sic ait, & ficto comitum, vulgique gementis
Aſſenſu, limen tumidus regale petebat.
Interea pulſi vallum exitiale Pelaſgi
Deſtituunt furto. nulli ſua ſigna, ſuuſque
Ductor: eunt taciti paſſim, & pro funere pulchro

De-

Dedecorem amplexi vitam redituſque pudendos.
Nox favet, & grata profugos amplectitur umbra.

P. PAPINII STATII

THEBAIDOS

LIBER DUODECIMUS.

NONDUM cuncta polo vigil inclinaverat aſtra
Ortus, & inſtantem cornu tenuiore videbat
Luna diem: trepidas ſubito Tithonia nubes
Diſcutit, ac reduci magnum parat æthera Phœbo.
Agmina jam raris Dircæa penatibus errant
Noctis queſta moras, quamvis tunc otia tandem,
Et primus poſt bella ſopor: tamen ægra quietem
Pax fugat, & ſævi meminit victoria belli.
Vix primo proferre gradum, & munimina valli
Solvere, vix totas referare audacia portas.
Stant veteres ante ora metus, campique vacantis
Horror: ut adſiduo jactatis æquore tellus
Prima labat. ſic attoniti nil cominus ire

Mirantur, fuſaſque putant adſurgere turmas.
Sic ubi proſpicuæ ſcandentem limina turris
Idaliæ volucres fulvum aſpexere draconem,
Intus agunt natos, & fœta cubilia vallant
Unguibus, imbelleſque citant ad prælia pennas:
Mox ruerit licet ille retro, tamen aëra nudum
Candida turba timet, tandemque ingreſſa volatus
Horret, & à mediis etiamnum reſpicit aſtris.
Itur in exanguem populum, bellique jacentis
Relliquias, qua quemque dolor, luctuſque cruenti
Exegere duces. hi tela, hi corpora, at illi
Cæſorum tantum ora vident, alienaque juxta
Pectora. pars currus defient, viduiſque loquutus
Hoc ſolum quia reſtat, equis: pars oſcula figunt
Vulneribus magnis, & de virtute queruntur.
Frigida digeritur ſtrages: patuere reciſæ
Cum capulis, haſtiſque manus, mediiſque ſagittæ
Luminibus ſtantes. multis veſtigia cædis
Nulla, ruunt planctu pendente, & ubique parato.
At circum informes truncos miſerabile ſurgit
Certamen, qui juſta ferant, qui funera ducant.
Sæpe etiam hoſtiles (luſit Fortuna parumper)
Decepti flevere viros. nec certa facultas
Noſcere quem miſeri vitent, calcentve cruorem.
At quibus eſt illæſa domus, vacuique dolores,
Aut deſerta vagi Danaum tentoria luſtrant:
Immittuntque faces, aut (quæ poſt bella voluptas)

Quærunt

Quærunt diſperſi, jaceat quo pulvere Tydeus,
An rapti pateat ſpecus auguris, aut ubi divûm
Hoſtis, an ætheriæ vivant per membra favillæ.
Jam lachrymis exemta dies, nec ſerus abegit
Veſper: amant miſeri lamenta, maliſque fruuntur.
Nec ſubiere domos, ſed circum funera pernox
Turba ſedet, vicibuſque datis alterna gementes
Igne feras, planctuque fugant. nec dulcibus aſtris
Victa, nec aſſiduo coïerunt lumina fletu.
Tertius auroram pulſabat Lucifer, & jam
Montibus orbatis lucorum gloria, magnæ
Theumeſi venere trabes, & amica Cithæron
Silva rogis. ardent exciſæ viſcera gentis
Molibus extructis. ſupremo munere gaudent
Ogygii manes: queritur miſerabile Graium
Nuda cohors, vetitumque gemens circumvolat ignem,
Accipit & ſævi manes Eteoclis iniquos
Haudquaquam regalis honos, Argivus haberi
Frater juſſus adhuc, atque exule pellitur umbra.
At non plebeio fumare Menœcea buſto
Rex genitor, Thebæque ſinunt. nec robora vilem
Struxerunt de more rogum: ſed bellicus agger
Curribus, & clypeis, Graiorumque omnibus armis
Sternitur. hoſtiles ſuper ipſe ut victor acervos,
Pacifera lauro crinem, vittiſque decorus
Accubat. haud aliter quam cum poſcentibus aſtris
Lætus in accenſa jacuit Tirynthius Oeta.

Spirantes ſuper inferias captiva Pelaſgum
Corpora, frenatoſque pater, ſolatia, fortes
Bellorum, mactabat equos, his arduus ignis
Palpitat, & gemitus tandem erupere paterni:
O niſi magnanimus tantæ te laudis iniſſet
Ardor, Echionios mecum venerande penates,
Atque ultra recture puer: venientia qui nunc
Gaudia & ingratum regni mihi munus acerbas.
Tu ſuperum convexa licet, cœtuſque perenni
(Credo equidem) Virtute colas: mihi flebile ſemper
Numen eris, ponant aras, excelſaque Thebæ
Templa dicent: uni fas ſit lugere parenti.
Et nunc heu quæ digna tibi ſolennia, quaſve
Largiar exequias? nec ſi fatale, poteſtas,
Argos, & impulſas cineri miſcere Mycenas,
Meque ſuper, cui vita, (nefas!) & ſanguine nati
Partus honos. eademne dies, eadem impia bella
Te, puer, & diros miſere in Tartara fratres?
Et nunc Oedipodi par eſt Fortuna doloris,
Ac mihi: quam ſimiles gemimus, bone Juppiter, umbras?
Accipe, pate, tui nova libamenta triumphi.
Accipe, & hoc regimen dextræ, frontiſque ſuperbæ
Vincula, quæ patri nimium geſtanda dediſti.
Regem te, regem, triſtes Eteocleos umbræ
Aſpiciant. ſimul hæc dicens, crinemque, manumque
Deſtruit, accenſaque iterat violentius ira:
Sævum agedum, immitemque vocent, nunc funera Lernæ

Tecum

Tecum ardere veto. longos utinam addere ſenſus
Corporibus, cœloque animas, Ereboque nocentes
Pellere fas: ipſumque feras, ipſum unca volucrum
Ora ſequi, atque artus regum monſtrare nefandos.
Hei mihi quod poſitos humus alma, dieſque reſolvit.
Quare iterum repetens, iterumque edico, ſupprema
Ne quis ope, aut flammis auſit juviſſe Pelaſgos,
Aut nece facta luet, numeroque explebit ademta
Corpora: per ſuperos, magnumque Menœcea juro,
Dixit, & abreptum comites in tecta ferebant.
Flebilis interea vacuis comitatus ab Argis
(Fama trahit miſeras) orbæ, viduæque ruebant
Inachides, ceu capta manus: ſua vulnera cuique,
Par habitus cunctis, dejecti in pectora crines,
Accinctique ſinus. manant lacera ora cruentis
Unguibus, & molles planctu crevere lacerti.
Prima per attonitas nigræ regina catervæ
Triſtibus illabens famulis, iterumque reſurgens
Quærit inops Argia vias. non regia cordi,
Non pater: una fides, unum Polynicis amati
Nomen in ore ſedet. Dircen, infauſtaque Cadmi
Mœnia, poſthabitis velit coluiſſe Mycenis.
Proxima Lernæo Calydonidas agmine mixtas
Tydeos exequiis trahit haud ceſſura ſoroti
Deiphile. ſcelus illa quidem, morſuſque profanos
Audierat miſeranda viri. ſed cuncta jacenti
Infelix ignoſcit amor. poſt aſpera viſu,

Ac

Ac deflenda tamen, digno plangore Nealce
Hippomedonta ciens. vatis mox impia conjux
Heu vacuos poſitura rogos. Poſtrema gementum
Agmina Mænaliæ ducit comes orba Dianæ.
It gravis Euadne. dolet hæc, queriturque labores
Audacis pueri: magni memor illa mariti
It torvum lachrymans, ſummiſque iraſcitur aſtris.
Illas & lucis Hecate ſpeculata Lycæis
Proſequitur gemitu, duplexque ad littus euntes
Planxit ab Iſthmiaco genitrix Thebana ſepulchro.
Noctivagumque gregem, quamvis ſibi luget, Eleuſin
Flevit, & arcanos errantibus extulit ignes.
Ipſa per averſos ducit Saturnia colles,
Occultatque vias, ne plebs congreſſa ſuorum
Ire vetet, pereatque ingentis gloria cœpti.
Nec non functa ducum refovendi corpora curam
Irjs habet: putreſque arcanis roribus artus
Ambroſiæque rigat ſuccis, ut longius obſtent
Expectentque rogos. flammas neve ante fatiſcant.
Squallidus ecce genas, & hianti vulnere pallens
Ornitus (hic ſocio deſertus ab agmine, tardat
Plaga recens) timidus ſecreta per avia furto
Debile carpit iter, fractæque innititur haſtæ.
Iſque ubi mota novo ſtupuit loca ſola tumultu,
Fœmineumque gregem, quæ jam ſuper agmina Lernæ
Sola videt (non ille viam, cauſaſque requirit,
Quippe patent) mœſto ſed ſic prior occupat ore:

Quo

Quo miſeræ, quo fertis iter? funuſne peremptis
Speratis, cineremque viris? ſtat pervigil illic
Umbrarum cuſtos, inhumataque corpora regi
Adnumerat. nuſquam lachrymæ, procul uſque fugati
Acceſſus hominum. ſolis avibuſque, feriſque
Ire licet. veſtriſne Creon dabit æquus honorem
Luctibus? immites citius Buſiridos aras,
Odryſiique famem ſtabuli, Siculoſque licebit
Exorare deos. rapiet fortaſſe precantes
(Si mens nota mihi) nec conjugalia ſupra
Funera, ſed caris longe mactabit ab umbris:
Quin fugitis, dum tuta via eſt, Lernamque reverſæ
Nomina (quod ſupereſt) vacuis datis orba ſepulchris,
Abſenteſque animas ad inania buſta vocatis?
Aut vos Cecropiam (prope namque & Theſea fama eſt
Thermodontiaco lætum remeare triumpho)
Imploratis opem? bello cogendus & armis
In mores hominemque Creon. ſic fatus, at illis
Horruerant lachrymæ, ſtupuitque immanis eundi
Impetus, atque uno vultus pallore notati.
Non ſecus afflavit molles ſi quando juvencas
Tigridis Hyrcanæ jejunum murmur, & ipſe
Auditu turbatur ager: timor omnibus ingens,
Quæ placeat, quo illa fames deſcendat in armos.
Continuo diſcors vario ſententia motu
Scinditur: his Thebas, tumidumque ambire Creonta,
His placet Actææ ſi quid clementia gentis

Annuat.

Annuat. extremum curarum, ac turpe reverti
At non fœmineæ subitum virtutis honorem
Colligit Argia, sexuque immane relicto
Tractat opus. placet egregii spes dura pericli
Cominus infandi leges accedere regni.
Quo Rhodopes non ulla nurus, nec alumna nivosi
Phasidis, innuptis vallata cohortibus iret.
Tunc movet arte dolum, quo semet ab agmine fido
Segreget, immixtosque deos, regemque cruentum
Contemptrix animæ, & magno temeraria luctu
Provocet. hortantur pietas, ignesque pudici.
Ipse etiam ante oculos omni manifestus in actu
Nunc hospes miseræ, primas nunc sponsus ad aras,
Nunc mitis conjux. nunc jam sub casside torva
Mœstus in amplexu, multumque à limine summo
Respiciens. sed nulla animo obversatur imago
Crebrior, Aonii quam quæ de sanguine campi
Nuda vehit, poscitque rogos. his anxia mentem
Ægrescit curis, & qui castissimus ardor,
Funus amat. tunc ad comites conversa Pelasgas:
Vos, ait, Actæas acies, Marathoniaque arma
Elicite, aspiretque pio fortuna labori.
Me finite Ogygias tantæ quæ sola ruinæ
Causa fui, penetrare domos, & fulmina regni
Prima pati. nec surda feræ pulsabimus urbis
Limina, sunt illic soceri mihi, suntque sorores
Conjugis, & Thebas haud ignoranda subibo.

Ne

Ne tantum revocate gradus. illo impetus ingens,
Auguriumque animi. nec plura: unumque Menœtem
(Olim hic virginei cuſtos, monitorque pudoris)
Eligit, & quanquam rudis, atque ignara locorum
Præcipites greſſus qua venerat Ornitus affert.
Atque ubi viſa procul, ſocias liquiſſe malorum,
Anne, ait, hoſtiles ego te labente per agros,
Heu dolor, expectem quænam ſententia lenti
Theſeos? an bello proceres, an dexter aruſpex
Annuat? interea funus decreſcit: & uncis
Alitibus non hos potius ſupponimus artus?
Et nunc me duram, ſi quis tibi ſenſus, ad umbras
Me tardam quereris Stygiis, fidiſſime, divis.
Heu ſi nudus adhuc, heu ſi jam forte ſepultus,
Noſtrum utrumque nefas. adeo vis nulla, dolenti,
Mors nuſquam, ſævuſque Creon. hortaris euntem
Ornite: ſic dicens magno Megareïa præceps
Arva rapit paſſu, demonſtrat proxima quiſquis
Obvius, horreſcitque habitus, miſeramque veretur.
Vadit atrox viſu, nec corde, nec ore paveſcens,
Et nimiis confiſa malis, propiorque timeri:
Nocte velut Phrygia cum lamentata reſultant
Dindyma, pinigeri rapitur Simoëntis ad amnem
Dux veſana chori, cujus dea ſanguine lecto
Ipſa dedit ferrum, & vittata fronte notavit.
Jam pater Heſperio flagrantem gurgite currum
Abdiderat Titan, aliis rediturus ab undis,

Cum tamen illa gravem luctu fallente laborem
Neſcit abiſſe diem. nec caligantibus arvis
Terretur, nec frangit iter, per & invia ſaxa,
Lapſuraſque trabes, nemorumque arcana ſereno
Nigra die, cæciſque inciſa novalia foſſis
Per fluvios ſecura vadi, ſomnoſque ferarum
Præter, & horrendis inſeſſa cubilia monſtris.
Tantum animi, luctuſque valent. pudet ire Menœtem
Tardius, invalidæque gradum miratur alumnæ.
Quas non illa domos, pecorumque, hominumque modeſto
Pulſavit gemitu? quoties amiſſus eunti
Limes, & errantem comites ſolatia flammæ
Deſtituunt? gelidæque facem vicere tenebræ?
Jamque ſupinantur feſſis, lateque ſatiſcunt
Penthei devexa jugi, cum pectore anhelo
Jam prope deficiens, ſic inchoat orſa Menœtes:
Haud procul (exacti ſi ſpes non blanda laboris)
Ogygias Argia domos, & egena ſepulchri
Buſta jacere reor. grave cominus æſtuat aër
Sordidus, & magnæ redeunt per inane volucres.
Hæc illa eſt crudelis humus: nec mœnia longe
Cernis, ut ingentes murorum porrigat umbras
Campus, & è ſpeculis moriens intermicet ignis?
Mœnia ſunt juxta, modo nox magis ipſa tacebat,
Solaque nigrantes laxabant aſtra tenebras.
Horruit Argia, dextramque ad mœnia tendens:
Urbs optata prius, nunc tecta hoſtilia Thebæ,

Et

Et tamen illæſas ſi reddis conjugis umbras,
Sic quoque dulce ſolum: cernis quo prædita cultu,
Qua ſtipata manu, juxta tua mœnia primum
Oedipodis magni venio nurus? improba non ſunt
Vota. rogos hoſpes planctumque, & funera, poſco.
Illum, oro, extorrem regni, belloque fugatum,
Illum, quem ſolio non es dignata paterno,
Redde mihi. tuque, oro, veni, ſi manibus ulla
Effigies, errantque animæ poſt membra ſolutæ.
Tu mihi pande vias, tuaque ipſe ad funera deduc,
Si merui. dixit, tectumque aggreſſa propinquæ
Paſtorale caſæ. reficit ſpiramina feſſi
Ignis, & horrendos irrumpit turbida campos.
Qualis ab Ætnæis accenſa lampade ſaxis
Orba Ceres magnæ variabat imagine flammæ,
Auſonium Siculumque latus veſtigia nigri
Raptoris, vaſtoſque legens in pulvere ſulcos.
Illius inſanis ululatibus ipſe remugit
Enceladus, ruptoque vias illuminat igni.
Perſephonen amnes, ſilvæ, freta, nubila, clamant,
Perſephonen tantum Stygii tacet aula mariti.
Admonet attonitam fidus meminiſſe Creontis
Altor, & occultam ſummittere lampada furto.
Regina Argolicas modo formidata per urbes
Votum immane procis, ſpeſque auguſtiſſima gentis,
Nocte ſub infeſta, nullo duce, & hoſte propinquo,
Sola per offenſus armorum, & lubrica tabo

Gramina, non tenebras, non circumfusa tremiscens
Concilia umbrarum, atque animas sua membra gementes.
Sæpe gradu cæco ferrum calcataque tela
Dissimulat, solusque labor vitare jacentes,
Dum funus putat omne suum, visuque sagaci
Rimatur positos, & corpora prona supinat
Incumbens, queriturque parum lucentibus astris.
Forte soporiferas cœli secreta per umbras
Juno sinu magni semet furata mariti,
Theseos ad muros, ut Pallada flecteret, ibat,
Supplicibusque piis faciles aperiret Athenas:
Atque ubi per campos errore fatiscere vano
Immeritam Argian supero respexit ab axe,
Indoluit visu: & lunaribus obvia bigis
Advertit currum, placidaque ita voce locuta est:
Da mihi poscenti munus breve, Cynthia, si quis
Est Junonis honos. certe Jovis improba jussu
Ternoctem Herculeam. veteres sed mitto querelas:
En locus officio, cultrix placidissima nostri
Inachis Argia cernis qua nocte vagetur,
Nec reperire virum densis queat ægra tenebris?
Et tibi nimbosum languet jubar. exere quæso
Cornua, & assueto propior premat orbita terras.
Hunc quoque qui curru madidas tibi pronus habenas
Ducit, in Aonios vigiles demitte Soporem.
Vix ea, cum sciffis magnum dea nubibus orbem
Protulit: expavere umbræ fulgorque recisus

Sideri-

Sideribus, vix ipſa tulit Saturnia flammas.
Primum per campos infuſo lumine, pallam
Conjugis ipſa ſuos noſcit miſeranda labores,
Quanquam texta latent, ſuffuſaque ſanguine mœret
Purpura. dumque deos vocat, & de funere caro
Hoc ſupereſſe putat, videt ipſum in pulvere pœne
Calcatum. fugere animus, viſuſque, ſonuſque,
Incluſitque dolor lachrymas, tunc corpore toto
Sternitur in vultus, animamque per oſcula quærit
Abſentem, preſſumque comis, ac veſte cruorem,
Servatura legit. mox tandem voce reverſa,
Hunc ego te, conjux, ad debita regna profectum
Ductorem belli, generumque potentis Adraſti
Aſpicio? taliſque tuis occurro triumphis?
Huc attolle genas, defectaque lumina. venit
Ad Thebas Argia tuas. age mœnibus induc:
Et patrios oſtende lares, & mutua redde
Hoſpitia. Heu quid ago? projectus ceſpite nudo
Hoc patriæ telluris habes? quæ jurgia? certe
Imperium non frater habet. nullaſne tuorum
Moviſti lachrymas? ubi mater? ubi inclyta fama
Antigone? mihi nempe jaces: mihi victus es uni.
Dicebam, quo tendis iter? quid ſceptra negata
Poſcis? habes Argos: ſoceri regnabis in aula:
Hic tibi longus honos, hic indiviſa poteſtas.
Quid queror? ipſa dedi bellum, mœſtumque rogavi
Ipſa patrem, ut talem nunc te complexa tenerem.

Sed

Sed bene habet, ſuperi: gratum eſt, Fortuna: peracta eſt
Spes longinqua viæ: totos invenimus artus.
Hei mihi, ſed quanto deſcendit vulnus hiatu!
Hoc frater? qua parte precor jacet ille nefandus
Prædator? vincam volucres, ſit adire poteſtas,
Excludamque feras. an habet fureſtus & ignes?
Sed nec te flammis inopem tua terra videbit:
Ardebis, lachrymaſque feres, quas ferre negatum
Regibus, æternumque tuo famulata ſepulchro
Durabit deſerta fides, teſtiſque dolorum
Natus erit, parvoque torum Polynice fovebo.
Ecce alios gemitus, aliamque ad buſta ferebat
Antigone miſeranda facem, vix nacta petitos
Mœnibus egreſſus. illam nam tempore in omni
Attendunt vigiles, & rex jubet ipſe timeri,
Contractæque vices, & crebrior excubat ignis:
Ergo deis, fratrique moras excuſat, & amens
Ut paulum immiſſo ceſſit ſtatio horrida ſomno,
Erumpit muris, fremitu quo territat agros
Virginis ira leæ rabies, cui libera tandem
Et primus ſine matre furor. nec longa morata eſt,
Quippe trucem campum, & poſitus quo pulvere frater
Noverat. atque illam contra videt ire Menœtes
Cui vacat, & caræ gemitus compeſcit alumnæ.
Cum tamen erectas extremus virginis aures
Acceſſit ſonus: utque atra ſub veſte, comiſque
Squallentem, & craſſo fœdatam ſanguine vultus

Aſtro-

Aſtrorum radiis, & utraque à lampade vidit:
Cujus, ait, manes, aut quem temeraria quæris
Nocte mea? nihil illa diu, ſed in ora mariti
Dejicit, inque ſuos pariter velamina vultus,
Capta metu ſubito, paulumque oblita doloris.
Hoc magis increpitans ſuſpecta ſilentia, perſtat
Antigone, comitemque premens ipſamque: ſed ambo
Deficiunt, fixique ſilent. tandem ora retexit
Argia, corpuſque tamen complexa, profatur:
Si quid in hoc veteri bellorum ſanguine mecum
Quæſitura venis, ſi tu quoque dura Creontis
Juſſa times, poſſum, tibi me confiſa, fateri.
Si miſera es (certe lachrymas, lamentaque cerno)
Junge age, junge fidem: proles ego regis Adraſti.
(Hei mihi num quis adeſt?) cari Polynicis ad ignes,
Etſi regna vetant. ſtupuit Cadmeïa virgo,
Intremuitque ſimul, dicentemque occupat ultro:
Mene igitur ſociam (prô ſors ignara!) malorum,
Mene times? mea membra tenes, mea funera plangis,
Cedo, ten' pudet! heu pietas ignava ſororis!
Hæc prior. hic pariter lapſæ, junctoque per ipſum
Amplexu, miſcent avidæ lachrymaſque, comaſque,
Partitæque artus redeunt alterna gementes
Ad vultum, & cara vicibus cervice fruuntur.
Dumque modo hæc fratrem memorat, nunc illa maritum,
Mutuaque exorſæ Thebas, Argoſque renarrant,
Longius Argia miſeros reminiſcitur actus:

Per

Per tibi furtivi ſacrum commune doloris,
Per ſocios Manes, & conſcia fidera juro;
Non hic amiſſos, quamquam vagus exul honores,
Non gentile ſolum, caræ non pectora matris,
Te cupiens unam, noctesque, dieſque, locutus
Antigonen. ego cura minor, facilíſque relinqui.
Tu tamen excelſa ſublimis forſitan arce,
Ante nefas Graiis dantem vexilla maniplis
Vidiſti, teque ille acie reſpexit ab ipſa
Enſe ſalutatam, & nutantis vertice coni:
Nos procul. extremas ſed quis deus egit in iras?
Nil veſtræ valuere preces? tibine iſte negavit
Oranti? cauſas hac triſtia reddere facta
Cœperat Antigone: fidus comes admonet ambas:
Eia agite inceptum potius. jam ſidera pallent
Vicino turbata die, perferte laborem,
Tempus erit lachrymis: accenſo flebitis igne.
Haud procul Iſmeni monſtrabant murmura ripas,
Qui turbatus adhuc, & ſanguine decolor ibat.
Huc laceros artus ſocio conamine portant
Invalidæ, jungitque comes non fortior ulnas.
Sic Hyperionium tepido Phaëthonta ſorores
Fumantem lavere Pado. vix dum ille ſepulchro
Conditus, & flentes ſtant circum flumina ſilvæ.
Ut ſanies purgata vado, membriſque reverſus
Mortis honos, ignem miſeræ poſt ultima quærunt
Oſcula: ſed gelidæ circum exanimeſque favillæ

Pu-

Putribus in foveis, atque omnia buſta quieſcunt.
Stabat adhuc, ſeu forte rogus, ſeu numine divûm,
Cui torrere datum ſævos Eteocleos artus,
Sive locum monſtris iterum fortuna parabat,
Seu diſceſſuros ſervaverat Eumenis ignes.
Hic tenuem nigris etiamnum advivere lucem
Roboribus pariter cupidæ videre, ſimulque
Flebilo gaviſæ, nec adhuc quæ buſta repertum,
Sed placidus, quicunque, rogant, mitiſque ſupremi
Admittat cineris conſortem, & miſceat umbras.
Ecce iterum fratres. primos ut contigit artus
Ignis edax, tremuere rogi, & novus advena buſtis
Pellitur, exundant diviſo vertice flammæ,
Alternoſque apices abrupta luce coruſcant.
Pallidus Eumenidum veluti commiſerit ignes
Orcus, uterque minax globus, & conatur uterque
Longius. ipſæ etiam commoto pondere paulum
Seceſſere trabes. conclamat territa virgo:
Occidimus, functaſque manu ſtimulavimus iras.
Frater erat. quis enim acceſſus ferus hoſpitis umbræ
Pelleret? en clypei fragmen, ſemuſtaque hoſco
Cingula, frater erat. cerniſne ut flamma recedat,
Concurratque tamen? vivunt odia improba, vivunt.
Nil actum bello. miſeri, ſic dum arma movetis,
Vicit nempe Creon. nuſquam jam regna, quis ardor?
Cui furitis? ſedate minas. tuque exul ubique
Semper inops æqui, jam cede. hoc nupta precatur,

Hoc foror: aut ſævos mediæ veniemus in ignes.
Vix ea, cum ſubitus campos tremor, altaque tecta
Impulit, adjuvitque rogi diſcordis hiatus,
Et vigilum turbata quies, quibus ipſe malorum
Fingebat ſimulachra ſopor. ruit ilicet, omnem
Proſpectum luſtrans armata indagine miles.
Illos inſtantes ſenior timet unus. at ipſæ
Ante rogum, ſævique palam ſpreviſſe Creontis
Imperia, & furtum claro plangore fatentur
Securæ, quippe omne vident fluxiſſe cadaver.
Ambigitur ſæva de morte, animoſaque leti
Spes furit. hæc fratris rapuiſſe, hæc conjugis artus
Contendunt, vicibuſque probant. ego corpus, ego ignes,
Me pietas, me duxit amor. depoſcere ſæva
Supplicia, & dextras juvat infertare catenis.
Nuſquam illa alternis modo quæ reverentia verbis,
Iram, odiumque putes. tantus diſcordat utrinque
Clamor, & ad regem qui deprendêre trahuntur.
At procul Actæis dextra jam Pallade muris
Juno Phoroneas inducit prævia matres
Attonitas, non ipſa minus, cœtumque gementem
Conciliat populis, & flentibus addit honorem.
Ipſa manu, ramoſque oleæ, vittaſque precantes
Tradit, & obtenta ſummittere lumina palla,
Et præferre docet vacuas ſine manibus urnas.
Omnis & Actæis effuſa penatibus ætas
Tecta, viaſque replent. unde hoc examen? & una

Tot

Tot miſeræ? necdum cauſas novere malorum,
Jamque gemunt. dea concilliis ſe miſcet utriſque
Cuncta docens, qua gente ſatæ, quas funera plangant,
Quidve potent. variis nec non affatibus ipſæ
Ogygias leges, immanſuetumque Creonta
Multum & ubique fremunt. Geticæ non plura queruntur
Hoſpitibus tectis trunco fermone volucres,
Cum duplices thalamos, & iniquum Tereа clamant.
Urbe fuit media nulli conceſſa potentum,
Ara deûm, mitis poſuit Clementia ſedem:
Et miſeri fecere ſacram. ſine ſupplice nunquam
Illa novo: nulla damnavit vota repulſa.
Auditi quicunque rogant, nocteſque, dieſque
Ire datum, & ſolis numen placare querelis.
Parca ſuperſtitio: non thuræa flamma, nec altus
Accipitur ſanguis: lachrymis altaria ſudant,
Mœſtaruntque ſuper libamina ſerta comarum
Pendent, & veſtes mutata ſorte relictæ.
Mite nemus circa, cultuque inſigne verendo
Vittatæ laurus, & ſupplicis arbor olivæ.
Nulla autem effigies, nulli commiſſa metallo
Forma deæ, mentes habitare, & pectora gaudet.
Semper habet trepidos, ſemper locus horret egenis
Cœtibus, ignotæ tantum felicibus aræ.
Fama eſt defenſos acie, poſt buſta paterni
Numinis, Herculeos ſedem fundaſſe nepotes.
Fama minor factis: ipſos nam credere dignum

Cœlicolas, tellus quibus hoſpita ſemper Athenæ,
Ceu leges, hominemque novum, rituſque ſacrorum,
Seminaque in vacuas hinc deſcendentia terras,
Sic ſacraſſe loco commune animantibus ægris
Confugium, unde procul ſtarent iræque, minæque,
Regnaque, & à juſtis Fortuna recederet aris.
Jam tunc innumeræ norant altaria gentes.
Huc victi bellis, patriaque è ſede fugati
Regnorumque inopes, ſcelerumque errore nocentes
Conveniunt, pacemque rogant. mox hoſpita ſedes
Vicit, & Oedipodæ furias, & funus Olynthi
Texit, & á miſero matrem ſummovit Oreſte.
Hunc vulgo monſtrante locum, manus anxia Lernæ
Deveniunt: cedit miſerorum turba priorum.
Vix ibi ſedatis requierunt pectora curis,
Ceu patrio, ſuper alta, grues Aquilone fugatæ
Cum videre Pharon, tunc æthera latius implent,
Tunc hilari clangore ſonant: juvat orbe ſereno
Contempſiſſe nives, & frigora ſolvere Nilo.
Jamque domos patrias, Scythicæ poſt aſpera gentis
Prælia, laurigero ſubeuntem Theſea curru
Lætifici plauſus, miſſuſque ad ſidera vulgi
Clamor, & emeritis hilaris tuba nuntiat armis.
Ante ducem ſpolia, & duri Mavortis imago
Virginei currus, cumulataque fercula criſtis,
Et triſtes ducuntur equi, truncæque bipennes,
Quîs nemora, & ſolidam Mæotida cædere ſuetæ,

Cory-

Corytique leves portantur, & ignea gemmis
Cingula, & informes dominarum ſanguine peltæ.
Ipſæ autem nondum trepidæ, ſexumque fatentur,
Nec vulgare gemunt, aſpernanturque precari,
Et tantum innuptæ quærunt delubra Minervæ.
Primus amor niveis victorem cernere vectum
Quadrijugis, nec non populos in ſemet agebat
Hippolyte, jam blanda genas, patienſque mariti
Fœderis. hanc patriæ ritus fregiſſe ſeveros
Atthides obliquæ ſecum mirantur operto
Murmure: quod nitidi crines, quod pectora palla
Tota latent, magnis quod barbara ſemet Athenis
Miſceat, atque hoſti veniat paritura marito.
Paulum & ab inſeſſis mœſtæ Pelopeïdes aris
Promovere gradum, ſeriemque & dona triumphi
Mirantur, victique animo rediere mariti.
Atque ubi tardavit currus, & ab axe ſuperbo
Explorat cauſas victor, poſcitque benigna
Aure preces, auſa ante alias Capaneïa conjux:
Belliger Ægide, ſubitæ cui maxima laudis,
Semina de noſtris aperit Fortuna ruinis.
Non externa genus, diræ nec conſcia noxæ,
Turba ſumus: domus Argos erat, regeſque mariti.
Non utinam & fortes. quid enim ſeptena movere
Caſtra, & Agenoreos opus emendare penates?
Nec querimur cæſos: hæc bellica jura, viceſque
Armorum. ſed non Siculis exorta ſub antris

Monſtra,

Monſtra, nec Oſſæi bello cecidere bimembres.
Mitto genus, claroſque patres; hominum, inclyte Theſeu,
Sanguis erant, homines, eademque in ſidera, eoſdem
Sortitus animarum, alimentaque veſtra creati,
Quos vetat igne Creon, Stygiæque á limine portæ,
Ceu ſator Eumenidum, aut Lethæi portitor amnis,
Summovet, ac dubio cœlique, Erebique ſub axe
Detinet. heu princeps natura! ubi numina? ubi ille
Fulminis injuſti jaculator? ubi eſtis Athenæ?
Septima jam ſurgens trepidis aurora jacentes
Averſatur equis, radios declinat, & horret
Stelligeri jubar omne poli. jam cominus ipſæ
Pabula dira feræ, campumque odere volucres
Spirantem tabo, & cœlum, ventoſque gravantem.
Quantum etenim ſupereſſe rear? nuda oſſa, putremque
Urere permittat ſaniem. properate, verendi
Cecropidæ: vos iſta decet vindicta, priuſquam
Emathii, Thraceſque dolent, quæque extat ubique
Gens arſura rogis, maneſque habitura ſupremos.
Nam quis erit ſævire modus? bellavimus: eſto,
Sed cecidere odia, & triſtes mors obruit iras.
Tu quoque, ut egregios fama cognovimus actus,
Non trucibus monſtris Sinin, infandumque dediſti
Cercyona, & ſævum velles Scyrona crematum.
Credo & Amazoniis Tanain fumaſſe ſepulchris,
Unde hæc arma refers: ſed & hunc dignare triumphum.
Da terris unum cœloque Ereboque laborem.

Si

Si patrium Marathona metu, ſi tecta levaſti
Creſſia, nec fudit vanos anus hoſpita fletus.
Sic tibi non ullæ ſocia ſine Pallade pugnæ
Nec ſacer invideat paribus Tirynthius actis.
Semper & in curru, ſemper te mater ovantem
Cernat, & invictæ nil tale precentur Athenæ.
Dixerat. excipiunt cunctæ, tenduntque precantes
Cum clamore manus. rubuit Neptunius heros
Permotus lachrymis. juſta mox concitus ira
Exclamat: quænam iſta novos induxit Erinnys
Regnorum mores? non hæc ego pectora liqui
Graiorum abſcedens, Scythiam, pontumque nivalem
Cum peterem. novus unde furor? victumne putaſti
Theſea dire Creon? adſum: nec ſanguine ſeſſum
Crede: ſitit meritos etiamnum hæc haſta cruores.
Nulla mora eſt. verte, hunc adeo, fidiſſime Phegeu,
Cornipedem, & Tyrias invectus protinus arces
Aut Danais edice rogos, aut prælia Thebis.
Sic ait, oblitus bellique, viæque laborum,
Hortaturque ſuos, vireſque inſtaurat anhelas.
Ut modo connubiis taurus, ſaltuque recepto,
Cum poſuit pugnas; alio ſi forte remugit
Bellatore nemus, quamquam ora, & colla cruento
Imbre madent, novus arma parat, campumque laceſſens
Diſſimulat gemitus, & vulnera pulvere cælat.
Ipſa metus Libycos, ſervatricemque Meduſam
Pectoris, incuſſa movit Tritonia parma.

Pro-

Protinus erecti toto simul agmine Thebas
Respexere angues. nec dum Atticus ire parabat
Miles, & infelix expavit classica Dirce.
Continuo in pugnas, haud solum accensa juventus,
Qui modo Caucasei comites rediere triumphi;
Omnis ad arma rudes ager extimulavit alumnos.
Conveniunt, ultroque ducis vexilla sequuntur,
Qui gelidum Braurona viri, qui rura lacessunt
Munichiá, & trepidis stabilem Pyræa nautis,
Et nondum Eoo clarum Marathona triumpho.
Mittit in arma manus, genialibus hospita divis
Icarii, Celeique domus, virideſque Melænæ,
Dives & Egaleos nemorum, Parnesque benignus
Vitibus, & pingui melior Lycabessos oliva.
Venit atrox Ileus, & olentis arator Hymetti,
Quæque rudes thyrsos ederis vestistis Acharnæ.
Linquitur Eois longe speculabile proris
Sunion, unde vagi casurum in nomina ponti
Cressia decepit falso ratis Ægea velo.
Hos Salamis populos, illos Cerealis Eleusin
Horrida suspensis ad prælia misit aratris.
Et quos Calliroe novies errantibus undis
Implicat, & raptæ qui conscius Orythiæ
Celavit Geticos ripis Iliſſos amores.
Ipse quoque in pugnas vacuatur collis, ubi ingens
Lis Superûm, dubiis donec nova surgeret arbor
Rupibus, & longa refugum mare frangeret umbra.

Isset

Iſſet & Arctoas Cadmea ad mœnia ducens
Hippolyte turmas, retinet jam certa tumentis
Spes uteri, conjuxque rogat dimittere curas
Martis, & emeritas thalamo ſacrare pharetras.
Hos ubi velle acies, & dulci gliſcere ferro
Dux videt, utque piis raptim dent oſcula natis
Amplexuſque breves, curru ſic fatur ab alto:
Terrarum leges & mundi fœdera mecum
Defenſura manus, dignas inſumite mentes
Cœptibus. hac omnem divumque, hominumque favorem
Naturamque ducem, cœtuſque ſilentis Averni
Stare palam eſt: illic Pœnarum exercita Thebis
Agmina, & anguicomæ ducent vexilla ſorores.
Ite alacres, tantæque, precor, confidite cauſæ.
Dixit, & emiſſa præceps iter inchoat haſta.
Qualis Hyperboreos ubi nubilus inſtitit axes
Juppiter, & prima tremefecit ſidera bruma:
Rumpitur Æolia, & longam indignata quietem
Tollit hyems animos, ventoſaque ſibilat Arctos.
Tunc montes undæque fremunt, tunc prælia cæſis
Nubibus, & tonitrus inſanaque fulmina gaudent.
Icta gemit tellus: virides gravis ungula campos
Mutat, & innumeris, peditumque, equitumque catervis
Expirat protritus ager, nec pulvere craſſo
Armorum lux victa perit, ſed in æthera longum
Frangitur, & mediis ardent in nubibus haſtæ.
Noctem adeo, placidaſque operi junxere tenebras,

Certamenque immane viris, quo concita tendant
Agmina, quis visas proclamet ab aggere Thebas,
Cujus in Ogygio stet princeps lancea muro.
At procul ingenti Neptunius agmina Theseus
Angustat clypeo, propriæque exordia laudis,
Centum urbes umbone gerit, centenaque Cretæ
Mœnia: seque ipsum monstrosi ambagibus antri
Hispida torquentem luctantis colla juvenci:
Alternasque manus circum, & nodosa ligantem
Brachia, & abducto vitantem cornua vultu.
Terror habet populos, cum septus imagine torva
Ingreditur pugnas, bis Thesea, bisque cruentas
Cæde videre manus. veteres reminiscitur actus
Ipse tuens, sociumque gregem, metuendaque quondam
Limina, & absumpto pallentem Gnossida filo.
Sævus at interea ferro post terga revinctas
Antigonen, viduamque Creon Adrastida leto
Admovet. ambæ hilares, & mortis amore superbæ
Ensibus intentant jugulos, regemque cruentum
Destituunt. cum dicta ferens Thesëa Phegeus
Astitit. Ille quidem ramis infontis olivæ
Pacificus, sed bella ciet, bellumque minatur
Grande fremens, nimiumque memor mandantis: & ipsum
Jam prope, jam medios operire cohortibus agros
Ingeminans, stetit ambiguo Thebanus in æstu
Curarum, nutantque minæ, & prior ira tepescit.
Tunc firmat sese, fictumque, ac triste renidens:

Parvane

Parvane proſtratis, inquit, documenta Mycenis
Sanximus? en iterum, qui mœnia noſtra laceſſant
Accipimus. veniant: ſed ne poſt bella querantur.
Lex eadem victis. Dixit, ſed pulvere craſſo
Caligare diem, & Tyrios juga perdere montes
Aſpicit. armari populos tamen, armaque ferri
Ipſe jubet pallens, mediæque in ſedibus aulæ
Eumenidas ſubitas, flentemque Menœcea cernit
Turbidus, impoſitoſque rogis gaudere Pelaſgos.
Quis fuit ille dies, tanto cum ſanguine Thebis
Pax inventa perit? Patriis modo fixa revellunt
Arma deis, clypeiſque obducunt pectora fractis,
Et galeas humiles, & adhuc ſordentia tabo
Spicula: non pharetris quiſquam, non enſe decorus,
Non ſpectandus equo. ceſſit fiducia valli:
Murorum patet omne latus, munimina portæ
Expoſcunt: prior hoſtis habet. faſtigia deſunt:
Dejecit Capaneus. exanguis, & ægra juventus,
Jam nec conjugibus, ſupremaque oſcula natis
Jungit, & attoniti nil optavere parentes.
Atticus at contra, jubar ut clareſcere ruptis
Nubibus, & ſolem primis aſpexit in armis,
Deſilit in campum, qui ſubter mœnia nudos
Adſervat manes: diriſque vaporibus ægrum
Aëra pulverea penitus ſub caſſide ducens
Ingemit, & juſtas belli flammatur in iras.
Hunc ſaltem miſeris ductor Thebanus honorem

Largitur Danais, quod non ſuper ipſa jacentum
Corpora belligeras acies, Martemque ſecundum
Miſcuit. At lacera ne quid de ſtrage nefandus
Perderet, eligitur ſævos potura cruores
Terra rudis. jamque alternas in prælia gentes
Diſſimilis Bellona ciet. non clamor utrinque,
Non utrinque tubæ. ſtat debilis altera pubes
Summiſſos enſes nequicquam, amentaque dextris
Laxa tenens. cedunt tellure, armiſque reductis
Oſtentant veteres etiamnum in ſanguine plagas.
Jam nec Cecropiis idem ductoribus ardor,
Langueſcuntque minæ, & virtus ſecura reſidit.
Ventorum velut ira minor, niſi ſilva furentes
Impedit, inſanique tacent ſine littore fluctus.
Ut vero æquoreus quercum Marathonida Theſeus
Extulit, erectæ cujus crudelis in hoſtes
Umbra cadit, campumque trucem lux cuſpidis implet.
Ceu pater Ædonios Hæmi de vertice Mavors
Impulerit currus, rapido mortemque, fugamque
Axe vehens, ſic exanimis in terga reducit
Pallor Agenoridas. tædet fugientibus uti
Theſea, nec facilem dignatur dextra cruorem.
Cætera plebeio deſævit ſanguine virtus.
Sic juvat exanimis projectaque præda caneſque
Degenereſque lupos, magnos alit ira leones.
Attamen Olenium, Thamirumque, hunc tela pharetra
Promentem, hunc ſævi tollentem pondera ſaxi

Dejicit,

Dejicit, & triplici confisos robore gentis
Alceïdas fratres, totidem quos eminus hastis
Continuat: ferrum consumpsit pectore Phileus,
Ore momordit Helops, humero transmisit Iapix.
Jamque & quadrijugo celsum petit Hæmona curru,
Horrendumque manu telum rotat. ille paventes
Obliquavit equos. longo perlata tenore
Transiit hasta duos. sitiebat vulnera, nec non
Tertia, sed medio cuspis temone retenta est.
Sed solum votis, solum clamore fremendo
Omnibus in turmis, optatque vocatque Creonta.
Atque hunc diversa bellorum in fronte maniplos
Hortantem dictis, frustraque extrema minantem
Conspicit: abscedunt comites, & Thesea jussi
Linquebant, fretique deis, atque ipsius armis.
Ille tenet, revocatque suos. utque æqua notavit
Hinc atque hinc odia, extrema se colligit ira,
Jam letale furens, atque audax morte futura:
Non cum peltiferis, ait, hæc tibi pugna puellis,
Virgineas nec crede manus. hic cruda virorum
Prælia, nos magnum qui Tydea, quique furentem
Hippomedonta neci, Capeneaque misimus umbris
Pectora. quæ bellum præceps amentia suasit
Improbe? nonne vides quos ulciscare jacentes?
Sic ait, & frustra periturum missile summo
Adfixit clypeo. risit, vocesque, manumque
Horridus Ægides, ferrataque arbore magnos

Molitur

Molitur jactus, nec non prius ore superbo
Intonat: Argolici, quibus hæc datur hostia, Manes,
Pandite Tartareum chaos, ultricesque parate
Eumenidas, venit ecce Creon: sic fatus, & auras
Dissipat hasta tremens. tunc qua subtemine duro
Multiplicem tenues iterant thoraca catenæ,
Incidit. emicuit per mille foramina sanguis
Impius. ille oculis extremo errore solutis
Labitur. assistit Theseus gravis, armaque tollens:
Jamne dare extinctis justos, ait, hostibus ignes?
Jam victos operire placet? vade atra dature
Supplicia, extremique tamen secure sepulchri.
Accedunt utrinque pio vexilla tumultu,
Permiscentque manus. medio jam fœdera bello,
Jamque hospes Theseus. orant succedere muris,
Dignarique domos. nec tecta hostilia victor
Aspernatus, init. gaudent matresque, nurusque
Ogygiæ: qualis thyrso bellante subactus
Mollia laudabat jam marcidus Orgia Ganges.
Ecce per adversas Dircæi verticis umbras
Fœmineus quatit astra fragor, matresque Pelasgæ
Decurrunt. quales Bacchea ad bella vocatæ
Thyades amentes, magnum quas poscere credas,
Aut fecisse nefas. gaudent lamenta, novæque
Exultant lachrymæ: rapit huc, rapit impetus illuc.
Thesea magnanimum quærant prius, anne Creonta,
Anne suos: vidui ducunt ad corpora luctus.

Non

Non ego centena ſi quis mea pectora laxet
Voce deus, tot buſta ſimul, vulgique, ducumque
Tot pariter gemitus, dignis conatibus æquem.
Turbine quo ſeſe caris inſtraverit audax
Ignibus Evadne, fulmenque in pectore magno
Quæſierit. quo more jacens ſuper oſcula ſævi
Corporis, infelix excuſet Tydea conjux,
Ut ſævos narret vigiles Argia ſorori.
Arcada quo planctu genitrix Erymanthia clamet,
Arcada conſumpto ſervantem ſanguine vultus,
Arcada, quem geminæ pariter flevere cohortes.
Vix novus iſta furor, venienſque impleſſet Apollo.
Et mea jam longo meruit ratis æquore portum.
Durabiſne procul, dominoque legere ſuperſtes,
O mihi biſſenos multum vigilata per annos
Thebai? jam certe præſens tibi fama benignum
Stravit iter, cœpitque novam monſtrare futuris.
Jam te magnanimus dignatur noſcere Cæſar,
Itala jam ſtudio diſcit, memoratque juventus.
Vive precor, nec tu divinam Æneïda tenta,
Sed longe ſequere, & veſtigia ſemper adora.
Mox tibi, ſi quis adhuc prætendit nubila livor,
Occidit, & meriti poſt me referentur honores.

THEBAIDOS FINIS.

P. PAPINII STATII

ACHILLEIDOS

LIBRI DUO.

P. PAPINII STATII

ACHILLEIDOS

LIBER PRIMUS.

MAGNANIMUM Æaciden formidatamque Tonanti
Progeniem, & patrio vetitam ſuccedere cœlo
Diva refer. Quamquam acta viri multum inclyta cantu
Mæonio, ſed plura vacant. nos ire per omnem
(Sic amor eſt) Heroa velis, Scyroque latentem
Dulichia proferre tuba. nec in Hectore tracto
Siſtere, ſed tota juvenem deducere Troja.
Tu modo, ſi veteres digno deplevimus hauſtu,
Da fontes mihi, Phœbe, novos, ac fronde ſecunda
Necte comas: neque enim Aonium nemus advena pulſo,
Nec mea nunc primis albeſcunt tempora vittis.

Scit Dircæus ager: meque inter priſca parentum
Nomina, cumque ſuo numerant Amphione Thebæ.
At tu, quem longe primum ſtupet Itala virtus,
Graiaque, cui geminæ florent vatumque ducumque
Certatim laurus (olim dolet altera vinci)
Da veniam, ac trepidum patere hoc ſudare parumper
Pulvere. te longo, necdum fidente paratu
Molimur, magnuſque tibi præludit Achilles.
Solverat Oebalio claſſem de littore paſtor
Dardanus, incautas blande populatus Amyclas,
Plenaque materni referens præſagia ſomni
Culpatum relegebat iter, qua condita ponto
Fluctibus inviſis jam Nereis imperat Helle.
Cum Thetis Idæos (heu nunquam vana parentum
Auguria) expavit vitreo ſub gurgite remos.
Nec mora: & undoſis turba comitante ſororum
Proſiluit thalamis. fervent coëuntia Phrixi
Littora, & anguſtum dominas non explicat æquor.
Illa ubi diſcuſſo primum ſubit aëra ponto:
Me petit hæc, mihi claſſis (ait) funeſta minatur:
Agnoſco monitus, & Protea vera locutum.
Ecce novam Priamo facibus de puppe levatis,
Fert Bellona nurum. video jam mille carinis
Ionium Ægæumque premi. nec ſufficit, omnis
Quod plaga Grajugenum tumidis conjurat Atridis:
Jam pelago, terriſque meus quæretur Achilles,
Et volet ipſe ſequi. quid enim cunabula parvo

Pelion,

Pelion, & torvi commiſimus antra magiſtri?
Illic (ni fallor) Lapitharum prælia ludit
Improbus, & patria jam ſe metitur in haſta.
O dolor, ô ſeri materno in corde timores.
Non potui infelix cum primum in gurgite noſtro
Rhœtææ cecidere trabes, attollere magnum
Æquor? & inceſti prædonis vela, profunda
Tempeſtate ſequi? cunctaſque inferre ſorores?
Nunc quoque ſed tardum eſt, jam plena injuria raptæ.
Ibo tamen, pelagique deos, dextramque ſecundi
Quod ſupereſt, complexa Jovis, per Tethyos annos
Grandævumque patrem, ſupplex miſeranda rogabo
Unam hyemem. Dixit, magnumque in tempore regem
Aſpicit. Oceano veniebat ab hoſpite, menſis
Lætus, & æquoreo diffuſus nectare vultus,
Unde hyemes, ventique ſilent, cantuque quieto
Armigeri Tritones eunt, ſcopuloſaque cete,
Tyrrhenique greges, circumque, infraque rotantur
Rege ſalutato. Placidis ipſe arduus undis
Eminet, & triplici telo jubet ire jugales.
Illi ſpumiferos glomerant á pectore fluctus:
Pone natant, delentque pedum veſtigia cauda.
Cui Thetis: O magni rector genitorque profundi,
Aſpicis in quales miſerum pateſeceris uſus
Æquor? eunt tutis terrarum crimina velis.
Ex quo jura freti, majeſtatemque repoſtam
Rupit Jaſonia puppis Pagaſæa rapina.

En aliud furto ſcelus, & ſpolia hoſpita portans
Navigat injuſtæ temerarius arbiter Idæ.
Eheu quos gemitus terris pelagoque daturus!
Quos mihi! ſic Phrygiæ penſamus præmia palmæ,
Hi Veneris mores, hoc gratæ munus alumnæ?
Has ſaltem (non Semideos, noſtrumque reportant
Theſea) ſi quis adhuc undis honor, obrue puppes,
Aut permitte fretum. nulla inclementia: fas ſit
Pro nato timuiſſe mihi. Da tollere fluctus,
Nec tibi de tantis placeat me fluctibus unum
Littus, & Iliaci ſcopulos habitare ſepulchri.
Orabat laniata comas, & pectore nudo
Cæruleis obſtabat equis. tunc ductor aquarum
Invitat curru, dictiſque ita mulcet amicis:
Ne pete Dardaniam fruſtra, Theti, mergere claſſem.
Fata vetant: ratus ordo deis, miſcere cruentas
Europæque Aſiæque manus, conſultaque bella
Juppiter, & triſtes edixit cædibus annos.
Quem tu illic natum Sigeo in pulvere? quanta
Aſpicies victrix Phrygiarum funera matrum?
Cum tuus Æacides tepido modo ſanguine Teucros
Undabit campos, modo craſſa exire vetabit
Flumina, & Hecloreo tardabit funere currus:
Impelletque manu noſtros, opera irrita, muros.
Pelea jam deſiſte queri, thalamoſque minores,
Credideris peperiſſe Jovi. nec inulta dolebis,
Cognatis utere fretis. dabo tollere fluctus,

Cum

Cum reduces Danai, nocturnaque ſigna Caphareus
Exeret, & dirum pariter quæremus Ulyſſem.
Dixerat. illa gravi vultum demiſſa repulſa,
Quæ jam excire fretum, & ratibus bellare parabat
Iliacis, alios iterum commenta paratus.
Triſtis ad Æmonias detorquet brachia terras,
Ter conata manu, liquidum ter greſſibus æquor
Reppulit, & niveas feriunt vada Theſſala plantas.
Lætantur montes, & connubialia pandunt
Antra ſinus, lateque deæ Sperchîos abundat
Obvius, & dulci veſtigia circuit unda.
Illa nihil gaviſa locis, ſed cœpta fatigat
Pectore conſilia, & ſolers pietate magiſtra,
Longævum Chirona petit. Domus ardua montem
Perforat, & longo ſuſpendit Pelion arcu.
Pars exhauſta manu, partem ſua ruperat ætas.
Signa tamen, divumque tori, & quem quiſque ſacrarat
Accubitu, genioque, locus monſtratur: at intra
Centauri ſtabula alta patent, non æqua nefandis
Fratribus. hic hominum nullos experta cruores
Spicula, nec truncæ bellis genialibus orni,
Aut conſanguineos fracti crateres in hoſtes,
Sed pharetræ inſontes, & inania terga ferarum.
Hæc quoque dum viridis; nam nunc labor unus, inermi
Noſſe ſalutiferas dubiis animantibus herbas,
Aut monſtrare lyra veteres heroas alumno.
At tunc venatu rediturum in limine primo

Op-

Opperiens, properatque dapes, largoque ferenat
Igne domum, cum visa procul de littore mater
Nereis: erumpit silvis, dant gaudia vires,
Motaque desueto crepuit senis ungula campo.
Tunc blandus dextra, atque imos summissus in armos
Pauperibus tectis inducit, & admovet antris.
Jamdudum tacito lustrat Thetis omnia visu;
Nec perpessa moras: ubi nam mea pignora Chiron?
Dic, ait, aut cur ulla puer jam tempora ducit
Te sine? num merito trepidus sopor? atraque matri
Signa deûm? magnos utinam mentita timores!
Namque mihi infestos utero modo contuor enses,
Nunc planctu livere manus, modo in ubera sævas
Ire feras, sæpe ipsa (nefas!) sub inania natum
Tartara, & ad Stygios iterum fero mergere fontes.
Hos abolere metus magici jubet ordine sacri
Carpathius vates, puerumque sub axe probato
Secretis lustrare fretis, ubi littora summa
Oceani, & genitor tepet illabentibus astris
Pontus, ubi ignotis horrenda piacula divis,
Donaque: sed longum cuncta enumerare, vetorque;
Trade magis. sic fata parens: neque enim ille dedisset,
Si molles habitus, & tegmina fœda fateri
Ausa seni. tunc ille refert: Duc optima quæso,
Duc genitrix, humilique deos infringe precatu.
Nam superant tua vota modum, placandaque multum
Invidia est. non addo metum, sed vera fatebor,

Nescio

Neſcio quid magnum (nec me patria omina fallunt)
Vis feſtina parat, tenerosque ſupervenit annos.
Olim ferre minas, & obire audita ſolebat
Imperia, noſtris procul haud diſcedere ab antris.
Nunc illum non Oſſa capit, non Pelion ingens,
Theſſaliæve nives. ipſi mihi ſæpe queruntur
Centauri, raptaſque domos, abſtractaque coram
Armenta, & campis ſemet fluviiſque fugari.
Inſidias, & bella parant, tumidique minantur.
Olim equidem Argoos, pinus cum Theſſala reges
Hac veheret, juvenem Alciden, & Theſea vidi,
Sed taceo. figit gelidus Nereida pallor.
Ille aderat multo ſudore, & pulvere major.
Attamen arma inter, feſtinatosque labores,
Dulcis adhuc viſu, niveo natat ignis in ore
Purpureus, fulvoque nitet coma gratior auro.
Nec dum prima nova lanugine vertitur ætas,
Tranquillæque faces oculis, & plurima vultu
Mater ineſt. qualis Lycia venator Apollo
Cum redit, & ſævis permutat plectra pharetris.
Forte & lætus adeſt (ô quantum gaudia formæ
Adjiciunt!) fœtam Pholoës ſub rupe leænam
Perculerat ferro, vacuiſque reliquerat antris
Ipſam, ſed catulos apportat, & incitat ungues.
Quos tamen, ut fido genitrix in limine viſa eſt,
Abjicit, exceptamque avidis circumligat ulnis.
Jam gravis amplexu, jamque æquus vertice matri.

Inſequitur magno jam tunc connexus amore
Patroclus, tantiſque extenditur æmulus actis.
Par ſtudiis, ævique modis, ſed robore longe,
Et tamen æquali vifurus Pergama fato.
Protinus ille ſubit rapido, quæ proxima, ſaltu
Flumina, fumanteſque genas, crinemque novatur
Fontibus. Eurotæ qualis vada Caſtor anhelo
Intrat equo, feſſumque ſui jubar excitat aſtri.
Miratur, comitque ſenex, nunc pectora mulcens,
Nunc fortes humeros: angunt ſua gaudia matrem.
Tunc libare dapes, Bacchæaque munera Chiron
Orat, & attonitam vario oblectamine mulcens,
Elicit extremo chelyn, & ſolantia curas,
Fila movet, leviterque expertas pollice chordas
Dat puero. canit ille libens immania laudum
Semina, qui tumidæ ſuperarit juſſa novercæ
Amphitryoniades: crudum quo Bebryca cæſtu
Obruerit Pollux: quanto circundata nexu
Ruperit Ægides Minoi brachia tauri:
Maternos in fine toros, ſuperiſque gravatum
Pelion: hic ficto riſit Thetis anxia vultu.
Nox trahit in ſomnos: ſaxo collabitur ingens
Centaurus, blandiſque humeris ſe innectit Achilles,
Quamquam ibi fida parens, aſſuetaque pectora mavult.
At Thetis undiſonis per noctem in rupibus aſtans,
Quæ nato ſecreta velit, quibus abdere terris
Deſtinet, huc, illuc, diverſa mente volutat.

Proxima,

Proxima, ſed ſtudiis multum Mavortia, Thrace:
Nec Macetum gens dura placet, laudumque daturi
Cecropidæ ſtimulos. nimium opportuna carinis
Seſtos, Abydénique ſinus; placet ire per altas
Cycladas. hinc ſpretæ Myconos, humiliſque Seriphos,
Et Lemnos non æqua viris, atque hoſpita Delos
Gentibus. imbelli nuper Lycomedis in aula
Virgineos cœtus, & littora perſona ludo
Audierat, duros laxantem Ægæona nexus
Juſſa ſequi, centumque dei numerare catenas.
Hæc placet, hæc timidæ tellus tutiſſima matri.
Qualis vicino volucris jam ſedula partu,
Jamque timens qua fronde domum ſuſpendat inanem,
Providet hinc ventos, hinc anxia cogitat angues,
Hinc homines: tandem dubiæ placet umbra, noviſque
Vix ſtetit in ramis, & protinus arbor amatur.
Altera conſilio ſupereſt, triſtemque fatigat
Cura deam, natum ipſa ſinu complexa per undas,
An magno Tritone ferat, ventoſque volucres
Advocet, an pelago ſolitam Thaumantida paſci.
Elicit inde fretis, & murice frenat acuto
Delphinas bijuges, quos illi maxima Thetis
Gurgite Atlanteo pelagi ſub valle ſonora
Nutrierat. nullis vada per Neptunia glaucæ
Tantus honor formæ, nandique potentia, nec plus
Pectoris humani. jubet hos ſubſiſtere pleno
Littore, ne nudæ noceant contagia terræ.

Ipſa dehinc toto reſolutum pectore Achillem
(Qui pueris ſopor) Æmonii de rupibus antri
Ad placidas deportat aquas, & juſſa tacere
Littora. monſtrat iter, totoque effulſerat orbe
Cynthia. proſequitur divam, celereſque recurſus
Securus pelagi Chiron rogat, udaque cælat
Lumina, & abreptos ſubito jam jamque latentes
Erecto proſpectat equo, qua cana parumper
Spumant ſigna fugæ, & liquido perit orbita ponto.
Illum non alias rediturum ad Theſſala Tempe
Jam triſtis Pholoë, jam nubilus ingemit Othrys,
Et tenuis Sperchios aquis, ſpeluncaque docti
Muta ſenis. quærunt puerilia carmina Fauni,
Et ſperata diu plorant connubia Nymphæ.
Jam premit aſtra dies, humiliſque ex æquore Titan
Rorantes evolvit æquos, & ab æthere magno
Sublatum curru pelagus cadit. at vada mater
Scyria jamdudum fluctus emenſa tenebat:
Exierantque jugo feſſi Delphines herili.
Cum pueri tremefacta quies, oculique jacentis
Infuſum ſenſere diem. ſtupet aëre primo,
Quæ loca? qui fluctus? ubi Pelion? omnia verſa,
Atque ignota videt, dubitatque agnoſcere matrem.
Occupat illa manu, blandoque affata paventem.
Si mihi, care puer, thalamos ſors æqua dediſſet,
Quos dabat, æthereis ego te complexa tenerem
Sidus grande plagis, magnique puerpera cæli,

Nil

Nil humiles Parcas, terrenaque fata vererer.
Nunc impar tibi, nate, genus præclusaque leti
Tantum matre via est. quin & metuenda propinquant
Tempora, & extremis admota pericula metis.
Cedamus, paulumque animos summitte viriles,
Atque habitus dignare meos. si Lydia dura
Pensa manu, mollesque tulit Tirynthius hastas:
Si decet aurata Bacchum vestigia palla
Verrere, virgineos si Juppiter induit artus,
Nec magnum ambigui fregerunt Cænea sexus:
Has fine quæso minas numenque exire malignum.
Mox iterum campos, iterum Centaurica reddam
Lustra tibi. per ego hoc decus, & ventura juventæ
Gaudia, si terras, humilemque experta maritum
Te propter, si progenitum Stygos amne severo
Armavi (totumque utinam) cape tuta parumper
Tegmina, nil nocitura animo. cur ora reducis?
Quidve parant oculi? pudet hoc mitescere cultu?
Per te care puer, cognata per æquora juro
Nesciet hoc Chiron. sic horrida pectora tractat
Nequicquam mulcens, obstat genitorque roganti,
Nutritorque ingens & cruda exordia magnæ
Indolis. effrenæ tumidum velut igne juventæ
Si quis equum primis summittere tentet habenis:
Ille diu campis, fluviisque, & honore superbo
Gavisus, non colla jugo, non aspera præbet
Ora lupis, dominique gemit captivus inire

Im-

Imperia, atque alios miratur diſcere curſus.
Quis deus attonitæ fraudes, aſtumque parenti
Contulit? indocilem quæ mens detraxit Achillem?
Palladi littoreæ celebrabat Scyros honorum
Forte diem, placidoque ſatæ Lycomede ſorores
Luce ſacra patriis (quæ rara licentia) muris
Exierant, dare veris opes, divæque ſeveras
Fronde ligare comas, & ſpargere floribus haſtam.
Omnibus eximium formæ decus: omnibus idem
Cultus, & expleto teneri jam fine pudoris
Virginitas matura toris: annique tumentes.
Sed quantum virides pelagi Venus addita Nymphas
Obruit, aut humeris quantum Diana relinquit
Naides, effulget tantum regina decori
Deidamia chori, pulchriſque ſororibus obſtat.
Illius & roſeo flammatur purpura vultu,
Et gemmis lux major ineſt, & blandius aurum.
Atque ipſi par forma deæ, ſi pectoris angues
Ponat, & exempta placetur caſſide vultus.
Hanc ubi ducentem longe ſocia agmina vidit
Trux puer, & nullo temeratus pectora motu;
Diriguit, totiſque novum bibit oſſibus ignem.
Nec latet hauſtus amor, ſed fax vibrata medullis,
In vultus, atque ora redit, lucemque genarum
Tingit, & impulſum tenui ſudore pererrat.
Lactea Maſſagetæ veluti cum pocula fuſcant
Sanguine puniceo, vel ebur corrumpitur oſtro:

Sic

Sic variis manifeſta notis, palletque, rubetque
Flamma recens. eat, atque ultro ferus, hoſpita ſacra
Diſcutiat turbæ ſecurus, & immemor ævi,
Ni pudor, & junctæ teneat reverentia matris.
Ut pater armenti quondam, rectorque futurus,
Cui nondum toto peraguntur cornua gyro,
Cum ſociam paſtus niveo candore juvencam
Aſpicit, ardeſcunt animi, primuſque per ora
Spumat amor, ſpectant hilares, optantque magiſtri.
Occupat arrepto jam tempore conſcia mater:
Hoſne inter ſimulare choros, & brachia ludo
Nectere, Nate, grave eſt? gelida quid tale ſub Oſſa
Peliaciſque jugis? O ſi mihi jungere curas,
Atque alium portare ſinu contingat Achillem?
Mulcetur, lætumque rubet, viſuſque ſuperbos
Obliquat, veſtesque manu leviore repellit.
Aſpicit ambiguum genitrix, cogitque volentem,
Injicitque ſinus. tunc colla rigentia mollit,
Submittitque graves humeros, & fortia laxat
Brachia, & impexos certo domat ordine crines:
Ac ſua dilecta cervice monilia transfert,
Et picturato cohibet veſtigia limbo.
Inceſſum, motumque docet, fandique pudorem.
Qualiter artificis victuræ pollice ceræ
Accipiunt formas, ignemque, manumque ſequuntur:
Talis erat divæ natum mutantis imago.
Neç luctata diu: ſupereſt nam plurimus illi

Invicta

Invicta virtute decor, fallitque tuentes
Ambiguus, tenuique latens discrimine sexus.
Procedunt, iterumque monet, rursumque fatigat
Blanda Thetis: sic ergo gradus, sic ora, manusque,
Nate, feres, comitesque modis imitabere fictis.
Ne te suspectum molli non misceat aulæ
Rector, & incepti pereant mendacia furti.
Dixit, & admoto non cessat comere tactu.
Sic ubi virgineis Hecate lassata pharetris,
Ad patrem fratremque redit, comes hæret eunti
Mater, & ipsa humeros, exertaque brachia velat.
Ipsa arcum, pharetramque locat, vestesque latentes
Deducit, sparsosque studet componere crines.
Protinus aggreditur regem: atque ibi testibus aris,
Hanc, tibi, ait, nostri germanam rector Achillis
(Nonne vides ut torva genas, æquandaque fratri?)
Tradimus: arma humeris, arcumque animosa petebat
Ferre, & Amazonio connubia pellere ritu.
Sed mihi curarum satis est pro stirpe virili.
Hæ calathos, & sacra ferat. Tu frange regendo
Indocilem, sexumque tene, dum nubilis ætas,
Solvendusque pudor: neve exercere protervas
Gymnadas, aut lustris nemorum concede vagari.
Intus ale, & similes inter seclude puellas.
Littore præcipue, portuque arcere memento.
Vidisti modo vela Phrygum, jam mutua jura
Fallere, transmissæ pelago didicere carinæ.

Accedit

Accedit dictis pater, ingenioque parentis
Occultum Æaciden (quis divûm fraudibus obstet?)
Accipit. ultro etiam veneratur supplice dextra,
Et grates electus agit. nec turba piarum
Scyriadum cessat nimio defigere visu
Virginis ora novæ. quantum cervice, comisque
Emineat, quantumque humeros, ac pectora fundat.
Dehinc sociare choros, castisque accedere sacris
Hortantur, ceduntque loco, & contingere gaudent.
Qualiter Idaliæ volucres, ubi mollia frangunt
Nubila, jam longum cœloque, domoque, gregatæ
Si junxit pennas, diversoque hospita tractu
Venit avis, cunctæ primum mirantur, & horrent,
Mox propius propiusque volant, atque aëre in ipso
Paulatim fecere suam, plausuque secundo
Circumeunt hilares, & ad alta cubilia ducunt.
Digreditur multum cunctata in limine mater,
Dum repetit monitus, arcanaque murmura figit
Auribus, & tacito dat verba novissima voto.
Tunc excepta freto, longe cervice reflexa
Abnatat, & blandis affatur littora verbis:
Cara mihi tellus, magnæ cui pignora curæ,
Depositumque ingens timido commisimus æstu,
Sis felix, taceasque precor, quo more tacebat
Creta Rheæ. te longus honos, æternaque cingens
Templa, nec instabili fama superabere Delo.
At ventis, & sacra fretis, interque vadosas

Cycladas, Ægeæ frangunt ubi ſaxa procellæ,
Nereidum tranquilla domus, jurandaque nautis
Inſula, ne ſolum Danaas admitte carinas,
Te precor. hic thiaſos tantum, nihil utile bellis,
Hic famam narrare doce. dumque arma parantur
Dorica, & alternum Mavors interfurit orbem:
(Cedo equidem) ſit virgo pii Lycomedis Achilles.
Interea meritos ultrix Europa dolores
Dulcibus armorum furiis, & ſupplice regum
Conqueſtu flammata movet, quippe ambit Atrides
Ille magis, cui nupta domi, facinuſque relatu
Aſperat Iliacum. captam ſine Marte, ſine armis
Progeniem cœli, Spartæque potentis alumnam:
Jura, fidem, ſuperos, una calcata rapina.
Hoc fœdus Phrygium, hæc geminæ commercia terræ?
Quid maneat populos, ubi tanta injuria primos
Degraſſata duces? coëunt gens omnis, & ætas:
Nec tantum exciti, bimari quos Iſtmia vallo
Clauſtra, nec undiſonæ quos circuit umbo Maleæ;
Sed procul amotæ, Phrixi qua ſemita jungi
Europamque, Aſiamque vetat, quaſque ordine gentes
Littore Abydeno maris alligat unda ſuperni.
Fervet amor belli, concuſſaſque erigit urbes.
Æra domant Temeſæ: quatitur navalibus ora
Eubois, innumera reſonant incude Mycenæ:
Piſa novat currus: Nemee dat terga ferarum:
Cyrrha ſagittiferas certat ſtipare pharetras:

Lerna

Lerna graves clypeos cæſis veſtire juvencis.
Dat bello pedites Ætolus, & aſper Acarnan:
Argos agit turmas. vacuantur paſcua ditis
Arcadiæ: frenat celeres Epiros alumnos:
Phocis, & Aonïæ jaculis rareſcitis umbræ.
Murorum tormenta Pylos, Meſſanaque tendunt:
Nulla immunis humus. velluntur poſtibus altis
Arma olim dimiſſa patrum, flammiſque liqueſcunt
Dona deûm: raptum Superis Mars efferat aurum.
Nuſquam umbræ veteres: minor Othrys, & ardua fidunt
Taygeta, exuti viderunt aëra montes.
Jam natat omne nemus; cæduntur robora claſſi:
Silva minor remis. ferrum laxata ad uſus
Innumeros: quod roſtra liget, quod muniat arma,
Belligeros quod frenet equos, quod mille catenis
Squallentes nectat tunicas, quod ſanguine fumet,
Vulneraque alta bibat, quod conſpirante veneno
Impellat mortes, tenuantque humentia ſaxa
Attritu, & nigris addunt mucronibus iras.
Nec modus, aut arcus lentare, aut fundere glandes,
Aut torrere ſudes, galeaſque attollere conis.
Hos inter motus pigram gemit ora quietem
Theſſalis, & geminis incuſat fata querelis:
Quod ſenior Peleus, nec adhuc maturus Achilles.
Jam Pelopis terras, Graiumque exhauſerat orbem
Præcipitans in tranſtra viros inſanus, equoſque,
Bellipotens. fervent portus, & operta carinis

Stagna, ſuaſque hyemes claſſis promota, ſuoſque
Attollit fluctus. ipſum jam puppibus æquor
Deficit, & totos conſumunt carbaſa ventos.
Prima rates Danaas Hecateïa congregat Aulis,
Rupibus expoſitis, longique crepidine dorſi
Euboicum ſcandens Aulis mare: littora multum
Montivagæ dilecta deæ. juxtaque Caphareus
Latratum pelago tollens caput. ille Pelaſgas
Ut vidit tranſnare rates, ter monte, ter undis,
Intonuit, ſævæque dedit præſagia noctis.
Cœtus ibi armorum Trojæ fatalis: ibi ingens
Juratur bellum, donec Sol annuus omnes
Conficeret metas. tum primum Græcia vires
Contemplata ſuas: tunc ſparſa, ac diſſona moles
In corpus, vultumque coit, & rege ſub uno
Diſpoſita eſt. Sic curva feras indago latentes
Claudit, & admotis paulatim caſſibus arctat.
Illæ ignem, ſonitumque pavent, diffuſaque linquunt
Avia, miranturque ſuum decreſcere montem,
Donec in anguſtam ceciderunt undique vallem,
Inque vicem ſtupuere greges, ſocioque timore
Manſueſcunt. ſimul hirtus aper, ſimul urſa, lupuſque
Cogitur, & captos contemnit cerva leones.
Sed quanquam gemini pariter ſua bella capeſſant
Atridæ, famamque avidi virtute paternam
Tydides, Sthenelusque premant, nec cogitet annos
Antilochus, ſeptemque Ajax umbone coruſcet

Armenti

Armenti reges, atque æquum mœnibus orbem,
Conſiliis, armiſque vigil contendat Ulyſſes;
Omnis in abſentem belli manus ardet Achillem:
Nomen Achillis amant, & in Hectora ſolus Achilles
Poſcitur. illum unum Teucris, Priamoque loquuntur
Fatalem. quis enim Æmoniis ſub vallibus alter
Creverit, effoſſa reptans nive? cujus ab ortu
Cruda rudimenta, & teneros formaverit annos
Centaurus? patrii propior cui linea cœli?
Quemve alium Stygios tulerit ſecreta per amnes
Nereis? & pulchros ferro perſtrinxerit artus?
Hæc Graiæ caſtris iterant, traduntque cohortes.
Cædit turba ducum, vincique haud mœſta fatetur.
Sic cum bellantes Phlegræa in caſtra colirent
Cœlicolæ, jamque Odryſiam Gradivus in haſtam
Surgeret, & Libycos Tritonia tolleret angues,
Ingentemque manu curvaret Delius arcum;
Stabat anhela metu ſolum Natura Tonantem
Reſpiciens, quando ille hyemes, tonitruſque vocaret
Nubibus, igniferam quæ fulmina poſceret Ætnam.
Atque ibi dum mixta vallati plebe ſuorum
Et maris & belli conſultant tempora reges,
Increpitans magno vatem Calchanta tumultu,
Proteſilaus ait: (namque huic bellare cupido
Præcipua, & primæ jam tunc data copia mortis,)
O nimium Phœbi tripodumque oblite tuorum
Theſtoride: quando ora deo poſſeſſa movebis

Juſtius?

Juſtius? aut quando Parcarum occulta recludes?
Cernis ut ignotum cuncti, ſtupeantque, petantque
Æaciden? ſordet vulgo Calydonius Heros,
Et magno genitus Telamone, Ajaxque ſecundus,
Nos quoque: ſed Mavors arreptaque Troja probabunt.
Illum neglectis (pudet heu) ductoribus, omnes
Belligerum ceu numen amant. dic ocyus (aut cur
Serta comis, & mitis honos?) quibus abditus oris,
Quave jubes tellure peti. nam fama nec antris
Chironis, patria nec degere Peleos aula:
Eja irrumpe deos, & fata latentia laxa,
Laurigeroſque ignes, ſi quando, avidiſſimus hauri:
Arma horrenda tibi, ſævoſque remiſimus enſes.
Nunquam has imbelles galea violabere vittas,
Sis felix, numeroque ducum præſtantior omni,
Si magnum Danais per te portendis Achillem.
Jamdudum trepido circunfert lumina motu,
Intrantemque deum primo pallore fatetur
Theſtorides, mox igne genas, & ſanguine torquens
Nec ſocios, nec caſtra videt, ſed cæcus & amens
Nunc ſuperûm magnos deprendit in æthere cœtus,
Nunc ſagas affatur aves, nunc dira ſororum
Licia, thuriferas modo conſulit anxius aras,
Flammarumque apices rapit, & caligine ſacra
Paſcitur, exiliunt crines, rigidiſque laborat
Vitta comis, nec colla loco, nec in ordine greſſus.
Tandem feſſa tremens longis mugitibus ora

Solvit

Solvit, & oppoſitum vox eluctata furorem eſt:
Quo rapis ingentem magni Chironis alumnum
Fœmineis, Nerei, dolis? huc mitte: quid aufers?
Non patiar: meus iſte, meus. tu diva profundi,
Et me Phœbus agit. latebris quibus abdere tentas
Everſorem Aſiæ? video per Cycladas altas
Attonitam, & turpi quærentem littora furto.
Occidimus: placuit Lycomedis conſcia tellus.
O ſcelus! en fluxæ veniunt in pectora veſtes.
Scinde puer, ſcinde, & timidæ ne crede parenti.
Hei mihi raptus abit, quænam hæc procul improba virgo?
Hic nutante gradu ſtetit, amiſſique furoris
Viribus, ante ipſas tremefactus corruit aras.
Tunc hærentem Ithacum Calydonius occupat Heros;
Nos vocat iſte labor, neque enim comes ire recuſo,
Si te cura trahit. licet ille ſonantibus antris
Tethyos adverſæ, gremioque prematur aquoſo
Nereos, invenies; tu tantum providus aſtu
Tende animum vigilem, fœcundumque erige pectus.
Nam mihi quis vatum dubiis in caſibus auſit
Fata videre prior? ſubicit gaviſus Ulyſſes:
Sic Deus omnipotens firmet, ſic annuat illa
Virgo paterna tibi. ſed me ſpes lubrica tardat.
Grande equidem armatum caſtris inducere Achillem,
Sed ſi fata negent, quam fœdum, ac triſte reverti?
Vota tamen Danaum non intentata relinquam.
Jamque adeo aut aderit mecum Peleïus Heros,

Aut

Aut verum penitus latet, & sine Apolline Calchas.
Conclamant Danai, stimulatque Agamemnona volentes:
Laxantur cœtus, resolutaque murmure læto
Agmina discedunt. Quales jam nocte propinqua
E pastu referuntur apes, vel in antra reverti
Melle novo gravidas mitis videt Hybla catervas.
Nec mora, jam dextras Ithacesia carbasus auras
Poscit, & in remis hilaris sedere juventus.
At procul occultum falsi sub imagine sexus
Æaciden furto jam noverat una latentem
Deidamia virum, sed opertæ conscia culpæ
Cuncta pavet, tacitasque putat sentire sorores.
Namque ut virgineo stetit agmine clarus Achilles,
Exolvitque rudem genitrix digressa pudorem,
Protinus elegit comitem (quamquam omnis in illum
Turba coit) blandeque novas ali tale timenti
Admovet insidias. illam sequiturque, premitque
Improbus illam oculis, iterumque, iterumque resumit.
Nunc nimius lateri non evitantis adhæret.
Nunc levibus sertis, lapsis nunc sponte canistris,
Nunc thyrso parcente ferit. modo dulcia notæ
Fila lyræ, tenuesque modos, & carmina monstrat
Chironis, ducitque manum, digitosque sonanti
Insringit citharæ. nunc occupat ora canentis,
Et ligat amplexus, & mille per oscula laudat.
Illa libens discit, quo vertice Pelion, & quis
Æacides, puerique auditum nomen, & actus

Assidue

Assidue stupet, & præsentem cantat Achillem.
Ipsa quoque & validos proferre modestius artus,
Et tennare rudes attrito pollice lanas
Demonstrat, reficitque colos, & perdita dura
Pensa manu; vocisque sonum, pondusque tenendis,
Quodque fugit comites, nimio quod lumine sese
Figat, & in verbis intempestivus anhelet,
Miratur. jam jamque dolos aperire parantem,
Virginea levitate fugit, prohibetque fateri.
Sic sub matre Rhea juvenis regnator Olympi
Oscula securæ dabat insidiosa sorori
Frater adhuc, medii donec reverentia cessit
Sanguinis, & veros germana expavit amores.
Tandem detecti timidæ Nereïdos astus.
Lucus Agenorei sublimis ad orgia Bacchi
Stabat, & admissum cœlo nemus. hujus in umbra
Alternum revocare piæ Trieterica matres
Consuerant, sciissumque pecus, terraque revulsas
Ferre trabes, gratosque deo præstare furores.
Lex procul ire mares. iterat præcepta verendus
Ductor, inaccessumque viris edicitur antrum.
Nec satis est: stat fine dato metuenda sacerdos,
Exploratque aditus, ne quis temerator oberret
Agmine fœmineo: tacitus subrisit Achilles.
Illum virgineæ ducentem signa catervæ,
Magnaque difficili solventem brachia motu,
(Et sexus pariter decet, & mendacia matris)

Mirantur comites. nec jam pulcherrima turbæ
Deidamia ſuæ, tantumque admota ſuperbo
Vincitur Æacide, quantum premit ipſa ſorores.
Ut vero à tereti demiſit Nebrida collo,
Errantesque ſinus hedera collegit, & alte
Cinxit purpureis flaventia tempora vittis,
Vibravitque gravi redimitum miſſile dextra:
Attonito ſtat turba metu, ſacriſque relictis
Illum ambire libet, pronoſque attollere vultus.
Talis ubi ad Thebas vultumque animumque remiſit
Evius, & patrio ſatiavit pectora luxu:
Serta comis, mitramque levat, thyrſumque virentem
Armat, & hoſtiles inviſit fortior Indos.
Scandebat roſeo medii faſtigia cœli
Luna jugo, totis ubi Somnus inertior alis
Defluit in terras, mutumque amplectitur orbem;
Conſedere chori, paulumque exercita pulſu
Æra tacent: tenero cum ſolus ab agmine Achilles
Hæc ſecum: Quonam timidæ commenta parentis
Uſque feres? primumque imbelli carcere perdes
Florem animi? non tela licet Mavortia dextra,
Non trepidas agitare feras? ubi campus & amnes
Æmonii? quærisne meos, Sperchie, natatus,
Promiſſaſque comas? an deſertoris alumni
Nullos honos? Stygiaſque procul jam raptus ad umbras
Dicor? & orbatus plangit mea funera Chiron?
Tu nunc tela manu, noſtros tu dirigis arcus,

Nu-

Nutritoſque mihi ſcandis, Patrocle, jugales:
Aſt ego pampineis diffundere brachia Thyrſis,
Et tenuare colos (pudet heu, tædetque fateri)
Jam ſcio. quin etiam dilectæ virginis ignem,
Æquævamque facem, captus, nocteſque, dieſque,
Diſſimulas? quonam uſque premes urentia pectus
Vulnera? teque marem (pudet heu) nec amore probabis?
Sic ait, & denſa noctis gaviſus in umbra
Tempeſtiva ſuis torpere ſilentia furtis,
Vi potitur votis, & toto pectore veros
Admovet amplexus: riſit chorus omnis ab alto
Aſtrorum, & teneræ rubuerunt cornua Lunæ.
Illa quidem clamore nemus montemque replevit,
Sed Bacchi comites, diſcuſſa nube ſoporis
Signa choris indicta putant. fragor undique notus
Tollitur, & thyrſos iterum vibrabat Achilles.
Ante tamen dubiam verbis ſolatur amicis:
Ille ego (quid trepidas) genuit quem cœrula mater
Peliacis ſilvis, nivibuſque immiſit alendum
Theſſalicis. neque ego hos cultus, aut ſœda ſubiſſem
Tegmina, ni primo te viſa in littore: ceſſi
Te propter: tibi penſa manu, tibi mollia geſto
Tympana. quid defles magno nurus addita ponto?
Quid gemis ingentes cœlo paritura nepotes?
Sed pater ante igni, ferroque exciſa jacebit
Scyros, & in tumidas ibunt hæc verſa procellas
Mœnia, quam ſævo mea tu connubia perdas

Funere, non adeo parebimus omnia matri.
Vade, sed ereptum taceas, celesque pudorem.
Obstupuit tantis regina exterrita monstris,
Quamquam olim suspecta fides, & cominus ipsum
Horruit, & multum facies mutata fatentis.
Quid faciat? casusne suos ferat ipsa parenti?
Seque simul, juvenemque premat, fortassis acerbas
Hausurum poenas, & adhuc in corde manebat
Ille diu deceptus amor. silet aegra, premitque
Jam commune nefas. unam placet addere furtis
Altricem sociam, precibus quae victa duorum
Annuit. illa astu tacito raptumque pudorem,
Surgentemque uterum, atque aegros in pondere menses
Occuluit, plenis donec stata tempora metis
Attulit, & partus index Lucina resolvit.

P. PAPINII STATII

ACHILLEIDOS

LIBER SECUNDUS.

JAMQUE per Ægæos ibat Laërtia fluctus
Puppis, & innumeræ mutabant Cycladas auræ.
Jam Paros, Olearoſque latent. jam raditur alta
Lemnos, & à tergo decreſcit Bacchica Naxos,
Ante oculos creſcente Samo. jam Delos opacat
Æquor. ubi excelſa libant carchefia puppe,
Reſponſique fidem, & verum Calchanta precantur.
Audiit Arcitenens, Zephyrumque è vertice Cynthi
Impulit, & dubiis pleno dedit omina velo.
It pelago ſecura ratis. quippe alta Tonantis
Juſſa, Thetin certas fatorum vertere leges
Arcebant ægram lachrymis, ac multa gementem,

Quod

Quod non erueret pontum, ventiſque, fretiſque
Omnibus, inviſum jam tunc ſequeretur Ulyſſem.
Frangebat radios humili jam pronus Olympo
Phœbus, & Oceani penetrabile littus anhelis
Promittebat equis: cum ſe ſcopuloſa levavit
Scyros, in hanc totos emiſit puppe rudentes
Dux Laertiades, ſocioſque reſumere pontum
Imperat, & remis Zephyros ſupplere cadentes.
Accedunt juſſi, magis indubitata, magiſque
Scyros erat, placidique ſuper Tritonia cuſtos
Littoris. Egreſſi numen venerantur amicæ
Ætoluſque Ithacuſque deæ, tum providus heros
Hoſpita ne ſubito terrerent mœnia cœtu,
Puppe jubet remanere ſuos. ipſe ardua fido
Cum Diomede petit. ſed jam prævenerat arcis
Littoreæ ſervator Abas, ignotaque regi
Ediderat (ſed Graia tamen) ſuccedere terris
Carbaſa. procedunt, gemini ceu fœdere juncto
Hyberna ſub nocte lupi, licet & ſua pulſet
Natorumque fames, penitus rabiemque minaſque
Diſſimulant, humileſque meant, ne nuntiet hoſtes
Cura canum, & trepidos moneat vigilare magiſtros:
Sic ſegnes heroes eunt, campumque patentem
Qui medius portum, celſamque interjacet urbem,
Alterno ſermone ferunt. prior occupat acer
Tydides: Qua nunc verum ratione paramus
Scrutari? namque ambiguo ſub pectore quondam

Verſo,

Verſo, quid imbelles thyrſos mercatus, & æra,
Urbibus in mediis, Bacchæaque terga, mitraſque
Huc tuleris, varioque aſperſas Nebridas auro?
Hiſne gravem Phrygibus, Priamoque armamus Achillem?
Illi ſubridens Ithacus paulum ore remiſſo:
Hæc tibi, virginea modo ſi Lycomedis in aula
Fraude latens, ultro confeſſum in prælia ducent
Peliden. tu cuncta citus de puppe memento
Ferre, ubi tempus erit, clypeumque iſ jungere donis,
Qui pulcher ſignis, auroque aſperrimus ardet.
Hæc ſat erunt: tecum lituo bonus adſit Agyrtes,
Occultamque tubam tacitos apportet in uſus.
Dixerat, atque ipſo portarum in limine, regem
Cernit, & oſtenſa pacem præfatur oliva.
Magna (reor) pridem veſtras pervenit ad aures
Fama trucis belli, regum placidiſſime, quod nunc
Europamque, Aſiamque quatit. ſi nomina quæras
Huc perlata ducum, fidit quibus ultor Atrides,
Hiċ tibi, quem tanta meliorem ſtirpe creavit
Magnanimus Tydeus, Ithacis ego ductor Ulyſſes.
Cauſa viæ (metuam quid enim tibi cuncta fateri:
Cum Graius, notaque fide celeberrimus unus?)
Explorare aditus, inviſaque littora Trojæ,
Quidve parent. Medio ſermone intercipit ille:
Annuerit Fortuna, precor, dextrique ſecundent
Iſta dei. nunc hoſpitio mea tecta, piumque
Illuſtrate larem. ſimul intra limina ducit.

Nec

Nec mora, jam menſas famularis turba toroſque
Inſtruit, interea viſu perluſtrat Ulyſſes,
Scrutaturque domum, ſi qua veſtigia magnæ
Virginis, aut dubiæ facies ſuſpecta figura.
Porticibuſque vagis errat, totoſque penates
Ceu miretur, adit. velut ille cubilia prædæ
Indubitata tenens multo legit arva Moloſſo
Venator, videat donec ſub frondibus hoſtem
Porrectum ſomno, poſitoſque in ceſpite dentes.
Rumor in arcana jamdudum perſtrepit aula,
Virginibus quà fida domus, veniſſe Pelaſgûm
Ductores, Graiamque ratem, ſocioſque receptos.
Jure pavent aliæ, ſed vix nova gaudia cælat
Pelides, aviduſque novos heroas, & arma
Vel talis vidiſſe cupit. jamque atria fervent
Regali ſtrepitu, & picto diſcumbitur oſtro.
Tum pater ire jubet natas, comiteſque pudicas
Natarum. ſubeunt, quales Mæotide ripa,
Cum Scythicas rapuere domos, & capta Getarum
Mœnia, ſuppoſitis epulantur Amazones armis.
Tum vero intentus vultus, ac pectora Ulyſſes
Prælibat viſu. ſed nox, illataque fallunt
Lumina, & extemplo latuit menſura jacentis.
Et tamen, erectumque genas, oculiſque vagantem,
Nullaque virginei ſervantem ſigna pudoris,
Defigit, comitique obliquo lumine monſtrat.
Quod niſi præcipitem blando complexa moneret

Deidamia

Deidamia ſinu, nudataque pectora ſemper,
Exertaſque manus, humeroſque in veſte teneret,
Et prodire toris, & poſcere vina vetaret
Sæpius, & fronti crinale reponeret aurum;
Argolicis ducibus jam tunc patuiſſet Achilles.
Ut placata fames epulis bis terque repoſtis,
Rex prior alloquitur, pateriſque hortatur Achivos:
Invideo veſtris (fateor) decora inclyta gentis
Argolicæ, cœptis: utinam mihi fortior ætas,
Quæque fuit, Dolopas cum Scyria littora adortos,
Perdomui, fregique vadis. quæ ſigna triumphi,
Vidiſtis celſas murorum in fronte carinas.
Saltem ſi ſoboles, aptam quam mittere bello.
Nunc ipſi vireſque meas, & cara videtis
Pignora. quando novos dabit hæc mihi turba nepotes?
Dixerat, & ſolers arrepto tempore Ulyſſes:
Haud ſpernenda cupis. quis enim non viſere gentes
Innumeras, varioſque duces, atque agmina regum
Ardeat? omne ſimul roburque decuſque potentis
Europæ, meritos ultro juravit in enſes.
Rura, urbeſque vacant: montes ſpoliavimus altos.
Omne fretum longa velorum obtexitur umbra.
Tradunt arma patres, ruit irrevocata juventus.
Non aljas unquam tantæ data copia famæ
Fortibus, aut campo majore exercita Virtus.
Aſpicit intentum vigilique hæc aure bibentem,
Cum paveant aliæ, demiſſaque lumina flectant.

Atque iterat: Quiſquis proavis & gente ſuperbus,
Quiſquis equo jaculoque potens, qui prævalet arcu,
Omnis honos illic: illic ingentia certant
Nomina. vix timidæ matres, vix agmina ceſſant
Virginea. hic multum ſteriles damnatus in annos,
Inviſuſque deis, ſi quem hæc nova gloria ſegnem
Præterit. exiſſet ſtratis, niſi provida ſigno
Deïdamia dato, cunctas hortata ſorores
Liquiſſet menſas, ipſum complexa. ſed hæret
Reſpiciens Ithacum, cœtuque noviſſimus exit:
Ille quidem incepto paulum ex ſermone remiſit,
Pauca tamen jungens: At tu tranquillus in alta
Pace mane, cariſque para connubia natis,
Quas tibi ſidereis divarum vultibus æquas
Sors dedit. ut me olim tacitum reverentia tangit!
Is decor eſt. formæ ſpecies permixta virili.
Occurrit genitor: quid ſi Bacchæa ferentes
Orgia, Palladias aut circum videris aras?
Et dabimus, ſi forte novus cunctabitur Auſter.
Excipiunt cupidi, & tacitis ſpes addita votis.
Cætera depoſitis Lycomedis regia curis
Tranquilla ſub pace filet, ſed longa ſagaci
Nox Ithaco, lucemque cupit, ſomnoque gravatur.
Vix dum exorta dies, & jam comitatus Agyrta
Tydides aderat, prædictaque dona ferebat.
Nec minus egreſſæ thalamis Scyreïdes ibant
Oſtentare choros, promiſſaque ſacra verendis

Hoſpi-

Hoſpitibus. nitet ante alias regina, comeſque
Pelides. Qualis Siculæ ſub rupibus Ætnæ
Naides Æneas inter Diana, feroxque
Pallas, & Elyſii lucebat ſponſa tyranni.
Jamque movent greſſus: thyaſiſque Iſmenia buxus
Signa dedit, quater æra Rheæ, quater Evia pulſant
Terga manu, varioſque quater legere recurſus.
Tunc thyrſos pariterque levant, pariterque reponunt,
Multiplicantque gradum, modo quo Curetes in actu
Quoque pii Samothraces eunt. nunc obvia verſæ
Pectine Amazonio, modo quo citat orbe Lacænas
Delia, plaudenteſque ſuis intorquet Amyclis.
Tunc vero, tunc præcipue manifeſtus Achilles,
Nec ſervare vices, nec jungere brachia curat.
Tunc molles greſſus, tunc aſpernatur amictus
Plus ſolito, rumpitque choros, & plurima turbat.
Sic indignantem thyrſos, acceptaque matris
Tympana, jam triſtes ſpectabant Penthea Thebæ.
Solvuntur laudata cohors, repetuntque paterna
Limina, ubi in mediæ jamdudum ſedibus aulæ,
Munera virgineos viſus tractura locarat
Tydides: ſignum hoſpitii, pretiumque laboris.
Hortaturque legant, nec rex placidiſſimus arcet.
Heu ſimplex, nimiumque rudis, qui callida dona,
Graiorumque dolos, variumque ignorat Ulyſſem!
Hinc aliæ, quas ſexus iners, naturaque ducit
Aut teretes thyrſos, aut reſpondentia tentant

Tympana, gemmatis aut nectunt tempora limbis,
Arma vident, magnoque putant donata parenti.
At ferus Æacides radiantem ut cominus orbem
Cælatum pugnis sævis, & fortè rubentem
Bellorum maculis, acclinem & conspicit hastam:
Infremuit, torsitque genas, & fronte relicta
Surrexere comæ. nusquam mandata parentis,
Nusquam occultus amor, totoque in pectore Troja est.
Ut leo, materno cum raptus ab ubere mores
Accepit, pectique jubas, hominemque vereri
Edidicit, nullasque ruit nisi jussus in iras:
Si semel adverso radiavit lumine ferrum,
Ejurata fides, domitorque inimicus, in illum
Prima fames, timidoque pudet servisse magistro.
Ut verò accessit propius, luxque æmula vultum
Reddidit, & similem tandem se vidit in auro,
Horruit, erubuitque simul. Tunc acer Ulysses
Admotus lateri summissa voce: quid hæres?
Scimus, ait, tu semiferi Chironis alumnus,
Tu cœli, pelagique nepos: te Dorica classis,
Te tua suspensis expectat Græcia signis,
Ipsaque jam dubiis nutant tibi Pergama muris.
Eia age, rumpe moras: fine perfida palleat Ide,
Et juvet hæc audire patrem, pudeatque dolosam
Sic pro te timuisse Thetin. jam pectus amictu
Laxabat, cum grande tubâ, (sic jussus) Agyrtes
Insonuit. fugiunt disjectis undique donis,

Implo-

Implorantque patrem, commotaque prælia credunt.
Illius intactæ cecidere à pectore veſtes,
Jam clypeus, breviorque manu conſumitur haſta,
(Mira fides) Ithacumque humeris excedere viſus,
Ætolumque ducem: tantum ſubita arma, calorque
Martius, horrenda confundit luce penates.
Immaniſque gradu, ceu protinus Hectora poſcens
Stat medius trepidante domo. Peleïa virgo
Quæritur. aſt alia plangebat parte retectos
Deïdamia dolos, cujus cum grandia primum
Lamenta, & notas accepit pectore voces,
Hæſit, & occulto virtus infracta calore eſt.
Dimittit clypeum, regiſque ad lumina verſus,
Attonitum fatis, inopinaque monſtra paventem,
Sicut erat, mediis Lycomedem affatur in armis:
Me tibi care pater (dubium dimitte timorem)
Me Thetis alma dedit. te pridem tanta manebat
Gloria. quæſitum Danais tu mittis Achillem.
Gratior & magno (ſi fas dixiſſe) parente,
Et dulci Chirone mihi. ſed corda parumper
Huc adverte libens, atque has bonus accipe voces.
Te Peleus nato ſocerum, & Thetis hoſpita jungunt,
Allegantque ſuos utroque à ſanguine divos.
Unam virgineo natarum ex agmine poſcunt.
Daſne? an nos humiles tibi, degnereſque videmur?
Non renuis. junge ergo manus, & concipe fœdus,
Atque ignoſce tuis. tacito jam cognita furto

Deidamia

Deidamia mihi. quis enim his obstare lacertis,
Quæ potuit nostras possessa evadere flammas?
Me luere ista jube: pono arma, & reddo Pelasgis,
Et maneo. quid triste fremis? quid lumina mutas?
Jam socer es. natum ante pedes projecit, & addit
Jamque avus. immitis quoties tractabitur ensis,
Turba sumus. Tunc & Danai, per sacra, fidemque
Hospitii, blandusque precum compellat Ulysses.
Ille, etsi caræ comperta injuria natæ,
Et Thetidis mandata movent, prodique veretur
Depositum tam grande deæ, tamen obvius ire
Tot metuit fatis, Argivaque bella morari.
Fac velit: ipsam illic matrem sprevisset Achilles.
Ne tamen abnueret genero se jungere tali;
Vincitur. Arcanis effert pudibunda tenebris
Deïdamia gradum, veniam nec protinus amens
Credit, & oppositо genitorem placat Achille.
Mittitur Æmoniam, magni qui Pelea facti
Impleat, & classem, comitesque in prælia poscat.
Nec non & geminas regnator Scyrius alnos
Deducit genero vires que excusat Achivis.
Tunc epulis consumpta dies, tandemque receptum
Fœdus, & intrepidos nox conscia jungit amantes.
Illius ante oculos nova bella, & Xanthus, & Ide,
Argolicæque rates: atque hæc jam cogitat undas,
Auroramque timet. cara cervice mariti
Fusa novi, lachrymas jam solvit, & occupat artus.

Aspi-

Aſpiciamne iterum, meque hoc in pectore ponam
Æacide? rurſuſque tuos dignabere partus?
An tumidus, Teucroſque lares, & capta reportans
Pergama, virgineæ nolis meminiſſe latebræ?
Quid precer, heu, timeamve prius? quidve anxia mandem,
Cui vix fiere vacat? modo te nox una deditque,
Inviditque mihi. thalamis hæc tempora noſtris?
Hicne eſt liber Hymen? ô dulcia furta, dolique,
O timor! eripitur miſeræ permiſſus Achilles.
I, (neque enim tantos auſim revocare paratus)
I, cautus, nec vana Thetim timuiſſe memento.
I felix, noſterque redi: nimis improba poſco.
Jam te ſpectabunt lachrymis, planctuque decoræ
Troades, optabuntque tuis dare colla lacertis,
Et patriam penſare toris. aut ipſa placebit
Tyndaris, inceſta nimium laudata rapina.
Aſt ego vel primæ puerilis fabula culpæ
Narrabor famulis, aut diſſimulata latebo.
Quin age duc comitem: cur non ego Martia ſecum
Signa feram? tu penſa manu, Bacchæaque mecum
Sacra, quod infelix non credet Troja, tuliſti.
Attamen hunc, quem mœſta mihi ſolatia linquis,
Hunc ſaltem ſub corde tene. & concede precanti
Hoc ſolam, pariat ne quid tibi barbara conjux,
Ne qua det indignos Thetidi captiva nepotes.
Talia dicentem non ipſe immotus Achilles
Solatur, juratque fidem: juratoque fletu

Spondet,

Spondet, & ingentes famulas, captumque reverſus
Ilion, & Phrygiæ promittit munera gazæ.
Irrita ventoſæ rapiebant verba procellæ.
Exuit implicitum tenebris humentibus orbem
Oceano prolata dies, genitorque coruſcæ
Lucis, adhuc hebetem vicina nocte levabat,
Et nondum excuſſo rorantem lampada ponto.
Et jam puniceæ nodatum pectora palla,
Inſignemque ipſis, quæ prima invaſerat armis
Æaciden (quippe aura vocat, cognataque ſuadent
Æquora) proſpectant cuncti, juvenemque, ducemque
Nil auſi meminiſſe, pavent. ſic omnia viſu
Mutatus rediit, ceu nunquam Scyria paſſus
Littora, Peliaco raptus deſcendat ab antro.
Tunc ex more deis (ita namque monebat Ulyſſes)
Æquoreis matrique litat, fluctuque ſub ipſo
Cœruleum regem tauro veneratur, avumque
Nerea, vittata genitrix placata juvenca eſt.
Hic ſpumante ſalo jaciens tumida exta profatur:
Paruimus genitrix, quamquam haud toleranda jubebas,
Paruimus nimium, bella ad Trojana, rateſque
Argolicas quæſitus eo. ſic orſus, & alno
Inſiluit, penituſque Noto ſtridente propinquis
Abripitur terris: jamque ardua creſcere nubes
Incipit, & Scyros longe decreſcere Ponto.
Turre procul ſumma, lachrymis comitata ſororum,
Confeſſumque tenens, & habentem nomina Pyrrhum,

Pende-

Pendebat conjux, oculiſque in carbaſa fixis
Ibat, & ipſa fretum, & puppem jam ſola videbat.
Ille quoque obliquos dilecta ad mœnia vultus
Declinat, viduamque domum, gemituſque relictæ
Cogitat: occultus ſub corde renaſcitur ardor,
Datque locum virtus. ſenſit Laërtius heros
Mœrentem, & placidis aggreſſus flectere dictis;
Téne (inquit) magnæ vaſtator debite Trojæ,
Quem Danaæ claſſes, quem divûm oracula poſcunt,
Erectumque manet reſerato limine bellum,
Callida fœmineo genitrix velavit amictu?
Commiſitque ullis tam grandia furta latebris?
Speravitque fidem? nimis ô ſuſpenſa nimiſque,
Mater! an hæc virtus tacita torperet in umbra,
Quæ vix audito litui clangore, refugit
Et Thetin, & comites, & quos ſoppreſſerat ignes?
Nec noſtrum eſt quod in arma venis, ſequeriſque precantes:
Veniſſes ultro. quem talibus occupat heros
Æacides: longum eſt reſides exponere cauſas,
Maternumque nefas. hoc excuſabitur enſe
Scyros, & indecores, fatorum crimina, cultus.
Tu potius dum lene fretum, Zephyriſque feruntur
Carbaſa, quæ Danais tanti primordia belli,
Ede, libet juſtas hinc ſumere protinus iras.
Hic Ithacus paulum repetito longius orſu:
Fertur in Hectoreâ (ſi talia credimus) orâ
Electus formæ certamina ſolvere paſtor

Sollicitas tenuiſſe deas, nec torva Minervæ
Ora, nec ætherei ſociam rectoris, amico
Lumine, ſed ſolam nimium vidiſſe Dionen.
Atque adeo lis iſta tuis exorta ſub antris
Concilio ſuperum, dum Pelea dulce maritat
Pelion, & noſtris jam tunc promitteris armis.
Ira quatit victas: petit exitialia judex
Præmia. raptori faciles monſtrantur Amyclæ.
Ille Phrygas lucos, matris penetralia cædit
Turrigeræ, vetitaſque ſolo procumbere pinus
Præcipitat, terraſque freto delatus Achæas
Hoſpitis Atridæ (pudet heu, miſeretque potentis
Europæ) ſpoliat thalamos, Helenaque ſuperbus
Navigat, & captos ad Pergama devehit Argos.
Inde dato paſſim varias rumore per urbes,
Undique inexciti ſibi quiſque, & ſponte coimus
Ultores. quis enim genialia fœdera rumpi
Capta dolis, facilique trahi connubia raptu,
Ceu pecus, armentumve, aut viles meſſis acervos
Perferat? hæc & non fortes jactura moveret.
Non tulit inſidias divûm imperioſus Agenor,
Mugituſque ſacros, & magno numine vectam
Quæſiit Europen, aſpernatuſque Tonantem eſt
Ut generum. Raptam & Scythico de littore prolem
Non tulit Æetes, ferroque & claſſe ſecutus
Semideos reges, & ituram in ſidera puppim.
Nos Phryga ſemivirum, portus, & littora circum
Argolica,

Argolica, inceſta volitantem puppe feremus?
Uſque adeo nuſquam arma & equi, fretaque invia Graiis?
Quid ſi nunc aliquis patriis rapturus ob oris
Deidamian eat, viduaque à ſede revellat
Attonitam, & magni clamantem nomen Achillis?
Illius ad capulum rediit manus, & ſimul ingens
Impulit ora rubor. tacuit contentus Ulyſſes,
Excipit Oenides: quin ô digniſſima cœli
Progenies, rituſque tuos, elementaque primæ
Indolis, & valida mox accedente juventa,
Quæ ſolitus laudum tibi ſemina pandere Chiron,
Virtutiſque aditus, quas membra augere per artes,
Quas animum, ſociis, multumque faventibus ede,
Sit pretium longas penitus quæſiſſe per undas
Scyron, & his armis primum intendiſſe lacertos.
Quem pigeat ſua facta loqui? tamen ille modeſte
Inchoat, ambiguus paulum, propiorque coacto:
Dicor, & in teneris, & adhuc creſcentibus annis,
Theſſalus ut rigido ſenior me monte recepit,
Non ullas ex more dapes habuiſſe, nec almis
Uberibus ſatiaſſe famem, ſed ſpiſſa leonum
Viſcera, ſemianimeſque libens traxiſſe medullas,
Hæc mihi prima Ceres, hæc læti munera Bacchi,
Sic dabat ille pater. mox ire per avia ſecum
Luſtra gradu majore trahens, viſiſque docebat
Arridere feris, nec fracta ruentibus undis
Saxa, nec ad vaſtæ trepidare ſilentia ſilvæ.

Jam tunc haſta manu, jam tunc cervice pharetræ,
Et ferri properatus amor, durataque multo
Sole, geluque cutis. tenero nec flexa cubili
Membra, ſed ingenti ſaxum commune magiſtro.
Vix mihi biſſenos annorum torſerat orbes
Vita rudis, volucres cum jam prævertere cervos,
Et Lapithas cogebat equo, præmiſſaque curſu
Tela ſequi. ſæpe ipſe gradu me præpete Chiron,
Dum velox ætas, campis admiſſus agebat
Omnibus, exhauſtumque vago per gramina paſſu
Laudabat gaudens, atque in ſua colla levabat.
Sæpe etiam primo fluvii torpore jubebat
Ire ſuper, glaciemque levi non frangere planta.
Hoc puerile decus. quid nunc tibi prælia dicam
Silvarum? & vacuos ſævo jam murmure ſaltus?
Nunquam ille imbelles Oſſæa per avia lynces
Sectari, aut timidos paſſus me cuſpide damas
Sternere, ſed triſtes turbare cubilibus urſas,
Fulmineoſque ſues, & ſicubi maxima tigris,
Aut ſeducta jugis fœtæ ſpelunca leænæ.
Ipſe ſedens vaſto facta expectabat ab antro,
Si ſparſus magno remearem ſanguine, nec me
Ante niſi inſpectis admiſit ad oſcula telis.
Jamque & ad enſiferos vicina pube tumultus
Aptabar, nec me ulla feri Mavortis imago
Præteriit. didici quo Pæones arma rotatu,
Quo Macetæ ſua geſa citent, quo turbine cæſtum

Sauroma-

Sauromates, falcemque Getes, arcumque Gelonus
Tenderet, & flexæ Balearicus actor habenæ
Quo ſuſpenſa trahens libraret vulnera tortu,
Incluſum quoties diſtringeret aëra gyro.
Vix memorem cunctos (etſi modo geſſimus) actus.
Nunc docet ingenti ſaltu me jungere foſſas,
Nunc caput aërii ſcandentem prendere montis,
Quo fugitur per plana gradu: ſimulachraque pugnæ
Excipere immiſſos curvato umbone molares,
Ardenteſque intrare caſas, peditemque volantes
Siſtere quadrijugos. memini, rapidiſſimus ibat
Imbribus aſſiduis paſtus, nivibuſque ſolutis
Sperchios, vulſaſque trabes, & ſaxa ferebat;
Cum me ille immiſſum, qua ſævior impetus undæ,
Stare jubet contra, tumidoſque repellere fluctus,
Quos vix ipſe gradu toties obſtante tuliſſet.
Stabam equidem, nec me referebat concitus amnis,
Et latæ caligo viæ. ferus ille minari
Deſuper incumbens, verbiſque urgere pudorem.
Nec niſi juſſus abii, ſic me ſublimis agebat
Gloria, nec duri tanto ſub teſte labores.
Nam procul Oebalios in nubila condere diſcos,
Et liquidam nodare Palen, & ſpargere cœſtus
Ludus erat, requieſque mihi. nec major in iſtis
Sudor, Apollineo quam fila ſonantia plectro
Cum quaterem, priſcoſque virûm mirarer honores.
Quin etiam ſuccos, atque auxiliantia morbis

Gramina,

Gramina, quo nimius ſtaret medicamine ſanguis,
Quid faciat ſomnos, quid hiantia vulnera claudat,
Quæ ferro cohibenda lues, quæ cæderet herbis,
Edocuit, monituſque ſacræ ſub pectore fixit
Juſtitiæ, qua Peliacis dare jura verenda
Gentibus, atque ſuos ſolitus pacare bimembres.
Hactenus annorum comites elementa meorum
Et memini, & meminiſſe juvat. ſcit cætera Mater.
* * * * * * * * * * * * * * * * * *

FINIS.

BRITISH MUSEUM

Lately published,

Sold by J. JOHNSON, St. Paul's Church-Yard, LONDON; and W. EYRES, WARRINGTON.

SELECTA QUÆDAM

EX

C. PLINII SECUNDI

HISTORIA NATURALI,

AD USUM

SCHOLARUM ACCOMMODATA.

Price *Three Shillings* Bound.

AND,

L. ANNÆI SENECÆ

PHILOSOPHI

OPERA QUÆDAM

SELECTA,

IN USUM SCHOLARUM.

Price *Two Shillings* and *Six-pence* Bound.